

zoowel Bestuurs-aangelegenheden als Redactie-aangelegenheden besproken; dit moest echter in een meer officieelen vorm gebracht worden, al blijft de zaak dezelfde. De Redactie van het Tijdschrift wordt gevormd door het Bestuur; een der leden van het Bestuur wordt tot Secretaris gekozen, die den Voorzitter echter alleen als Voorzitter, niet als Red.-Gérant, bij ontstentenis vervangt.

Nadat de Redactie-vergadering de concepten met de aangebrachte wijzigingen had goedgekeurd, werd besloten deze te laten drukken, aan de leden der Vereeniging te zenden en aan de goedkeuring der Alg. Vergadering van 6 MEI 1900 te onderwerpen. Mr. HIJMANS raadde daarbij aan, dat aan die vergadering zal voorgesteld worden, dat de Voorzitter en de Secretaris gemachtigd worden, om op de Statuten de Kon. Goedkeuring te vragen en om daarin die veranderingen aan te brengen, welke alsnog door het Departement van Justitie ten behoeve dier goedkeuring mochten verlangd worden. Aldus wordt besloten.

In die vergadering bleek, dat enkele leden zich niet voldoende voorgelicht achtten, om de wenschelijkheid van die wijzigingen en van het aanvragen der Kon. Goedk. te beoordeelen. In die omstandigheden achtte de Gérant het verkieslijk, de behandeling op te schorten; hij kon dan eene *Memorie van Toelichting* daarbij schrijven en de concepten dan in een *Buitengewone* Alg. Verg. behandelen, onder toevoeging van het oude Reglement.

Vóórdat deze buitengewone Alg. Verg. gehouden werd, kwam de Redactie in JUNI nog eenmaal bijeen o.a. ter bespreking van de door STRAUB ontworpen *Memorie van Toelichting* die aan Mr. HIJMANS gezonden was en aan de hand waarvan deze een definitieve *Memorie van Toelichting* had samengesteld, als handleiding bij de besprekingen in de Buit. Alg. Verg. der Vereeniging.

In het Huishoudelijk Reglement had Mr. HIJMANS nog eenige kleine wijzigingen aangebracht, o.a. omdat met 1° JULI niet één maar twee Red.-Gérants zouden aanwezig zijn. Daarenboven had Prof. SNELLEN nog een kleine wijziging van art. 1 voorgesteld, die, al weer met eenige wijziging door de Redactie was overgenomen. Een en ander werd gedrukt en aan de leden der Vereeniging gezonden, met eene oproeping voor de Buitengewone Alg. Verg. op 8 JULI 1900.

Aan de *Memorie van Toelichting* ontleenen wij het volgende:

Het kwam aan uwe Redactie, na gehouden beraadslaging en ingewonnen advies, raadzaam voor nu, zoowel uit administratief als uit financieel oogpunt, de belangen der Vereeniging allengskens grooter zijn geworden, aan de Vereeniging een vorm te geven, meer in overeenstemming met haar doel en haren werkkring door haar te doen erkennen als rechtspersoon, opdat, ook in de toekomst die belangen voldoende waarborging zouden vinden en een behoorlijke en geregelde werking der Vereeniging zooveel mogelijk verzekerd zij.

Immers de Vereeniging, zooals die thans is samengesteld, kan, als zoodanig, geene burgerlijke handelingen aangaan. Alle overeenkomsten, namens haar gesloten, en alle goederen, namens haar verkregen, worden, ten opzichte van het Rijk en van derden, beschouwd als volgende de personen, welke de overeenkomst gesloten en de goederen aanvaard hebben, al is het ook dat in de overeenkomsten en titels de handelende personen slechts als gemachtigden of beheerders der Vereeniging zijn aangewezen.

Dien toestand nog langer te bestendigen, oordeelde uwe Redactie niet gewenscht. Zij meende aan de Vereeniging als zoodanig een hechteren grondslag te moeten geven.

Voor bedoelde erkenning nu wordt geëischt de goedkeuring van de statuten of reglementen der Vereeniging bij Koninklijk Besluit.

Het thans van kracht zijnde Reglement kan daarvoor niet in aanmerking komen. Dat reglement bevat eenzijdig te veel, anderzijds te weinig.

Vele van de daarin voorkomende bepalingen zijn te beschouwen als van meer huishoudelijken aard, en hunne opneming in de aan de Kon. Goedkeuring te onderwerpen statuten zou slechts belemmerend werken, in zooverre dat, wanneer in den loop der tijden voor den goeden gang van zaken, wijziging of verandering daarvan wenschelijk of noodzakelijk mocht blijken, die wijzigingen of veranderingen weder nadere Kon. Goedkeuring zouden vereischen.

Daarenboven worden in het reglement gemist bepalingen, welke in statuten, waarop de K.G. zal worden aangevraagd, niet mogen ontbreken.

Uwe Redactie is daarom te rade geworden, om het bestaande reglement te splitsen in twee gedeelten, een deel thans betiteld als „Statuten”, het andere deel thans betiteld als „Huishoudelijk Reglement”.

In de Statuten is slechts opgenomen datgene, wat die statuten ter verkrijging der K.G. moeten bevatten, t.w. alles wat betreft het doel, de grondslagen en den werkkring der Vereeniging, benevens enkele regelen omtrent de ontbinding, m.a.w. de belangrijkste organieke bepalingen.

Die bepalingen zijn in hoofdzaak ontleend aan het bestaande reglement, doch gewijzigd of aangevuld voor zoover zulks noodig is ter verkrijging der K.G.

(volgen eenige voorbeelden)

.....
Uwe Redactie heeft er juist naar gestreefd, om, nu zij meende verplicht te zijn aan de Vereeniging eene nieuwe omlijsting te geven, het oude fond, dat de proef der tijden heeft doorstaan, indien eenigszins mogelijk, te behouden.

De Buitengewone Algemeene Vergadering, 8 JULI 1900, werd door 16 van de 42 leden der Vereeniging bijgewoond.

De Heer MUNTENDAM werd tot Secretaris dezer vergadering benoemd.

Het uit 15 artikelen bestaande concept der Statuten wordt met een kleine wijziging der redactie van art. I met algemeene stemmen *aangenomen*, nadat over art. II, waarin bepaald werd, dat de inkomsten der Vereeniging, die niet tot dekking harer uitgaven vereischt worden, niet anders mogen worden bestemd dan tot uitbreiding en verbetering van het Tijdschrift, eenige discussie had uitgelokt ten gevolge van een voorstel van STOKVIS om te lezen: „de „inkomsten der Vereeniging mogen slechts worden bestemd in het belang van het Tijdschrift”. STOKVIS en KORTEWEG wezen er op, dat de inkomsten reeds eenige malen (internationaal geneeskundig Congres van 1879, DONDEERS' bundel enz.) voor andere doeleinden waren aangewend. HUIZINGA bestreed die uitbreiding door te wijzen op de zeer vele doeleinden op geneeskundig gebied waarvoor aanvragen konden worden gedaan en door verder te wijzen op de rekbaarheid van het *bestaande* artikel, die ondersteuning o.a. van de historische Tentoonstelling in ARNHEM en van het internationaal Oogheekundig Congres had mogelijk gemaakt.

KUHN wees er op, dat het in behandeling zijnde artikel in strijd was met het diner, dat jaarlijks uit de kas van het Tijdschrift werd bekostigd, want het was een fictie, dat die kosten worden gecompenseerd door het niet geven van verblijfkosten. Het artikel werd evenwel ongewijzigd *aangenomen*.

Voorzitter en Secretaris werden gemachtigd de Kon. Goedk. op de Statuten aan te vragen en daarin casu quo de vereischte veranderingen aan te brengen.

Het Huishoudelijk Reglement, zooals het is voorgesteld, wordt met zeer geringe verandering, op voorstel van PLACE, en bloc aangenomen, met 14 tegen 1 stem in de verwachting, dat het bestuur wijzigingen zal voorstellen, zoodra het blijkt, dat dit gewenscht mocht zijn.

De notulen dezer vergadering werden, gedurende een korte schorsing opgemaakt en na door den Secretaris voorgelezen te zijn, goedgekeurd en ten blijke daarvan door Voorzitter en Secretaris onderteevend.

In de OCTOBER-vergadering deelt de Voorzitter mede, dat de Statuten, zooals zij in de vorige Alg. Verg. waren aangenomen, benevens de notulen dier vergadering aan Mr. HIJMANS waren toegezonden, die zich met het verkrijgen der Kon. Goedk. zal belasten.

Na officieuse bespreking met het Departement van Justitie is art. 4 nog eenigszins gewijzigd en is deze wijziging door den Voorzitter en Secretaris, ten gevolge van de hun verstrekte machtiging goedgekeurd. De Statuten moesten nu door alle Redactie-leden worden geteekend en zullen dan met de overige benoodigde stukken ter verkrijging der Kon. Goedk. door Mr. HIJMANS worden opgezonden.

De Kon. Goedkeuring werd bij besluit van 31 OCTOBER 1900 verleend.

Ten gevolge van een nieuw in 1903 gesloten contract met de Maatschappij, was eene wijziging van het Huishoudelijk Reglement noodig geworden. Deze werd eveneens door Mr. HIJMANS ontworpen. In hoofdzaak komt deze daarop neer, dat de door de Maatschappij, volgens dat nieuwe contract naar de Redactie te zenden redacteurs, met de Redactieleden zullen vormen een „RAAD VAN REDACTEUREN”.

Dit voorstel werd tegelijk met het nieuwe contract met de Maatschappij in de Alg. Verg. van de Vereeniging goedgekeurd. (22 NOVEMBER 1903).

Zie verder over dit contract de volgende paragraaf.

Statuten en Huishoudelijk Reglement van 1900 en van 1903 zijn als Bijlage hierachter opgenomen.

DE FINANCIËN VAN HET NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE
EN DE VERHOUDING TUSSCHEN HET TIJDSCHRIFT EN DE MAATSCHAPPIJ.

IN het laatste jaar van GUYE's Gérantschap (1888) en onder den voorganger van Prof. STRAUB had het groote rapport, dat door Dr. HAAKMA TRESLING aan de Maatschappij was uitgebracht *Over de consumptie van alcohol in Nederland* aanleiding gegeven tot een bespreking in het Hoofdbestuur der Maatschappij, over de kosten van de publicaties in het Tijdschrift. Deze besprekingen hadden een bevredigend resultaat gehad.

In 1889, toen een nieuwe Secretaris-Hoofdbestuurder was opgetreden, kwam de verhouding tusschen Maatschappij en Tijdschrift in het Hoofdbestuur opnieuw ter sprake naar aanleiding van een opmerking van den Voorzitter, dat hij vernomen had, dat in den boezem der Maatschappij de klacht geuit werd, dat het Tijdschrift te groote offers van de Maatschappij eischte. Wij zagen in het vorige Hoofdstuk, dat zelfs een lid van het Hoofdbestuur den ouden toestand met het *Maandblad* gaarne zou zien terugkeeren!

De zaak werd door het Hoofdbestuur commissoriaal gemaakt en een nieuw, voor de Maatschappij voorleediger contract voorgesteld, dat, na bespreking over en weer, in APRIL 1900 werd aangenomen.

Een voor beide partijen bevredigende oplossing was daarmede getroffen, waarvan Dr. NIJHOFF in zijn in 1890 uitgebracht jaarverslag der Maatschappij getuigde: „het biedt der „Maatschappij niet te versmiden financieele voordeelen aan”.

Na verloop van tijd duikte evenwel weer de oude meening op, dat het Tijdschrift te veel van de Maatschappij profiteerde, de oude opvatting was men niet kwijt kunnen raken, en in de notulen van de Redactie-vergadering van FEBRUARI 1902 lezen wij eene mededeeling van den Redacteur-Gérant, dat Dr. JUDA, de Penningmeester der Maatschappij, hem had gezegd, dat in den laatsten tijd in het Hoofdbestuur herhaaldelijk aanmerking was gemaakt op de *grootte bedragen*, die de Maatschappij aan het Tijdschrift te betalen had en dat er daardoor in het Hoofdbestuur een strooming was te bemerken om de publicaties van de Maatschappij in eigen beheer te nemen. Om dit te voorkomen had Dr. JUDA officieus gevraagd of het Tijdschrift geneigd zou zijn het contract met de Maatschappij te herzien.

STRAUB had daarop, om te weten wat het Maatschappij-werk aan het Tijdschrift kostte, het bedrag der werkelijke onkosten voor het Tijdschrift in 1901 en 1902 laten uitrekenen, en daarbij was gebleken, dat, na aftrek van alle onkosten, de subsidie, die de Maatschappij aan het Tijdschrift gaf f 0,75 bedroeg per persoon en per jaar.

De verandering, die voor de Maatschappij nu kon gemaakt worden, zou zijn of de uitgave der Handelingen in eigen beheer te nemen, of met het Tijdschrift een nieuw contract te sluiten.

STRAUB wilde voor zich gaarne met de Maatschappij blijven samenwerken en haar dan bijv. slechts *den kostenden prijs* laten betalen; maar dan zou daarvan het onvermijdelijk gevolg zijn, dat de abonnements-prijs van het Tijdschrift moest verhoogd worden of dat de reductie voor de leden van de Maatschappij zou vervallen.

Bij de discussies bleek, dat velen der leden ongaarne het voordeel zouden willen prijs geven van *Orgaan der Maatschappij* te zijn en er wel voor gevoelden om slechts den kostenden prijs te berekenen, wat voor de Maatschappij goedkooper zou uitkomen dan het nemen in eigen beheer.

Daar Dr. JUDA nog slechts officieus over deze zaak gesproken had en er dus geen groote haast bij was, had de Red.-Gérant door den Secretaris een exposé laten opstellen van den financiëleen toestand van het Tijdschrift, waarvan velen nog een overdreven gunstige voorstelling hadden. Dan kon de zaak met kennis van zaken in het Hoofdbestuur besproken worden en het resultaat daarvan ware dan af te wachten. Als een bezuinigings-maatregel voor het Tijdschrift werd nog even het *plattendrukken* (drukken zonder interliniën) besproken, maar dit vond ook nu geen aanhang.

Zulk een exposé werd Dr. JUDA ter hand gesteld, maar hem tevens mondeling medegedeeld, dat het Tijdschrift tot onderhandelen bereid zou zijn, wanneer de Maatschappij inderdaad mocht meenen, dat zij te veel betaalde.

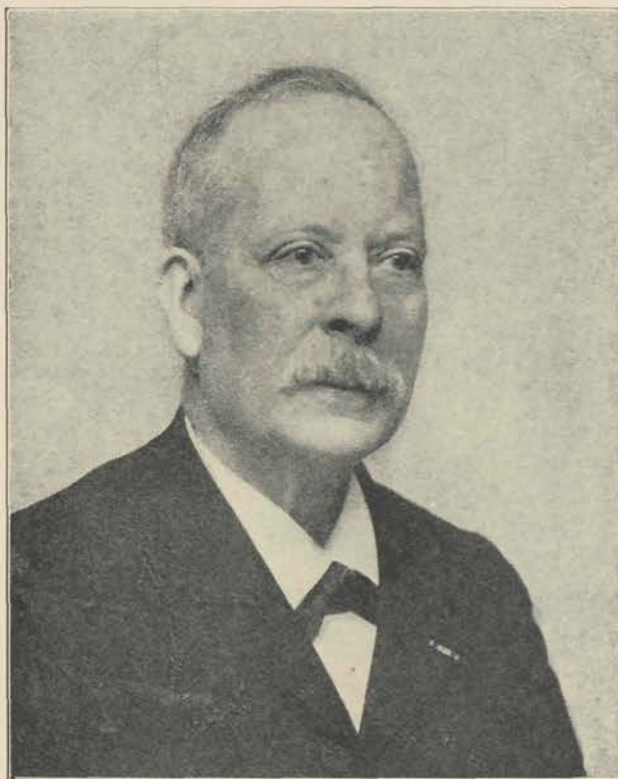
Het bleek in de Redactie-vergadering van APRIL, dat de zaak in de MAART-vergadering van het Hoofdbestuur nog niet ernstig besproken was, maar dat dit zou geschieden in de APRIL-vergadering, waarin eene geheele reorganisatie van de Maatschappij zou ter sprake komen, waarvan de verhouding met het Tijdschrift een onderdeel uitmaakte.

Nà die Hoofdbestuurs-vergadering zou de Redactie dan weder bijeenkomen.

Wij moeten hier de geschiedenis een oogenblik onderbreken, om eer kort verslag te geven, van hetgeen in 1901 in de Maatschappij was voorgevallen:

Door de AFD. 'S GRAVENHAGE was in de laatste dagen van JUNI een urgent voorstel van den volgenden inhoud bij het Hoofdbestuur ingediend ter behandeling in de Alg. Vergadering:

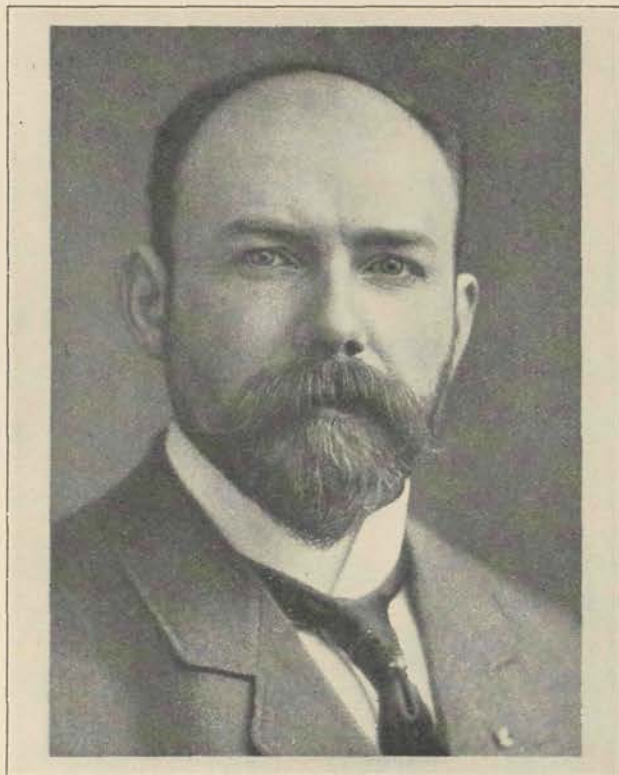
De Alg. Vergadering noodigt het Hoofdbestuur uit te onderzoeken — en van den uitslag mededeeling te doen—of de Maatschappij onder de veranderde tijds-

DR. JUDA.

omstandigheden haar tegenwoordige samenstelling en wijze van werken dient te handhaven of beide behoort te herzien in de richting van een vak-vereeniging.

De Alg. Vergadering der Maatschappij, waarin dit voorstel ter tafel kwam, gaf onder applaus machtiging, om dit, door vele Afdeelingen gesteund voorstel, als urgent te behandelen.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'H.H. Sikkel'. The signature is written in a cursive style with a horizontal line underneath.

Het werd na korte bespreking met acclamatie aangenomen, met het amendement van LEIDEN om de woorden „in de richting van een vak-vereeniging” te laten vervallen.

In de Hoofdbestuurs-vergadering op 30 JUNI in LEIDEN kort vóór de Alg. Verg. der Maatschappij gehouden, was door SIKKEL reeds gewezen op het ongewenschte van die latere toevoeging. Het voorstel was door een 10-tal leden der Afdeeling ingediend als tegenhanger van een voorstel van Dr. OCKERSE om naast de Maatschappij een *Artsenbond* op te richten.

Na afloop der Alg. Vergadering werd in de op 20 OCTOBER gehouden Hoofdbestuurs-vergadering, een uitvoerig praeadvies over deze kwestie uitgebracht, bij de bespreking waarvan uitkwam, dat verscheidene leden van het Hoofdbestuur niet van de noodzakelijkheid eener reorganisatie der Maatschappij overtuigd waren (TRESLING, BIJLSMA); maar nu de Maatschappij eenmaal een bepaalde opdracht aan het Hoofdbestuur had gegeven, moest daaraan wel gevolg gegeven worden en werd eene Commissie van voorbereiding daarvan benoemd, bestaande uit de H.H. SIKKEL, JUDA en MIJNLIEFF.

Het belangrijke, zeer doorwerkte rapport, dat door SIKKEL was opgesteld, gaf tal van bijzonderheden over het ontstaan van de Maatschappij, hare organisatie en den toestand in het buitenland (*Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, Deel I 1902).

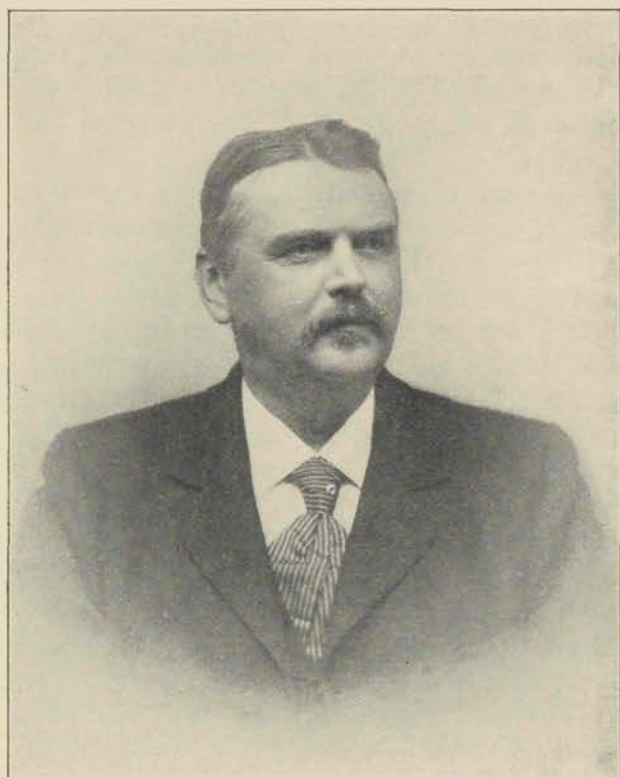
Eigen Orgaan.

Een gedeelte daarvan, dat over de reorganisatie der Maatschappij handelde, betoogde de noodzakelijkheid van het scheppen van een eigen Orgaan, omdat het Tijdschrift „de standsbelangen vrijwel onbehandeld liet” en „sociale zaken daarin in het geheel niet behandeld” werden.

Ook in de Afdeeling ARNHEM was op 21 FEBRUARI 1902 een, op het rapport van SIKKEL vooruitlopend voorstel ingediend door Dr. VAN GORKOM, dat, door de H.H. MOLL en VAN DER HEIDE geamendeerd, den wensch aan de Alg. Verg. te kennen gaf „dat de Maatschappij „een eigen orgaan zou uitgeven onder een door de Vergadering der Maatschappij gekozen „Redactie, welk Orgaan de belangen der Maatschappij en van hare leden zal bespreken”.

Het werd met 15 tegen 9 stemmen in die Afdeeling aangenomen, en ter behandeling in de Alg. Verg. ingezonden 1).

(Het voorstel werd door den afgevaardigde van ARNHEM in de Alg. Verg. van JUNI 1902 ingetrokken, omdat het bij de reorganisatie-plannen zou ter sprake komen).

DR. A. MIJNLIEFF.

hoofdartikelen zijn geweest, dat zij *niet* ondertekend werden (wat *toen* een van STRAUB'S *voorwaarden* geweest was). Daardoor was de geheele Redactie er voor verantwoordelijk en moesten zij dus *vóór* de publicatie bij de leden der Redactie circuleeren; hierdoor verloren zij weer veel van hunne actualiteit. Men zal dus weder tot ondertekende hoofdartikelen moeten teruggaan, maar dan kan hij dit niet alleen doen en moeten ook de andere leden der Redactie of der Vereeniging bereid zijn zoo dikwijls zij onderwerpen tegenkomen, die voor een hoofdartikel in aanmerking komen, zelven ook nu en dan zulk een artikel te schrijven. Dan moet daarenboven een titel boven zulk een artikel

Keeren wij nu terug naar de APRIL-vergadering van de Redactie, dan lezen wij in de notulen dezer vergadering, dat ZWAARDEMAKER de vraag tot den Gérant richt of al deze zaken voor het Tijdschrift niet een wenk bevatten, dat men meer zaken van socialen aard in het Tijdschrift moet opnemen en of men bijv. aan de Maatschappij niet de concessie zou kunnen doen, om een *Bemiddelings-commissie* harentwege als adviseur aan de Redactie toe te voegen, maar waarbij toch de Gérant de macht in handen hield.

De beide Gérants blijken niet ongenegen om in dezen geest aan de wenschen van een deel der Maatschappij-leden tegemoet te komen en STRAUB meende, dat dit het best in den vorm van hoofdartikelen zou kunnen geschieden, zooals hij die reeds dadelijk bij zijn optreden heeft willen instellen, maar die toen langzamerhand verlopen waren. Hij heeft die zelf weder eens willen aanvatten, maar had dit door tijdsgebrek moeten achterwege laten.

De bezwaren van die vroegere

1) De gegevens werden mij welwillend verstrekt door den Secretaris der Afd. ARNHEM, Dr. VAN ERP TAALMAN KIP.

geplaatst worden, om des te duidelijker te doen uitkomen, dat het niet van de Redactie uitgaat.

Zoo stonden de zaken, toen op 27 APRIL 1902 een Buitengewone Hoofdbestuurs-vergadering der Maatschappij gehouden werd, waarin het ontwerp-rapport, dat SIKKEL als rapporteur had opgesteld over de wijze, waarop de reorganisatie zou moeten plaats hebben, besproken werd. Een afschrift van dat rapport was aan alle leden van het Hoofdbestuur gezonden, met het verzoek dit ernstig te bestudeeren, opdat met vrucht daarover zou kunnen worden gedebatteerd.

Een gedeelte van dat rapport was aan de verhouding van Maatschappij en Tijdschrift gewijd.

Uit de notulen dier Hoofdbestuurs-vergadering blijkt nu in de eerste plaats, dat reeds informaties waren ingewonnen over de kosten, die een eigen Orgaan met zich zou brengen. Die kosten voor drukken en papier, maar zonder het salaris voor een redacteur, zouden voor 16 vel druks en 2200 exemplaren ongeveer / 4000.- bedragen; bij grootere uitbreiding van het Orgaan natuurlijk meer. De informaties, die de Secretaris, Dr. E. C. VAN LEERSUM, had ingewonnen, kwamen ongeveer tot hetzelfde bedrag.

Verder bleek, dat SIKKEL, niettegenstaande hij waardeering voor het Tijdschrift uitsprak en het een slag voor de wetenschap in NEDERLAND zou achten, wanneer het Tijdschrift zou moeten ophouden te bestaan, voor de Maatschappij, met het oog op sociale belangen, een eigen Orgaan noodzakelijk achtte. Hij wilde niet ingaan op een voorstel om te trachten van het Tijdschrift gratis de beschikking te krijgen over een 400-tal bladzijden waardoor de kosten voor de Maatschappij verminderd zouden worden en een belangrijk argument tegen het bestaande contract zou worden ondervangen en hij wenschte ook geen onderhandelingen met de Vereeniging te openen over zulk een nieuwe verhouding. JUDA wees daarbij op de verplichting, die de Maatschappij tegenover het Tijdschrift had, dat haar in moeilijke jaren met groote bereidwilligheid was tegemoet gekomen.

Hoewel men voor het standpunt, om voor de geheele nieuwe organisatie van de Maatschappij ook de vrije hand te hebben in een Orgaan, dat zich uitsluitend met sociale aangelegenheden bezighield, wel wat kon gevoelen, betreurde men het toch, dat SIKKEL in zijn rapport daarvoor argumenten had aangevoerd, die geen rekening met de werkelijkheid hielden.

Wij moeten voor deze uitspraak eene korte toelichting geven. In het rapport van APRIL 1902 lezen wij ten opzichte van het Tijdschrift, dat de groote stukken, die in het Tijdschrift verschenen, maakten, dat de Maatschappij-stukken slechts in hoekjes konden worden opgenomen. Meer ruimte kon niet gegeven worden, omdat er reeds over te groote uitgebreidheid van het Tijdschrift geklaagd werd. Daarom werden: „sociale zaken in het geheel niet geplaatst”. „Het Tijdschrift heeft al evenzeer verzuimd de bakens te verzetten, toen het getij verliep, „als de Maatschappij”.

De onjuistheid van deze opmerking in het officieele rapport van SIKKEL, had hij gemakkelijk kunnen vermijden door het Tijdschrift op te slaan. Dan had hij kunnen zien, dat daarin sedert het optreden van STRAUB en ook al onder vroegere Gérants, maar vooral onder STRAUB, vraagstukken van sociaal-geneeskundigen aard in vorm van Oorspronkelijke stukken, hoofd-artikelen, referaten (afdeeling *Beroepsbelangen* daarin) en boekaankondigingen van opzettelijk daarvoor aangekochte boeken en ingezonden stukken, behandeld waren.

Het rapport van SIKKEL werd na eenige wijzigingen in de Hoofdbestuurs-vergadering als voorstel van het Hoofdbestuur aan de Algemeene Vergadering ingediend.

Toch werd besloten nog nader met de Redactie eene bespreking te houden over het

plan van gratis bladzijden en ook Dr. JUDA wil van geen afbreking van de relatie met het Tijdschrift weten, zonder nader overleg gepleegd te hebben.

In de Redactie-vergadering van 4 MEI 1902 en in de later gehouden Alg. Vergadering der Vereeniging wordt over het rapport van het Hoofdbestuur voor zoover dit betrekking heeft op het Tijdschrift uitvoerig gedebatteerd.

In de Redactie-vergadering leest de Gérant het gedeelte voor, dat op het Tijdschrift betrekking heeft en waarin het Hoofdbestuur uitspreekt:

De Maatschappij behoeft een eigen orgaan, dat niet alleen stukken opneemt, die van haar uitgaan, maar dat ook anderen ruime gelegenheid biedt voor besprekingen van sociaal-geneeskundige vraagstukken en hetgeen daarmee in verband staat.

1°. door het uitgeven van een eigen sociaal-geneeskundig tijdschrift;

2°. door in het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde een afzonderlijk gedeelte ter beschikking te hebben *onder eigen redactie*.

De Redacteur-Gérant gevoelde er als redacteur veel voor om de Maatschappij, die op deze wijze tegenover haar optrad, los te later, maar als Maatschappij-lid mocht hij dit niet doen, omdat hij het tegen het belang der Maatschappij acht. Wat de bezwaren tegen de hooge door de Maatschappij te betalen kosten betreft, zou hij er geen enkel bezwaar tegen zien, om te bepalen, dat de Maatschappij niet meer dan den *kostenden prijs* betaalde van het voor haar gedrukte. Oorspronkelijk is dit, volgens hem, bij het oprichten van het Tijdschrift ook wel het plan geweest, toen een toelage per lid werd vastgesteld; de Maatschappij betaalde toen in allen geval minder dan toen hare Acta door het *Maandblad*, haar orgaan, werden gepubliceerd. Langzamerhand is echter het ledental der Maatschappij zóó toegenomen, dat nu feitelijk een niet onbelangrijke *toelage* aan het Tijdschrift verstrekt wordt. Dit behoeft niet, want hoewel het Tijdschrift zonder die toelage op het oogenblik niet zou kunnen rondkomen, mag er op den duur wel op gerekend worden, dat bij het steeds toenemende aantal abonnementen en de grootere winsten, die het Advertentie-blad in de toekomst zal opleveren, een toelage der Maatschappij boven den kostenden prijs, onnoodig zal blijken.

ZWAARDEMAKER betoogt, wat het tweede punt betreft, dat de Redactie nooit de macht in het Tijdschrift uit handen mag geven. Het gaat niet aan om eene Commissie van Redactie uit de Maatschappij te laten beslissen, over wat er anders dan officieele stukken in het Tijdschrift gepubliceerd zal worden. De Redacteur-Gérant is tegenover de Vereeniging en tegenover de Wet verantwoordelijk. Hij had er geen bezwaar tegen, dat de Maatschappij eene Commissie van redactie voor hare stukken zou benoemen en dat deze die stukken aan het Tijdschrift ter opneming toezendt; dit zal, indien zij in behoorlijken vorm, ter beoordeeling van den Redacteur-Gérant, geschreven zijn, geen bezwaar opleveren.

Ook de Gérant heeft tegen dit voorstel geen bezwaar, omdat hij overtuigd is, dat zulk een commissie geen dwaze dingen zal doen en dat het dus ook wel niet zoo heel anders zal worden dan het nu is.

Een ander denkbeeld was, om in het Tijdschrift een nieuwe rubriek te maken onder het hoofd: *Nederlandsche Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst* met de toevoeging: *Buiten verantwoordelijkheid der Redactie*.

Nog een ander denkbeeld wil door de Maatschappij eene commissie laten benoemen, die alle stukken van leden der Maatschappij op sociaal gebied in ontvangst heeft te nemen en daarover eenmaal in de maand een rapport uitbrengt, welk rapport dan in het Tijdschrift kan worden opgenomen.

De Redactie besloot aan de Alg. Vergadering der Vereeniging mede te deelen wat, naar aanleiding van het voorstel van het Hoofdbestuur, in de Redactie besproken was en haar oordeel te vragen.

Die Algemeene Red. Vergadering, op 25 MEI gehouden, betreurde, dat in de Redactie niet, zooals vroeger, een der leden door het Hoofdbestuur was aangewezen om de belangen der Maatschappij daarin te behartigen. GUYE die vroeger gecommiteerd was, was de laatste geweest. STOKVIS acht zulk een vertegenwoordiger beter dan een afzonderlijke redactie voor Maatschappij-stukken.

In het algemeen bleek uit de discussies, dat men gaarne met de Maatschappij tot een vergelijk kwam: het Tijdschrift toch is ontstaan uit het verlangen naar eenheid, die eenheid moet men trachten te bewaren. Men bleek bereid om de Maatschappij niet meer te doen betalen voor hare stukken dan deze aan het Tijdschrift kostten en men was ook bereid om weder een commissaris der Maatschappij in de Redactie op te nemen; maar een afzonderlijke commissie van Redactie van de Maatschappij naast de Redactie wenschte men niet.

Daar het rapport nog in de Alg. Vergadering der Maatschappij moest behandeld en men niet wist wat daarin zou besloten worden, meende de Vereeniging, dat het beter was om vóór dien tijd een voorstel aan het Hoofdbestuur te doen en zodoende uit eigen beweging mede te werken om de strooming, die in de Maatschappij bestaat, in goede banen te leiden. (PEKELHARING).

Op voorstel van TREUB werd besloten aan het Hoofdbestuur een brief te schrijven, waarin te kennen gegeven wordt, dat de Vereeniging bereid was te onderhandelen over een nieuwe regeling. Dan kan het Hoofdbestuur aan de Alg. Vergadering voorstellen haar op te dragen met de Vereeniging overleg te plegen over een regeling en tot een voor beide bruikbaar voorstel aan de Algemeene Vergadering van het volgend jaar te komen. Dit voorstel wordt met 13 tegen 7 stemmen aangenomen. In dit schrijven zal op de onjuistheden in het rapport van SIKKEL gewezen worden, welke ook aan de Algemeene Vergadering zullen worden medegedeeld.

De Redacteur-Gérant nam op zich om in een hoofdartikel in het Tijdschrift vóór de a.s. Alg. Vergadering der Maatschappij het geheele reorganisatie-plan van het Hoofdbestuur te behandelen en daarin, wat het Tijdschrift betreft, eveneens te wijzen op de onjuistheden in het rapport van SIKKEL.

Aan die opdracht werd door den Gérant in het Tijdschrift-nummer van 21 JUNI 1902 in een hoofd-artikel op uitnemende wijze voldaan; zijn rustig betoog moet op de leden der Maatschappij een kalmeerenden indruk gehad hebben. Hij wijst daarin in de eerste plaats op de weinig krachtige houding, die het Hoofdbestuur in den loop der jaren had aangenomen, waarbij het van *leidend* hoofd slechts een *uitvoerend* orgaan geworden was. Ook het rapport, dat op overhaaste wijze als een urgent rapport door de Alg. Verg. werd aangenomen, wijst op gebrek aan leiding. Dat er dus herziening der Maatschappij gewenscht is, geeft hij dadelijk toe, maar die herziening moet niet zijn in den vorm, dien het rapport aangeeft en waarbij aan de Afdeelingen vrijheid gelaten wordt, zich in de richting van vakvereenigingen te ontwikkelen. Wanneer de Maatschappij, zooals de vakvereenigingen, zich uitsluitend gaat toeleggen op de verdediging van de persoonlijke belangen van de leden, gaat zij een verkeerden kant

uit en zal zij haren invloed in de groote Maatschappij verliezen. De met een ideaal doel opgerichte Maatschappij, zou op deze wijze hare waardigheid, haar invloed en haar zelfrespect verliezen. De groote Maatschappij, die alle geneesheeren in den lande zal vereenigen, richte haar blik hooger dan het persoonlijk belang. Zij die anders willen, mogen zich gerust afscheiden, de machteloosheid van hun standpunt zal spoedig genoeg blijken. Dit wat het algemeene van de reorganisatie-plannen betreft.

Ten opzichte van hetgeen het rapport over het Tijdschrift zegt, gaat STRAUB uitvoerig na wat er juist is van de bewering, dat de Maatschappij een eigen Orgaan behoeft om de verschillende voorstellen, die op de Alg. Verg. gedaan worden aan een uitvoerige critiek te kunnen onderwerpen. Wanneer het rapport meent, dat in het Tijdschrift die gelegenheid tot bespreking niet bestaat, toont dit alleen een volkomen onbekendheid van den steller van het rapport met het streven van de Redactie.

Uitvoerig zet STRAUB de onjuistheid uiteen van de bewering, dat voor sociale zaken in het Tijdschrift geen plaats zou zijn. Hij kon er op wijzen, dat het punt der sociale belangen een der eerste was op zijn programma, toen hij als Redacteur-Gérant optrad: tal van leading artikels, op uitnodiging der Redactie geschreven, PINKHOF's rubriek der beroepsbelangen vestigden herhaaldelijk de aandacht der lezers op sociaal-geneeskundige vraagstukken. Oorspronkelijke stukken, door de schrijvers geteekend, vervingen later deze leadings. Uit dat alles blijkt niet alleen, dat het in de *bedoeling* der Redactie gelegen heeft om over sociaal-geneeskundige vraagstukken de lezers in te lichten, maar de Redactie was er ook in geslaagd dit ten uitvoer te brengen, getuige de talrijke artikelen, die men daarover in het Tijdschrift vindt en STRAUB kan de tegenovergestelde meening, die in het rapport tot uiting komt, slechts verklaren door aan te nemen, dat de rapporteur slecht zijn herinnering en niet de jaargangen geraadpleegd had.

Een andere bewering, dat de Redactie stukken van sociaal-geneeskundigen aard, die haar worden toegezonden, zoude weigeren, *omdat zij van socialen aard waren*, weerlegt STRAUB uitvoerig door de verschillende plaatsen in den jaargang 1901 aan te wijzen waar zulke stukken opgenomen zijn. In dien jaargang zijn slechts 7 ingezonden stukken van dien aard geweigerd, *niet* wegens plaatsgebrek en *niet* omdat de Redactie het niet met de strekking eens was, maar hoofdzakelijk wegens *onvoldoende bewerking* van het daarin behandelde onderwerp.

De klacht in het rapport, dat de verslagen der Afdeelingen slechts de titels van het voorgedragene behelzen, kan moeilijk een verwijt aan de Redactie zijn; de Redactie neemt *alles* wat het Hoofdbestuur zendt, *dadelijk en onveranderd op*. Maar de verslagen der Afdeelingen worden door de Secretarissen *zoo* verkort bij het Hoofdbestuur ingezonden, *op verzoek van den voorgaanden Hoofdbestuurder-Secretaris!*

Dat Staats-hygiëne en Staats-geneeskunde het Tijdschrift niet ter harte gaan, zal men moeilijk kunnen beweren, wanneer men de lange reeks van artikelen zich herinnert die over de inrichting van de geneeskundige Armenzorg van de groote gemeenten in NEDERLAND in het Tijdschrift verschenen zijn, die door een redactie-artikel waren uitgelokt. Toen de ongevallen-verzekering naderde heeft de Redactie, die het belang van dat vraagstuk inzag, aan Dr. DEKNATEL de opdracht gegeven om in DUITSCHLAND de werking van de Wet te gaan bestudeeren en ieder herinnert zich nog de voortreffelijke wijze, waarop deze collega, die opdracht ten uitvoer heeft gebracht.

De waardeerende woorden, die in het rapport over het Tijdschrift gezegd zijn, wil STRAUB niet te zeer à la lettre nemen; hij is zich er van bewust, dat men bij de beste pogingen toch dikwerf nog te kort schiet. Maar hij wenscht wel, dat de Maatschappij de pogingen van het

Tijdschrift zal steunen en niet te zeer op versnippering van krachten zal aansturen. Zeker mist de Maatschappij het recht dit te doen met de bewering, dat voor de sociaal-geneeskundige vragen in het Tijdschrift geen plaats zou zijn. Het Tijdschrift is op dat punt „diligent en naar „hij meent diligenter dan menig diligent verklaarde Maatschappij-commissie.”

In de Hoofdbestuurs-vergadering van 6 JULI 1902, die te 's HERTOGENBOSCH vóór de Alg. Vergadering der Maatschappij gehouden werd, schijnt men wel onder den indruk van STRAUB's uiteenzettingen in het Tijdschrift gekomen te zijn.

In deze vergadering was de brief van het Tijdschrift ingekomen en op voorstel van den Voorzitter stelde het Hoofdbestuur voor een commissie te benoemen om met het Tijdschrift te onderhandelen.

In de Buitengewone Vergadering van het Hoofdbestuur op DINSDAG 8 JULI werden de H.H. JUDA, NIJHOFF en v. LEERSUM tot leden dezer commissie benoemd.

In de in dien tusschentijd gehouden Alg. Vergadering der Maatschappij kwam vóór de behandeling der reorganisatie-plannen, nog een ander punt ter sprake, waarbij het Tijdschrift betrokken was, namelijk het publiceeren van het groote verslag over de Ziekenfondsen, rapporteur Dr. VAN EDEN. De rapporteur verzocht om de commissie nogmaals diligent te verklaren. Het eerste deel van dit rapport zal voor de lezers van het Tijdschrift een niet zeer verkwikkelijke lectuur zijn en het zal een zoodanigen omvang hebben, dat het onbescheiden zou zijn daarvoor een plaats in het Tijdschrift te vragen. De commissie verzocht daarom verlof om, in overleg met het Hoofdbestuur, voorloopig althans voor dit deel een uitgever te zoeken.

Dit kon evenwel niet geschieden zonder het contract met het Tijdschrift te schenden; het rapport behoort in het Tijdschrift te huis en STRAUB wijst er op, dat het Tijdschrift wel meer stukken in brochure-vorm heeft uitgegeven, zooals bijv. PLUGGE's bekende rapport en de historische bijlagen van den catalogus van de ARNHEMSCHE Tentoonstelling.

Er wordt dus besloten eerst met het Tijdschrift te onderhandelen en de uitgave door dit te laten bezorgen „indien het Tijdschrift ten minste niet te duur is”, zegt de Voorzitter; maar STRAUB verzekert, dat dit er geen zaakje van wil maken.

Ten gevolge van het aannemen door de Alg. Vergadering van een motie van de Afdeeling ZEELAND om de besprekingen over de reorganisatie, wegens onvoldoende voorbereiding, tot een nader te bepalen en uitsluitend daaraan te wijden Buitengewone Alg. Verg. der Maatschappij uit te stellen, worden de reorganisatie-plannen in de Vergadering te 's HERTOGENBOSCH niet verder besproken, maar op een door het Hoofdbestuur overgenomen voorstel van GRONINGEN uitgesteld tot een na 15 OCTOBER te houden Buitengewone Alg. Vergadering.

Zowel het Tijdschrift als de Maatschappij hadden dan tijd om de zaak rustig te overleggen. Van de zijde van het Tijdschrift was daarvoor eene gecombineerde vergadering van de Redactie met de afgevaardigden van het Hoofdbestuur belegd op 27 JULI 1902. Voor het Hoofdbestuur waren daarvoor aanwezig de H.H. JUDA, SIKKEL en v. LEERSUM. NIJHOFF was dus door SIKKEL vervangen.

Daarin waren twee questies te behandelen: de financieele en de principieele. De eerste wenschte JUDA niet te behandelen, omdat de tweede de hoofdzaak was. JUDA zette uiteen, dat het Tijdschrift aan zijne lezers niet gaf wat het geven moest ook niet in *medisch wetenschappelijken zin*; maar SIKKEL verbeterde dit dadelijk, omdat men het uitsluitend moest hebben over de sociaal-medische questie; daarvoor vraagt het rapport van het Hoofdbestuur een gedeelte van het Tijdschrift op. Dit zou kunnen gebeuren door het Tijdschrift in twee deelen te splitsen, waarvan het sociaal-medische aan het Hoofdbestuur werd afgestaan om leiding en invloed

aan de Maatschappij te geven. Mocht dit niet gaan en mocht de Maatschappij een eigen Orgaan gaan uitgeven, dan zou dit toch *nimmer een geneeskundig tijdschrift worden*.

Hierover waren de afgevaardigden van het Hoofdbestuur het niet eens. v. LEERSUM erkende openlijk, dat de geheele kwestie wel degelijk een financieele en een wetenschappelijke zijde had: een groot deel der leden der Maatschappij was, volgens hem ontevreden op het Tijdschrift, zoowel omdat het wetenschappelijk te weinig gaf en zij dus te weinig uit het Tijdschrift leerden, als ook omdat er *te weinig sociaal-medische questies* in behandeld werden.

Uit de mededeelingen van JUDA bleek verder dat het Maatschappij-gedeelte, *volstrekt niet tevreden zou zijn* met het uitsluitend opnemen van stukken op sociaal gebied, maar ook de *berichten en Personalia* wenschte op te nemen en dat daarenboven het Tijdschrift zich zou moeten *verplichten om alle* sociaal-medische opstellen, die het voor zich zou ontvangen, aan de Maatschappij-redactie af te dragen. Dit had trouwens Dr. MENNO HUIZINGA ook wel begrepen, want hij deed uitkomen, dat er toch werkelijk niet voldoende sociaal-medische questies waren om een geheel tijdschrift-deel te vullen.

De wenschen, die JUDA openhartig uitsprak, gaven wel een anderen kijk op de bedoelingen dan men tot nu toe gehad had en SIKKEL haastte zich om de zaak weer recht te zetten en tot haar oorspronkelijke beteekenis terug te brengen.

Welk voorstel wenschte nu de Redactie daartegenover te zetten?

STRAUB zette het plan, dat ZWAARDEMAKER in de vorige vergadering had geopperd daartegenover: een Maatschappij-commissie, die de sociaal-medische opstellen, die aan het Hoofdbestuur zouden worden toegezonden, zou beoordeelen en ordenen, en die deze dan aan de Redactie ter opneming zou toezenden en waarvan

de Red.-Gérant alleen het al of niet behoorlijke van den vorm zou mogen beoordeelen.

De afgevaardigden van het Hoofdbestuur vonden dit *volkomen onaannemelijk*.

„Laat dan het Hoofdbestuur gedelegeerden in de Redactie benoemen, die kunnen dan „invloed op den inhoud van het Tijdschrift uitoefenen.”

Ook dit achtten de afgevaardigden onvoldoende: die gedelegeerden zouden in de Redactie overstemd worden, meenden zij, en in het geheel geen invloed kunnen uitoefenen.

Men kwam dus niet verder en het bleek bij deze besprekingen, dat men de klare uiteenzetting van STRAUB in het Tijdschrift eenvoudig negeerde.

Ten slotte werd de volgende overeenkomst getroffen; die de Redactie (niet de Red. Gérant) bereid was aan de Buitengewone Vergadering der Vereeniging *voor te leggen*:

DR. E. C. VAN LEERSUM.

- 1°. *De Vereeniging Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde zal het door haar uitgegeven Nederlandsch Tijdschrift splitsen in twee afdeelingen. De eerste afdeeling zal zijn een wetenschappelijk gedeelte en tevens bevatten de rubrieken buitenlandsche en binnenlandsche berichten en Personalia. De tweede afdeeling zal een maatschappelijk gedeelte zijn en bevatten de Handelingen der Maatschappij en verder stukken van sociaal geneeskundigen aard, over beroepsbelangen enz.*
- 2°. *De tweede afdeeling zal geredigeerd worden door het Hoofdbestuur of een commissie van Redactie van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst.*
- 3°. *De Vereeniging Het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde brengt aan de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst in rekening de werkelijk door haar gemaakte kosten voor drukken, papier, verzending enz. van al datgene, dat van wege de Maatschappij in het Tijdschrift geplaatst is.*
- 4°. *Het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde blijft tevens Orgaan van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst.*

De bespreking dezer voorstellen had plaats in een Buitengewone Vergadering der Vereeniging op 5 OCTOBER 1902, welke door een Buitengewone Redactie-vergadering werd voorafgegaan.

In die Redactie-vergadering besprak de Red.-Gérant de financieele gevolgen, die het al of niet aannemen van die voorstellen voor het Tijdschrift zal hebben. Worden zij aangenomen, dan zal de reductie voor de Maatschappij-leden moeten vervallen of kleiner moeten worden, bijv. van f 3.- op f 2.- moeten gebracht worden, omdat het Tijdschrift de toelage der Maatschappij nog niet missen kan. De abonnements-prijs moet dan voor de leden der Maatschappij f 8,50 worden of bij praenumeratie f 8.-. In het geval, dat de voorstellen niet worden aangenomen, gaan Tijdschrift en Maatschappij dus uit elkaar en moet de abonnements-prijs dadelijk op f 8.- en f 10.- gesteld worden.

Als het voorstel verworpen wordt zal er nog wel het een en ander op financieel gebied te regelen zijn, waarvoor dan nog een afzonderlijke vergadering zal moeten belegd worden; wordt het voorstel aangenomen, dan wenscht STRAUB af te treden als Redacteur-Gérant.

Men vertrouwt evenwel, dat STRAUB niet midden in de moeilijkheden zal weggaan en de Secretaris wijst er op, dat het contract met de Maatschappij loopt van jaar tot jaar en als het vóór 1°. JULI niet is opgezegd, stilzwijgend met een jaar verlengd is; in allen geval zal dus het loopende contract met de Maatschappij nog tot 1° JANUARI 1904 gelden.

In de daarna gehouden Alg. Jaarvergadering van het Tijdschrift ondervindt dit voorstel nagenoeg van alle zijden bestrijding. Er zijn wel enkele leden, die meenen een waarschuwend stem te moeten laten hooren tegen een breuk met de Maatschappij, maar de algemeene stemming is tegen het aannemen van dit voorstel.

Daar hooren wij in de eerste plaats de waarschuwend stem van den oud-Gérant Dr. J. ZEEMAN: eene splitsing van het Tijdschrift in twee deelen, een 1e en een 2e afdeeling, een wetenschappelijk en een maatschappelijk deel? Goed! Maar het eerste deel bevatte ook stukken van *sociaal geneeskundigen aard en beroepsbelangen* en het tweede deel zij een Maatschappelijk gedeelte, dat de Handelingen der Maatschappij bevat; *maar geen Maatschappij-redactie naast de onze.*

Weest op uw hoede waarschuwt hij, het Maatschappij-gedeelte zal eerlang van het wetenschappelijk gedeelte door de Maatschappij worden afgescheiden en met al de ervaringen,

die het als redactie heeft opgedaan, als een *afzonderlijk* tijdschrift naast het Ned. Tijdschrift komen te staan.

Er is voor de Redactie geen aanleiding om naar de ongemotiveerde klachten van enkele ontevredenen te luisteren; *zij ga haar eigen gang met de zorg van den inhoud; op hare bevoegdheid sta men geen inbreuk toe.*

De Oud-Gérant GUYE acht eveneens het voorstel bedenkelijk en zou de Maatschappij willen toestaan een paar leden in de Redactie te benoemen en de oud-Gérant DELPRAT wijst op de groote bezwaren, die er zullen ontstaan bij het opmaken der wekelijksche nommers, wanneer er twee redacties naast elkander zullen staan.

MENNO HUIZINGA waarschuwt nu wel voor de mogelijkheid, dat bij verwerping de Maatschappij een concurreerend tijdschrift zal oprichten en dat het Tijdschrift toch niet tegen de strooming zal op kunnen roeien, maar TREUB verbaast zich over zulk een kleinmoedigheid. Hij acht de voorstellen beneden de waardigheid van het Tijdschrift, dat een naam heeft op te houden, zoowel in het binnen- als in het buitenland. Er valt over die voorstellen niet te stemmen. Waarom zullen wij het recht uit handen geven? om den inhoud van het Tijdschrift op peil te houden? Waarom zal het Tijdschrift zulke concessies doen, waar de Maatschappij er geen enkele doet? Zoo het moet zal het Tijdschrift zeer wel den strijd kunnen aanbinden. Hij wenscht aan de Maatschappij te antwoorden, dat het Tijdschrift bereid is tot nader overleg, indien de Maatschappij dit vraagt; zoo niet, dan ga ieder zijns weegs.

STRAUB wees er op, dat het geen *voorstellen* van de Redactie zijn, maar dat de Redactie, na de bespreking met de commissie uit het Hoofdbestuur, verklaard heeft bereid te zijn deze voorstellen aan de Vereeniging voor te leggen. Ook hij wenscht het maatschappelijk gedeelte niet uit handen te geven, omdat het Tijdschrift ook het orgaan is der *practiseerende* geneeskundigen en het dus niet uitsluitend wetenschappelijke zaken in het Tijdschrift moet geven; ook meent hij, dat de verzorging voor de maatschappelijke zaken bij de Maatschappij niet in goede handen is, daarvoor moet men menschen hebben die op dit punt hunne sporen verdiend hebben en daarvoor geeft een benoeming door de Maatschappij niet voldoende waarborg. Hij voor zich wil op de voorstellen der Maatschappij niet ingaan, wanneer de Maatschappij niet van harte met het Tijdschrift meegaat en het Tijdschrift niet van harte de concessies doet, die de Maatschappij eischt, dan is het beter dat wij uit elkaar gaan en wanneer de leden der Vereeniging hun hulp verleen, zal het Tijdschrift den strijd, die hun opgedrongen wordt, zeer goed kunnen aanvaarden.

Voor het voorstel van GUYE gevoelen vele leden sympathie en STRAUB verbindt dit met het vroeger denkbeeld van ZWAARDEMAKER. STRAUB is overtuigd, dat de Maatschappij een vaste *commissie voor de beroepsbelangen* zal instellen en meent nu dat de Redactie eenige leden dier commissie toegang tot de Redactie-vergaderingen zou kunnen geven, met stemrecht. Men zou dan de zekerheid hebben, dat men in de leden dier commissie menschen in de Redactie kreeg, die op het gebied der sociale belangen zich hebben onderscheiden.

De geamendeerde punten 1 en 2 der voorstellen worden nu met 19 tegen 2 stemmen *verworpen*. Punt 4 verviel daarmede; maar punt 3, het berekenen van den kostenden prijs voor de Maatschappij, wordt met algemeene stemmen *aangenomen*.

Het voorstel van GUYE, met de uitbreiding, die STRAUB er aan gegeven had, dat namelijk **door de Vereeniging aan drie leden van eene commissie voor maatschappelijke vraagstukken uit de Maatschappij, als buitengewone redacteuren toegang tot de Redactie-vergaderingen zal worden gegeven, met recht van advies en recht van**

stem zonder dat zij lid der Vereeniging zullen zijn, wordt met op één na algemeene stemmen AANGENOMEN.

Hiervan zal spoedig mededeeling aan het Hoofdbestuur gedaan worden en verzocht worden het desbetreffende schrijven der Redactie in het Tijdschrift te laten opnemen, opdat de Afdeelingen er ook kennis van zouden kunnen nemen.

In dit schrijven aan het Hoofdbestuur dd. 19 OCTOBER 1902 geeft de Redactie een overzicht van de plaats gehad hebbende besprekingen. Zij geeft daarin met beslistheid te kennen, dat zij *meester wenscht te blijven in eigen huis, geen redactie naast zich kan toelaten en de besprekingen over sociaal-geneeskundige zaken niet uit handen wenscht te geven.*

De klachten, die over het Tijdschrift zouden worden geuit, vinden in allen geval niet haar uitdrukking in het aantal abonnee's, dat steeds toeneemt.

De Vereeniging wenscht evenwel een zuiverder toestand in de verrekening met de Maatschappij in het leven te roepen, die niet van het toevallige aantal leden der Maatschappij en van het aantal bladzijden druks afhankelijk moet zijn en stelt daarom voor, dat de Maatschappij *slechts den kostenden prijs* zal betalen voor de door haar ter opneming gezonden stukken. Daardoor zal de Redactie evenwel genoodzaakt zijn de reductie, die de leden der Maatschappij op den abonnements-prijs genieten, met f 1.- te verlagen, zoodat die leden niet meer f 3.- reductie genieten zullen, maar slechts f 2.-. Anders zou het financieel evenwicht tusschen inkomsten en uitgaven verbroken worden. Door den veel grooteren omvang van het Tijdschrift en de talrijke illustraties, die tegenwoordig gegeven worden, zijn de kosten van het Tijdschrift in de laatste jaren belangrijk verhoogd *zonder dat de abonnements-prijs daarmede gelijken tred hield.*

De Vereeniging erkent evenwel gaarne de voortreffelijke bedoelingen der Maatschappij om de sociaal-geneeskundige belangen meer te behartigen en doet dus harerzijds een voorstel aan de hand, waarmede naar hare meening op uitnemende wijze aan dat verlangen kan tegemoet gekomen worden. Zij zou een samenwerking tusschen een te verwachten *Commissie voor de Beroepsbelangen* en de Redactie willen in het leven roepen, door drie van de leden dier Commissie zitting te geven in de Redactie, waardoor deze voortdurend over de beste krachten voor de behartiging dier belangen zou kunnen beschikken. Het verschil met het voorstel van het Hoofdbestuur is niet zoo heel groot en het voorstel zou voldoen aan de wenschen der Vereeniging, die de eenheid in hare Redactie onder geen voorwaarde wil prijs geven.

In zijn antwoord op dit schrijven gaf het Hoofdbestuur d.d. 3 NOVEMBER zijn teleurstelling te kennen, dat de Redactie niet op zijne voorstellen wilde ingaan, eene teleurstelling, die des te grooter was, omdat de afgevaardigden, die met de Redactie hadden onderhandeld, den indruk hadden ontvangen, dat zij met het voorstel van het Hoofdbestuur geheel medeging. De besliste weigering der Vereeniging deed de vraag rijzen of het nog eenig nut kon hebben de onderhandelingen verder voort te zetten.

Het Hoofdbestuur achtte het voorstel der Vereeniging *onaannemelijk*, het geeft geen waarborg, dat de soc. geneeskundige zaken op die wijze voldoende tot haar recht zullen komen en het moet daarenboven rekening houden met de uitspraak der Afdeelingen van de Maatschappij, die wel geen eigen Orgaan gewenscht hebben, maar toch een overeenkomst, waarbij de Maatschappij een gedeelte van het Tijdschrift onder eigen redactie zou krijgen.

Het Hoofdbestuur, de diensten, die het Tijdschrift aan de geneeskundige wereld in NEDERLAND bewezen heeft, erkennende, eischt ook erkenning door het Tijdschrift van het groote

belang, dat dit er bij heeft om Orgaan der Maatschappij te zijn en wil het zijne doen om een scheuring te voorkomen, maar het moet rekening houden met de stemming in de Maatschappij; deze heeft tot nu toe de bespreking van de soc. geneeskundige belangen in het algemeen en van hare leden aan het „goeddenken” van de Redactie overgelaten; willen die leden zich op dat gebied uiten, dan moet deze uiting aan de sanctie van de Redactie onderworpen worden. Dit kan niet zoo voortgaan. Verzet het Tijdschrift zich tegen „den uitgesproken wensch”, dan zal de band met de Maatschappij verbroken worden en zal deze vermoedelijk geen steun meer verleen. Het Hoofdbestuur geeft tevens te verstaan, dat dit op het debiet van het Tijdschrift wel van invloed zal zijn en dat beide partijen er schade door ondervinden zullen!

Het voorstel, dat het deed, bevatte het „minimum eischen” en beoogt alleen splitsing van het Tijdschrift; het Hoofdbestuur hoopt derhalve, dat de Vereeniging hare onwelwillende houding zal laten varen; weigert zij tegemoetkoming, dan zal zij het odium van de breuk op zich laden, die het Hoofdbestuur gaarne wil vermijden.

Het wenscht gaarne een spoedig antwoord te ontvangen, ten minste vóór 20 NOVEMBER, en hoopt dat dit ten minste „eenigermate als uitgangspunt voor verdere beraadslagingen „in aanmerking zal kunnen komen”.

Dit schrijven was het resultaat van eene vergadering van het Hoofdbestuur op 26 OCTOBER 1902.

In die vergadering had ROSENSTEIN zich onbewimpeld voor het standpunt der Redactie verklaard. Hij had in het geheel niet den indruk gekregen, dat de Redactie op hoogen toon geantwoord had, zooals men het in die vergadering deed voorkomen. Hij vroeg zich af, wat moet er in dat door het Hoofdbestuur gewenschte vakblad komen, hoe zal men het willen vullen? In NEDERLAND heerschten niet de DUITSCHE toestanden; wil men op soc. geneeskundig gebied artikelen geven, dan zullen dit in hoofdzaak referaten van buitenlandsche toestanden worden; moet daarvoor nu een afzonderlijk blad opgericht worden?

Volgens SIKKEL was een speciaal blad juist noodig, omdat er in NEDERLAND nog zoo weinig op dit gebied gedaan werd, dat blad moet bijtijds wijzen op de gevaren, die den geneeskundigen stand bedreigen, de toestanden moeten hier niet zoo worden als zij in DUITSCHLAND geworden zijn.

Tegenover de rustige verdediging van het standpunt der Redactie door ROSENSTEIN en de even rustige bestrijding door SIKKEL, valt de scherpe critiek van een vroegeren Hoofdbestuurder-Secretaris in die Hoofdbestuurs-vergadering te meer op „Weest op uw hoede”, zegt hij tot het Hoofdbestuur „eenmaal zal de tijd aanbreken, waarin het verschijnen van een „soc. geneeskundig tijdschrift niet meer kan worden tegengehouden, heeft het Ned. Tijdschrift „voor Geneeskunde dan op dat gebied de teugels in handen, dan zal het nieuwe tijdschrift al „dadelijk bij de geboorte „vermoord” worden!” Ook hij zeide tegen een breuk te zijn, maar wanneer die mocht komen, zal het de schuld zijn van het Tijdschrift, dat „niet op voldoende „wijze voor de behartiging der sociale belangen heeft willen zorgen”. Hij wijst er verder op, dat de wetenschappelijke stukken in het Tijdschrift gehonoreerd worden, maar dat de Maatschappij de opgenomen sociale stukken zelf zou moeten betalen! Het tegenvoorstel der Vereeniging zal naar zijne meening ingrijpend geamendeerd moeten worden.

Dit financieele argument, dat trouwens niet ter zake dienende was, zou alleen dan beteekenis hebben, wanneer de Maatschappij zonder hare verbinding met het Tijdschrift hare stukken gratis kon doen drukken en verzenden. Jammer is echter de voorstelling, dat het Tijdschrift niet op voldoende wijze voor de soc. belangen zou *willen* zorgen. Zulk een argument mocht na het uitnemende hoofdartikel van STRAUB niet meer gebezigd worden.

SIKKEL waarschuwde nog eens, dat, als de Vereeniging de zaak niet op vriendschappelijke wijze zou willen regelen er niets anders overbleef dan het oprichten van een eigen Orgaan, *maar dat in dat geval, zooals hij de Redactie reeds mededeelde, de Maatschappij het Tijdschrift, wanneer het daardoor in moeilijkheden zou komen, wel een subsidie zal willen geven.*

De Voorzitter meent, dat het Tijdschrift hoog spel speelt en dat ook hij liever niet verder zou willen onderhandelen, maar wegens de wetenschappelijke beteekenis van het Tijdschrift in ons land, wil hij nog trachten een modus vivendi te vinden en met het opstellen daarvan de drie afgevaardigden van het Hoofdbestuur belasten, die dan het Tijdschrift moesten wijzen op deszelfs eigen belang en op de beteekenis, die een breuk voor het Tijdschrift hebben zou.

Men is dus blijkbaar vol zorg om het Tijdschrift van zijn onberaden stap, die tot zijn verderf zou leiden, af te houden !!

Bij het lezen dezer discussies en van den vaderlijken toon van het Hoofdbestuur der Maatschappij valt het op, dat daarbij door het Hoofdbestuur de Maatschappij zoo tegenover het Tijdschrift wordt gesteld, terwijl toch de leden der Vereeniging die het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde uitgeeft, ook allen, leden der Maatschappij zijn, wien allen het belang der Maatschappij evenzeer ter harte gaat. Velen zijn oud-Hoofdbestuurders der Maatschappij en de leden der Vereeniging worden niet uit de minst gunstig bekende vertegenwoordigers van de Nederlandsche geneeskunde gekozen.

Het maakt dan ook wel een eenigszins zonderlingen indruk, wanneer men leest hoe hun op het hart gedrukt wordt om geen onberaden stappen te nemen.

Dit acht Dr. JUDA onnoodig; *het Tijdschrift weet zeer goed wat het doet.* Hij stelt dus voor om bij het voorstel der Vereeniging een prae-advies te geven met een exposé over de gevoerde onderhandelingen en dit prae-advies te doen luiden: *om niet op de voorstellen der Redactie in te gaan en het Tijdschrift daarom ook niet langer te doen zijn het Orgaan der Maatschappij.*

Daar wilden de leden echter blijkbaar niet aan: NIJHOFF zegt, dat de beslissing bij de Alg. Vergadering berust; SIKKEL, dat alleen het antwoord der Vereeniging mag gepubliceerd worden en niet het verhandelde in de Redactie-vergadering en het standpunt dat het Hoofdbestuur inneemt. De Voorzitter wil een modus vivendi.

Het antwoord van het Hoofdbestuur aan de Redactie dd. 3 NOVEMBER 1902, wordt in de Redactie-vergadering van 16 NOVEMBER 1902 behandeld. Uit de notulen dier vergadering blijkt, dat de Redactie er geen heil inziet, om nog eens uitvoerig over de zaak te spreken; ons standpunt is in het schrijven aan het Hoofdbestuur duidelijk genoeg uiteen gezet en dit is het eenige wat wij kunnen antwoorden, een reden om op de besluiten terug te komen, bestaat er niet. Slechts over den vorm, waarin het antwoord gekleed zal zijn, wordt nog van gedachten gewisseld. Moet de brief van het Hoofdbestuur punt voor punt beantwoord worden of kan men met algemeene beantwoording volstaan? Dit laatste wordt verkozen, omdat het schrijven van het Hoofdbestuur anders zoo licht tot onaangename opmerkingen zou aanleiding geven, wat men liever vermijden wil. Maar het is wel noodig, dat de Redactie nog eens duidelijk doet uitkomen, dat het voorstel der Redactie een groote concessie bevat en dat er door de wijze, waarop de zaken in de Redactie behandeld worden, geen sprake kan zijn van overstemmen van eene minderheid; er worden vriendschappelijke besprekingen gehouden, waarin ieder vrijuit zijne meening zeggen kan, maar tot *stemmen* komt men in de Redactie slechts hoogst zelden.

ZWAARDEMAKER wil er zelfs toe overgaan om de Buitengewone Redacteuren der Maatschappij nog een zekere zelfstandigheid in de redactie te geven, maar de Redactie blijft

verantwoordelijk en daarvan mogen wij niet afgaan. Hij acht het beter om punt voor punt den brief van het Hoofdbestuur te beantwoorden, want de Afdeelingen moeten, indien zij den brief van de Redactie lezen, zien tot welke vergaande concessies de Vereeniging bereid is en hoe weinig gefundeerd de oppositie van het Hoofdbestuur is.

De Redactie wil echter elk hard woord aan het adres van het Hoofdbestuur absoluut vermijden en men besluit den brief dus in *algemeene termen* te stellen. STRAUB had daarvoor reeds een concept gereed, dat na eenige wijzigingen wordt goedgekeurd. Aan de beide Gérants wordt opgedragen in dien geest aan het Hoofdbestuur te antwoorden.

Door den grooten haast, die verzocht werd: het Hoofdbestuur had vóór 20 NOVEMBER antwoord verzocht, behoefde dit schrijven niet meer te circuleeren. Er zal worden voorgesteld, dat de correspondentie door het Hoofdbestuur wordt gepubliceerd in het Tijdschrift of dat het Hoofdbestuur aan de Redactie machtiging geeft om deze te publiceeren.

Het schrijven van de Redactie draagt den datum van 18 NOVEMBER 1902. Zij deelt daarin mede, dat zij met vreugde heeft kennis genomen van den uitgesproken wensch om met het Tijdschrift te blijven samenwerken. Maar zij heeft geen vrijheid kunnen vinden het door het Hoofdbestuur als minimum van eischen gekenschetste voorstel op nieuw aan de Vereeniging voor te leggen.

Op de vraag of de Maatschappij behoefte heeft aan een eigen Orgaan, gaat de Redactie niet in; maar de uitgave van zulk een Orgaan als een aan de verantwoordelijkheid der Redactie onttrokken deel van het Tijdschrift, is voor de Vereeniging onaannemelijk.

Het schrijven betwijfelt of men wel zoo beslist mag zeggen, dat de Maatschappij-leden een eigen Orgaan wenschen. Die vraag is onvoldoende voorbereid in de Alg. Vergadering gekomen. Voor zoover de bedoeling van dit Orgaan zal zijn de leden der Maatschappij gelegenheid te geven om zich te uiten over de belangen van den geneeskundigen stand, voorziet het Tijdschrift geheel, doch met de restrictie dat de redactie deze stukken de moeite waard oordeelt om opgenomen te worden. Dat zal toch ook het geval zijn, wanneer de Maatschappij een eigen Orgaan instelt, dan zal toch ook niet alles zonder eenige critiek opgenomen worden. Wellicht zal zelfs zulk een speciaal Orgaan nog critischer zijn dan de Redactie van het Tijdschrift is. Wanneer inderdaad bij de Nederlandsche geneeskundigen de ernstige drang bestaat tot bespreking van de beroepsbelangen, dan staat ons Tijdschrift voor hen open; is de tegenwoordige strooming niet ernstig, dan zal geen tijdschrift, welk ook, die ernstig kunnen maken. Het tegenvoorstel der Vereeniging wil ernstige besprekingen in de hand werken door de personen, die van zulke vraagstukken hun studie hebben gemaakt, op de wijze in dat voorstel gedaan, aan de Redactie te verbinden met stemrecht en adviseerende stem. Dat acht zij de goede oplossing.

Het voorstel van het Hoofdbestuur verraadde wantrouwen in de Redactie, hetgeen ten overvloede bleek toen een der leden van die commissie mededeelde, dat ontevredenheid met het Tijdschrift de eigenlijke grond der beweging was. Nu kon de Redactie zelf het voorstel dat een belangrijk deel van hare werkzaamheid aan haar onttrekken wilde, niet van de hand wijzen; zij moest het wel aan de Alg. Vergadering voorleggen, maar zij heeft met dankbaarheid de verwerping aanvaard als een teeken van vertrouwen in haar beleid.

Het tegenvoorstel, dat de Vereeniging deed, is een belangrijke poging om aan het verlangen van het Hoofdbestuur te gemoet te komen en om door versterking van den band tusschen Maatschappij en Tijdschrift een middel te hebben om het Tijdschrift te versterken in zijn positie als leidend geneeskundig orgaan in Nederland.

De brief eindigt met de woorden:

Uwe Maatschappij heeft, wij erkennen het dankbaar, voor 45 jaren bewerkt dat de over eenige kleine tijdschriften versnipperde krachten te zamen werden vereenigd tot het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* en sedert er toe bijgedragen om dit tijdschrift meer en meer tot een waardig vertegenwoordiger der Maatschappij en van de Nederlandsche geneeskundigen te maken. Ook wij zijn lid van die Maatschappij en in die qualiteit uiten wij den wensch, dat onze Maatschappij niet door een misverstand worde genoopt de hand van hare stichting af te trekken en haar invloed op het leidend geneeskundig orgaan in Nederland prijs te geven.

Inmiddels was het Programma voor de Buitengewone Alg. Vergadering der Maatschappij verschenen. De Afdeeling WEST-FRIESLAND had daarvoor eene motie voorgesteld, dat zij in no. 23 van 6 DECEMBER 1902 wijzigde, door „de herziening der Maatschappij” in „herziening van het Huishoudelijk Reglement der Maatschappij” te veranderen. Het lag namelijk niet in de bedoeling der Afdeeling, dat de Maatschappij plotseling geheel iets anders zou moeten worden dan zij altijd geweest was.

De Afdeeling UTRECHT had met algemeene stemmen een voorstel van PEKELHARING aangenomen, om het voorstel van WEST-FRIESLAND gewijzigd te ondersteunen. Daarin werden in 4 punten een door de Maatschappij uit te spreken oordeel over de reorganisatie voorgesteld. Zij wenschte, dat de Maatschappij zou besluiten; tot

Het instellen van eene centrale commissie voor de beroepsbelangen in de Maatschappij van 3 leden met verplichting aan de Afdeelingen om het advies dezer commissie te vragen, zoodra een voorstel bij haar zou worden ingediend, dat de leden zou binden; die op verzoek aan de Afdeelingen advies moest geven of het Hoofdbestuur moest inlichten omtrent goedkeuring van bindende besluiten der Afdeelingen.

Die Commissie moest aangewezen worden om zitting te nemen, volgens het voorstel der Vereeniging in de Redactie van het Tijdschrift.

Een en ander moest in het Huishoudelijk Reglement worden vastgelegd.

De wenschelijkheid van zulk een commissie betoogt PEKELHARING uitvoerig in zijn toelichting tot het voorstel van UTRECHT in het Tijdschrift-nummer van 6 DECEMBER, waarin hij tevens zegt, dat hij, na kennis genomen te hebben van de correspondentie tusschen Tijdschrift en Maatschappij, voorstelt niet mede te werken tot het oprichten van een nieuw tijdschrift, maar het voorstel der Vereeniging te steunen. Een nieuw tijdschrift, dat zal moeten zoeken naar stof om telkens de nummers te vullen, zal allicht tot schade voor hare reputatie, bijdragen moeten plaatsen, die het bij ruimer stof eigenlijk niet zou geplaatst hebben en aldus haar peil doen dalen. Bij verbinding met het Tijdschrift, dat geen gebrek aan stof heeft, is daarvoor geen vrees. De Redactie van het Tijdschrift streefde er steeds naar, om haar Tijdschrift zoowel op maatschappelijk als op wetenschappelijk gebied een waardig orgaan der Nederlandsche geneeskundigen te doen zijn. Zij gevoelt zelf zeer goed, dat zij daarin niet geheel geslaagd is, maar wenscht dus den steun van deskundige mannen op maatschappelijk gebied in hare Redactie op te nemen, daarmede zal het Tijdschrift dan verre uitsteken boven hetgeen van een afzonderlijk uitgegeven Orgaan verwacht kan worden.

In hetzelfde Tijdschrift-nummer zet STRAUB, naar aanleiding van een opmerking van

een bejaard collega, het „*Programma van het Tijdschrift*” uiteen. Hij begrijpt zeer goed de klacht van dien collega, dat het Tijdschrift te veel stukken bevat, die voor de practici moeilijk genietbaar zijn, maar zoolang er geen Archief is, waarin de zuiver wetenschappelijke stukken kunnen worden opgenomen, moeten deze wel in het Tijdschrift een plaats vinden. Er staan daarnaast toch ook andere stukken in. En STRAUB acht het nog niet zoo kwaad, dat de practici nu en dan eens zien wat er op wetenschappelijk gebied in ons land gewerkt wordt: *aanzien doet gedenken*. Maar, zegt hij, de Redactie doet toch ook wel haar best om voor de practici goede stukken te krijgen; zij heeft niet lang geleden, wat onder al de vorige Redacteur-Gérants ook reeds geschied was, aan de klinische hoogleraren verzocht bijdragen uit hunne klinieken of zelf of door hunne assistenten te doen opstellen, opdat de practici ook van hunne ervaringen zouden kunnen profiteren, maar het succes daarvan is niet groot geweest. Toch blijft de Redactie een wakend oog in die richting houden. Ook op het punt der referaten blijft zij diligent.

De *Verslagen van Vereenigingen* worden wel is waar niet door iedereen geapprecieerd, maar zij hebben voor de practici toch beteekenis, omdat zij daardoor het oog kunnen houden op den vooruitgang van speciale vakken.

Ten slotte zegt hij een woord over de rubriek *Beroepsbelangen*; wij geven hier zijne woorden letterlijk weer, omdat zij o.i. zoo goed uitdrukken wat men daarvan verwachten mag:

Naast de belangen van wetenschap en praktijk staan de belangen van het beroep in zijn verhouding tot staat en maatschappij. De opleiding der geneeskundigen en haar invloed op de quantiteit der nieuwe beroepsleden de regelen die door den staat en de gemeente worden gesteld voor de uitoefening van het beroep; de regelen, die door overlevering, gewoonte of eigen besluit aan de praktizeerende artsen zijn opgelegd; de zorg om de innerlijke waarde en het aanzien van het beroep te houden op een hoog peil; de bepaling der houding welke door de geneeskundigen moet worden aangenomen bij de voorbereiding en uitvoering van nieuwe in het beroep direct of indirect ingrijpende wetten, dat zijn alle onderwerpen, die in een tijdschrift van practische medici moeten worden besproken.

In de Buitengewone Algemeene Vergadering der Maatschappij op 18 DECEMBER 1902 te UTRECHT gehouden werden de reorganisatie-plannen besproken met als leiddraad de motie WEST-FRIESLAND. Voor zoover het Tijdschrift betreft stippen wij daaruit aan, dat de *instelling* werd aangenomen van een *Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen*, zooals STRAUB dit reeds voorspeld had, bestaande uit drie leden door het Hoofdbestuur aan te wijzen en dat die Commissie zoo mogelijk zitting zou nemen in de Redactie van het Tijdschrift, zooals door de Vereeniging was voorgesteld.

Aan die Vergadering was den dag te voren een Hoofdbestuurs-vergadering vooraf gegaan waarin de houding besproken werd, die het Hoofdbestuur zou aannemen tegenover de motie WEST-FRIESLAND, van welker aanneming men vreesde, dat zij de reorganisatie-plannen, zooals het Hoofdbestuur die had voorgesteld en waarover de uitspraak der Afdeelingen was ingewonnen, zouden omverwerpen. De afgevaardigde van WEST FRIESLAND, die verzocht had nadere inlichtingen te mogen geven, werd in die vergadering toegelaten, maar daar niemand

inlichtingen vroeg, ging hij onverrichter zake weer heen. Het Tijdschrift had het hard te verantwoorden; en ook UTRECHT, die de motie WEST-FRIESLAND had ondersteund en geamendeerd, werd niet gespaard. Daar in UTRECHT heerschte, volgens een der Hoofdbestuurders „het meest starre conservatisme, zooals men alleen van UTRECHT verwachten kon”. Tegenover de „fiere houding van de Tijdschrift-redactie” wilde een der leden een even zoo fiere houding aannemen door te zeggen: „wij betalen”. Het werd verder „hoogst ongepast” genoemd, dat het Tijdschrift den invloed der Maatschappij wilde weren, nadat het „jaren lang een „aanzienlijke subsidie genoten had”. Het Tijdschrift kreeg „gratis copy plus subsidie”. Deze en dergelijke beweringen maakten de stemming tegen het Tijdschrift niet zachter, maar argumenten om de verdediging, die STRAUB en PEKELHARING van het Tijdschrift gegeven hadden, te weerleggen, zoekt men te vergeefs. Ten slotte werd in die Hoofdbestuurvergadering aan JUDA, die er sterk voor gesproken had, dat de Maatschappij op haar stuk moest blijven staan, onder applaus opgedragen om in de Alg. Verg. nog eens eene uiteenzetting te geven.

In die Alg. Vergadering welke op 18 DECEMBER werd gehouden, werd de kwestie van het Tijdschrift, omdat die eenigszins apart stond, het eerst behandeld.

Aan de zeer uitvoerige en ernstige besprekingen, die den geheelen morgen en een deel van den namiddag in beslag namen, ontleenen wij, dat naast warme sympathie-betuigingen voor het Tijdschrift, ook ernstige grieven werden geuit. Grieven die daarop neerkwamen, dat het Tijdschrift de lezers onvoldoende op de hoogte hield van hetgeen er in de Afdeelingen geschiedde, wat vooral na de herzieningsplannen uit DEN HAAG en de besprekingen in de Afdeeling ARNHEM in dezen tijd werd opgevat als een geringschatting door de Redactie van de beteekenis van de strooming, die de Maatschappij in beroering bracht. Maar daarenboven werden grieven geuit over het feit, dat de Redactie eenige „belangrijke” ingezonden stukken op sociaal-geneeskundig gebied had geweigerd, o.a. een artikel over een verzekeringsbank voor alle leden der Maatschappij, afkomstig van een lid van de Afdeeling ROTTERDAM. Deze grieven kregen een ernstiger aanzien, toen bleek, dat een der Redactie-leden van het weigeren van 2 tegen hem zelve gericht ingezonden stukken, geheel onkundig was gelaten, waaruit de Afdeeling ZWOLLE meende te mogen opmaken, dat de Redactie-leden dus geen baas in hun eigen huis waren, maar dat de Gérants daar oppermachtig waren.

Het standpunt dat het Hoofdbestuur in de vraag: eigen Orgaan of Maatschappij-redactie IN de Tijdschrift-redactie, en de houding, welke het tegen het voorstel der Vereeniging innam, werd door SIKKEL, JUDA en NIJHOFF uiteengezet. Daaruit bleek, dat deze genoeg zouden nemen met de splitsing van het Tijdschrift in een Maatschappij-deel en een wetenschappelijk deel, waarvan het eerste onder een Maatschappij-redactie zou staan en dat zij slechts noode met het Tijdschrift als Orgaan der Maatschappij zouden willen breken; maar dat de Maatschappij geen genoeg kon nemen met het voorstel der Vereeniging. De eerste had behoefte aan een afzonderlijk Orgaan, waarin zij vrij en zonder overleg met de overige redactie te plegen, kon publiceeren wat zij in het belang der Maatschappij noodig achtte.

JUDA wees er daarenboven op, dat de leden der Redactie in hunne conferentie met de Hoofdbestuurleden zich vóór de voorstellen van het Hoofdbestuur verklaard hadden, maar na de vergadering der Vereeniging, die het Tijdschrift uitgeeft, zich daartegen verklaard hadden.

NIJHOFF wenschte, zooals hij zich ook in de Hoofdbestuurvergadering had uitgelaten, een eigen Orgaan, omdat hij voorzag, dat dit in de toekomst, in de verre toekomst zeide hij, er toch zal komen, wanneer de sociaal-geneeskundige vraagstukken meer en meer de belangstelling zullen vragen; maar dat de ontwikkeling van een dergelijk toekomstig blad

geschaad zou worden, wanneer ook het Tijdschrift zich nu meer met de beroepsbelangen zou gaan bezig houden.

WEST-FRIESLAND meende, dat het Tijdschrift nu reeds belangrijk in zijn plicht was tekort geschoten, maar het wenschte zijn stem te bepalen, als het van de Redactie eene verklaring had ontvangen of het Tijdschrift zich inderdaad in de toekomst meer met de beroepsbelangen zou gaan bezig houden.

Dat de afgevaardigde van ROTTERDAM een eigen Orgaan wenschte, zal wel na het boven gezegde duidelijk zijn, nu een stuk van een der leden dier Afdeeling was geweigerd.

Men uitte nog weer eens de vrees, dat de drie Maatschappij-redacteuren van het voorstel der Redactie, gemakkelijk door de overige 7 leden der Redactie overstemd zouden worden en dus niet den invloed zouden kunnen uitoefenen, dien de Redactie beweert, dat zij zullen kunnen hebben.

Aan den hooghartigen toon, dien de Voorzitter der Maatschappij in de brieven van de Redactie had opgemerkt, had deze zich gestooten.

De stemming was dus niet bepaald gunstig tegenover het Tijdschrift. Tegenover deze bezwaren kon STRAUB nog eens uiteen zetten dat de grief, dat het Tijdschrift onvoldoende stukken bevatte over de soc. geneeskundige belangen, niet de Redactie kon treffen; immers van het eerste oogenblik af aan, dat hij als Gérant was opgetreden, had hij zich tot taak gesteld over deze onderwerpen hoofdartikelen op te nemen. Hij had daarvoor aan verschillende personen bijdragen op dat gebied gevraagd en zelf artikelen daarover geschreven, maar het was ten slotte toch niet gegaan. Was er toen groote behoefte geweest aan dergelijke opstellen, dan zouden die, toen de gelegenheid open gesteld was, hebben moeten toestroomen; maar het tegendeel was het geval: de tijd was er blijkbaar niet rijp voor. Zal dit nu wel het geval zijn? vraagt hij terecht. Het zal moeten blijken; maar men heeft niet het recht om te zeggen, dat de Redactie het tij heeft laten verlopen. De Redactie heeft er voor te zorgen, dat de stukken, die opgenomen worden, behoorlijk doordachte denkbeelden bevatten; niet alle invallende gedachten kunnen dadelijk als ingezonden stukken in het Tijdschrift verschijnen.

Wat de financiële verhouding met de Maatschappij betreft, die zoo zeer aanstoot bleek te geven, deze is anders geloopt dan men zich dit oorspronkelijk had voorgesteld. De toen door de MAATSCHAPPIJ-Commissie getroffen regeling was een vorm geweest voor het verrekenen der kosten, die het Tijdschrift voor de Maatschappij voor het drukken harer stukken maakte. Bij het geringe aantal leden destijds, bleek dit een juiste maatstaf te zijn, al gaf zij een geringe bate voor het Tijdschrift, maar naarmate het leden-aantal toenam, ontving het Tijdschrift een te groote toelage van de Maatschappij, die in het vorige jaar zelfs / 1600.- had bedragen. Er moet dus nu een beteren maatstaf gevonden worden en dien heeft de Vereeniging voorgesteld door de Maatschappij niet meer dan den kostender prijs voor het voor haar gedrukte te laten betalen. Het evenwicht der financiën van het Tijdschrift moet evenwel behouden blijven en daarom zal de reductie, die de Maatschappij-leden op den abonnements-prijs genieten, met / 1.- moeten verlaagd worden.

Ten opzichte van het weigeren van ingezonden stukken, zet STRAUB uiteen, dat ingezonden stukken meestal spoed-stukken zijn, die men niet bij de redactie-leden kan laten circuleeren, omdat zij dan hunne actualiteit verliezen; over die stukken beslissen dan de Gérants zelf, *maar zij doen in de eerstvolgende Redactie-vergadering daarvan verantwoording*, en dit bewijst dus niet, dat de andere redactie-leden geen stem daarin zouden hebben. Daar er na de weigering van het bedoelde stuk tegen het lid der Redactie Dr. HUIZINGA, nog geen Redactie-vergadering gehouden was, had dit lid nog geen kennis gekregen van die stukken.

Het stuk uit ROTTERDAM, dat geweigerd was, was niet een goed doorwerkt stuk: STRAUB zegt hierover: „ik krijg een ingezonden stuk als redacteur, met „haast” er bij, van iemand, „die een geweldig nieuwe beweging op touw zet van zeer verre strekking, waarvan wij weten, „dat hij ze niet verder zal brengen door een ingezonden stuk in het Tijdschrift, dat een ruime „voorbereiding noodig is”. Zoo iets moet eerst in de Afdeeling met de leden besproken worden, zoodat die Afdeeling zoo noodig een rapport daarover maakt, en de zaak in een bepaalden vorm in het Tijdschrift komt. Een redactie mag niet alles opnemen, al weet zij, dat elke weigering haar een vijand bezorgt.

Het verwijt, dat het Tijdschrift van belangrijke zaken, die in de Afdeelingen voorgevallen zijn ('s GRAVENHAGE, ARNHEM) geen mededeeling deed, betreurt de Red.-Gérant ook, maar niemand heeft den Gérant daarop attent gemaakt, de Afdeelingen hebben geen wenk gegeven, dat zij opnemings wenschten, want dan zouden zij opgenomen zijn. Dat komt er van, als de Afdeelingen niet zelf het recht hebben om rapporten bij het Tijdschrift in te zenden; dit moet bij de reorganisatie anders worden.

STRAUB's rustig betoog zal, met zijn hoofdartikel in het Tijdschrift, wel indruk gemaakt hebben.

De opmerking van NIJHOFF over de noodzakelijkheid om reeds nu een soc. geneeskundig orgaan te stichten, kon ZWAARDEMAKER in zekeren zin toejuichen; *maar dan nooit een orgaan van het Hoofdbestuur der Maatschappij*. Zulk een groot soc. medisch blad moet vrij en onafhankelijk zijn, niet aan eenige maatschappij gebonden of ondergeschikt. Dàt moge de toekomst brengen, niet een orgaan, zooals NIJHOFF zich dat droomt.

Tegenover SIKKEL, die wenscht, dat de Maatschappij zulk een orgaan moge stichten, zonder op de kosten te letten, antwoordt ZWAARDEMAKER, dat niet de questie van het *geld* hem doet vreezen, dat daarvan niets zal komen, maar de *arbeidskrachten* zullen er niet zijn. Men heeft daarvoor redacteur-*arbeiders* noodig, die daaraan hun geheelen tijd besteden en het ook kunnen. Die menschen ontbreken op het oogenblik.

De meening van den Voorzitter, dat het Tijdschrift onbillijke berekeningen voor de Maatschappij zal maken, wordt weerlegd door ZWAARDEMAKER die er op wijst dat de geest van het voorstel ademt, dat de Maatschappij voor de stukken die als officieele stukken van de Maatschappij opgenomen worden, zal betalen, maar dat voor stukken, geschreven op initiatief van de drie leden der Redactie, door de Maatschappij aan te wijzen niet door de Maatschappij zal worden betaald, zoo die verschijnen in den vorm van gewone artikelen.

Ten slotte wordt, wat het Tijdschrift betreft met 59 tegen 52 stemmen de instelling aangenomen van een Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen, zooals die de in motie WEST-FRIESLAND-UTRECHT was voorgesteld en zooals STRAUB reeds had voorspeld dat zij komen zou, bestaande uit drie door het Hoofdbestuur aan te wijzen leden en dat de leden dezer Commissie zoo mogelijk zullen zitting nemen in de Redactie van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde, zooals door de Vereeniging van het Tijdschrift was voorgesteld.

De woorden „zoo mogelijk” waren er in de Alg. Vergadering op voorstel van Dr. JUDA in gebracht met goedkeuring van de Afdeeling UTRECHT, omdat met de mogelijkheid moet worden rekening gehouden, dat de leden, die bereid zijn in de Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen zitting te nemen, wellicht niet tevens bereid zouden zijn ook de Redactie-vergaderingen bij te wonen.

Het aannemen van het voorstel-UTRECHT maakte het noodzakelijk, omdat de samenstelling der Redactie daarmee gewijzigd werd, om het Huishoudelijk Reglement der Vereeniging te herzien en er werd dus in de Redactie-vergadering van 21 DECEMBER 1902 besloten om

aan Mr. HIJMANS, die indertijd het Huishoudelijk Reglement mede ontworpen had, advies hierin te vragen.

Twee leden der Redactie met den Gérant MUNTENDAM als Secretaris zouden de besprekingen daarover met hem voeren. STRAUB achtte het beter dat dit buiten hem geschiedde en stelde zelfs voor om af te treden, indien dit de onderhandelingen met het Hoofdbestuur zou vergemakkelijken.

Deze onderhandelingen bleken inderdaad eenige moeilijkheden te geven, want in den aanvang van 1903 ontving de Redactie een schrijven van Dr. JUDA met het concept van een nieuw contract met de Maatschappij, waarin de nieuwe verhouding geregeld werd. Het advies van Mr. HIJMANS was toen nog niet ingekomen.

In art. 7 van JUDA's concept stond:

Jaarlijks worden door het Hoofdbestuur drie leden van de Maatschappij aangewezen om zitting te nemen in de Redactie van het Tijdschrift met recht van advies en stem in alle zaken.

Dat „zoo mogelijk” daarvoor zouden worden aangewezen de drie leden van de Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen. *zoals in de Algemeene Vergadering zeer beslist was aangenomen*, kwam daarin dus niet voor en uit de besprekingen en uit de brieven van de Redactie aan het Hoofdbestuur was wel duidelijk uitgedrukt, dat het de bedoeling was om speciaal de leden van de Commissie voor de Beroepsbelangen daarvoor aan te wijzen. Eerst dan had men de zekerheid, dat de leden, die in de Redactie werden opgenomen, geacht konden worden in dat opzicht volkomen competent te zijn.

De Redactie betreurde dan ook de afwijking, die Dr. JUDA zich had veroorloofd en zij deed daarom het voorstel aan het Hoofdbestuur om art. 7 van het concept contract in overeenstemming te brengen met hetgeen in de Algemeene Vergadering in UTRECHT besloten was, en dus te lezen:

De Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen der Maatschappij, genoemd in art. V der conclusies aangenomen in de Buitengewone Algemeene Vergadering der Maatschappij op 18 December 1902 te Utrecht gehouden, neemt zitting in de Redactie van het Ned. Tijdschrift v. Geneeskunde. De leden dier Commissie hebben in die redactie recht van advies en stem in alle zaken.

In deze lezing was nu weer de uitdrukking „zoo mogelijk” weggelaten en JUDA wees daar natuurlijk op en verklaarde, dat het Hoofdbestuur zich aan het besluit der Alg. Vergadering moest houden en „natuurlijk het liefst zou zien, dat de leden van de Commissie voor de „Beroepsbelangen zich beschikbaar willen stellen”.

Het Hoofdbestuur kon zich dan ook weder niet met de lezing van de Redactie vereenigen en stelde daarom de volgende lezing van art. 7 voor:

Het Hoofdbestuur benoemt drie leden van de Maatschappij om zitting te nemen in de Redactie van het Tijdschrift. In de eerste plaats worden daartoe de leden van de Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen aangewezen. Iedere plaats door bedanken van een van hen daardoor open gekomen, wordt door het Hoofdbestuur naar vrije keuze vervuld.

Het bleek nu echter uit een schrijven, dat de beide Redacteuren-Gérants op 30 MAART 1903 aan hunne mede-Redactie-leden zond, dat deze niet de op de Alg. Vergadering aangenomen

formule wenschten te aanvaarden, waarin op het allerlaatste oogenblik het „zoo mogelijk” was ingevoegd, maar zeer beslist wenschten, dat de leden der Centrale Commissie zonder meer worden aangewezen als leden der Redactie. Tegen de bijvoeging „zoo mogelijk” had wel is waar PEKELHARING geen bezwaar gehad, maar de Gérants wilden niet de kans loopen dat zij halve krachten in de Redactie krijgen voor de beroepsbelangen en dus hun oorspronkelijk voorstel handhaven. STRAUB had in die Alg. Verg. der Mij. reeds verklaard, dat het opnemen van die 3 leden een groote concessie was. Wanneer die drie leden zeer deskundig waren en de Mij. achter zich hadden, zouden zij een zeer sterke positie in de Redactie hebben. Is het een serieuze commissie dan heeft de Redactie daarin geen bezwaar, maar zij moet een garantie hebben, dat zij deskundig zijn, en de woorden „zoo mogelijk” maken die garantie onzeker.

In de Redactie-vergadering van 3 MEI geeft dit tot een levendige discussie aanleiding, daar blijken ZWAARDEMAKER en WERTHEIM SALOMONSON er voor te zijn om zich bij de lezing van het Hoofdbestuur neer te leggen, maar de overige Redactie-leden meenen, dat men het eenmaal ingenomen standpunt moet blijven innemen, en des noods een breuk met de Maatschappij moet riskeeren. Wanneer de Maatschappij het Tijdschrift niet ten volle wil tegemoet komen, dan hebben wij van mogelijke halve hulp niets dan last. De mogelijkheid, dat bij een eventueel bedanken van alle drie de leden van de Commissie voor de Beroepsbelangen, er drie willekeurige leden der Maatschappij, bij wie niet op deskundigheid gelet is, in de Redactie worden geplaatst, is volstrekt niet denkbeeldig, al is het tegenwoordige Hoofdbestuur ook nog zoo ter goeden wille.

Met 5 tegen 2 stemmen wordt derhalve besloten de zaak aan de Alg. Verg. der Vereeniging te onderwerpen maar het oorspronkelijke voorstel der Redactie te blijven handhaven. De afwijkende meening van de twee tegenstemmers zal op den oproepingsbrief voor die vergadering worden medegedeeld, met het concept-contract, dat het Hoofdbestuur heeft ingezonden.

Daarin (24 MEI 1903) werd het contract tusschen Maatschappij en Tijdschrift, dat door het Hoofdbestuur blijkens den beschrijvingsbrief voor de Alg. Vergadering der Maatschappij, aan die Alg. Verg. was voorgelegd, aan eene uitvoerige discussie onderworpen. De algemeene opinie is, dat art. 7 geen voldoende waarborgen geeft voor het verkrijgen van de meest deskundige leden in de Redactie, wanneer een lid van de Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen mocht bedanken. Het voorstel der Redactie acht men dus verkieslijker; dit luidt:

De Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen, genoemd in art. 15 (nieuw) van het nieuwe hoofdstuk van het ontwerp-Huishoudelijk Reglement, neemt zitting in den Raad van Redacteuren van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde. De leden der Commissie hebben in den Raad van Redacteuren recht van advies en stem in alle zaken.

Het woord *Raad van Redacteuren* bedoelde geheel hetzelfde als Redactie, maar werd door Mr. J. MORTIER HIJMANS gekozen om daarmee een herziening van de *Statuten* van de Vereeniging te voorkomen. De drie Maatschappij-leden waren geen leden der Vereeniging en konden dus volgens het bestaande Reglement geen leden der „Redactie” zijn.

Hoewel PEKELHARING meende, dat het wel zelden zal voorkomen, dat een lid der Comm. v. d. Beroepsbelangen bedankt om in de Redactie zitting te nemen, acht hij het toch voorzichtig voor het geval dat het eens voorkwam, de bepaling op te nemen, want er *kon* een gevaar in schuilen. Hij stelt dus voor aan dat artikel toe te voegen:

Mocht een der leden van die Commissie niet bereid zijn in den Raad van Redacteuren zitting te nemen, dan wordt ter vervulling van zijn plaats in den Raad door

den Raad (van Redacteuren) eene keuze gedaan uit een door het Hoofdbestuur op te maken voordracht van 3 leden der Maatschappij.

Hieraan wordt verder nog toegevoegd:

Neemt een door de Vereeniging benoemd lid der Redactie van het Tijdschrift zitting als lid van de Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen, dan treedt hij in de eerste qualiteit af.

Tegenover de Maatschappij vindt men dit laatste een meer correcte houding.

Deze wijzigingen in art. 7 worden met groote meerderheid aangenomen; maar aan het Hoofdbestuur zal worden medegedeeld, dat de Redactie hare oorspronkelijke lezing wenscht te handhaven en alleen als dit onmogelijk blijkt, het aldus geredigeerde voorstel daarvoor in de plaats wil zetten.

In de Alg. Vergadering der Maatschappij zal de Vereeniging officieel vertegenwoordigd worden, en den vertegenwoordiger zal volmacht gegeven worden, om namens de Vereeniging te spreken en te handelen. Ten einde hem de meening der Vereeniging te leeren kennen over het voorstel van het Hoofdbestuur wordt dit in stemming gebracht en met 13 tegen 7 stemmen onaannemelijk verklaard.

De veranderingen, die de Vereeniging in het concept-contract voorstelt, werden den 26 MEI 1903 ter kennis van het Hoofdbestuur gebracht in een schrijven door beide Redacteur-Gérants geteekend.

In de aan de Alg. Vergadering voorafgaande Hoofdbestuurs-vergadering van 12 JULI was besloten de door de Vereeniging gewenschte wijziging aan te brengen, omdat dit het Tijdschrift aangenaam was en in de Alg. Vergadering te ZWOLLE werd het na korte discussie aangenomen en daarop ook het geheele contract met de kleine wijziging, dat opzegging van het contract niet 6 maanden van te voren moet geschieden, maar 5 maanden, omdat anders de Maatschappij, die in JULI vergadert, bij opzegging na die vergadering, nog weer 1½ jaar aan haar contract zou vastzitten.

Het contract luidt nu:

**Contract van de Ned. Maatsch. t. Bev. der Geneeskunst met de Vereeniging
„Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde.”**

Art. 1. Het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde is tevens het orgaan van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst.

Art. 2. De Vereeniging is verplicht in het Tijdschrift alles op te nemen, wat de Maatschappij of het Hoofdbestuur wenscht te publiceeren.

Art. 3. Aan de gewone en buitengewone leden der Maatschappij, die tevens inteekenaars zijn, wordt het volledig Tijdschrift verstrekt voor f 2.— minder dan aan het publiek.

Art. 4. De leden van het Hoofdbestuur, de gewone en buitengewone leden der Maatschappij, die geen inteekenaars zijn, ontvangen ieder een afdruk van het vermeld in art. 2.

Op gelijke wijze ontvangt elke Afdeeling hiervan één exemplaar voor haar archief.

Art. 5. De Maatschappij ontvangt voor haar bibliotheek kosteloos twee exemplaren van het volledig Tijdschrift en twee afdrucken van het vermeld in art. 2.

Art. 6. Voor de door de Maatschappij of het Hoofdbestuur geplaatste stukken brengt de Vereeniging aan de Maatschappij in rekening de werkelijk door haar gemaakte kosten voor drukken, papier, verzending enz.

Art. 7. De Centrale Commissie voor Beroepsbelangen, genoemd in art. 15 (nieuw) van het nieuwe hoofdstuk van het ontwerp- Huishoudelijk Reglement, neemt zitting in den Raad van Redacteuren van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde. De leden dier Commissie hebben in dien Raad recht van advies en stem in alle zaken.

Mocht een der leden dezer Commissie niet bereid zijn in den Raad van Redacteuren zitting te nemen, dan wordt

ter vervulling van zijn plaats in den Raad, door den Raad eene keuze gedaan uit een door het Hoofdbestuur op te maken voordracht van drie leden der Maatschappij.

Neemt een door de Vereeniging benoemd lid der Redactie van het Tijdschrift zitting als lid van de Centrale Commissie voor Beroepsbelangen der Maatschappij, dan treedt hij in de eerste qualiteit af.

Art. 8. Het contract loopt van 1 JANUARI tot 31 DECEMBER en wordt minstens vijf maanden te voren opgezegd.

Toen het concept-contract in de Buiteng. Alg. Vergadering der Vereeniging van 22 NOVEMBER 1903 werd ter tafel gebracht, bleek het dat in de Alg. Verg. der Maatschappij eigenlijk over de toevoeging van de derde alinea van art. 7 niet gestemd was: het aftreden als redactie-lid van iemand, die in de Commissie voor de beroepsbelangen gekozen was. Nu scheen het Hoofdbestuur wel aan die bijvoeging geen groote waarde te hechten, maar de Redactie achtte haar toch wel gewenschter en in allen geval regelmatig om het Hoofdbestuur daarop opmerkzaam te maken. Wil dit de toevoeging per se niet in het contract opnemen, dan had de Voorzitter machtiging haar ook weg te laten.

Het geheele contract werd nu met algemeene stemmen aangenomen.

Verder wordt besloten de drie leden van de Commissie voor de Beroepsbelangen met 1°. JANUARI 1904 als buitengewone leden tot de redactie toe te laten om met deze te vormen den *Raad van Redacteuren*.

Door het Hoofdbestuur werden voor de eerste maal in de Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen benoemd de H.H. Dr. H. P. KAPTEYN, Dr. F. D. A. C. VAN MOLL en Dr. J. F. Ph. HERS, die allen de benoeming aannamen en zich bereid verklaarden in de Redactie zitting te nemen.

Hiermede was deze zaak, die zooveel stof had opgeworpen, tot een, naar verwacht werd, voor beide partijen bevredigende oplossing gekomen.

Contract met de drukkerij.

Naar aanleiding van de mededeelingen in de Vergadering der Redactie van DECEMBER 1895 over de kosten voor het drukken van de *Verslagen van Vereenigingen* deelde STRAUB in de eerste door hem geleide Redactie-vergadering in FEBRUARI 1896 mede, dat hij een bericht had ontvangen van de drukkerij van het Tijdschrift, dat zij deze Verslagen tegen verminderden prijs wilde drukken. De prijs, dien de drukkerij er tot nu toe voor gerekend had, vond STRAUB ook wel wat hoog. Nu zij bereid was dien prijs wat te laten zakken was daarmede een grondslag gelegd om met de Vereenigingen op nieuw te onderhandelen en wel in de eerste plaats met de *Vereeniging voor Paediatrie* en met de *Oorheelkundige Vereeniging*.

In DECEMBER deelde de Red.-Gérant mede, dat de overeenkomst met de drukkerij niet in een formeel contract maar in een aantal brieven van verschillenden datum was neergelegd. Hij vond het nu gewenscht dit alles in een geheel samen te vatten en tegelijk nog eenige wijzigingen aan te brengen.

Besloten bleef dat 2000 ex. per vel druks groote letter f 23,50 zullen kosten. Idem kleine letter f 26,50.

Voor elke 100 exemplaren meer zal f 0,50 in rekening worden gebracht. De titel en de praenumeratie-lijst die de eerste 8 nummers van den jaargang „plegen te omhullen” zullen als groote druk berekend worden, maar de Naamlijst der Maatschappij als kleine druk. Voor die zaken waren speciale en wel zeer hooge prijzen berekend. De verslagen voor Vereenigingen zouden op f 20.— gesteld worden, op voorwaarde, dat gratis zooveel afdrukken aan de Vereenigingen zouden verstrekt worden, als deze verlangen.

Deze voorstellen wenschte de Gérant met goedvinden der Redactie aan de drukkerij te doen.

Met kleine wijzigingen ging de drukkerij daarmede accoord. De eerste wijziging was,

dat de Vereenigings-verslagen op f 22.— per vel gesteld werden met gratis overdrukken en de tweede, dat het contract voor drie jaren zou worden aangegaan met een half jaar opzeggen. Deze laatste bepaling werd in de Redactie-vergadering als te lang bestreden: de drukkerij was er op gesteld het Tijdschrift te blijven drukken en men moet zorgen dat men door zulk een langeren termijn zijn invloed niet verliest; men kan zich beter doen gelden, wanneer de termijn op één jaar gesteld wordt, met een half jaar opzeggen.

De drukkerij vond dit ook goed (MAART 1898) en deze regeling zou dus aan de goedkeuring der Alg. Verg. worden voorgelegd. Er was in dit concept-contract niets nieuws voorgesteld, maar slechts de bestaande overeenkomst was daarin met geringe veranderingen neergelegd. Het werd door de Alg. Vergadering der Vereeniging op 15 MEI 1898 met algemeene stemmen goedgekeurd. Het luidde:

- 1°. *De overeenkomst wordt telkens aangegaan voor één kalenderjaar met dien verstande, dat van beide zijden vóór of op 1°. JULI moet worden kennis gegeven, indien men verlangt, dat de overeenkomst op den eerstvolgenden 1°. JANUARI niet wordt vernieuwd.*
- 2°. *Voor het drukken wordt in rekening gebracht:*
één blad groote letter 2000 exemplaren f 23,50
één blad kleine letter 2000 exemplaren f 26,50
Voor elke 100 exemplaren meer of minder zal f 0,50 worden gerekend.
- 3°. *Titel en Praenumeratielijst, die gewoonlijk om de eerste 8 Nos. komen, worden berekend als groote letters; de naamlijst van de leden der Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, als kleine letter.*
- 4°. *Overdrukken worden geleverd à f 5.— per blad, f 2,50 per half blad, f 1,25 per kwart blad.*
- 5°. *Verslagen van Vereenigingen, voorkomende in het Tijdschrift v. Geneeskunde worden berekend à f 22.— per blad, overdrukken daarvan worden kosteloos geleverd.*

Tevens werd in deze Alg. Vergadering de wijziging van art. 16 van het Reglement behandeld dat de Redactie aldus wilde lezen:

De schrijvers van Oorspronkelijke stukken ontvangen gratis 50 afzonderlijke afdrukken van hun geschrift.

In de eerste jaren van het Tijdschrift werden de kosten van de afdrukjes in mindering gebracht van het honorarium. In 1888 was door de Redactie besloten aan de schrijvers van oorspronkelijke stukken, indien zij dat wenschten, 25 afdr. *gratis* te geven; dit was in 1893 toen de financiële toestand van het Tijdschrift minder gunstig was, weer afgeschaft, maar nu weder door STRAUB voorgesteld. De wijziging zal per jaar f 300.— kosten. Zij wordt goedgekeurd na de opmerking, dat de prijs, dien de drukkerij berekent voor zeer kleine stukjes van 2 à 3 pagina's wat hoog is. Dit kan evenwel niet goed anders, omdat men anders in allerlei moeilijke berekeningen vervalt en die heele kleine stukjes vormen slechts een zeer klein onderdeel van de afdrukjes.

Bij de herziening van het Reglement, toen dit in 1900 in twee gedeelten: de Statuten en het Huishoudelijk Reglement, werd verdeeld, kwam in geen van beide meer een contract met de drukkerij voor, zooals in dat van 1883 nog wel het geval geweest was. Als een afzonderlijk contract behoorde het niet in het Huish. Regl. te huis.

ONDERSTEUNINGEN VAN ANDERE UITGAVEN DOOR HET TIJDSCHRIFT.

WIJ hebben in de paragraaf over den inhoud van het Tijdschrift medegedeeld dat onder STRAUB's bestuur Verslagen van talrijke congressen in het Tijdschrift werden opgenomen en dat voor sommige daarvan de uitzending van een specialen correspondent door het Tijdschrift werd bekostigd, voor andere ook wel aan den vertegenwoordiger der Regeering op zulke congressen werd verzocht voor het Tijdschrift eenige algemeene mededeelingen daarover te zenden.

Maar ook in ander opzicht werd het verhandelde op congressen onder de oogen der lezers gebracht.

In SEPTEMBER 1896 deelde de Red.-Gérant aan de Redactie mede, dat hij, voldoende aan zijn verlangen om over algemeen sociaal-geneeskundige zaken, de lezers op de hoogte te houden in het laatste nummer van het Tijdschrift een hoofdartikel had geschreven, met medewerking van Dr. R. H. SALTET, over het eerste *Congres voor Openbare Gezondheidsregeling*, dat in DEN HAAG gehouden werd. N'en déplaise aan hen, die 6 jaren later beweerden, dat het Tijdschrift zich nimmer met sociaal-geneeskundige zaken had bezig gehouden.

Dit hoofdartikel was vermoedelijk het uitvloeisel van de vraag, die Dr. W. P. RUYSCH te 's GRAVENHAGE tot de Redactie had gericht of het Tijdschrift bereid zou zijn de Handelingen te publiceren, van dat Congres, dat was voortgekomen uit het in 1890 te AMSTERDAM gehouden *Congres van Nijverheidshygiëne en Reddingswezen*.

De voorloopige correspondentie, die de Red.-Gérant daarover met Dr. RUYSCH, Voorzitter van dat Congres, gevoerd had, had reeds tot het resultaat geleid, dat RUYSCH had voorgesteld, dat het Congres minstens 225 ex. tegen f 1.- per exemplaar zou nemen en dat de Handelingen 15 à 20 vel druks zouden beslaan. De uitgever VAN ROSSEN zou voor 600 ex. f 567 rekenen, maar de drukkerij DE ROEVER-KRÖBER EN BAKELS wilde het voor f 550.- doen.

De Redacteur-Gérant achtte het in het belang van het Tijdschrift om aan het verzoek te voldoen, ten minste zich in principe daartoe bereid te verklaren. Hij hoopte, dat de lezers een flink aantal ex. zouden nemen en dat het voor het Tijdschrift wellicht nog eenige bate zou afwerpen, wanneer het Congres f 1,50 per ex. betaalde en de Tijdschrift-lezers het voor f 1.- konden krijgen.

Na uitvoerige discussie wordt besloten aan het Congres voor te stellen, dat dit 7½ Ct. per vel druks zou betalen; werd het boek dan 20 vel, dan is dit f 1,50 per ex. Het Tijdschrift zou het dan aan zijne lezers voor f 1.- aanbieden en het in den handel brengen voor f 3.-. Het Congres moest er iets voor over hebben, wanneer het Tijdschrift op die wijze propaganda voor het Congres maakte.

In de NOVEMBER-vergadering 1896 bleek, dat het Congres-bestuur deze voorwaarden „spot goedkoop” vond, daarom had de Redactie ten slotte niet 7½, maar 10 Ct. per vel druks bedongen; dit was grif aangenomen. Het Congres had 280 ex. noodig en 80 lezers hadden

een ex. aangevraagd, zoodat het Tijdschrift geen financieele zorgen over deze handeling behoefde te hebben.

Toen echter in 1897 weder een Congres gehouden werd en de Redactie weder bereid was de Handelingen uit te geven, rekende zij 11½ Ct. per vel druks, waarmede dan de onkosten *volledig* gedekt werden en de lezers een ex. voor den kostenden prijs konden krijgen.

In DECEMBER 1898 lezen wij dan het bericht, dat met 1°. JANUARI 1899 zal verschijnen het *Tijdschrift voor Sociale Hygiëne en Openbare Gezondheidsregeling*, Orgaan voor het Ned. Congres van dien naam, uitgegeven door een vereeniging bestaande uit de H.H. Dr. C. F. J. BLOOKER, J. F. W. CONRAD, Dr. M. W. PIJNAPPEL, Dr. W. P. RUYSCH en Prof. R. H. SALTET. De eerste nummers zullen niet anders bevatten dan het verslag van het laatstgehouden Congres (het derde van deze congressen.)

Voor het Tijdschrift was hiermede de kans verkeken om bij een volgend congres den prijs nog weder een paar centen op te slaan!

In JANUARI 1899 werd aan het Tijdschrift een *subsidie* gevraagd door de Afdeeling ARNHEM voor de aldaar van 1—31 JULI 1899 te houden *Historische Tentoonstelling op geneeskundig gebied* ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst. Dit kon echter in dien zin niet geschieden, omdat de gelden van het Tijdschrift voor niets anders besteed mochten worden dan voor verbetering of uitbreiding van het Tijdschrift (Reglement MEI 1883 Art. 3 h).

De Redactie wilde evenwel de Afdeeling gaarne tegemoet komen en vond er dit op, dat zij aan het Bestuur der Tentoonstelling aanbood om den *catalogus* voor haar te drukken en daarvan een zeker aantal exemplaren aan het Comité der Tentoonstelling te geven en een gratis-exemplaar aan alle abonneenten. De kosten mochten echter de f 300.— niet te boven gaan.

Het Comité had echter een ander plan: het wilde den *catalogus* gebruiken om daarin advertenties te krijgen en zoodoende een deel harer kosten goed te maken. Het aanbod der Redactie kon zij dus niet aannemen, maar sloot een overeenkomst met de Redactie, die een ondersteuning toch mogelijk maakte. De inleidingen namelijk voor de verschillende hoofdstukken van den *Catalogus*, welke geschreven werden door daarvoor door STOKVIS aangewezen personen, zouden in het Tijdschrift worden opgenomen en de Commissie zou daarvan zooveel afdrukken ontvangen als zij wenschte, mits ook dan de kosten f 300.— niet te boven gingen.

Het bleek later, dat de kopij voor het Tijdschrift zóó groot was, dat het plan om die stukken in het Tijdschrift te plaatsen niet kon worden uitgevoerd en dat zoowel deze historische artikelen, als de verslagen van het intern. *Oogheelkundig* en het intern. *Gynaecologen Congres*, die het Tijdschrift beloofd had te zullen opnemen, niet *in* het Tijdschrift konden worden geplaatst, maar afzonderlijk gedrukt met het Tijdschrift zouden worden verzonden. In het Tijdschrift van 1899 vinden wij wel een paar uitvoerige historische bijdragen van de hand van BROUWER ANCHER, maar die hadden met de ARNHEMSCHE Tentoonstelling niets te maken. Ook een uitvoerig verslag van den correspondent over het *Internationaal Oogheelkundig Congres* te UTRECHT gehouden.

In de verschillende berichten, die in het Tijdschrift in *Binnenland* over deze Tentoonstelling verschenen en waarin de financieele bijdragen voor deze Tentoonstelling, o.a. ook van het *Medisch Weekblad* vermeld staan, wordt van de overeenkomst met het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde geen gewag gemaakt.

Een exemplaar van den *Catalogus*, op zwaar oud-Hollandsch papier gedrukt, werd door de Commissie aan de Redactie aangeboden. Maar uit de opmerking, die een der redactie-leden

zich bij de vermelding daarvan liet ontvallen, dat namelijk het Tijdschrift van de kosten, die het voor de Tentoonstelling gemaakt had, weinig genoeg had gehad, moet men wel opmaken, dat er eenige wrijving tusschen het Comité en de Redactie geweest is.

De Commissie had besloten zich te bepalen tot voorwerpen „die een principe vertegenwoordigen”, zoodat het geheel een verzameling zal zijn van voorwerpen, die een plaats innemen in den ontwikkelingsgang van de geneeskunst.

De Catalogus is een lijvig, met talrijke advertenties doorspekt boekdeel, gr. 8°. bij G. J. THIEME te ARNHEM uitgegeven en met enkele platen voorzien; met 30 verhandelingen als inleiding tot de verschillende Afdeelingen der Tentoonstelling van de door STOKVIS aangewezen personen. Deze zijn tevens in een afzonderlijk deeltje door het Tijdschrift uitgegeven bij F. VAN ROSSEN 1899, 183 bladz. onder den titel van:

*De ziekenverpleging en de zorg van de Openbare Gezondheid in de laatste 50 jaren.
Artikelen geschreven voor den Catalogus der Historische-Geneeskundige Tentoonstelling
te ARNHEM, JULI 1899.*

Ook is een Catalogus gedrukt, waarin deze artikels en de advertenties *niet* zijn opgenomen.

In DECEMBER 1899 besloot de Redactie om van wege het Tijdschrift een correspondent naar DUITSCHLAND te zenden, ten einde aldaar de werking van de *Wet op de Ongevallenverzekering* te bestudeeren. Dr. DEKNATEL, die daarvoor uitgenoodigd werd, nam de opdracht aan. In deel I van den jaargang 1900 vindt men een vijftal opstellen hierover van zijn hand.

In de Redactie-vergadering van MAART 1899 ontwikkelde de Redacteur-Gérant een plan om de werken der Nederlandsche laboratoria uit te geven in *Archives Néerlandaises de Biologie*. Juist was het *Recueil de travaux* van het BOERHAAVE-laboratorium te LEIDEN verschenen en dit was voor STRAUB een gereede aanleiding om zijn plan ter sprake te brengen. Men zou de NEDERLANDSCHE schrijvers, die hunne stukken afzonderlijk wenschten te verspreiden, dan afdrukken kunnen geven.

Het lag voor de hand, dat men bij de bespreking de vraag opperde, of de *bestaande Archives Néerlandaises* niet bereid zouden zijn een plaats aan de bedoelde biologische onderzoekingen in te ruimen. Het onderzoek daarnaar werd opgedragen aan een commissie bestaande uit de H.H. PEKELHARING, SIEGENBEEK VAN HEUKELOM en STRAUB, die tevens zouden onderzoeken of dit niet in verband met het Tijdschrift zou kunnen gebeuren. De oude liefde van STRAUB voor de Biologie, die er toe geleid had om in het Genootschap voor Natuur-, Genees- en Heelkunde eene Sectie voor Biologie in het leven te roepen, kwam hier weder voor den dag.

Uit het verslag, dat PEKELHARING in de MEI-vergadering 1899 uitbracht, bleek, dat de *Archives Néerlandaises* van TEYLER voor *alle* beoefenaren der medische wetenschap in NEDERLAND open stonden en dat zij gaarne opstellen van NEDERLANDSCHE biologen zouden opnemen. Hier kon dus de verzamelplaats van de NEDERLANDSCHE biologische opstellen zijn. SIEGENBEEK VAN HEUKELOM voegde daaraan toe, dat 4 afleveringen van een Biologisch Archief van 50 vel druks met platen, ongeveer f 4000.- zouden kosten bij een oplaag van 500 exemplaren. Men zou dus minstens 400 inteekenaren à f 15.- moeten hebben om de kosten goed te maken.

Aan PEKELHARING en SIEGENBEEK VAN HEUKELOM werd nu opgedragen om op het a.s. Congres te HAARLEM met de directeurs van TEYLER's *Archiv* te overleggen, of het niet mogelijk zou zijn aan eene *Commissie van biologen* eenigen invloed op de Redactie van TEYLER's *Archiv* toe te kennen!!

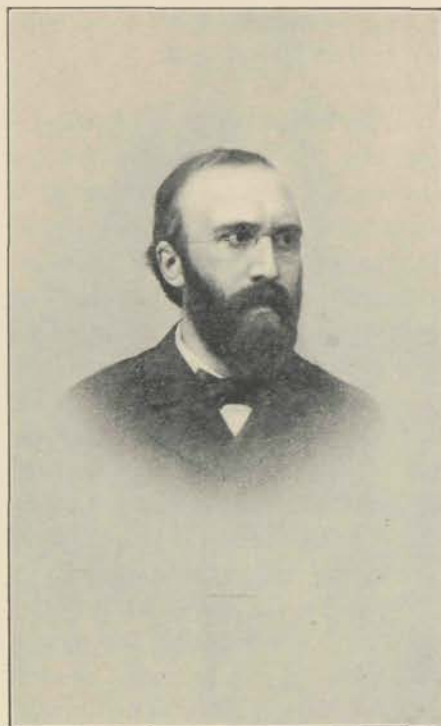
De strijd tusschen Hoofdbestuur der Maatschappij en Tijdschrift over de vraag of de Maatschappij een eigen Redactie *in* de Redactie van het Tijdschrift mocht laten opnemen!! was toen nog niet ontbrand. Deze poging van de Redactie is niet naar buiten bekend geworden. Welk een geducht wapen tegen de Redactie zou het geweest zijn in den strijd, die tusschen Tijdschrift en Maatschappij in 1902—1903 gevoerd werd.

In de Redactie-vergadering van NOVEMBER 1898 werd een voorstel van Dr. ZEEHUISEN behandeld, om ter gelegenheid van het 25-jarig *professoraat* van Prof. STOKVIS op 8 JUNI 1899, een feestbundel van het Tijdschrift uit te geven. De Red.-Gérant had aan Dr. ZEEHUISEN moeten antwoorden, dat de tijd van voorbereiding daarvoor te kort was; maar dat hij gaarne een voorstel zou verwachten van de Commissie, indien deze meende, dat het voorstel nog uitvoerbaar was. De Commissie nam daarop haar voorstel terug, maar opperde het denkbeeld om ter gelegenheid van dit jubileum een feestnummer van het Tijdschrift uit te geven. Gaarne besloot de Redactie om het in die dagen verschijnende Tijdschrift-nummer een feestelijk karakter te geven door het opnemen van korte oorspronkelijke stukken van de hand van eenige oud-assistenten van Prof. STOKVIS. Uitnodiging om daarvoor bijdragen te zenden, werden gedaan aan Dr. BINNENDIJK, Dr. P. K. PEL, Prof. C. H. KUHN, Dr. J. DE BRUIN, Dr. H. ZEEHUISEN, Dr. E. C. VAN LEERSUM, Dr. BRAND en Dr. J. GRAANBOOM.

Een ruim 100 pagina's tellend nummer verscheen op den morgen van den feestdag, DONDERDAG 8 JUNI, met een fraai portret van den hoogleeraar, waarbij PEKELHARING een bijschrift gegeven had. Daarenboven bevatte dit nummer een zevental bijdragen van oud-assistenten.

In OCTOBER 1900 kwam een dergelijk verzoek van Dr. V. D. WEYDE uit UTRECHT voor een *Jubileum-nummer ter gelegenheid van het 25-jarig professoraat van Prof. S. TALMA* in UTRECHT. Men vroeg of het Tijdschrift een feestbundel daarvoor zou willen uitgeven, of dat aan de Commissie daarvoor een subsidie verleend kon worden.

De Redactie vond het wat moeilijk om op deze manier er een gewoonte van te maken om bij jubileum-vieringen jubileum-nommers van het Tijdschrift te laten verschijnen; het zou dan een beleediging worden, wanneer men op zijn jubileum geen jubileum-nummer ontving. Door een weigering zou het echter ook bezwaarlijk worden om eventueel bij een andere gelegenheid het initiatief te kunnen nemen. Het denkbeeld om geen jubileum-nummer te geven, maar liever in het Tijdschrift-nummer, dat op dien dag verscheen, een hoofd-artikel aan TALMA te wijden met eenige opstellen van oud-assistenten (wat dan eigenlijk een jubileum-nummer zou zijn) werd verworpen en in *principe* wordt besloten, dat het Tijd-

schrift dien weg niet moet opgaan. In dien geest werd aan Dr. v. D. WEYDE geantwoord.

Op 6 OCTOBER 1901 werd het jubileum van TALMA gevierd. Hem werd door de Commissie van oud-leerlingen en leerlingen eenen gouden medaille met afslagen in zilver en in brons met zijn beeltenis aangeboden en een oorkonde. Daarenboven een feestbundel met 22 wetenschappelijke bijdragen van oud-leerlingen en één leerling.

In 1901 gaf het Tijdschrift in overleg met Prof. PEKELHARING een 19-tal *voordrachten* over *Physische Chemie* uit, welke Prof. ERNST COHEN in UTRECHT in zijn cursus voor geneeskundigen had gehouden.

Zij werden door het Tijdschrift in een bundel vereenigd en in 200 afzonderlijke afdrukjes in den handel gebracht.

Een bijzonder jubileum werd in 1897 gevierd, toen Dr. J. ZEEMAN zijn 50-jarig doctoraat herdacht. Er was wel geen jubileum, dat meer de sympathie der leden van de Vereeniging had dan dit van den oud-Gérant. In de MAART-vergadering van het Tijdschrift deelde de Red.-Gérant mede, dat op 20 JUNI, den ZONDAG na het jubileum van ZEEMAN, het gewone jaarlijksche diner, na de Alg. Verg. een feestmaaltijd ter eere van ZEEMAN zou zijn. Een Feest-commissie bestaande uit de H.H. GUYE, STRAUB en DELPRAT had de regeling daarvan op zich genomen. Eenige vrienden van ZEEMAN, niet-leden der Vereeniging, werden tot dien maaltijd uitgenoodigd en o.a. Dr. DANIELS en Dr. H. PINKHOF.

De Commissie tot het nazien van de Rekening en Verantwoording voor 1896 kon de Alg. Vergadering der Vereeniging reeds van te voren in een feestelijke stemming brengen door het feit te vermelden, dat de financiën van de Vereeniging zóó gunstig waren geweest, dat de dreigende verhooging van den abonnements-prijs van het Tijdschrift niet behoefde te geschieden; haar verslag eindigden zij met de verklaring, dat dit „geheel in harmonie was met de feestelijke „stemming, waarin men dien dag verkeerde door het jubileum van onzen hooggeachten Oud-„Gérant Dr. J. ZEEMAN”.

ZEEMAN werd dien dag, ter vervanging van het aftredende lid, Prof. J. A. KORTEWEG, weder tot lid der Redactie in AMSTERDAM gekozen. Een teeken van waardeering, dat door hem op hoogen prijs gesteld werd.

In Sept. 1897 schreef ZEEMAN aan STRAUB, naar aanleiding van die feestvergadering ter zijner eere, dat hij nog eens specialen dank aan STRAUB en zijne medewerkers wil brengen:

„De taak, die door vriendenhand mij werd toevertrouwd heb ik indertijd met eenigen schroom „aanvaard en later moediger, getracht ze waardig te vervullen. Toen ik die later in andere handen „overdroeg deed ik dat insgelijks met vriendschappelijk vertrouwen, dat het ons Tijdschrift ten goede „zou komen. En waar nu laatstelijk de leiding in betrekkelijk jonge maar ferme handen veilig wordt „gehouden, is het op zich zelve reeds een genot den goeden gang van ons inmiddels zich krachtiger „bewegend orgaan te aanschouwen.

„Begrijpelijk en vergeeflijk voor zooverre persoonlijk zelfbehagen er mede bij in 't spel mag „zijn, is een welgevallig herdenken van wat men heeft medegeleefd en heeft medegemaakt. Dat een „Geneeskundig Tijdschrift in toenemenden bijval de voorwaarde van algemeen nuttigen invloed te „kunnen hebben, vervuld ziet is de vrucht van samenwerking, waarin ik mij met U verheug.

„Niet minder blijft de persoonlijke, vriendschappelijke, collegiale welwillendheid van U en „Uwe mederedacteuren in dankbare herinnering bij Uwen vriend en oud-collega

Dr. J. ZEEMAN.”

In MEI van het volgende jaar, toen op nieuw candidaten voor de Redactie moesten worden gekozen, verzocht ZEEMAN zijn plaats door SALTET te laten innemen; zijne herbenoeming in het vorige jaar had hij opgevat als een, trouwens zeer door hem gewaardeerde hulde bij zijn 50-jarig doctoraat en haar daarom aanvaard, maar „de zaken mochten daaronder niet „lijden“. Toen hem evenwel verzekerd werd, dat die herbenoeming zeer bepaald bedoeld was, om van iemand met zulk een buitengewone ervaring in het Redactie-wezen als ZEEMAN was te kunnen profiteeren en toen ook de Red.-Gérant en diens voorganger er op wezen, hoe nagenoeg nog in elke Redactie-vergadering bleek van welke groote beteekenis ZEEMAN's adviezen waren, besloot deze, onder luid applaus der leden, zijn verzoek om ontslag in te trekken.

JUBILEUM-UITGAVE VAN HET TIJDSCHRIFT

TER GELEGENHEID VAN HET 50-JARIG BESTAAN.

(OPUSCULA)

WIJ meenen aan de *Jubileum*-uitgave van het Tijdschrift naar aanleiding van deszelfs 50-jarig bestaan een afzonderlijke paragraaf te mogen wijden, omdat deze uitgave een zoo belangrijke plaats in de geschiedenis van het Tijdschrift is gaan innemen.

Zij is een blijvend monument, waardoor de naam van den geestelijken vader, Prof. Dr. M. STRAUB, in de geschiedenis van ons Tijdschrift een eereplaats zal blijven innemen.

STRAUB vatte reeds 7 jaren vóórdat het 50-jarig bestaan van het Tijdschrift zou gevierd worden, het plan op, om bij die gelegenheid iets bijzonders te doen, waardoor de naam van het Tijdschrift ook in het buitenland bekend zou worden.

In de Redactie-vergadering van MAART 1900 onderwierp hij hiertoe twee plannen aan het oordeel der Redactie.

Het eerste plan was het oprichten door het Tijdschrift van een *Bibliotheek voor openbare geneeskunde, geneeskundig onderwijs en geneeskundige ethica*. Dit zou hem in staat stellen zich in alle vraagstukken van dien aard in te werken, of indien de Gérant zelf dit niet kon doen, zou er wel de een of ander gevonden kunnen worden, die zich met een dergelijk onderwerp speciaal wilde bezig houden. Hij wilde voorloopig voor dit deel een post van / 300.- op de begrooting brengen.

Dit plan vond bestrijding bij HUIZINGA, die er op wees, dat een dergelijke bibliotheek al bestond bij het Geneeskundig Staatstoezicht en dat bij de a.s. herziening van de geneeskundige staatswetten, al die bibliotheken wel tot één vereenigd zouden worden en aldus een bibliotheek zouden vormen, zooals STRAUB zich die voorstelde.

Van dit plan werd dan ook in het vervolg niet meer gerept.

Het tweede plan was, om ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van het Tijdschrift in 1907 een prachtwerk uit te geven, bestaande uit een *bloemlezing van stukken door beroemde Nederlandsche geneeskundigen in vorige eeuwen en in de eerste helft der 19e eeuw geschreven*, een historisch werk van beteekenis dus, waarvan hij daarenboven verwachtte, dat het de liefde voor de studie der historie bij de NEDERLANDSCHE geneeskundigen zou aanwakkeren.

In de APRIL-vergadering 1900 had hij voor dit plan reeds twee begrootingen opgemaakt: een voor een prachtwerk, dat ongeveer / 14000.- zou kosten en een tweede, op meer bescheiden schaal, maar dat toch nog ongeveer / 11000.- zou kosten.

Hij begreep wel, dat men dit maar niet zoo plotseling als een voorstel voor de Alg. Verg. der Vereeniging kon aannemen, maar hij wilde al vast het principe van een dergelijke jubileum-uitgave vastgesteld zien en dus op de begrooting daarvoor een bedrag van / 500.- uittrekken, ten einde met de voorbereidende werkzaamheden te kunnen beginnen.

Dit plan werd in de *Redactie*-vergadering met groote meerderheid goedgekeurd en op de begroting voor 1901 werd een post van f 500.— hiervoor uitgetrokken.

Zijne onmiddellijk daarop volgende mededeeling, dat hij met 1°. JULI 1900 als Gérant wenschte af te treden, zal wel als een koude waterstraal gewerkt hebben. Dit was de tweede maal, dat hij in de Redactie over aftreden sprak. Deze liet hem echter ook nu weder niet zoo gemakkelijk los.

In de JUNI-vergadering der Vereeniging van 1900 werd het plan van een „feestuitgave „ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan” door de *Vereeniging* goedgekeurd, nadat het woord „historische” daaruit was geschrapt.

In de vergadering van 17 MAART 1901, waar STOKVIS, op verzoek van den Gérant aanwezig was, zette STRAUB uiteen, dat het bij nader overleg toch de bedoeling was om een „historische” uitgave te maken, al was in een vorige vergadering der Vereeniging, op verzoek van STOKVIS dat woord weggelaten. Hij toonde uitvoerig aan, dat het *niet* de bedoeling was om een bloemlezing te geven uit de stukken, die *in de laatste 50 jaren in het Tijdschrift* verschenen waren, zooals sommigen gemeend hadden; maar een bloemlezing uit de werken van eminente Nederlanders *uit de laatste eeuwen*.

Het was de bedoeling om eene Commissie te benoemen met als leden een vertegenwoordiger van *elk vak der geneeskunde*, die zouden uitzoeken wat op hun gebied daarvoor in aanmerking kwam. Van de aldus aangewezen stukken zou een bloemlezing gemaakt moeten worden van 20 à 25 vel druks; deze zouden in één bundel worden bijeengebracht, en de oplage zou afhangen van de vraag of deze bloemlezing aan alle abonné's van het Tijdschrift ten geschenke moest gegeven worden of niet. Voor een feestgave, die ook *in het buitenland eenig éclat zou moeten maken*, was dit echter, volgens STRAUB, niet genoeg. NEDERLAND mocht wel eens iets van zich laten hooren. Daarom wilde hij het allerbelangrijkste uit deze bloemlezing in een prachtband bijeen voegen, de Hollandsche stukken in het Hollandsch, de Latijnsche in het Latijn; maar van beide een vertaling er bij in een der moderne talen en deze op ruime schaal in het *buitenland* verspreiden. Dit werk zou aan buitenlandsche autoriteiten, bibliotheken, universiteiten enz, ten geschenke moeten worden aangeboden. Hij achtte daarvoor een crediet van f 10.000.— noodig.

STOKVIS gevoelde natuurlijk veel voor dit plan, maar wees er op, dat vóór de 17e eeuw er eigenlijk nog geen sprake was van natuurwetenschappelijk onderzoek; hij zou dus, wanneer dit plan doorging, toch niet vroeger dan bij de 17e eeuw willen beginnen.

Hij had echter een ander plan, namelijk om eenen beredeneerden catalogus te geven van al wat door NEDERLANDERS op geneeskundig gebied is geschreven en dezen catalogus, die dus een overzicht zou geven van den ontwikkelingsgang der NEDERLANDSCHE geneeskunde, aan alle abonné's aanbieden. De belangrijkste stukken daaruit zou hij in afleveringen willen laten verschijnen in den geest van OSTWALD's *Klassiker*.

Na levendige discussie over dit voorstel, dat in ZWAARDEMAKER een verdediger vond, wordt op voorstel van STOKVIS besloten, om te beginnen met het aanwijzen van de leden eener commissie, die zal onderzoeken wat er alzoo in in aanmerking zou komen voor STRAUB's voorstel, maar die niet uit vertegenwoordigers van elk onderdeel der geneeskunde zal bestaan, maar slechts uit een klein getal door de *Redactie* aan de Alg. Verg. voor te stellen leden. Aan de Alg. Verg. zouden als leden dier commissie worden voorgesteld: STOKVIS, TREUB, KOSTER, DANIËLS, bibliothecaris der Maatschappij, STRAUB Voorzitter en MUNTENDAM Secretaris.

Op voorstel van Prof. TILANUS besloot de *Alg. Verg.* (MEI 1901) het benoemen der com-

missie aan de Redactie over te laten. Deze benoemde dan ook de genoemde heeren, welke allen de benoeming aannamen.

De commissie werd bijeengeroepen voor een vergadering op 12 DECEMBER 1901 ter bespreking van de drie verschillende voorstellen:

- 1°. eene bloemlezing uit de klassieken der NEDERLANDSCHE literatuur.
- 2°. een serie klassieke verhandelingen in afleveringen, naar het voorbeeld van OSTWALD'S *Klassiker*.
- 3°. NEDERLANDSCHE bibliographie naar het voorbeeld van den Index Catalogue.

In de Redactie-vergadering van 23 FEBRUARI 1902 deelt STRAUB mede, dat het voorstel van den *Index Catalogue* door de Commissie was afgewezen en dat het meest gevoeld werd voor het geven van eenige afzonderlijke boekjes, waarin herdrukken werden gegeven van eenige der belangrijkste geschriften van onze vaders, dus in den geest van OSTWALD'S *Klassiker*.

Kort daarop bracht de commissie haar rapport uit ter behandeling in de Alg. Verg. 25 MEI 1902. Zij deelt daarin mede, dat:

In hare eerste vergadering KOSTER een plan had toegelicht, dat voor alle leden veel aantrekkelijks bleek te hebben en naast andere ernstig besproken werd, maar waarvan men moest toegeven, dat het hoogst moeilijk zou zijn om den persoon of de personen te vinden, van wie verwacht kon worden, dat zij voor de samenstelling van zulk een werk, binnen den bepaalden tijd geschikt en bereid zouden zijn.

Toch noodigde de commissie KOSTER uit om zijn plan in het kort uiteen te zetten, opdat het aan de Alg. Verg. der Ver. kon worden medegedeeld.

*De commissie had daarop in MAART 1902 van de hand van KOSTER ontvangen een Schema voor een feestgeschrift van de Vereeniging enz. ter herdenking enz., onder den titel: **Van Boerhaave tot Virchow.***

Daarin zegt KOSTER den stoot te willen geven tot het onderzoek naar het aandeel dat de Nederlandsche geneeskundigen en natuurkundigen, van BOERHAAVE af, gehad hebben in de ontwikkeling der physiologie en pathologie (dus van de grondslagen der kliniek) tot experimenteële of in den ruimsten zin, natuur-wetenschappen.

KOSTER was, bij het lezen van een door hem aangekondigd werk van HERMAN BAAS: Die geschichtliche Entwicklung des aertzlichen Standes und der medicinischen Wissenschaften, getroffen door de alles overtreffende belangrijkheid van het tijdperk dat zich van BOERHAAVE en GAUBIUS tot aan de grondvesting der Cellular-pathologie van VIRCHOW uitstrekt (1750—1850), waarin, zooals VIRCHOW dit uitdrukte het speculatief-philosophische denken voor het natuurwetenschappelijke plaats maakt.

Dit plan van KOSTER had de commissie moeten opgeven, omdat, ook volgens KOSTER zelf, voor de uitvoering zoovele gunstige omstandigheden zouden moeten samenwerken als waarop niet mocht gerekend worden. Zij deed nu het volgende voorstel ter behandeling in de Alg. Vergadering:

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde zullen in het jaar 1907 eenige klassieke verhandelingen van NEDERLANDSCHE geneeskundigen worden herdrukt in de eigen taal, waarin zij werden geschreven en vertaald in eene der drie moderne talen. Zij zullen ten geschenke worden aangeboden

aan alle abonne's van het Tijdschrift, aan belangrijke Nederlandsche en buitenlandsche bibliotheken en aan de redacties van Nederlandsche en buitenlandsche geneeskundige tijdschriften.

De kosten dezer uitgave worden geraamd op f 4150.— en zullen f 4500.— niet mogen te boven gaan.

De uitvoering der uitgave geschiedt door eene commissie, welke door de Alg. Verg. wordt benoemd.

De keuze der verhandelingen geschiedt door de commissie.

Uit den titel en den vorm van uitgave der bij gelegenheid van het jubileum te publiceeren verhandelingen, zal blijken, dat zij de eerste nummers zijn van een serie, die kan worden voortgezet.

De Redactie stelde op de Agenda van de Alg. Verg. voor, om in dit voorstel in de eerste alinea in plaats van: „in de eigen taal, waarin zij werden geschreven en vertaald in één der „drie moderne talen” te lezen: „in het NEDERLANDSCH en vertaald in het FRANSCH, DUISCH „of ENGELSCH.”

Het oorspronkelijke plan om de belangrijkste geschriften in één bundel te geven, had de commissie laten varen, omdat zij het niet aanbevelingswaardig achtte om stukken uit zeer verschillende tijdperken en over zeer verschillende onderwerpen in één bundel samen te brengen.

Zij had een zestal verhandelingen voor het eerste boekje aangewezen: nam. van

DESIDERIUS ERASMUS Encomium artis medicae, 1525;

JAN SWAMMERDAM, Uit den bijbel der natuur; 1738.

ANTONI VAN LEEUWENHOEK, Den waaragtigen omloop des Bloeds, 1688.

HERMANNUS BOERHAAVE, Atrocis nec descripti prius morbi historia, 1724;

HERMANNUS BOERHAAVE, Atrocis, rarissimique morbi historia altera, 1728;

PETRUS CAMPER, Verhandeling over den besten schoer, 1781.

Over de kosten konden geen zekere opgaven gegeven worden, omdat die afhingen van het aantal abonneenten, die het Tijdschrift in 1907 zou hebben en van de kosten, die aan de vertalers zouden moeten betaald worden en aan den literator, die de revisies der vertalingen moest nazien.

Toen dit voorstel in de Redactie-vergadering van 4 MEI 1902 behandeld werd, achtten enkele leden die zes boekjes als eene *feestgave* wel wat pover, vooral wanneer men die vergeleek bij den oorspronkelijken opzet van STRAUB. Ook over de taal-questie was men het niet geheel eens: in een NEDERLANDSCHE uitgave wilde men de verhandelingen, zelfs indien zij oorspronkelijk in het LATIJN geschreven waren, in het NEDERLANDSCH geven met eene vertaling in een der moderne talen. De Alg. Vergadering nam een voorstel aan van Prof. KUHN, om voor de lezers in NEDERLAND den oorspronkelijken tekst en een NEDERLANDSCHE vertaling te geven en voor de exemplaren *voor het buitenland* den oorspronkelijken tekst met eene vertaling in een der moderne talen. Dit zal de kosten wat grooter maken, maar men zal meer in ieders geest handelen.

ZEEMAN gaf den wensch te kennen, dat de *portretten* der schrijvers er bij zullen gegeven worden.

De vraag of er iets van dat plan kon komen, kon eerst beslist worden, wanneer de verhouding met de Maatschappij zou zijn geregeld; immers, wanneer de Maatschappij besluiten mocht een eigen Orgaan op te richten en dus de verbinding met het Tijdschrift verbrak,

zou het mogelijk zijn, dat het kapitaal van het Tijdschrift bewaard moest worden, om aan een eventueele concurrentie met een ander blad het hoofd te kunnen bieden.

De controverse met de Maatschappij werd gelukkig in den gewenschten zin opgelost, en de commissie van voorbereiding werd tot commissie van uitvoering benoemd.

In de DECEMBER-vergadering van 1903 komt de feest-uitgave nog even ter sprake wegens het overlijden van Prof. STOKVIS, aan wiens nagedachtenis STRAUB een woord van hulde brengt voor alles wat hij voor het Tijdschrift en voor het welslagen der feest-uitgave gedaan heeft. In zijn plaats werd Prof. C. A. PEKELHARING gekozen.

STRAUB moest tot zijn leedwezen den verderen gang van zaken aan zijnen opvolger Prof. H. BURGER overlaten, daar hij in het eind van het jaar als re beh. Redacteur aftrad.

HOOFDSTUK VII.
HET NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT
VOOR GENEESKUNDE

ONDER HET GÉRANTSCHAP VAN

PROF. DR. H. BURGER

1^{EN} BEH. REDACTEUR.

(1904—1 JULI 1913)

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'H. Burger', written in a cursive style. It is positioned directly below the portrait.

Curriculum vitae:

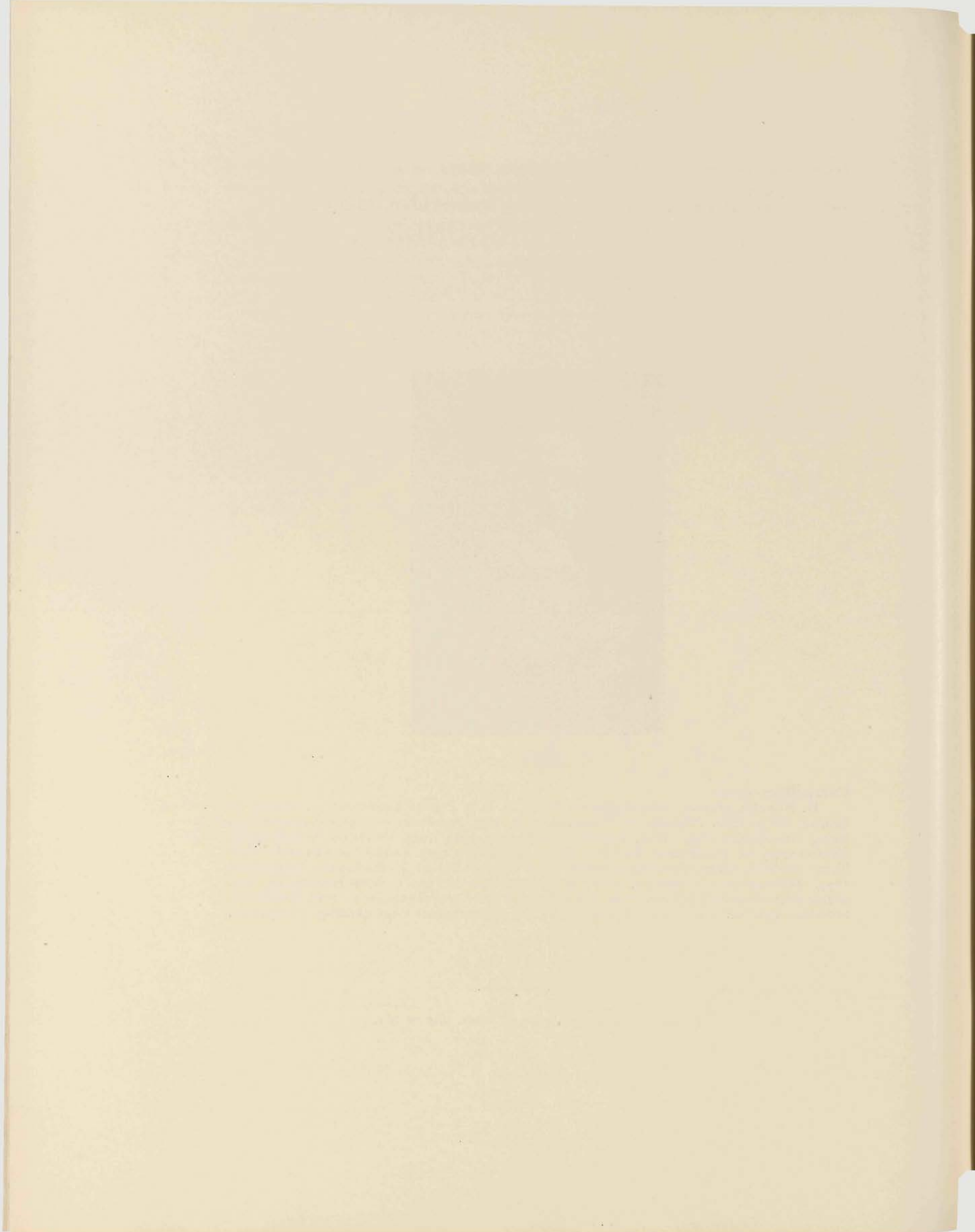
H. BURGER, geboren 1864 te DELFT; R. H. B. S. 5 j. c. te LEEUWARDEN. Student te LEIDEN 1883—1890. Promotie te FREIBURG i. Br. 1891. Secretaris van den Geneeskundigen Kring AMSTERDAM 1895—1903. Voorzitter 1912, 1913, 1922, 1923. Voorzitter Nederlandsche Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst 1919, 1924, 1925. Eerelid Nederlandsche Keel-Neus- Oorheelkundige Vereeniging sedert 1918. Privaat-docent keelheelkunde AMSTERDAM 1893. Buitengewoon hoogleeraar keel- neus- oorheelkunde 1905. Gewoon hoogleeraar 1922. Eerste beherende Redacteur Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde 1904—1913. Sedert 1910 Secretaris-generaal van het Bestendig Comité der internationale Geneeskundige Congressen.

EN VAN

P. MUNTENDAM

2^{EN} BEH. REDACTEUR.

Portret en Curriculum vitae op bladz. 264 en 265.

INHOUD.

HET TIJDSCHRIFT ONDER DE BEHEERENDE REDACTEUREN Prof. H. BURGER EN P. MUNTENDAM.

WIJZIGINGEN IN VORM. DE RUBRIEKEN VAN HET TIJDSCHRIFT.

*Oorspronkelijke stukken. Casuïstische mededeelingen. Overzichten van tijdschriften.
Ongevallen-Wet. Correctie. Register.*

BURGER'S HOOFD-ARTIKELEN EN DE CENTR. COMM. V. D. BEROEPSBELANGEN IN DE REDACTIE.

HERZIENING CONTRACTEN MET DRUKKERIJ EN UITGEVER.

HOOFDBESTUUR EN TIJDSCHRIFT.

JUBILEA.

1906 van Prof. C. A. Pekelharing.

1907 van het Tijdschrift.

Opuscula.

HET RED.-GÉRANTSCHAP VAN PROF. DR. H. BURGER EN P. MUNTENDAM.

PROF. H. BURGER, die als te beheerende Redacteur in 1904 optrad, met P. MUNTENDAM als zèn beheerenden Redacteur naast zich, was geen vreemdeling voor het Tijdschrift. Als lid der Redactie had men zijne heldere adviezen en groote werkkraft leeren waardeeren. Hij was het, die, toen eene herziening van het Reglement der Vereeniging noodig bleek en de besprekingen daarover tot lange vergaderingen dreigden te zullen voeren, aanbod om met STRAUB een concept-regeling te ontwerpen, die als leidraad zou kunnen dienen. Een aanbod, dat met dankbaarheid aanvaard werd.

De Redactie bestond bij BURGER's aanvaarding van het Gérantschap, naast hem uit: den arts P. MUNTENDAM, Mej. Dr. C. VAN TUSSENBROEK, Prof. Dr. K. F. WENCKEBACH, Prof. Dr. G. JELGERSMA, Prof. Dr. J. K. A. WERTHEIM SALOMONSON, Prof. C. EYKMAN en Prof. Dr. L. BOLK.

Ten gevolge van de onder STRAUB gevoerde onderhandelingen met de Maatschappij namen daarenboven de leden van de Centrale Commissie voor de Beroepsbelangen der Maatschappij zitting in de Redactie. Als zoodanig waren in de eerste vergadering onder BURGER's leiding, FEBRUARI 1904, aanwezig de H.H. Dr. H. P. KAPTEYN, en Dr. J. F. Ph. HERS. Het derde lid was wegens de noodzakelijke herstemming nog niet aangewezen, maar woonde de volgende Redactie-vergadering bij: Dr. F. D. A. C. VAN MOLL.

BURGER heette hen welkom en sprak het vertrouwen uit, dat de samenwerking met hen tot heil van de Maatschappij zou leiden en de goede verstandhouding tusschen Hoofd-bestuur en Tijdschrift zou bevestigen.

Een nieuw tijdperk was voor het Tijdschrift aangebroken, waarin de verhouding met de Maatschappij nu voor goed scheen geregeld te zijn. Van weerszijden had men zich uitgesproken en de oplossing scheen zóó gelukkig en zóó natuurlijk te zijn, dat niemand zeker verwacht zal hebben, dat dezelfde strijd: het Ned. Tijdschrift Orgaan der Maatschappij of deze met een eigen Orgaan, na een 20-tal jaren op nieuw zou ontbranden.

BURGER gaf in de eerste Redactie-vergadering eene uiteenzetting van de wijze, waarop de Redactie haar werk heeft ingedeeld, voornamelijk als voorlichting voor de vele nieuwe leden der Redactie. Dit volgde eigenlijk als van zelf uit een verzoek van Prof. MENDES DA COSTA om met zijne assistenten geregeld referaten over huid- en geslachtsziekten voor het Tijdschrift te mogen geven. Sedert eenige jaren was wel Dr. GUTTELING in UTRECHT hiervoor de vaste referent, maar deze was ziek en het liet zich aanzien, dat die ziekte nog eenigen tijd zou aanhouden; daarom besloot de Redactie in dit geval van den regel om geen tweeden vasten referent voor eenzelfde vak aan te stellen, af te wijken en MENDES mede te deelen,

dat de Redactie zijne bijdragen gaarne zou ontvangen, maar gaarne in het oog gehouden zag, dat de referaten voor *practici* bedoeld waren en men dus liever geen *al te* specialistische stukken ontving.

BURGER zou reeds dadelijk ondervinden, dat het pad van den ten beheerenden Redacteur niet altijd over rozen liep. Hij stelde onmiddellijk de rubriek hoofdartikelen weer in, waarbij zijne vaardigheid met de pen een goed, maar tweesnijdend zwaard was.

Reeds in de eerste maanden had een zijner hoofdartikelen zooveel stof opgeworpen, dat hij zich genoodzaakt voelde om de Redactie een oordeel te laten uitspreken over het al of niet juiste van zijn optreden. Een uitspraak, die geheel in zijn voordeel uitviel. Bij de hoofdartikelen zullen wij daar later op terugkomen.

Een zijner eerste daden was het teekenen met MUNTENDAM van het contract met de Maatschappij, dat de onder STRAUB gevoerde onderhandelingen bezegelde.

In het Huishoudelijk Reglement werd tijdens het Gérantschap van BURGER eene belangrijke wijziging gebracht ten opzichte van de keuze van nieuwe leden der Redactie.

Art. 8 van het in 1903 vastgestelde Reglement luidde:

Het Bestuur bestaat uit zeven of acht leden, waarvan een lid als Voorzitter en, bijaldien er acht leden zijn, een ander lid als onder-voorzitter optreedt. Van de zes overige leden moeten drie binnen en drie buiten Amsterdam woonplaats hebben.

en art. 9 2e alinea:

De overige leden van het Bestuur (behalve Voorzitter en onder-voorzitter) worden benoemd voor den tijd van drie jaren. Jaarlijks met den laatsten December treden, volgens een door het Bestuur vast te stellen rooster, één binnen en één buiten Amsterdam woonachtig lid af, die niet dadelijk weder benoembaar zijn.

Bij de bespreking van nieuwe leden in de Redactie-vergadering van MEI 1905 werd er op gewezen, dat de bepaling dat er steeds drie binnen en drie buiten AMSTERDAM wonende leden in de Redactie moesten zitting hebben, soms een beletsel was om die personen in de Redactie te beroemen, die men er gaarne in een bepaald jaar in had.

De Redacteur-Gérant stelde dus voor om de 2e alinea van artikel 9 zóó te veranderen, dat niet altijd één lid *in* en één *buiten* Amsterdam moest aftreden; hij zou der laatsten zin van art. 8 willen laten vervallen en in art. 9 de woorden: „één binnen en één buiten AMSTERDAM” willen vervangen door: „twee leden”.

Op voorstel van EYKMAN besloot de Redactie om aan de Alg. Verg. der Vereeniging voor te stellen om den laatsten zin van art. 8 aldus te veranderen:

„bij voorkeur moeten drie leden binnen en drie buiten Amsterdam woonachtig zijn”;

dan kan men, wanneer dit in een bepaald geval gewenscht wordt, naar omstandigheden handelen.

Bij de bespreking in de Alg. Verg. der Ver., 1905, werd dit door BURGER en STRAUB toegelicht. STRAUB zou zelfs den geheelen laatsten zin van Art. 8 willen weglaten: met de gemakkelijke verkeersmiddelen is het niet meer zoo noodig, dat vele leden in AMSTERDAM wonen, men kan nu gemakkelijk adviezen van buiten de stad krijgen.

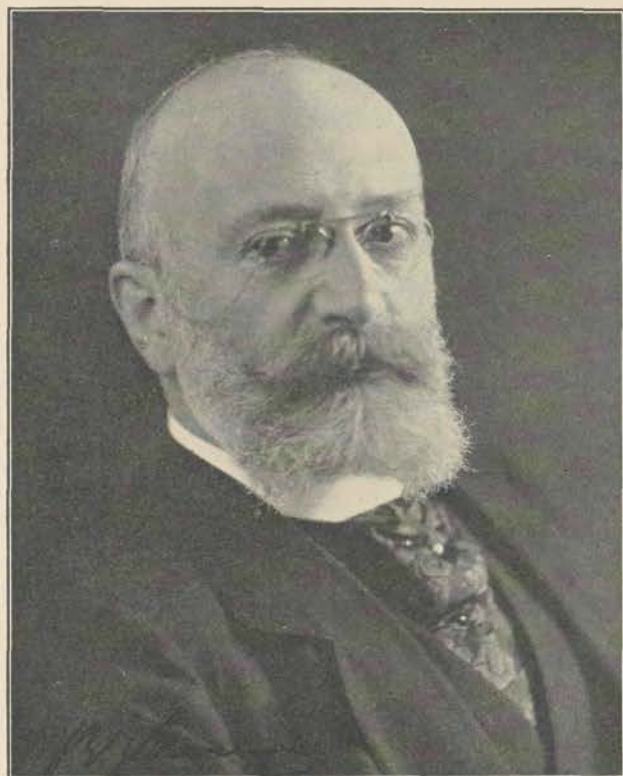
Dit voorstel ging KUHN echter te ver: hij wil het AMSTERDAMSche karakter van het Tijdschrift niet geheel laten verdwijnen: het Tijdschrift is in AMSTERDAM opgericht en hij

meent dus dat AMSTERDAM in de Redactie ruim moet vertegenwoordigd zijn. De door STRAUB aangeduide moeilijkheid bij benoemingen zal volgens hem niet zoo heel dikwijls voorkomen.

KUHN verloor hierbij uit het oog, dat de Redactie er tot nu toe steeds den nadruk op gelegd had, dat het Tijdschrift was een NEDERLANDSCH — niet een AMSTERDAMSCH — tijdschrift.

Nadat de wenschelijkheid van eene redactie-wijziging van het Huishoudelijk Reglement op dit punt met 19 tegen 3 stemmen was aangenomen, werd het voorstel, zooals het door de Redactie was voorgesteld met 15 tegen 6 stemmen en één stem blanco goedgekeurd.

De nieuwe regeling werd reeds dadelijk in praktijk gebracht door in de plaats van het aftredende AMSTERDAMSche lid geen AMSTERDAMMER, maar Prof. KOUWER uit UTRECHT tot lid der Redactie te benoemen.

PROF. KOUWER.

In het volgende jaar, 1906, werd het aftredende AMSTERDAMSche lid, Prof. L. BOLK, weder door een lid *in* AMSTERDAM, Dr. C. C. DELPRAT, vervangen.

Voor zoover ik heb kunnen nagaan is bij de periodieke aftreding van Prof. KOUWER (vroeger een AMSTERDAMSche plaats) weder een lid uit UTRECHT, Dr. QUIX, gekozen, maar bij diens periodieke aftreding werd deze weder door een AMSTERDAMMER vervangen, en dit schijnt zoo te zijn gebleven.

De werkzaamheden van den *tweeden* beheerenden Redacteur waren in den laatsten tijd zóó toegenomen, dat deze verzocht een crediet van ongeveer f 150.— te mogen hebben, ten einde, gedurende een paar avonden in de week, eenige extra-hulp te kunnen aannemen. Dit werd natuurlijk goedgekeurd.

In de Alg. Verg. der Ver. van 1906 deelt Prof. EYKMAN mede, dat hij in de Redactie, na kennisneming van het verslag omtrent de financiën, waar uit gebleken was, dat de financiële toestand gunstig te noemen was, had voorgesteld het tractement der Gérants te verhoogen. Hun werk breidt zich door den toenemenden omvang van het Tijdschrift steeds uit en hij acht het nu billijk, dat tegenover die vermeerdering van arbeid ook een verhooging van het tractement komt te staan. Hij stelt dus, namens de overige leden der Redactie voor, het gezamenlijk tractement van f 3000.— tot f 4000.— te verhoogen.

Dit voorstel wordt zonder verdere discussie bij *acclamatie* aangenomen, nadat BURGER had verklaard de bedoeling van het voorstel zeer op prijs te stellen, maar dat alleen het werk van den *tweeden* beheerenden Redacteur belangrijk was toegenomen en hij derhalve de voor-

gestelde tractements-verhooging slechts den tweeden beheerenden Redacteur ten goede wil doen komen; met deze restrictie had hij het voorstel warm ondersteund. Hiervoor moest een wijziging in het Reglement worden aangebracht.

De verdeeling van het crediet geschiedde aldus, dat de 1e beh. Redacteur f 500.- en de tweede f 3500.- ontving.

Toen BURGER 1 JULI 1913, wegens tijdgebrek als Redacteur aftrad en Prof. G. VAN RIJNBERK met algemeene stemmen als zijn opvolger benoemd was, was door de Redactie aan de Alg. Vergadering voorgesteld diens salaris op f 1000 - te bepalen en voor MUNTENDAM f 3500.-. Staande de vergadering werd evenwel door Dr. KLINKERT voorgesteld het salaris voor den nieuwen 1en beh. redacteur op f 1500.- te brengen, hetgeen met acclamatie werd aangenomen.

Tijdens BURGER's Gérantschap werd, naar aanleiding van een opmerking in de Alg. Vergadering der Vereeniging, de geheele financieele opzet van het Tijdschrift ter advies aan het oordeel van eenen uitgever onderworpen en ten gevolge van diens advies werden de contracten met de drukkerij en met den uitgever herzien, waarover wij in een afzonderlijke paragraaf mededeelingen zullen doen.

Wegens het faillissement van de firma DE ROEVER-KRÖBER en BAKELS moest in 1913 op korten termijn eenen anderen drukker voor het Tijdschrift gezocht worden.

In de Alg. Vergadering van 8 JUNI 1913 bracht Prof. TALMA hulde aan BURGER voor het vele, dat hij gedurende bijna 10 jaren voor het Tijdschrift gedaan had en in JANUARI 1914 werd hem, namens alle leden der Vereeniging een gouden afslag van de DONDERS-medaille met een door GREVENSTUK gecalligrapheerde oorkonde aangeboden.

In BURGER's tijd werd ook de wijze besproken, waarop de gelden van het Tijdschrift belegd zouden moeten worden. De Commissie tot het nazien van de Rek. en Ver. raadde aan

A handwritten signature in dark ink, written in a cursive style. The signature appears to be 'G. van Rijnberk' and is positioned below the portrait.

om daarvoor effecten te koopen, die minder aan koerswisseling onderhevig waren dan de $2\frac{1}{2}\%$ N.W.S. en daarvoor alleen die effecten in aanmerking te doen komen, die De Ned. Bank als onderpand voor beleening aanneemt.

Dit voorstel werd toen aangenomen; of het spoedig daarop ook ten uitvoer is gekomen, zou ik niet durven zeggen; wel is mij bekend, dat onder de effecten van het Tijdschrift enkele voorkomen, die geen Ned. Staatsschuld zijn; maar het zijn er maar zeer weirige.

Wij moeten een deel van de geschiedenis van BURGER'S Gérantschap aan een volgenden geschiedschrijver overlaten.

VORM EN INRICHTING VAN HET TIJDSCHRIFT.

IN den uitwendigen vorm van het Tijdschrift werden in den loop dezer jaren onder BURGER verschillende wijzigingen gebracht.

De voornaamste wijziging werd met 1°. JANUARI 1905 ingevoerd met het weglaten uit den titel van het Tijdschrift van de woorden „WEEKBLAD VAN HET.” Dit was nog een oude titel uit de tijden van ZEEMAN (1872), toen het voor de Postwet noodig was, om, wilde men het goedkoope tarief voor port van weekbladen betalen, op den titel te doen uitkomen, dat het *wekelijks* verscheen. Sedert dien was evenwel de Postwet gewijzigd en het gaf aan vele lezers aanstoot, dat op den titel een vermelding stond, alsof er nog een ander blad van het Tijdschrift zou bestaan dan dit Weekblad. Verscheidene malen was er op dezen titel aanmerking gemaakt o.a. door HUET. De Red.-Gérant had daarom in 1904 aan den Directeur der Posterijen gevraagd of het werkelijk noodzakelijk was, dat een wekelijks verschijnend blad ook den titel van Weekblad moest voeren. De Directeur verklaarde dat gerust op den titel alleen NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE kon worden gezet, als toch maar uit het hoofd bleek dat het wekelijks verscheen.

BURGER liet nu een nieuw ontwerp van een titel maken, dat hij aan de Redactie en later ook aan de Alg. Vergadering voorlegde. Deze nam het voorstel om den naam, dien het Tijdschrift onder PENN had gehad, weder te herstellen en „Weekblad” weg te laten, aan. Sedert het oprichten van het MEDISCH WEEKBLAD had de naam dikwijls aanleiding tot misverstand gegeven, zelfs eens bij een vast-medewerker aan het Tijdschrift! De Red.-Gérant moest eerst nog de vrees van eenen ongenoemden schrijver wegnemen, die meende dat het Tijdschrift nu een Maandblad zou worden.

De titel werd nu veranderd in:

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE

tevens Orgaan van de Nederlandsche
Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst

Jaargang 1905.

WEEKBLAD

Eerste helft No. 1.

7 JANUARI 1905.

INHOUD. enz. enz.

De belangstelling in de uitwendige zaken bleek verder ook uit een voorstel in 1904 gedaan om op den *omslag* van het Tijdschrift ook nog eens den inhoud van het nummer te herhalen.

Daar echter die inhoud reeds aan het hoofd van het nummer vermeld was, meende men dat het van den belangstellenden lezer niet te veel gevergfd zou zijn, als deze zich met die eenmalige vermelding vergenoegen moest en dat het niet te veel omslag was om den omslag even om te slaan, ten einde zijne nieuwsgierigheid naar den inhoud te voldoen. Daarenboven zou met dit herhaald plaatsn een gedeelte van den omslag, dat voor advertenties bestemd was, worden ingenomen. Aan het verzoek werd dus geen gevolg gegeven.

Een ernstiger bezwaar werd door BOLK geuit en wel dat de vermelding aan het hoofd van het nummer van „Deel I” en „Deel II” zonder er den jaargang bij te zetten, vooral buitenlandsche lezers in den waan bracht (en dit bij hunne citaten lieten blijken) dat dit het eerste of het tweede deel van de geheele serie was. Dit bezwaar werd in den jaargang 1905 ondervangen door „Deel” te vervangen door „Helft.”

Een ander voorstel tot verandering werd door den Gérant gedaan, namelijk om op het omslag-velletje met de praenumeranten-lijst, waarvan op de eerste pagina de titel en op de keerzijde de namen van de leden der Vereeniging, van de Redactie en van de vaste medewerkers voorkwamen (zooals dat om de eerste acht nummers van het Tijdschrift werd gegeven) ook advertenties te plaatsen, omdat anders de 3e en de 4e pagina blanco zouden blijven, wanneer geen praenumeranten-lijst meer werd gegeven.

Daarbij deed zich echter de moeilijkheid voor, dat die omslag door de drukkerij DE ROEVER-KRÖBER en BAKELS gedrukt werd en de advertenties door VAN ROSSEN. Aan de drukkerij werd dus verzocht of zij het drukken van dien omslag aan VAN ROSSEN wilde afstaan. Ging deze er mede accoord dan zou dit voorstel bij de Alg. Verg. worden ingediend.

In de Redactie-vergadering van 1906 deelt de Voorzitter mede, een schrijven van Dr. HALBERTSMA uit ROTTERDAM ontvangen te hebben met de vraag, of, met het oog op de dikte der beide deelen van het Tijdschrift, het niet mogelijk zou zijn het Tijdschrift in 4 banden uit te geven.

Dit gaf tot uitgebreide discussie aanleiding; weder wordt gevraagd of niet bepaalde gedeelten uit het Tijdschrift, te samen in een afzonderlijken band konden uitgegeven worden; bijv. de *Verslagen der Vereenigingen* en misschien ook *de stukken der Maatschappij*. Dit laatste ontraadde BURGER echter, omdat dan de band met de Maatschappij lossen zou worden en er ten slotte weinig reden meer zou bestaan om dien band niet geheel te verbreken. Dit moest voorkomen worden, terwijl zulk een maatregel toch ook niet veel ter vermindering van den omvang zou bijbrengen.

L'histoire se répète: want nu wordt door KOUWER het voorstel gedaan om het formaat van het Tijdschrift te vergrooten desnoods 4°. formaat en het dan *in twee kolommen* te drukken!! en in de Algemeene Vergadering van 27 MEI 1906 werd door de Commissie tot nazien van de Rek. en Verantwoording medegedeeld, dat ook een harer leden (vermoedelijk TALMA) er op aangedrongen had, om, wanneer het Tijdschrift zich bleef uitzetten, het formaat te veranderen en de bladzijden in twee of drie kolommen te drukken! Dit zou den inhoud overzichtelijker maken. N.B. In 1863 had men op het verlaten van zulk een 4°-formaat aangedrongen, omdat het den lust tot lezen benam!! maar dit was den jongen Redactie-leden blijkbaar onbekend. In de Redactie besloot men om, reeds te beginnen met dit jaar, 4 titelbladen te laten drukken voor 4 banden en in het volgend jaar ook in het Register hiermede rekening te houden. Tot en met 1927 werd het Tijdschrift nu verdeeld in 4 deelen met de rugtitels I A en I B; II A en II B. Van 1928 af waren de deelen onderscheiden in I, II, III en IV.

De Red.Gérant erkende, dat de omvang van het Tijdschrift de grens van het geoorloofde

bereikt had, maar kon er op wijzen, dat reeds maatregelen getroffen waren om den omvang te verminderen: de *Overzichten van tijdschriften* waren, zooals wij reeds mededeelden, vervallen, maar de *Verslagen der Vereenigingen* moesten behouden blijven, ja, zoo mogelijk ook nog met meerdere verslagen uitgebreid worden.

De groote omvang bleef echter voortdurend een doorn in het oog van de leden der Vereeniging; telkens werd in de Jaarvergaderingen van het Tijdschrift een nieuw middel aan de hand gedaan tot inkrimping van de nummers. In 1908 kwam WENCKEBACH met het voorstel, dat ook vroeger al eens behandeld was, om al het Maatschappij-werk als losse bijbladen *met afzonderlijke pagineering* te geven, omdat het hoe langer zoo moeilijker werd om een of ander stuk in het Tijdschrift terug te vinden.

In het volgende jaar moest BURGER echter mede deelen, dat de post bezwaar maakte het Maatschappij-werk als bijlage te beschouwen, omdat de Wet zegt, dat zulke bijlagen *niet afzonderlijk verspreid mogen worden*, wat bij de Maatschappij-stukken die ook aan niet-intekenaren verzonden worden, natuurlijk wel het geval was.

Oorspronkelijke stukken.

Wat de algemeene inrichting betreft werd door een lid der Redactie gevraagd of het niet mogelijk zou zijn de oorspronkelijke stukken met den datum van inkomst te voorzien.

Dit was echter niet gemakkelijk in de uitvoering: wanneer een stuk om den een of anderen reden onmiddellijk moet geplaatst worden vóór een vroeger ontvangen stuk. Ziet men dan in het Tijdschrift den datum van ontvangst dan geeft dit tot allerlei correspondentie over vermeende achterstelling aanleiding. De schrijvers hebben evenwel het recht den datum onder hunne kopij te plaatsen dan komt die van zelf ook in het Tijdschrift er onder. Maar . . . zeide het bedoelde lid, het kan dan wel eens gebeuren dat er een verkeerde datum onder gezet wordt. „Daar behoefde men echter niet bevreesd voor te zijn, want bij het inkomen van den „bijdrage *wordt de datum van ontvangst er dadelijk op geplaatst* en heeft de schrijver zich in „dien datum vergist”, dan wordt dit verbeterd.

Een ander lid wenschte een Register van *elke* helft van den jaargang. Dit zou echter de kosten belangrijk verhoogen en het werk verzwaren en daarenboven het opzoeken van onderwerpen bemoeilijken, omdat men dan een register meer zou hebben te raadplegen. Ook dit kon dus niet worden ingewilligd.

Over de plaats, die de mededeelingen van het Hoofdbestuur in het Tijdschrift-nummer kregen, had in 1906 een correspondentie met het Hoofdbestuur plaats: een klein berichtje van den Hoofdbestuurder-Bibliothecaris was *na* een hoofdartikel in het Tijdschrift geplaatst! Op instigatie van zijn medelid maakte het Hoofdbestuur hier aanmerking op en stelde den eisch dat Hoofdbestuurstukken steeds vooraan in het nummer geplaatst zouden worden. Dit kon BURGER niet toestaan: hoofdartikelen behooren vooraan in het nummer te staan, van daar de naam HOOFD-artikel; maar, hoewel hij er de voorkeur aan gegeven zou hebben, om geen duimbreed voor den in zijn eergevoel aangetasten bibliothecaris te wijken en af te wijken van den stelregel „hoofdartikelen vooraan”, verklaarde hij zich bereid om in zooverre aan het verlangen van het Hoofdbestuur te voldoen, door spoed vereischende mededeelingen van het Hoofdbestuur, die zóó kort waren, dat op dezelfde eerste pagina ook nog met het hoofdartikel kon begonnen worden, vooraan te plaatsen.

Daar de bibliothecaris, die tevens berichtgever voor het binnenland van het Tijdschrift was, zich aan de belangen van het Tijdschrift gewoonlijk weinig liet gelegen liggen,

had die *klacht* over een kleinigheid een onaangename bijmaak voor den Red.-Gérant.

Het Hoofdbestuur kon zijn medelid echter niet in den steek laten en verklaarde geen vrede te hebben met het antwoord van den Gérant; het gaf zijn voornemen te kennen, om een officieel schrijven daarover tot de Redactie te richten. Van zulk een schrijven heb ik echter geen bewijs kunnen vinden.

De rubriek *Casuïstische Mededeelingen*, die sedert 15 AUGUSTUS 1903, dus nog onder STRAUB was ingesteld, bleef ook onder BURGER behouden; zij werd geregeld gebruikt om kleinere, maar ook wel grootere mededeelingen te publiceeren.

De rubriek *Overzichten over tijdschriften* verscheen in dezen jaargang voor het eerst zooals STRAUB zich die reeds gedacht had, eenigszins als aanvulling van de referaten. Zij bevat zeer korte overzichten over den inhoud van de oorspronkelijke mededeelingen van de leidende buitenlandse geneeskundige tijdschriften.

BURGER had daarbij de volgende bedoeling: „Menigeen zal bij het doorlezen van deze „overzichten op onderwerpen stooten, die zijne belangstelling gaande maken en tot verdere „kennisneming uitlokken”.

Weekbladen worden daarin niet gerefereerd.

In NOVEMBER van hetzelfde jaar vraagt de 1e beh. Redacteur of men met deze rubriek zal doorgaan en zoo ja, of dan misschien ook de weekbladen er bij opgenomen moeten worden. De rubriek bleek zeer verschillend beoordeeld te worden, sommigen vonden haar overbodig, anderen wilden haar tot weekbladen *uitbreiden*. Een algemeene opinie was niet te krijgen en daarom werd besloten om in een beperkten kring van lezers een *enquête* daarover te houden. MUNTENDAM had de rubriek warm verdedigd, omdat zij haar ontstaan te danken had aan het verlangen om te voorzien in hetgeen aan de rubriek *referaten* ontbrak, die ondanks alle pogingen van STRAUB niet volledig te verkrijgen was.

De rubriek was bij hen, die haar bewerkten, ook niet zeer in aanzien: een groot aantal bewerkers verzocht in NOVEMBER om daarvan ontslagen te worden. Uit de gehouden enquête was gebleken, dat de meerderheid der lezers geen behoefte aan deze rubriek gevoelde, maar dat een zeer groote minderheid zich voor het behoud verklaarde. Toen besloot men dus haar te behouden en tot de weekbladen uit te breiden en in het no. van 21 JANUARI 1905 vinden wij dan de weekbladen in die rubriek ook vermeld, onder afzonderlijk hoofd.

Van deze Nederlandsche zijn gerefereerd het *Medisch Weekblad*, *De Geneeskundige Courant* en het *Tijdschrift voor Verloskunde en Gynaecologie*.

In SEPTEMBER 1906 verzoekt de *Medische Revue* om ook in die rubriek opgenomen te worden; dit was niet geschied omdat in die *Revue* slechts refereerende stukken voorkwamen. Aan VAN LOGHEM werd verzocht dat tijdschrift in te zien en als er andere dan refereerende artikelen in voorkwamen deze te vermelden.

In de DECEMBER-vergadering van 1905 stelt de Voorzitter weder de vraag of men met deze *Overzichten* zal doorgaan, zij kosten veel geld, nemen veel plaats in en het is de vraag of zij evenredig veel nut opleveren. De meeste leden blijken niet zeer ingenomen te zijn met die rubriek, wel met die van de *Weekbladen* en daarom wordt besloten die van de andere tijdschriften weg te laten en alleen die van de weekbladen te behouden. En eens per maand de titels van den inhoud van de Nederlandsche geneeskundige literatuur te geven.

Nu de *overzichten* weg vielen werd aan de medewerkers verzocht uit de hun toebedeelde tijdschriften vooral veel *referaten* te leveren.

Ten gevolge van herhaalde besprekingen in de Redactie over de werking van de *Ongevallen-Wet*, waarbij verschillende klachten over sommige daaraan verbonden geneeskundigen vernomen werden, werd in SEPTEMBER 1904 een *nieuwe rubriek* aan deze Wet gewijd, onder den naam *Ongevallen-Wet*. Daarin „zullen nu en dan eenige mededeelingen worden gedaan „over de toepassing der Wet van 1901”.

BURGER zou ook gaarne iets over de ongevallen zelf in het Tijdschrift willen opnemen, maar stuitte op de moeilijkheid om daarvoor medewerking te vinden. De aan de Rijks-verzekeringsbank verbonden personen waren te overladen met werk om hen daartoe te krijgen.

WERTHEIM SALOMONSON verklaarde zich toen bereid om van belangrijke gevallen, die in zijne kliniek in het Binnen-Gasthuis zouden voorkomen nu en dan mededeeling te doen.

BURGER voerde den maatregel in, om in elke Redactie-vergadering de oorspronkelijke stukken en vooral ook de ingezonden stukken te behandelen, die sedert de vorige Redactie-vergadering in het Tijdschrift *verschenen waren*.

Aan het eind van elk jaar werd vroeger de *lijst der vaste-medewerkers* herzien. Zooals men weet was dan evenals onder STRAUB bepaald, dat de vast-medewerker, die in een jaar geen 5 referaten voor het Tijdschrift geleverd had, van zelf beschouwd werd, als aan dien titel geen waarde meer te hechten en dus van de lijst afgevoerd. Hiervoor nu kwamen dit jaar een aantal personen in aanmerking, maar voor verschillende werden verzachtende omstandigheden in aanmerking genomen, als: onmisbaarheid wegens anderen arbeid, dien zij voor het Tijdschrift deden, ziekte sedert vele maanden, ontbreken van voor refereeren geschikte stukken, enz., zoodat zij nog weer voor één jaar werden gecontinueerd.

Zoodra zich op het een of ander gebied speciale werks verzoeken werden tot hen het verzoek gericht nu en dan voor het Tijdschrift wat in te zenden.

Sedert JULI 1904 kwam in elk nummer een uit de *Staatscourant* overgenomen *opgave voor van de besmettelijke ziekten*, in ons land waargenomen, naar de Provincies gerangschikt voor alle groote steden.

Correcties.

Over het *aanbrengen van correcties* in de bijdragen in het Tijdschrift had EYKMAN in 1905 eene correspondentie met den zen Red.-Gérant. Die correctie der drukproeven gaat naar de meening van EYKMAN wel eens wat te ver, wanneer de Redactie alles, wat naar hare meening geen goed Nederlandsch zou zijn uit het Tijdschrift wil verbannen. In elk geval kwam hij er tegen op dat correcties van belang nog worden aangebracht *nadat* de schrijver de laatste proef gezien had. MUNTENDAM meende daartegenover dat een strenge correctie nog noodig was, aangezien de meeste medici zoo slecht Nederlandsch schrijven. Volgens het Huishoudelijk Reglement had de Redactie de verantwoording voor een goede correctie en hij deed niet anders dan zijne voorgangers gedaan hebben, die niet slechts op drukfouten letten, maar ook wel degelijk op taal- en stijlfouten. Hij heeft in den aanvang van zijn werk bij het Tijdschrift wel eens den wenk gekregen, dat ook op de taal der stukken moest gelet worden, en het is dan wel eens moeilijk om den juisten tusschenweg te bewandelen.

Overdrukjes voor de Maatschappij.

Over het verzenden van de afdrukjes van de Maatschappij aan de Secretarissen der Afdelingen kwamen ook weer klachten in, die door Dr. KAPTEYN, als lid der Comm. v. de Beroepsbelangen ter sprake werden gebracht. BURGER kon hem echter uitleggen, dat dit eigenlijk de Redactie niet aanging. De Maatschappij betaalt de verzendingskosten van die afdrukjes aan de Secretarissen. Deze worden voor de goedkoopte verzonden, zoodra een zekere hoeveelheid voorhanden is. Wenscht de Maatschappij, dat steeds alles afzonderlijk en dadelijk na het verschijnen verzonden zal worden, dan heeft zij het maar te zeggen, maar dan wordt zij op vrij groote kosten gejaagd; niet alle stukken zijn zeer belangrijk en de uitgever wacht dan wel eens met de verzending tot er wat meer zijn, niet omdat een grootere hoeveelheid onbelangrijke stukken, deze belangrijk maken, maar omdat het kosten spaart. Maar wenscht het Hoofdbestuur dit niet, dan heeft het slechts zijn wensch te kennen te geven.

Buitenlandsche taal.

In 1911 werd eene uitvoerige discussie gevoerd over de vraag of *voordrachten* door buitenlandsche hoogleeraren in hun moedertaal in NEDERLAND gehouden, in die vreemde taal in het Tijdschrift konden worden opgenomen.

Hoewel de Redactie meende, dat zij in het Nederlandsch vertaald gegeven moesten worden, besloot de Vereeniging het verschijnen in de moedertaal goed te keuren. Het betrof hier een voordracht, die door een buitenlander in het Genootschap ter Bevordering van Natuur-, Genees- en Heelkunde was gehouden en waarvan de Secretaris van dat Genootschap uit naam van het Bestuur verklaard had, dat het voor zich de beslissing opeischte om te bepalen in welken vorm zijne verslagen zouden worden gepubliceerd; de beslissing daarover kon het niet uit de handen geven.

De meening der Redactie zou een reden kunnen zijn, dat andere tijdschriften werden opgericht, die in dit opzicht minder moeilijk waren.

De Vereeniging besloot echter op voorstel van Prof. KOCH om voordrachten, die een *Nederlander* in een vreemde taal zou houden, slechts in het Nederlandsch in het Tijdschrift te plaatsen.

In aansluiting hierop vroeg WENCKEBACH of het niet mogelijk zou zijn, dat het Tijdschrift een paar maal in het jaar eene uitgave in een vreemde taal gaf van uitvoerige overzichten over de oorspronkelijke stukken en vooral van de dissertaties, die in NEDERLAND uitkwamen. Dan zouden Nederlanders niet, zooals nu, gedwongen zijn hunne stukken in een vreemde taal te schrijven.

Dit was een oude questie; men herinnert zich, dat zelfs de polyglottische hoogleeraar GUYE indertijd het bij zijn optreden medegedeelde voornemen om dergelijke overzichten in een vreemde taal aan het eind van den jaargang te geven, had moeten opgeven, omdat de daaraan verbonden moeilijkheden zelfs voor hem te groot waren. Later was nog eens een dergelijk voorstel afgestemd.

Berichten.

In 1905 beklagde DANIËLS zich over het groote aantal hem onbekende medewerkers aan de Binnenlandsche berichten; zijne berichten werden verbeterd of verminderd zonder zijn voorkennis en toch staat zijn naam er onder. Dat was natuurlijk op den duur niet toelaatbaar.

Hij had daarin natuurlijk gelijk, maar volgens MUNTENDAM kon dat niet anders, omdat de berichten van DANIËLS niet altijd juist waren.

Men liet toen de volgende formulieren voor DANIËLS maken, ten einde naar de juistheid van een bericht te informeerden. (1904).

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.

Wel. Ed. Zeer Gel. Heer!

Zoudt U zoo goed willen zijn nevensgaand bericht in te zien en het mij, indien het onjuist mocht zijn, zoo spoedig mogelijk met de door U noodig geoordeelde veranderingen terug te zenden?

Hiermede verplicht U ten zeerste

Uw dienstw.

AMSTERDAM,
datum postmerk.

DR. C. E. DANIËLS.

Het was zeer begrijpelijk, dat de berichten zooals DANIËLS die inzonderd: uitgeknipte, op een stukje papier opgeplakte couranten berichten met hier en daar een woord veranderd of doorgehaald, om ze niet *volkomen gelijk* aan het couranten bericht te doen zijn, geen aangenamen indruk op MUNTENDAM maakten en een zekere ontstemming tegenover een dergelijke berichtgeving verwekten. Maar even begrijpelijk was het, dat DANIËLS, wanneer hij gevoelde dat hij redenen van beklag had, dan ook wel eens giftig werd en dit in zijn brieven aan de Redactie uitspraak. Zoo in 1909, toen naar het schijnt, in de *redactie* der van de Maatschappij uitgaande stukken wijziging aangebracht was. Hij „ontzegde den Redacteur het recht op eenigerlei wijze in dergelijke stukken verandering aan te brengen” en „eischte opname van het bewuste stuk „geheel onveranderd. Indien daaraan niet stipt de hand gehouden werd” zou hij „in het Hoofd-„bestuur maatregelen weten te provoceeren waardoor in het vervolg een *absolute integriteit* „van die stukken op afdoende wijze werd gewaarborgd.”

get. Dr. C. E. DANIËLS.

Register.

Wij zagen reeds, dat een der leden een afzonderlijk register wenschte voor beide deelen van den jaargang, een voorstel, dat wegens de omslachtigheid van het nazoecken niet ondersteund werd. Maar daarbij kwam ook de vraag of niet weder eens een tien- of twintig-jarig register moest verschijnen, nu het laatste van 1877—1887 in 1892 verschenen was.

Dit register had ongeveer / 1000—/ 1200 gekost. Een register over de laatste 20 jaren zou nu, naar globale berekening / 2000.— à / 3000.— kosten, omdat het over een veel langeren tijd gaat en de wekelijksche nummers zooveel groot r waren.

Buitenlandsche tijdschriften geven dergelijke verzamel-registers nooit.

WERTHEIM SALOMONSON wilde met den zen beh. Redacteur eens overleggen of het register niet veel eenvoudiger en dus goedkooper kon ingericht worden. Een overleg, dat echter geen resultaat had.

Dat niet alle rubrieken van het Tijdschrift in het Register moesten worden opgenomen

stond wel vast. Alleen de oorspronkelijke stukken, de Verslagen der Vereenigingen en de ingezonden stukken zouden daarin moeten vermeld worden en men zou bijv. kunnen beginnen met één jaargang op die wijze te bewerken om te zien hoe groot dat werd. Voorloopig werd in principe tot een 20-jarig register besloten, na afloop van den jaargang 1907 te maken.

In OCTOBER 1905 en in SEPTEMBER 1906 was men nog niet tot een besluit gekomen hoe het eigenlijk moest worden. De 2e Red.-Gérant wilde het gewone jaarregister inkrimpen door het Alg. Naam-register te laten vervallen, maar dit werd afgestemd.

Eerst in MEI 1907 werd door het Bestuur het voorstel gedaan om een REGISTER van de OORSPRONKELIJKE STUKKEN te doen vervaardigen, loopende over de afgelopen 50 jaren, en hiervoor een crediet van f 2000.- gevraagd.

Het 20-jarig Register over oorspronkelijke stukken, ingezonden stukken, verslagen der Vereeniging zou te veel geld kosten, daarom wenschte de Redactie een eenvoudiger register maar dan over de laatste 50 jaren, waarin ook de onderwerpen uit de Verslagen van de Vereenigingen opgenomen worden. Dit zou dus eenigszins een Nederlandsche Bibliographie op geneeskundig gebied zijn.

De onderwerpen van de rapporten der Maatschappij behoeften daarin niet te worden opgenomen, omdat de Maatschappij zelf een 50-jarig register op hare Handelingen had uitgegeven.

Dit voorstel werd zonder stemming *aangenomen*.

In 1908 kon de Red.-Gérant mededeelen, dat het *Naam*-register door de H.H. DE VRIES en MUNTENDAM bewerkt is, maar dat voor het *Zaak*-register een andere geneeskundige bewerker zal moeten worden gezocht.

De grootte van de oplage wordt beheerscht door de vraag of het aan alle abonné's gratis zal worden gezonden. Wegens het belang van het register als bibliographische bijdrage besluit men een groote oplage te laten drukken, de soort van het papier aan de Redactie overlatende. Het register zal *op aanvraag* aan de leden d r Maatschappij worden gezonden.

Uit de mededeeling van den ien beh. Redacteur in de Algemeene Vergadering van 2 JUNI 1912 blijkt, dat de kosten in het geheel hebben bedragen f 2332.- Het was samengesteld met behulp van den heer J. BEYER, arts te AMSTERDAM.

De rubriek OVERZICHTEN VAN TIJDSCHRIFTEN werd bezorgd door Dr. MIJNLIEFF, die behalve zijn honorarium als vast-medewerker daarvoor f 150.- 's jaars toelage ontving.

HOOFDARTIKELLEN, INGEZONDEN STUKKEN.
DE LEDEN DER CENTRALE COMMISSIE VOOR DE BEROEPSBELANGEN, ALS
LEDEN DER REDACTIE.

Hoofdartikelen.

BURGER liet zich als te Redacteur-Gérant niet onbetuigd: vooral in den beginne komen tal van hoofdartikelen van zijn hand voor. Deze vlot geschreven artikelen, zijn, zooals wij dit van BURGER gewend zijn, steeds ad rem en gewoonlijk overtuigend, maar dragen veelal, meer dan die, welke STRAUB schreef, een militant karakter. Hierdoor werd wel eens de indruk gewekt van een persoonlijken strijd; maar wie BURGER goed kent, weet wel dat dit geenszins in zijn bedoeling lag.

Reeds dadelijk na zijn optreden werd hij, naar aanleiding van een hoofdartikel, getiteld *Proefnemingen op menschen*, in een scherp strijd gewikkeld met den hoogleeraar in de Oogheelkunde te LEIDEN, Prof. W. KOSTER.

Bedoeld hoofdartikel was gericht tegen de philippica, die de heer BRANTS in de Tweede Kamer der Staten Generaal tegen de vivisectie gehouden had, waar ook in te velde getrokken was tegen de proefnemingen op menschen, die naar diens meening in onze academische ziekenhuizen genomen werden. BURGER kon daartegenover den bij de medici algemeen erkenden stelregel zetten: „*andere proefnemingen, dan die, welke het onmiddellijk heil beoogen van den patiënt op wien zij worden toegepast, zijn ongeoorloofd*”. De bewering van den heer BRANTS scheen te berusten op een voorstel, dat Prof. KOSTER uit LEIDEN gedaan had aan den homoöpathischen arts DE GROOT, om een vergelijkend onderzoek in te stellen naar de behandeling van cataract met de gewone, in de geneeskunde geldende middelen eenerzijds en met homoöpathische middelen anderzijds.

Het College van Curatoren der Rijks-Universiteit te LEIDEN was tegen een dergelijk medisch tournoi opgekomen en ook BURGER had dit in zijn genoemd hoofdartikel gedaan. Hij wees er op dat dit een geheel op zich zelf staand geval was en niet als een bewijs mocht worden aangevoerd, dat proefnemingen op menschen als geoorloofde zaken door de medici beschouwd werden. Tegen een op goede gronden ondernomen proef met een nieuwe behandelings-methode, die onder specialistisch toezicht voorzichtig werd uitgevoerd, kan geen bezwaar zijn, maar in het geval van KOSTER gold het „een formeele uitdaging om op de patiënten der polikliniek „een bewering waar te maken, die de hoogleeraar zelf als niet serieus beschouwde”. Daar kwam nog bij, dat de bewering van DE GROOT, dat met homoöpathische middelen even goede resultaten bij cataract bereikt werden als met de gangbare geneesmiddelen, op een door DE GROOT onjuist weergegeven referaat van een Engelsch schrijver berustte !! Welke onjuistheid achteraf door dezen homoöpaath moest erkend worden.

De terechtwijzing van BURGER aan KOSTER heeft heel wat stof opgeworpen, tal van

ingezonden stukken van KOSTER, BURGER, ZWAARDEMAKER, DE GROOT, BRANTS, KORTEWEG, NOLEN, JELGERSMA waren daarvan het gevolg, waarbij BURGER er met nadruk op wees, dat het karakter en de persoon van KOSTER buiten het geding waren, maar de zaak afkeuring verdiende.

BURGER vond het noodzakelijk om de Redactie uitspraak te laten doen over de vraag of hij al dan niet recht had gehad met het schrijven van het hoofdartikel, opdat hij ook voor het vervolg zou weten of hij in dien geest met zijn hoofdartikelen zou kunnen doorgaan. Met op één na algemeene stemmen keurde de Redactie zijn optreden in dezen goed.

Een ander hoofdartikel van BURGER: over de *onbeduidendheid van het Programma* voor de in 1904 te houden Alg. Verg. der Maatschappij, gaf aanleiding tot afkeuring van de zijde van de leden der Centrale Commissie v. d. Beroepsbelangen in de Redactie. BURGER had in dit hoofdartikel op eenigszins gekruide wijze zijn teleurstelling uitgesproken, dat, na de reorganisatie, waarbij zoozeer gewezen was op het belang om de sociaal-medische belangen te behartigen, daarover niets in het Programma voor de Algemeene Vergadering voorkwam.

Het spreekt wel van zelf, dat de leden van de C. C. v. d. Beroepsbelangen, die daarin een aanval op de Maatschappij als zoodanig meenden te moeten zien, hierop vuur vatten, vooral toen de Secretaris der Maatschappij daarover in een ingezonden stuk in het Tijdschrift een geheel onjuiste voorstelling had gegeven. Het kostte BURGER echter weinig moeite om de onjuistheid van die voorstelling aan te toonen.

Dr. VAN MOLL verdedigde zoowel den Secretaris als de Maatschappij: er was immers in de Maatschappij nog niets definitiefs veranderd: de Statuten en het Huishoudelijk Reglement waren nog niet gereed, zoodat nog geen enkel initiatief genomen had *kunnen* worden.

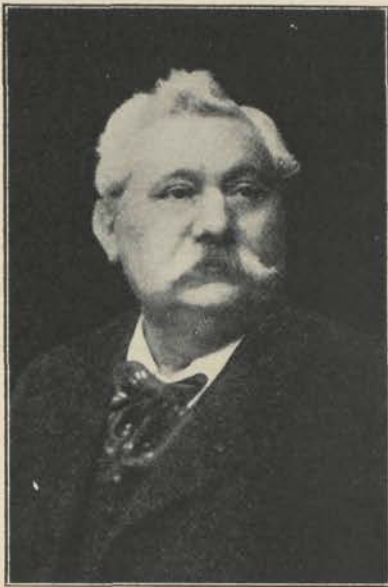
In zooverre was wellicht BURGER's artikel wat praematuur geweest, maar na de zoo uitdrukkelijke verklaring van de zijde van het Hoofdbestuur tijdens de discussies over de reorganisatie, dat in de Maatschappij de wensch naar hervorming meer en meer gevoeld werd, kon het niet anders of een Programma, dat na dien strijd niets over die hervorming bevatte, moest wel teleurstelling en bevreemding wekken.

De verzorging van de rubriek *Hoofdartikelen* was bij BURGER in uitnemende handen. Achttē hij zichzelf niet voldoende competent om over een bepaald onderwerp te schrijven, dan wist hij zijn menschen daarvoor te krijgen. Zoo in 1904, toen het ontwerp tot wijziging van de Wet op de krankzinnigen-verpleging door de Psych. Neurologische Vereeniging in haar tijdschrift was aangevallen. BURGER verzocht toen aan WINKLER een hoofdartikel daarover te schrijven, waartoe deze dadelijk bereid was.

Over de Ongevallen-Wet werden hoofdartikelen door VAN HERWERDEN geschreven.

Vooraf bij eenigszins delicate questies wist BURGER in overleg met de Redactie de rechte menschen te kiezen.

Toen in 1905 de Commissie voor de Beroepsbelangen geraadpleegd was over het voornemen van den Minister om twee geneeskundigen van de lijst van deelnemers af te voeren, wegens door hen gepleegde misbruiken, stelde BURGER voor om eenige hoofdartikelen over de Rijksverzekeringsbank en haar werking te schrijven en daarin dan terloops deze questie te behandelen. Hierbij moest voorkomen worden, dat de openbaarmaking dier misbruiken zou worden aangegrepen als een middel om in den lande den indruk te vestigen, alsof dergelijke dingen door de geneeskundigen in het algemeen gepleegd of goedgekeurd werden.

DR. F. D. A. C. VAN MOLL.

medicus als Regeerings-commissaris bij de behandeling van de geneesk. wetten aanwijzen. Is de medicus lid der Kamer, dan moet hij tevens politicus zijn, dachten weer anderen, maar dan deugt hij niet meer als medisch adviseur.

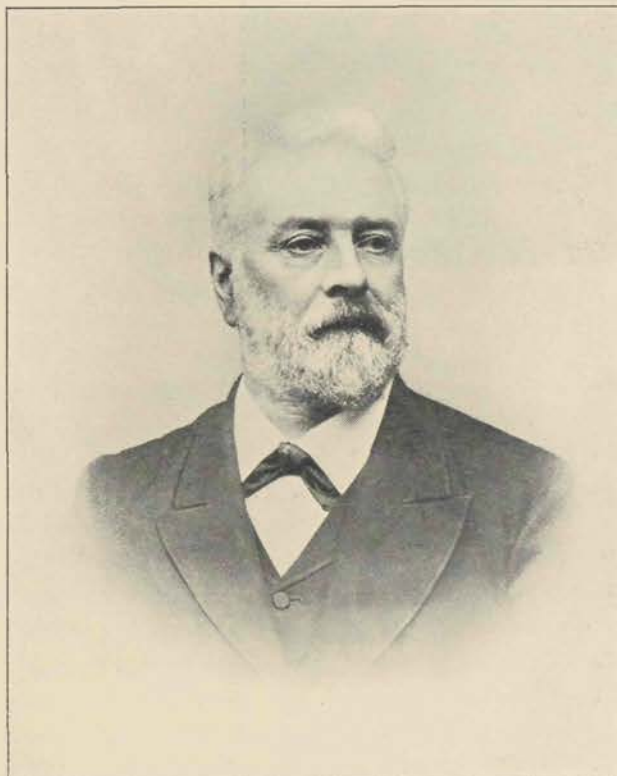
Het optreden van de H.H. VAN KOL en BRANTS in de 2e Kamer bij medische aangelegenheden had deze kwestie ter sprake gebracht, maar de uitvoering bleek niet zoo eenvoudig en voorloopig werd er in de Redactie niet meer over gesproken.

Centrale Commissie voor Beroepsbelangen.

Het eerste voorstel, dat de nieuwe Maatschappij-redacteuren bij de Redactie indienden werd door Dr. VAN MOLL verdedigd. Dit beoogde om een afzonderlijke rubriek *Beroepsbelangen* in het Tijdschrift op te nemen, in plaats van de bijdragen over beroepsbelangen, die tot nu toe onder de *referaten* en in sommige berichten uit het buitenland waren verschenen, waarin PINKHOF de „alleenheerscher” was. Tegen inwilliging van dit verzoek bestond bij de

Een hoofdartikel over de billijkheid om den artsen het promoveeren mogelijk te maken dat de Redactie in 1905 wenschte te laten verschijnen — een onderwerp, dat men eerst aan STRAUB verzocht had te behandelen, maar door deze van de hand gewezen was — was door BURGER in APRIL 1905 als gelegenheid aangevat om over de ziekte-verzekerings-wet te schrijven en daarin de gepleegde misbruiken aan de kaak te stellen.

Een andere kwestie, waarover toen de gemoederen warm liepen, was de vraag of men niet moest zorgen, dat in de 2e Kamer der Staten Generaal een medicus zitting kreeg. De meeningen waren hierover verdeeld: enkelen wilden dit denkbeeld slechts steunen wanneer men een zeer geschikt persoon daarvoor in het oog had, anders liever geen; anderen wenschten niet één, maar drie medici in de Kamer! „Dan „spreken zij elkander tegen,” meende BURGER „en doen dan „meer kwaad dan goed”. Weer een ander wilde wel één medicus in de Kamer, maar er dan op aandringen, dat de Minister bij het maken van geneeskundige wetten, de medici zou raadplegen in den vorm van de Maatschappij, of een

DR. H. P. KAPTEIJN.

Redactie geen enkel bezwaar en de rubriek werd nog in dezelfde week in het Tijdschrift opgenomen. De rubriek Wetten en Besluiten bleef daarbij behouden.

Dr. VAN MOLL wenschte voor die rubriek iemand te zoeken, die lust en gelegenheid had die rubriek geheel voor zijn rekening te nemen; die zou dan steeds moeten uitzien naar onderwerpen en stof voor die rubriek.

Daarvan verwachtte BURGER echter niets. De Redactie zelf en onder hen vooral de leden van de C. C. v. d. B., zoo meende hij, moest naar die onderwerpen uitzien.

Het klonk eenigszins vreemd, dat, na al de stof, die in de Maatschappij opgeworpen was en waarbij zoo de nadruk gelegd was op de behoefte die in de Maatschappij zou bestaan voor de behandeling van de sociaal-medische belangen, er op stuk van zaken zóó weinig animo bleek te bestaan om bijdragen daarvoor in het Tijdschrift te leveren, dat men naar iemand moest gaan zoeken, die dit zou willen en kunnen doen.

DR. J. F. PH. HERS.

BURGER liet natuurlijk niet na daarover zijne verwondering uit te spreken, en VAN MOLL verklaarde dit daardoor dat hij zich nog niet geheel thuis gevoelde in de Redactie, ook al, omdat *het Reglement voor de Commissie voor de Beroepsbelangen nog niet door het Hoofdbestuur opgesteld was.*

Doch de Gérant merkte daartegen op, dat de positie der Commissie in de Redactie volkomen dezelfde was als die van alle andere Redactie-leden; zij hebben geheel dezelfde rechten en hieraan kon een door het Hoofdbestuur te maken Reglement niets wijzigen en niets toevoegen.

Het was vooral VAN MOLL, die zich in de Redactie nog niet recht op zijn plaats gevoelde. Bij het lezen der notuler van de Redactie-vergaderingen krijgt men den indruk, alsof hij wilde vasthouden aan een zekere tegenstelling tusschen de leden der Commissie voor de Beroepsbelangen en de overige leden der Redactie, maar dat hij niet goed wist hoe hij die moest aanpakken. Het had bovendien niet in de bedoeling gelegen van de overeenkomst met de Maatschappij: de door deze aangewezen leden der Commissie waren als gewone leden in de Redactie opgenomen met volkomen dezelfde rechten als de andere

Redactie-leden, met dit eenige onderscheid, dat zij speciaal deskundig geacht werden op het gebied der sociaal-medische belangen. Zij vormden als het ware eene uitbreiding van den vroegeren gedelegeerde der Maatschappij in de Redactie.

Het was dan ook niet in overeenstemming met deze positie, dat de leden dezer Commissie niet van den beginne af aan ook zitting hadden in de Alg. Vergadering der Vereeniging. Deze fout werd onmiddellijk hersteld, toen de Alg. Vergadering, 29 MEI 1904, daarvan kennis kreeg: met groote meerderheid van stemmen besloot deze, dat de leden dier Commissie zoowel tot de Alg. Vergaderingen der Vereeniging als tot het jaarlijksche diner moeten worden uitgenoodigd. Dit is sedert dien zoo gebleven en is zóó van-zelf-sprekend, dat men zich niet meer kan voorstellen, dat men een oogenblik een andere opvatting gehad heeft.

Zoowel de Vereeniging als de Redactie stelden er prijs op alle onderscheid in de onderlinge verhouding tusschen de Maatschappij-Redactieleden en de overige leden der Redactie te doen verdwijnen.

BURGER wees daarop dan ook terecht, toen VAN MOLL, naar aanleiding van het hoofdartikel over het *Programma der Maatschappij* verklaarde zijn best te willen doen om botsingen tusschen Tijdschrift en Maatschappij voortaan te voorkomen. BURGER verzekerde, dat van een botsing tusschen Tijdschrift en Maatschappij in dit geval geen sprake geweest was, het hoofdartikel was volkomen een uiting van BURGER's *persoonlijke* meening, het was met zijn vollen naam ondertekend en hij droeg de volle verantwoordelijkheid daarvoor.

Een andere vraag van Dr. VAN MOLL betrof een door de Commissie op touw gezette enquête in NOORD-HOLLAND en DRENTHE naar de inkomsten van de praktiseerende medici in die provincies: de eerste een welvarende en de tweede een arme Provincie. Van de 650 verzonden circulaires waren er slechts 200 beantwoord teruggekomen en het scheen, dat uit die antwoorden kon worden opgemaakt, *dat kwade praktijken samen zouden hangen met slechten voedingstoestand*. De antwoorden waren echter niet talrijk genoeg, om daaruit een zekere conclusie te trekken. VAN MOLL wenschte nu, dat BURGER in het Tijdschrift nog eens een opwekking zou schrijven om de circulaires te beantwoorden; waartoe BURGER wel bereid was, hoewel hij zich daarvan niet veel beloofde.

In de SEPTEMBER-vergadering der Redactie gaf de Gérant een uiteenzetting van hetgeen de Redactie gedaan had ten opzichte van de Wetsontwerpen tot wijziging der Geneeskundige wetten: MUNTENDAM had daarover een hoofdartikel geschreven, PINKHOF had ze in de rubriek Beroepsbelangen behandeld en Dr. v. TUSSENBROEK had er eveneens een hoofdartikel over gegeven. De Commissie v. d. Beroepsbelangen had daarover echter geen bijdrage gegeven, omdat, zooals VAN MOLL mededeelde, de leden dier Commissie het daarover niet geheel eens waren.

VAN MOLL verzocht bij deze gelegenheid dat de stukken van PINKHOF, vóórdat zij in het Tijdschrift zouden verschijnen aan de Commissie ter inzage zouden worden gestuurd! Dit was echter niet alleen onmogelijk, maar ook onnoodig, meende BURGER. Wilde men aan de zoogenaamde alleenheerschappij van PINKHOF een einde maken, dan hadden slechts anderen ook bijdragen voor die rubriek in te zenden en wel in de eerste plaats de Commissie-leden zelve. Dat er dan soms tegenovergestelde opvattingen in die rubriek zouden geuit worden, was in het geheel zoo erg niet, een enkele maal mag er gerust wel eens ook een andere opvatting worden geuit. De Commissie voor de Beroepsbelangen moest nu juist in *deze* rubriek eens voor den dag komen. Bij de discussies, die indertijd tusschen Maatschappij, Hoofdbestuur en Redactie hadden plaats gehad, was de verwachting verwekt, dat die vertegenwoordigers der Maatschappij in de Redactie een leidende rol zouden spelen.

Daarvan was nog niet veel gebleken; omdat volgens VAN MOLL de geheele regeling daarvoor nog te kort bestond; de richting der werkzaamheden van de Commissie zich nog vormen moest en de Maatschappij zich onder de nieuwe Statuten en het Huishoudelijk Reglement nog ontwikkelen moest.

Maar wanneer dat zoo was, dan moest de Commissie zich niet te veel tegen het werk van PINKHOF verzetten! Deze gaf in de referaten bijna wekelijks, wat er in de buitenlandsche tijdschriften over de beroepsbelangen te vinden was. Indien het inderdaad mocht blijken, dat hij te eenzijdig te werk ging, dan zou BURGER niet nalaten hem op de vingers te tikken en voor alle zekerheid werd PINKHOF nog eens met de wenschen der Redactie in kennis gesteld. Maar men mocht niet vergeten, aldus verklaarde BURGER verder, dat, als PINKHOF er niet was, er van die geheele rubriek niet veel terecht zou komen.

Het maakte een ietwat pijnlijken indruk, dat de Commissie beweerde, dat de nieuwe

richting in de Maatschappij nog eerst moest doorwerken, voordat de Commissie met eigen werk kon aankomen. Men had toch vroeger andere geluiden gehoord, toen er het Tijdschrift een verwijt van gemaakt werd, dat het niet met den tijd was medegegaan en de bakens niet tijdig verzet had: de beweging in de Maatschappij was niet meer tegen te houden, zoo werd toen verkondigd en nu, nu men de beschikking had over het onder de medici het meest verspreide tijdschrift, om zijn denkbeelden lucht te geven en „leiding te geven”, nu moest men de zaak eerst nog eens aanzien voordat men van wal stak. Dit gold niet alleen voor de Commissie, maar ook voor al de andere leden der Maatschappij, die zoo op de reorganisatie hadden aangedrongen.

Zou men niet recht hebben om te zeggen: wat een geluk, dat het afzonderlijke orgaan, dat men noodzakelijk had geacht of de afzonderlijke rubriek, die men in het Tijdschrift in eigen beheer had willen hebben, niet is tot stand gekomen! Waarmede zou men dat hebben moeten vullen? Zou zulk een orgaan niet een groot fiasco gemaakt hebben?

De Redactie liet duidelijk blijken, dat zij eigenlijk meer leiding van de Commissie verwacht had.

Deze had echter ook voor zich zelve in de *Maatschappij* nog niet die positie, die zij gewenscht had en die zij verwacht had, dat het Hoofdbestuur voor haar in het concept-Reglement, zou hebben in het leven geroepen.

In de Hoofdbestuurs-vergadering van 18 OCTOBER 1904 kwam dit *concept*-Reglement in behandeling. Er bleken toen verscheidene punten te zijn, waarover geen eenstemmigheid met de Commissie kon verkregen worden. In de eerste plaats kon het Hoofdbestuur den wensch der Commissie niet inwilligen, om een *adjunct-Secretaris* aan de Commissie toe te voegen. Het Hoofdbestuur achtte het verkeerd voor hen, die voor de Commissie zouden moeten verschijnen, dat een 4e persoon, geen lid der Commissie, zou aanwezig zijn. Voor de Commissie was dit echter een punt van zóó groot belang, dat zij zich dan liever terugtrok. Zij kwam daarvan op verzoek van den Voorzitter terug en stelde zich tevreden met het benoemen van een *adjunct-Secretaris*, die de vergaderingen der Commissie niet zou bijwonen.

Als tweede punt wenschte de Commissie, dat zij de vergaderingen van het Hoofdbestuur zou bijwonen. Ook dit kon in die algemeenheid niet worden toegestaan, maar er werd bepaald, dat aan dit verzoek voldaan zou worden, *indien er beroepsbelangen in die vergadering behandeld werden*.

Wat ook niet anders te verwachten was, nu een speciale Commissie daarvoor was aangewezen.

In het *eerste Jaarverslag*, dat de Commissie uitbracht, APRIL 1904—MEI 1905, (*Ned. Tijdschr. v. Gen. te Helft, Jaargang 1905, bl. 1799*) zet zij nog eens uitvoering uiteen, waarom zij niet tevreden was met de positie ten opzichte van het Hoofdbestuur, zooals die nu in haar Reglement was omschreven. Zij achtte het noodzakelijk, dat zij als zoodanig zitting in het Hoofdbestuur had, omdat anders de niet-onbelangrijke gebeurtenissen op sociaal geneeskundig gebied slechts te harer kennis zouden komen, wanneer hare leden de gemengde berichten van enkele politieke bladen nasnuffelden of deze door welwillende tusschenkomst van belangstellende leden van de Maatschappij vernamen. Zij acht het dus noodig dat haar leden *qualitate qua met adviseerende stem zitting zouden hebben in het Hoofdbestuur*.

En dit niet zoozeer voor hen zelf, dan wel om het stelsel, want zij zouden, zoodra deze wijziging zou zijn aangenomen, als leden der Commissie aftreden. Kregen zij zitting in het Hoofdbestuur, dan zouden daar steeds drie leden op de hoogte zijn van alles wat op het gebied der beroepsbelangen in ons land voorviel.

Ook de positie *in de Redactie* voldeed, blijkens dit Jaarverslag, niet aan hun wenschen. Wel verklaarden zij, dat er goede samenwerking was, dat de verhoudingen steeds van vriendschappelijken aard waren en de samenkomsten steeds blijk gaven van oprechte wederzijdsche waardeering, maar zij vonden hun positie in de Redactie „zonderling”. Het doel, dat men zich voorgesteld had te kunnen bereiken om het Orgaan der Maatschappij meer dan vroeger dienstbaar te maken aan een krachtige bevordering der beroepsbelangen was, naar haar meening, niet bereikt en zou op die wijze ook niet te bereiken zijn.

Als leden der Redactie, aldus redeneert de Commissie, waren zij mede verantwoordelijk voor de opneming van *wetenschappelijke* stukken en voor de financiën; maar dat lag eigenlijk buiten hun taak, en daarenboven zijn zij, in tegenstelling met de andere Redactie-leden, verantwoording schuldig aan de Maatschappij voor alle stukken op sociaal geneeskundig gebied, die in het Tijdschrift verschijnen. De buitenwereld zou, volgens de meening der Commissie, in het denkbeeld verkeeren dat de stukken in het Tijdschrift over de beroepsbelangen, daar zij in het „Orgaan der Maatschappij” opgenomen zijn, ook de uitdrukking waren van de meening der Maatschappij, wat volstrekt niet altijd het geval was.

De Commissie erkende volkomen het recht van de beheerende Redacteuren om met hun naam ondertekende hoofdartikelen te schrijven, maar nu de Maatschappij zich meer dan vroeger op sociaal geneeskundig gebied bewoog en nu de zorg voor de beroepsbelangen door de Maatschappij in hoofdzaak aan de Commissie was overgedragen en deze weder aan de Algemeene Vergadering verantwoording schuldig was, nu mochten, naar hare meening, in het Orgaan der Maatschappij over die beroepsbelangen geen inzichten worden gepubliceerd die de hare niet waren. De Commissie wil dus *aan de Hoofdredacteuren het recht ontzeggen om onder haar verantwoordelijkheid in dat Orgaan te publiceeren wat zij verkiezen.*

Zij deelt aan het einde van dit jaarverslag mede, dat zij zich voorneemt om in het volgend jaar bij de herziening van het Huishoudelijk Reglement op deze zaak nader terug te komen.

Dit gedeelte van het Jaarverslag bleef natuurlijk in de Redactie-vergadering niet onbesproken.

In de Algemeene Vergadering der *Maatschappij* had STRAUB reeds dadelijk over dit gedeelte zijn opmerkingen gemaakt, en gezegd, *dat in het Tijdschrift ruimte zijn moet voor alle inzichten.*

In de Redactie-vergadering van OCTOBER 1905 verzocht BURGER aan de Commissie om hare bezwaren, die, naar zijn inzicht in het jaarverslag niet zeer duidelijk waren uiteen gezet, nader toe te lichten.

Dr. VAN MOLL zette toen dit standpunt nog eens uiteen, zooals het ook in het Jaarverslag der Commissie te lezen was en wenschte, dat de artikelen over beroepsbelangen eerst de Commissie zouden passeeren, vóórdat zij in het Tijdschrift werden opgenomen.

Den Gérant waren de bezwaren van de Commissie toch nog niet heel duidelijk, immers alle stukken in het Tijdschrift zijn ondertekend; de Commissie behoeft dus nooit te vreezen, dat zij de verantwoordelijkheid daarvan moet dragen. Daarenboven moet de Commissie toch in het oog houden dat zij niet de *stem der Maatschappij* is; zij is slechts een *Commissie van advies*. Moeilijke gevallen worden geregeld door den Red.-Gérant aan haar toegezonden; wil zij over een of andere vraag een hoofdartikel in het Tijdschrift hebben, dan heeft zij dit slechts te zeggen en de beh. Redacteuren zijn bereid dat te schrijven of nog liever dit aan haar over te laten. Er is trouwens nooit een conflict geweest met de andere Redactieleden, de Redactie is der Commissie in alles ter wille. BURGER begreep dan ook niet wat

voor verantwoordelijkheid de Commissie nog meer wil hebben, zij zijn leden der Redactie met volkomen *dezelfde* rechten als de andere leden. Het heeft nooit in de bedoeling gelegen aan hen een afzonderlijke functie toe te kennen.

Bij de uitvoerige hierover gevoerde discussies werd nog eens de wensch uitgesproken, dat de Commissie-leden zelf de hand aan den ploeg zouden slaan en over de beroepsbelangen hunne denkbeelden zouden uiten. De Gérant kon niet nalaten uitdrukking te geven aan een zekere teleurstelling, die de Redactie ondervonden had; zij had gemeend in de Commissie een steun te zullen vinden om haar te helpen in den wensch om goede stukken over de beroepsbelangen te krijgen, maar dien steun heeft zij tot nu toe moeten missen.

Dr. VAN MOLL verklaarde daarop de zaak nog eens met de redacteuren te willen overleggen en dan wellicht in een volgende vergadering met een voorstel te komen.

Voor de volgende Redactie-vergadering had de Commissie dan ook de volgende motie ingediend:

De Commissie van gedelegeerden van de Ned. Mij t. Bev. d. Gen. in den Raad van Redacteuren van het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde, nota genomen hebbende van de verklaring van den Voorzitter:

- 1°. dat hij reeds vroeger bij enkele door hem geschreven stukken, de beroepsbelangen rakende, overleg gepleegd heeft met den Voorzitter der Commissie en beloofd heeft zulks te zullen blijven doen;
- 2°. dat de Redactie verklaard heeft, in geval de Commissie voor de een of andere taak den steun van het Tijdschrift gewenscht acht, deze zoo mogelijk zal worden verleend,
spreekt als haar meening uit:
 - 1°. dat de Commissie invloed moet kunnen hebben op de ingezonden stukken, de beroepsbelangen rakende van vaste-medewerkers. Deze stukken passeeren de Commissie, wanneer zij dat gewenscht acht.
N.B. De stukken van den Heer PINKHOF blijven buiten deze bepaling.
 - 2°. dat de Commissie in de gelegenheid moet zijn verkeerde opvattingen of inzichten te bestrijden. Daar zij Centrale Commissie van advies is, kan zij het zelf niet doen, maar moet zij het aan anderen opdragen;
 - 3°. dat over aangegeven onderwerpen in den geest der reorganisatie moet worden geschreven en mededeelingen worden gedaan uit het gebied van haar werkprogram. De stukken van de vaste-medewerkers van deze categorie moeten door de Commissie worden goedgekeurd.
 - 4°. dat de vaste-medewerkers in het bijzonder in overleg met (of op voordracht van) haar door het Tijdschrift worden benoemd en ontslagen en door het Tijdschrift gesalarieerd.
 - 5°. dat de afdeling Beroepsbelangen een meer waardig kleed ontvange.

Daar uit de wijze waarop punt 1 geredigeerd is, allicht zou voortvloeien dat de Voorzitter *verplicht* zou zijn, zijn hoofdartikelen te doen goedkeuren door de Redactie of door de Commissie voor de Beroepsbelangen, had BURGER in zijn correspondentie met Dr. VAN MOLL voorgesteld te lezen:

De Commissie enz.

- 1°. waardeerende, dat de Voorzitter herhaalde malen over stukken, de beroepsbelangen rakende, overleg heeft gepleegd met den Voorzitter onzer Commissie

2°. *nota nemende van de verklaring der Redactie, dat, in geval de Commissie voor de een of andere zaak den steun van het Tijdschrift gewenscht acht, deze zoo mogelijk zal worden verleend.*

Hiertegen had Dr. VAN MOLL geen bezwaar.

Tegen goedkeuring van punt 4 had BURGER geen bezwaar; wanneer er zeer geschikte medewerkers voor de rubriek beroepsbelangen zouden zijn, wil de Redactie deze salarieeren en dat in overleg met de Commissie. Maar hij wil de traditie getrouw blijven en alleen hen tot vaste-medewerkers benoemen, van wie gebleken was, *dat zij als losse medewerkers goed werk geleverd hadden.*

Ook hiermede vereenigde Dr. v. MOLL zich.

Wat de opneming van de stukken van de vaste-medewerkers betreft moest de te beh. Redacteur in laatste instantie daarover beslissen. Natuurlijk zal het wel nooit voorkomen dat hij een stuk, dat de Commissie gaarne opgenomen zag, zal weigeren, maar hij moet de beslissing aan zich houden bijv. wat de lengte der stukken betreft. Ook hiermede nam Dr. VAN MOLL genoegen en voegt daarom aan de verschillende punten nog 6° toe:

6°. *dat de Commissie het recht erkent van de redactie om in hoogste instantie te beslissen welke stukken zullen worden afgewezen.*

De Red.-Gérant had geen bezwaar om deze punten aldus vast te stellen, hoewel hij niet geloofde, dat daarmede iets nieuws gezegd werd. Ook zonder deze voorstellen zou er wel geen conflict tusschen de Commissie en de overige Redactie gekomen zijn. De hoofdzaak is, dat de vaste-medewerkers voor de beroepsbelangen onder toezicht der Commissie zullen werkzaam zijn.

Met het „meer waardige kleeft“ bleek Dr. VAN MOLL bedoeld te hebben, dat de stukken over de beroepsbelangen onder een afzonderlijk hoofd en met groote letter gedrukt zouden worden, wat trouwens met stukken van eenige beteekenis reeds geschiedde.

In de Redactie-vergadering van SEPTEMBER 1906 deelt Dr. VAN MOLL mede, dat hij als lid der Commissie voor de Beroepsbelangen aftrad en hij betuigde zijn dank voor de welwillende medewerking, die hij heeft mogen ondervinden. Hij erkende, dat de Redactie hem en zijne medeleden steeds in de belangen, die zij voorstaan, zijn tegemoet gekomen en dit had hij zeer op prijs gesteld. Hij hoopte, dat de rubriek beroepsbelangen steeds meer aan haar doel zal gaan beantwoorden.

In plaats VAN Dr. van MOLL werd Dr. J. P. VAN DER BRUGH te ROTTERDAM (DECEMBER 1906), tot lid der Commissie voor de Beroepsbelangen gekozen en nam hij als zoodanig zitting in de Redactie van het Tijdschrift.

HOOFDBESTUUR EN TIJDSCHRIFT.

1910.

HET ligt niet in de bedoeling van dit historisch overzicht om de geschiedenis van het Tijdschrift nog na 1907, dus na de eerste 50 jaren in herinnering te brengen, maar ik meen toch, dat al is het dan *in groote trekken* enkele zaken uit het Red.-Gérantschap van BURGER vermeld mogen worden, ook na 1907. In de verschillende onderafdeelingen heb ik dan ook hier en daar in het kort vermeld wat daarin onder BURGER's leiding nog geschiedde, zonder eenigszins naar volledigheid te streven.

Met het Hoofdbestuur van de Maatschappij had de Vereeniging in 1910 een eenigszins onverkwikkelijke correspondentie. Onder de punten van bespreking voor de Jaarvergadering v. h. Tijdschrift kwam in dat jaar een schrijven voor van het Hoofdbestuur, dd. 29 APRIL 1910, waarin aan het Tijdschrift, zonder meer verzocht werd om *een gedeelte van de met het advertentieblad behaalde netto-winst aan de Maatschappij af te staan*.

Dit schrijven ving aan met de vermelding, dat naar aanleiding van telkens opkomende stemmen in de Maatschappij om een zelfstandig Orgaan op te richten, door het Hoofdbestuur eene Commissie benoemd was om advies over deze vraag uit te brengen, en dat deze Commissie tot de slotsom gekomen was, dat eene scheiding tusschen Maatschappij en Tijdschrift ontraden moest worden, en dat, hoewel niet alle zijne leden het met dit advies eens waren geweest, het Hoofdbestuur toch besloten had zich bij dat advies neer te leggen.

Maar de Commissie had een aanhangsel aan haar advies gegeven, waarin zij er op wees, dat een groot deel van de inkomsten van het Tijdschrift van het *Advertentieblad* afkomstig was, dat de bloei van dit advertentieblad van het aantal abonne's op het Tijdschrift afhing en dat dit aantal weer zoo groot was, omdat het Tijdschrift het officieele Orgaan der Maatschappij was. De Commissie had er verder op gewezen dat bij eene eventueele oprichting van een eigen Orgaan, met 2000 abonne's met advertentieblad, een ernstige concurrent voor het Tijdschrift zou zijn. De waarde, die het advertentieblad voor de adverteerders had, hing — het is altijd het Hoofdbestuur dat aan het woord is — al weer voor een niet onaanzienlijk deel af van het feit, dat het Tijdschrift het officieele Orgaan der Maatschappij was. De Commissie had dan ook — zoo ging het schrijven verder — voorgesteld om de Vereeniging met deze overwegingen in kennis te stellen en „er bij te voegen, dat het van de zijde der „Vereeniging niet meer dan een daad van billijkheid zou zijn een gedeelte van de door het „Tijdschrift met het advertentieblad behaalde netto-winst aan de Maatschappij af te staan!”

Het Hoofdbestuur schonk dus klaren wijn! een eigen Orgaan willen wij Hoofdbestuurders nog wel niet, maar bedenk wel, dat, indien wij dit wilden, en daaraan een advertentieblad verbonden, dit het Tijdschrift op een groot deel van zijne abonne's zou komen te staan. Het is derhalve billijk, dat ge een deel van uwe netto-winst aan ons afstaat!!

Mer moet natuurlijk veronderstellen, dat het niet in de bedoeling gelegen heeft van het

Hoofdbestuur een zóó cru schrijven aan de Redactie te verzenden en dat de Alg. Secretaris minder gelukkig geweest is in de keuze zijner woorden; maar de Redactie kon niet anders dan rekening houden met hetgeen geschreven en door het Hoofdbestuur onderteekend was.

In de Redactie-vergadering werd de vraag van het Hoofdbestuur met *algemeene* stemmen *verworpen*. Zoowel strekking, argumentatie als toon hadden eer hoogst onaangename indruk gemaakt. Wat zou HEYE wel van een dergelijken brief gezegd hebben. Uit *zijn* handen zou zulk een schrijven nooit gegaan zijn. De mogelijkheid van het oprichten van een eigen Orgaan door de Maatschappij zou hem, na de débacle van het *Maandblad* en na zijne vreugde over de samenwerking der tijdschriften in 1856, eene samenwerking waarvoor hij indertijd zelf het voorbeeld gegeven had, wel nooit in de gedachte gekomen zijn. HEYE hoopte in zijn tijd nog altijd, dat *alle* Nederl. geneeskundige tijdschriften onder één hoofd zouden komen; maar dit was een utopie, die niet meer van dezen tijd was.

Het schrijven van het Hoofdbestuur gaf het bewijs van een absolute miskennis van het vele, dat het Tijdschrift sedert zijn bestaan, zoowel voor de Maatschappij als voor het geneeskundig wetenschappelijke leven in NEDERLAND gedaan had. De geringe kapitaal-vorming, die het in de 53 jaren van zijn bestaan had gemaakt, had het mogelijk gemaakt, dat het, zoowel voor de geneeskundige wetenschap als voor den geneeskundigen stand nu en dan iets had kunnen doen. In plaats van — zooals een vroegere Voorzitter der Maatschappij gedaan had — met een zekeren trots te zien dat haar Orgaan een algemeen gewaardeerd, goed wetenschappelijk en krachtig tijdschrift was, dat ook weder een zeker cachet aan de Maatschappij gaf, zonder te vragen of een dergelijke winst-uitkeering het Tijdschrift convenieeren zou en zonder eenig waardeerend woord over de wijze, waarop het Tijdschrift geredigeerd was en werd, trachtte het Hoofdbestuur geldelijk voordeel uit het Tijdschrift te trekken. BURGER liet niet na hierop in scherpe bewoordingen te wijzen.

Tot aller verbazing bleek in de Alg. Vergadering der Vereeniging, dat TREUB, zooal niet de schrijver dan toch de pater intellectualis van dien brief van het Hoofdbestuur was. En niet alleen dat, maar in de Vergadering der Vereeniging verklaarde hij, dat *naar zijne meening, het H. B. geen bepaalde reden had om trotsch te zijn op het Tijdschrift: de klachten, die nu en dan tegen het Tijdschrift werden ingebracht, met hij breed uit, vele leden der Maatschappij zouden slechts op het Tijdschrift ingeteekend hebben, omdat zij anders de acta der Maatschappij niet onder de oogen kregen en zouden, zoodra de Maatschappij een eigen Orgaan had opgericht, dadelijk voor het Tijdschrift bedanken!!* Dit zouden er volgens TREUB's berekening zeker wel een 500 zijn! „De Maatschappij had vroeger duizenden guldens te veel aan het Tijdschrift betaald en wilde nu ook eens voordeel uit het Tijdschrift trekken!” TREUB bleef het verzoek van de Maatschappij *billijk* achten, en wanneer de Vereeniging dit nu ook zou vinden, dan kon er verder over gesproken worden!!

Wie hem niet gekend heeft, zou ten onrechte uit het boven gemelde opmaken, dat TREUB met het Tijdschrift op gespannen voet stond; maar wie TREUB wel gekend heeft en nog meer wie TREUB's feestrede in 1907 bij het 50-jarig bestaan van het Tijdschrift gehoord of gelezen heeft, weet dat hij een warm vriend van en een ijverig medewerker aan het Tijdschrift geweest is en dat hij wars was van „het voortdurende geharrewar met de Ned. Maatschappij”, zooals hij in die feestrede uitsprak: „*Nu wij het voorrecht hebben het Dagelijksch Bestuur der Maatschappij bij deze feest-vergadering tegenwoordig te zien, heb ik evenwel recht te hopen, dat nu eindelijk ook eens in het Hoofdbestuur als zoodanig het juiste begrip der verhouding tusschen Maatschappij en Tijdschrift zal worden vastgelegd*”.

Dat TREUB drie jaren na die woorden, nu zelf Hoofdbestuurder geworden, op de Vergadering

van de Vereeniging optrad, zooals hij deed, kan m.i. slechts op twee wijzen verklaard worden: òf dat hij met zijne bekende gemoedelijkheid het Hoofdbestuur heeft willen ter wille zijn, zonder diep op de zaak zelf in te gaan en vertrouwend op zijne populariteit, gedacht heeft ik zal dit wel voor u gedaan krijgen, òf dat hij eenigszins onder den invloed gekomen was van de in het Hoofdbestuur nog steeds levende gedachte, dat de Maatschappij door het contract met het Tijdschrift meer betaalde dan eigenlijk noodig was.

Wij moeten haast wel aannemen, dat TREUB ook onder dien invloed gekomen was, omdat de door hem in de Alg. Verg. gebezigde argumenten ons uit den voorafgeganen strijd nog zoo duidelijk in de ooren klinken. Gelukkig mag men zeggen, dat een dergelijke stemming geheel tot het verleden behoort.

Het viel BURGER niet moeilijk om TREUB's argumentatie te ontzenuwen. Het was natuurlijk duidelijk, zoo zeide hij, dat niemand op het Tijdschrift zou inteekenen uitsluitend om de Handelingen der Maatschappij te ontvangen en de veronderstelling, dat 500 abonné's voor het Tijdschrift zouden bedanken als dit die Handelingen niet meer zou bevatten, moest wel geheel in de fantasie van TREUB haar grond hebben; immers alle niet-inteekenaren op het Tijdschrift ontvangen steeds de Handelingen der Maatschappij afzonderlijk toegezonden en „ontdaan van den ballast, dien de door TREUB bedoelde leden niet zouden „wensen”!

Dat de Maatschappij vroeger te veel betaald had, was reeds herhaaldelijk toegegeven, maar het geschiedde volgens een beiderzijds goedgekeurd contract, dat door een door de Maatschappij ingestelde commissie gemaakt was en dat toen voor de Maatschappij zeer aannemenlijk scheen. Het Tijdschrift werd dadelijk bereid gevonden, zooals het ook vroeger al eens getoond had, dit contract te wijzigen, toen het bleek, dat de Maatschappij op te groote lasten zou komen en toen later de Maatschappij weder op vermindering van den prijs van het voor haar te drukken gedeelte aandrong, stemde de Vereeniging ook daarin toe, maar was daardoor gedwongen de prijs-vermindering voor de leden der Maatschappij van / 3.- tot / 2.- te brengen.

Nog later was besloten, dat de Maatschappij voor het drukken harer acta niet meer zou betalen dan den kostenden prijs, waardoor dus het denkbeeld van toelage aan het Tijdschrift geheel verviel. Voor de administratieve werkzaamheden werd door het Tijdschrift niets in rekening gebracht.

Het voorstel van TREUB werd ook door andere leden bestreden; maar daarbij bleek tevens, dat wanneer de Maatschappij er financieel slecht voor stond, men bereid was haar op andere wijze bij te springen, door bijv. haar minder voor papier te laten betalen.

Het lid der Commissie voor de Beroepsbelangen Dr. HERS, die in het Hoofdbestuur tegen het voorstel geprotesteerd had, gaf in warme bewoordingen blijk van zijne waardeering voor het Tijdschrift. Het voorstel bleek alleen gedaan te zijn om het publiceeren van een groot artikel uit ROTTERDAM afkomstig voor de Maatschappij te kunnen laten opnemen. De plaatsing daarvan zou echter noch voor het Tijdschrift noch voor de Maatschappij een voordeel geweest zijn.

KORTEWEG wees er daarenboven op, dat al wat voor „redactie” door het Tijdschrift wordt uitgegeven, vermeerderd met de uitgave voor correctie, *aan de Maatschappij geheel kosteloos ten goede kwam*. Wil de Maatschappij op andere wijze in het uitgeven van haar drukwerk voorzien, dan zou zij voor dergelijke dingen heel wat uitgaven moeten doen, waarvan zij nu geen denkbeeld had.

Het voorstel van het Hoofdbestuur werd met 15 tegen 2 stemmen *verworpen*.

Het schrijven der Redactie, waarin op 15 JUNI 1910 aan het Hoofdbestuur hiervan kennis werd gegeven, liet aan duidelijkheid niets te wenschen over, maar droeg helaas de

kenmerken van de geprikkelde stemming, die het voorstel bij de beheerende redacteuren had achtergelaten.

Een oud Red.-Gérant, die overigens geheel aan de zijde van BURGER en de Redactie stond, heeft niet kunnen nalaten zijn leedwezen daarover in een schrijven aan BURGER uiting te geven.

In het najaar van 1910 werd, in aansluiting aan het in de Jaarvergadering gesprokene, besloten voortaan aan de Maatschappij voor hare stukken slechts in rekening te brengen de kosten voor het papier, berekend over het aantal leden der Maatschappij, die intekenaars op het Tijdschrift waren en niet meer berekend over de geheele oplage van het Tijdschrift, hetgeen voor de Maatschappij een voordeel van / 500.- 's jaars beteekende. Het papier maakte voor de Maatschappij de groote kosten uit, niet het drukken en zetten. De *verzendingskosten* van de Maatschappij-stukken worden door het Tijdschrift betaald.

Namens het Hoofdbestuur der Maatschappij werd door de Redactie een schrijven ontvangen om dank te zeggen en de verzekering te geven, dat deze regeling zeer op prijs werd gesteld (1911).

Zoo scheen de vrede weer hersteld te zijn. Voor hoe lang? Dat zal de geschiedschrijver bij het 100-jarig bestaan van het Tijdschrift hebben uiteen te zetten.

HERZIENING VAN DE CONTRACTEN MET DE DRUKKERIJ EN DEN UITGEVER.

1905/6.

IN de Algemeene Vergadering der Vereeniging van MEI 1905, had de Commissie tot het nazien van de Rek. en Verantwoording over 1904 (KUHNS, PEL, SALTET) een uitvoerige beschouwing gegeven over de financieele positie van het Tijdschrift.

Zij wezen er op, dat ondanks de verhooging van den abonnements-prijs, de financieele positie, ten gevolge van de nieuwe overeenkomst met de Maatschappij, zwakker geworden was. Het batig saldo van 1904 bedroeg wel is waar f 1631.-, maar dit was niet anders dan een balans-overschot; het was verkregen voor een deel uit een batig saldo van 1903, ten bedrage van f 875.-; daarenboven waren in 1904 achterstallige schulden voor abonnementen aan het Tijdschrift betaald en *geheel afbetaald*, ten bedrage van f 800.-. Neemt men dit in aanmerking, dan is 1904 niet met een batig, maar met een gering nadeelig saldo gesloten, dat nog grooter wordt, als men in aanmerking neemt, dat in 1904 daarenboven de baten van den verkoop van de boekjes van Prof. ERNST COHEN geïnd zijn. Dit zijn dus geen *geregelde* inkomsten van het Tijdschrift.

Daar de Commissie meende, dat de baten van het *Advertentie-blad* niet onbegrensd zouden stijgen en dat ook niet op een belangrijke jaarlijksche toeneming van het aantal abonnementen mocht gerekend worden, maande zij tot de meest strikte zuinigheid aan. Het was niet noodig om over de financiën van het Tijdschrift overdreven bezorgd te zijn, maar de Commissie wees er toch op, dat men er niet te veel op mocht rekenen, dat de omvang van het Tijdschrift zal afnemen. Onder deze omstandigheden had zij het contract met den uitgever en met de drukkerij nog eens nagezien; en daarvan de korthed en bondigheid gewaardeerd, maar zich toch ook afgevraagd, of, nu de Begrooting van het Tijdschrift de f 30.000.- nadert, een herziening dier contracten, die dateeren uit een tijd, waarin de oplage zooveel geringer was, niet wenschelijk zou zijn; dit gold ook voor het *Advertentie-blad*, want de Vereeniging maakte ternauwernood méér winst, terwijl het voordeel voor den Uitgever jaarlijks toenam.

Dit keurige, goed gedocumenteerde verslag liet niet na indruk op de beheerende Redacteuren te maken, maar gelukkig konden zij tegenover de ietwat sombere tonen eenige lichtpunten aangeven. De f 800.- toch, die als „achterstallige schuld” door de Commissie opgevat was, was niet uitsluitend „achterstallig”, maar betrof ook de voor 1904 verschuldigde abonnements-gelden uit INDIË, zoodat een deel wel degelijk tot de baten van 1904 behoorde.

Den wenk der Commissie om de contracten met de drukkerij en den uitgever te herzien, wilden zij echter gaarne ter harte nemen, hoewel het contract met den uitgever eerst van 1899 dateerde.

De reeds in vroegere jaren besproken vraag of het niet voordeliger zijn zoude, wanneer drukken en uitgeven in één hand berustten, werd ook nu weder te berde gebracht, maar vond blijkbaar geen aanhang. Ook de vraag of het noodig was, dat het Tijdschrift jaarlijks winst

maakte, werd nog eens aangeroerd. Al deze questies werden daarna in de *Redactie*-vergadering van OCTOBER 1905 nog verder besproken.

Daarin besloot men, op voorstel van den Voorzitter, om over deze zaken het advies in te winnen van een bekend uitgever-drukker, den Heer F. W. CRAANDIJK, mede-firmant van de firma DE BUSSY te AMSTERDAM. Dit scheen de eenige wijze, om een definitief antwoord op die verschillende vragen te krijgen.

Uit het welwillend en belangeloos door den Heer CRAANDIJK gegeven advies bleek, dat, volgens diens meening *in het algemeen* niet te veel aan drukkerij en uitgever werd betaald, maar dat op enkele punten zeer zeker kon bezuinigd worden: bij de *drukkerij* op pletten en correctie; bij den *uitgever* op het papier.

Het papier werd op verzoek der Redactie bij een technisch bureau onderzocht en daarbij was gebleken, dat daarop wel degelijk een te groote winst werd gemaakt.

Het onderzoek van het papier gaf volgens bericht van 30 NOVEMBER 1905 van het technologisch bureau, het volgende resultaat:

„De gebruikte grondstoffen zijn die van courantenpapier. De qualiteit is bepaald slecht te noemen en de „prijs van 31 cent per K.G. is ongehoord hoog. De houtslip moet uit dit papier voor het Tijdschrift geweerd worden.” Het nieuwe papier, dat in MAART 1906 geleverd werd, was veel beter en bevatte geen houtslip.

Er was dus alle reden om de contracten nog eens te herzien.

Bij de daarover gevoerde onderhandelingen bleek de *drukkerij* bereid te zijn om voor het pletten niet meer dan f 1.50 per vel te berekenen en f 1.- voor de correctie per vel. Dit alleen zou een besparing van ongeveer f 500.- 's jaars geven.

De *uitgever* had een nieuw contract opgesteld, waarvan het voornaamste was, dat het papier f 0.50 per riem goedkooper zou worden geleverd, terwijl het bedrag voor brocheeren, afsnijden, inpakken en verzenden van de nummers, zonder de porto's van f 0.71 per exemplaar op f 1.- zal gebracht worden, waarbij dan de post voor nieten à f 7.- per week vervalt.

Voor het drukken van het Advertentie-blad vroeg de uitgever f 9.- per kwartaal, bij een oplage van 2950 exemplaren en voor elke 50 ex. meer f 0.50.

Met dit laatste konden de beheerende Redacteuren zich niet vereenigen, zooals blijkt uit den concept-brief, dien zij in APRIL 1906 aan den uitgever naar aanleiding van het in de Redactie-vergadering behandelde, schreven:

1°. *kan de Redactie zich niet vereenigen met de voorgestelde verhooging van f 0.50 boven de bepaalde f 9.- per 4 pagina's advertentie-blad voor zet- en drukloon, over elke 50 exemplaren boven de 2950. Zij wenschten daarvoor 20 cents te bepalen.*

2°. *was de door den uitgever voorgestelde winst-verdeeling van het advertentie-blad, geheel onaannemelijk. Volgens die winst-verdeeling toch zou het aandeel van het Tijdschrift bij een winst van f 6000.- juist hetzelfde zijn als vroeger, maar bij een winst van f 8000.- een nog kleiner bedrag bedragen dan bij de bestaande verdeeling. De Redactie stelde voor, de verdeeling als volgt te regelen: $\frac{2}{3}$ van de geheele winst voor het Tijdschrift, $\frac{1}{3}$ voor den uitgever.*

Het was de besliste wensch der Redactie, dat een groot deel ten bate van het Tijdschrift zou komen.

De Redactie wilde zich verbinden den uitgever geheel te ontlasten van de tot nu toe verleende hulp bij de geldelijke administratie en het innen der abonnementsgelden.

De Redactie drong op een spoedig antwoord aan, daar zij dit jaar een voorstel aan de Alg. Vergadering moest doen omtrent de verdere regeling der administratie, en hoopte een regeling te kunnen overleggen, die zij in gemoede voor billijk houdt, ten einde de meening te kunnen bestrijden, die ten vorigen jare was uitgesproken, dat de tegenwoordige regeling (ook de splitsing van uitgever en drukker) onnoodig kostbaar voor het Tijdschrift zou zijn.

De uitgever vereenigde zich met dit voorstel en in de Alg. Verg. van MEI 1906 werd dit en de nieuwe regeling met de drukkerij aangenomen.

Deze contracten luiden:

Contract met den Uitgever.

De uitgever verbindt zich den prijs van het papier van dezelfde qualiteit als het tot nu toe gebruikte, te verlagen van f 3,75 tot f 3,25 per riem.

De tot heden betaalde som van f 7.— per week voor afsnijden en nieten zal vervallen, maar daarentegen zal de uitgever in het vervolg ontvangen voor expeditie- en administratie-kosten, brocheeren en afsnijden f 1.— per verzonden ex. gedurende den jaargang. Deze som bedroeg tot heden f 0,71 per exemplaar.

Voor 4 bladzijden advertentie-blad zal de uitgever voortaan voor zet- en druk-loon bij een oplaag van 2950 exemplaren f 9.— in rekening brengen (tot heden f 8,75), terwijl voor elke 50 exemplaren meer f 0,20 meer zal mogen worden berekend.

De winst, behaald op het advertentie-blad, zal in het vervolg aldus worden verdeeld: $\frac{2}{3}$ voor het Tijdschrift en $\frac{1}{3}$ voor den uitgever. Tot heden ontvingen beiden van de eerste f 2000.— ieder de helft, terwijl van de rest het Tijdschrift $\frac{2}{3}$ ontving en de uitgever $\frac{1}{3}$.

De bedoeling is deze wijzigingen van kracht te doen zijn van 1°. JANUARI 1906 af.

Met de drukkerij werd het volgende overeengekomen:

Tot nu toe werd voor het drukken der verslagen van Vereenigingen f 5.— per vel druks afgetrokken van de gewone drukkosten van het Tijdschrift. Deze reductie wordt verminderd tot f 2,50 per vel. De drukkerij verbindt zich voortaan geen extra-kosten meer voor pletten en correctie in rekening te brengen.

De bedoeling is ook deze wijziging van kracht te doen zijn van 1°. JANUARI 1906 af.

Wij hebben medegedeeld, dat bij het indienen van de Rek. en Verantwoording over 1905 de beheerende Redacteuren als hun meening hadden uitgesproken, dat het Tijdschrift nu wel zoo langzamerhand aan de grens van zijn omvang gekomen was, omdat het niet goed mogelijk scheen meer dan 5 vel per week te drukken en op tijd gereed te maken. De Commissie voor het nazien dier R. & V. had dit betwijfeld en noodig geacht om maatregelen tegen toeneming van den omvang te beramen. Zij gaf daarvoor in overweging om het *Overzicht der Weekbladen* af te schaffen en het drukken van het Tijdschrift *publiek aan te besteden*. Het was haar bij onderzoek gebleken, dat dit een bezuiniging van één à twee duizend gulden per jaar zou kunnen geven.

Kennelijk was die Commissie, bestaande uit de H.H. SPRONCK, TALMA en ZEEHUISEN te rade gegaan met UTRECHTSche drukkers.

De Voorzitter merkte dan ook op, dat men er niet aan kon denken om het Tijdschrift in een andere stad te laten drukken en dat de AMSTERDAMSche drukkers uit den aard der zaak duurder waren dan drukkers in UTRECHT. Wilde men in een andere stad laten drukken, dan

moest de geheele zaak naar de plaats, waar gedrukt werd, worden overgebracht. Een oud-Gérant kon daarenboven mededeelen, dat bij een onderzoek, dat vroeger eens was ingesteld naar de drukkosten in AMSTERDAM, gebleken was, dat de drukkers in AMSTERDAM niet zooveel duurder waren dan die daarbuiten, volkomen in overeenstemming dus met het advies, dat de heer CRAANDIJK had uitgebracht.

Bij deze gelegenheid werd ook nog eens, maar gelukkig te vergeefs, het denkbeeld geopperd om het Tijdschrift in een ander, en wel 4°-formaat te drukken, om dus weer terug te komen tot het oude formaat onder PENN, dat toen was opgegeven omdat het zoo „onplezierig was en den lust tot lezen daarvan benam”.

Tot het bekorten van de *Verslagen der Vereenigingen* kon men evenmin besluiten, veeleer was de Redactie er op bedacht het aantal van dergelijke verslagen te vermeerderen.

Het contract met de Firma DE ROEVER-KRÖBER en BAKELS verviel in 1913 door het faillissement dier firma, ten gevolge van de drukkersstaking in dat jaar.

Met spoed moest toen een andere drukker gezocht worden. De uitgever VAN ROSSEN werd bereid gevonden dit op zich te nemen. Zoo werd dan een vroeger uitgesproken wensch vervuld om drukken en uitgeven in één hand te stellen.

Het *contract*, dat hiervoor in 1913 met den Heer VAN ROSSEN gesloten werd, bevatte de volgende voorwaarden:

Zetten en drukken van 1 vel groote letter 3700 exemplaren f 34.—
Zetten en drukken van 1 vel kleine letter 3700 exemplaren „ 39.—
zonder berekening van extra-correctie.
Voor elke 100 exemplaren meer of minder, 50 cents meer of minder.
Tabellen worden extra in rekening gebracht.
Naamlijst der leden van de Maatschappij wordt berekend als kleine letter.
Voor het zetten en drukken van het jaar-register wordt berekend f 50.— per vel.
Overdrukken worden berekend à f 5,50 per vel; f 2,75 per half vel en f 1,50 per kwart of een achtste vel.

De drukkosten waren dus iets hooger dan in het contract met den vroegeren drukker, maar de loonen waren ten gevolge van de drukkersstaking ook hooger geworden.

In de Alg. Vergadering der Vereeniging van 8 JUNI 1913 werd dit contract zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Het zou niet zoo heel lang duren, want de uitbreiding, die het Tijdschrift allengs ondergaan had, maakte het voor den Heer VAN ROSSEN moeilijk, ondanks allen goeden wil, om met zijn kleine drukkerij aan de eischen der Redactie op den duur te voldoen.

In het begin van 1916 berichtte de Fa. VAN ROSSEN, wegens loonsverhooging van het personeel volgens het collectieve Arbeidscontract, verplicht te zijn met 1917 de prijzen van zetten, drukken en brocheeren te verhoogen.

De Redactie, dit als een opzeggen van het bestaande contract opvallende, onderhandelde toen met de Fa. DE ERVEN BOHN te HAARLEM en deelde 13 NOVEMBER 1916 aan de H.H. VAN ROSSEN mede, dat het contract met hen met 1° JANUARI 1917 verviel.

Daarmede nam de Fa. VAN ROSSEN echter geen genoegen, omdat zij niet de bedoeling had gehad het contract op te zeggen en de opzegging door de Redactie te laat was geschied. Zij had ook voor het vorige contract groote drukpersen en een grooten letter-voorraad aangeschaft en daarenboven was, volgens haar, het Advertentie-blad haar geheel en uitsluitend eigendom. Zij eischte derhalve schadevergoeding.

Om geen moeilijkheden met den geregelden gang van zaken te krijgen werd een minnelijke schikking getroffen, waarbij tegen een bedrag van f 3500, de Fa. VAN ROSSEN afstand deed van al hare werkelijke en vermeende rechten op het Advertentie-blad en alle bescheiden voor een geregeld verloop der uitgifte aan den nieuwen uitgever overlegde.

JUBILEA.

1906.

IN het jaar 1906 was Prof. C. A. PEKELHARING in UTRECHT 25 jaar hoogleeraar. Hij wenschte dien dag onopgemerkt te laten voorbijgaan, maar had er geen bezwaar in, dat een feestnummer van het *Tijdschrift* ter zijner eere verscheen. Het nummer van 22 SEPTEMBER 1906 bevatte naast een zeer uitvoerig en zeer waardeerend overzicht van de beteekenis van PEKELHARING voor de *Nederlandsche Geneeskunde* van de hand van Prof. C. WINKLER, bijdragen op psychologisch gebied van TH. ENGELMANN, W. EINTHOVEN, M. C. DEKHUIJZEN, H. J. HAMBURGER, E. C. VAN LEERSUM, J. VAN REES en H. ZWAARDEMAKER.

De Algemeene Vergadering van de Maatschappij van 9 JULI 1906 had hem tot Eerlid der Maatschappij benoemd. Hiervan werd PEKELHARING op zijn feestdag kennis gegeven in een door GEBR. GREVENSTUK gecalligrapheerde oorkonde: uit dankbare herinnering voor alles wat door hem gedurende vele jaren, maar niet het minst bij hare reorganisatie in het belang der Maatschappij was gedaan.

Dit was de eerste maal, dat het door de nieuwe Statuten der Maatschappij mogelijk gemaakte Eerlidmaatschap werd verleend.

Het volgende jaar was HET Jubileumjaar voor het Tijdschrift

1907.

Door TREUB werd in 1904 in de Algemeene Vergadering der Vereeniging gevraagd of de Redactie, nu het nieuwe contract met de Maatschappij in werking was getreden en men over den stand der financiën van het Tijdschrift een oordeel kon vestigen, de uitvoering van het plan van de feest-uitgave voor 1907 uitvoerbaar achtte. Het antwoord daarop had men al uit de voorgestelde Begrooting voor 1904 kunnen opmaken, immers daarop kwam een post voor de feest-uitgave voor.

Prof. W. KOSTER te UTRECHT had wegens „molestiae senectutis”, ontslag uit de Commissie voor deze uitgave gevraagd, maar was daar weder van terug gebracht.

Het voorstel zelf ondervond in de Alg. Vergadering van 1904 nog eenige bestrijding: in de eerste plaats van ZWAARDEMAKER, die de wetenschap niet gebaat achtte door zaken te publiceeren, die reeds lang te voren gepubliceerd waren; „men moet de jongere „generatie van wetenschappelijke mannen niet leeren, om *achter* zich te kijken, maar „veeleer om *voor* zich uit te zien”. Maar TREUB was juist meer en meer ingenomen geworden met het *historische* plan, omdat die jongere generatie genoeg gelegenheid heeft om de *nieuwe* onderzoekingen en opvattingen te leeren kennen, maar juist gewezen moest worden op hetgeen reeds door een vorig geslacht gewerkt was. Naar aanleiding van een opmerking

van ZWAARDEMAKER, dat de uitgave te kostbaar is opgezet, omdat het meer nut zou stichten, wanneer men een serie kleine boekjes, die niet kostbaar waren, uitgaf, dan een pracht-uitgave, wees STRAUB er op dat ook het plan bestaat om de serie te vervolgen en het dus niet bij de eerste zes boekjes te laten.

De Algemeene Vergadering verzocht dus aan de Commissie om een in dien geest uitgewerkt plan op te maken en aan de Vereeniging over te leggen. Dit geschiedde in de Redactie-vergadering van APRIL 1905, met opgave van de kosten.

In de Alg. Vergadering van 1905 werd nog eenige discussie gevoerd over de vertaling der stukken. Een lid was bevreesd, dat voor de uitgave voor het buitenland van de oorspronkelijk in het LATIJN geschreven stukken eerst een NEDERLANDSCHE vertaling gemaakt zou worden en deze weder in een vreemde taal, (en dan nog wel door een Nederlander!) zou worden overgebracht. De Commissie dacht er echter niet aan op die wijze te werk te gaan. Het denkbeeld om in de *buitenlandsche* uitgave geen vertaling in een andere taal aan den LATIJNSCHEN tekst toe te voegen werd door STRAUB bestreden, omdat deze dan in het geheel niet gelezen en niet verkocht zou worden.

Een ander lid vroeg, wat men verstond onder het vertalen in een „moderne taal”: of men daarmede bedoelde één bepaalde moderne taal of onderscheidene moderne talen voor de verschillende stukken. Deze vraag had de Commissie in dier voege beslist, dat verschillende moderne talen moesten gebruikt worden. Zij vroeg en verkreeg hier de goedkeuring der Vergadering op, nadat een ander voorstel, om het ENGELSCH daarvan uit te sluiten, afgestemd was.

De Commissie had wegens de groote kosten afgezien van het plan van ZEEMAN om portretten van de schrijvers aan de stukken toe te voegen. Ook meende zij het oorspronkelijke plan om afzonderlijke boekjes te geven, te moeten laten varen, omdat dit door de verschillende dan te maken banden nog duurder zou worden. De lezers zouden er toch van zelf toe overgaan om de boekjes in één band te laten inbinden, meende zij, laten wij het dan liever dadelijk doen.

Nadat er op aangedrongen was — Dr. BURGER had intusschen het Red.-Gérantschap overgenomen — dat de uitgave op 1°. JANUARI 1907 gereed zou zijn, werd het gevraagde crediet van /4000.- toegestaan. Het werd in 1906 met /1000.- verhoogd, daar de portretten er *toch* bij zouden worden gegeven.

De juiste wijze van feestvieren was in MEI 1906 nog niet vastgesteld, maar wel verzocht de Redactie om haar voor die viering een crediet van /1000.- toe te staan. Dit wordt goedgekeurd. TREUB verzocht daarbij, dat het *personeel* der drukkerij en van den uitgever in de feestviering zou deelen door eene gratificatie. Ook de Commissie voor de feestviering bleek er op uit geweest te zijn om drukker en uitgever zooveel mogelijk te laten profiteeren. De eerste gedrukte vellen van de feest-uitgave waren ter vergadering van 1906 aanwezig.

In de Redactie-vergadering van DECEMBER 1906 was een volledig exemplaar van de Nederlandsche uitgave ter tafel. De voorzitter zette daar uiteen hoe de feestviering zou plaats hebben; de beide beh. Redacteuren met de oud-Gérants DELPRAT en STRAUB hadden met TREUB daarover vergaderd en besloten: de Feestvergadering op 5 JANUARI 1907 te houden, den dag, waarop het eerste nummer van 1907 het licht zou zien. De vraag of het eene buitengewone vergadering in de Aula en dus een *openbare* vergadering zou zijn, werd beslist in den zin van een *besloten* vergadering van de Vereeniging, met eenige genoodigden. Het besloten zijn van de vergadering was een voorwaarde geweest van TREUB, bij zijne bereidverklaring om de openingsrede te houden, nu STRAUB daarvoor bedankt had.

De beschrijving van de feestelijke viering is bijeengebracht in een afzonderlijk bundeltje

met een titelblad, waarop de portretten staan van de verschillende Red.-Gérants van de oprichting van 1857 af. Dat de uitvoering van dat titelblad gelukkig geslaagd is kan men niet beweren, toch geven wij een reproductie daarvan hierbij, omdat het tot de historie — en gelukkig tot de historie — behoort.

In dien bundel vindt men het hoofd-artikel van BURGER uit No. 1 van den jaargang 1907 en de beschrijving van de Buitengewone vergadering ter viering van dit 50-jarig bestaan, waarin de Voorzitter de aanwezigen het welkom toeriep. Als gasten waren de leden van de Commissie voor de Beroepsbelangen, de Voorzitter van de Ned. Maatschappij t. Bev. der Geneeskunst en de beide H. H. VAN ROSSEN, de uitgevers, aanwezig.

In het met bloemen versierde Klein Auditorium der Universiteit stonden de portretten van de overleden oud-Gérants ZEEMAN en GUYE te midden van groen en bloemen.

Na den welkomsgroet van den Voorzitter hield Prof. H. TREUB de feestrede, waarin hij in vogelvlucht de geschiedenis van het Tijdschrift verhaalde.

Prof. KOUWER bracht als Voorzitter der Ned. Maatschappij een gelukwensch over en de uitgever de heer C. VAN ROSSEN deelde mede, dat zijn firma als hare feestgave de jubileum-uitgave (het eerste deel der Opuscula) op oud Hollandsch papier voor de abonné's had laten drukken en in een passend gewaad gestoken had.

BURGER dankte allen voor hunne woorden en riep in zijn slotwoord de hulp van de klinische hoogleraren in om de lezers van het Tijdschrift te doen genieten van de ervaringen in hunne klinieken opgedaan: „daar staan op de terreinen van het Wilhelmina-Gasthuis, zusterlijk naast „elkaar, twee statige kliniek-gebouwen (de Oogheekkundige en de Vrouwenkliniek, D.). In „beide wordt degelijk werk verricht en worden rijke ervaringen opgedaan. De hoofden van „beide inrichtingen dragen ons blad een goed hart toe, maar toch ziet het Tijdschrift de vruchten „van hunnen klinischen arbeid niet”. Hij hoopt, dat die hoogleraren den wenk zullen willen ter harte nemen.

De Voorzitter deelde nog mede, dat aan de werklieden van de drukkerij en van den uitgever een gratificatie was verleend van een geheel weekloon voor hen, die den geheelen dag voor het Tijdschrift werken; voor hen, die slechts enkele dagen voor het Tijdschrift werkten, een half weekloon.

Aan de firmanten der drukkerij en aan de uitgevers-firma is op den ochtend van den feestdag ieder een half anker goeden wijn gezonden. Aan den lithograaf C. MOOY, die omstreeks dezen tijd 25 jaren voor het Tijdschrift werkzaam was geweest, was een geschenk van f 25.— gezonden.

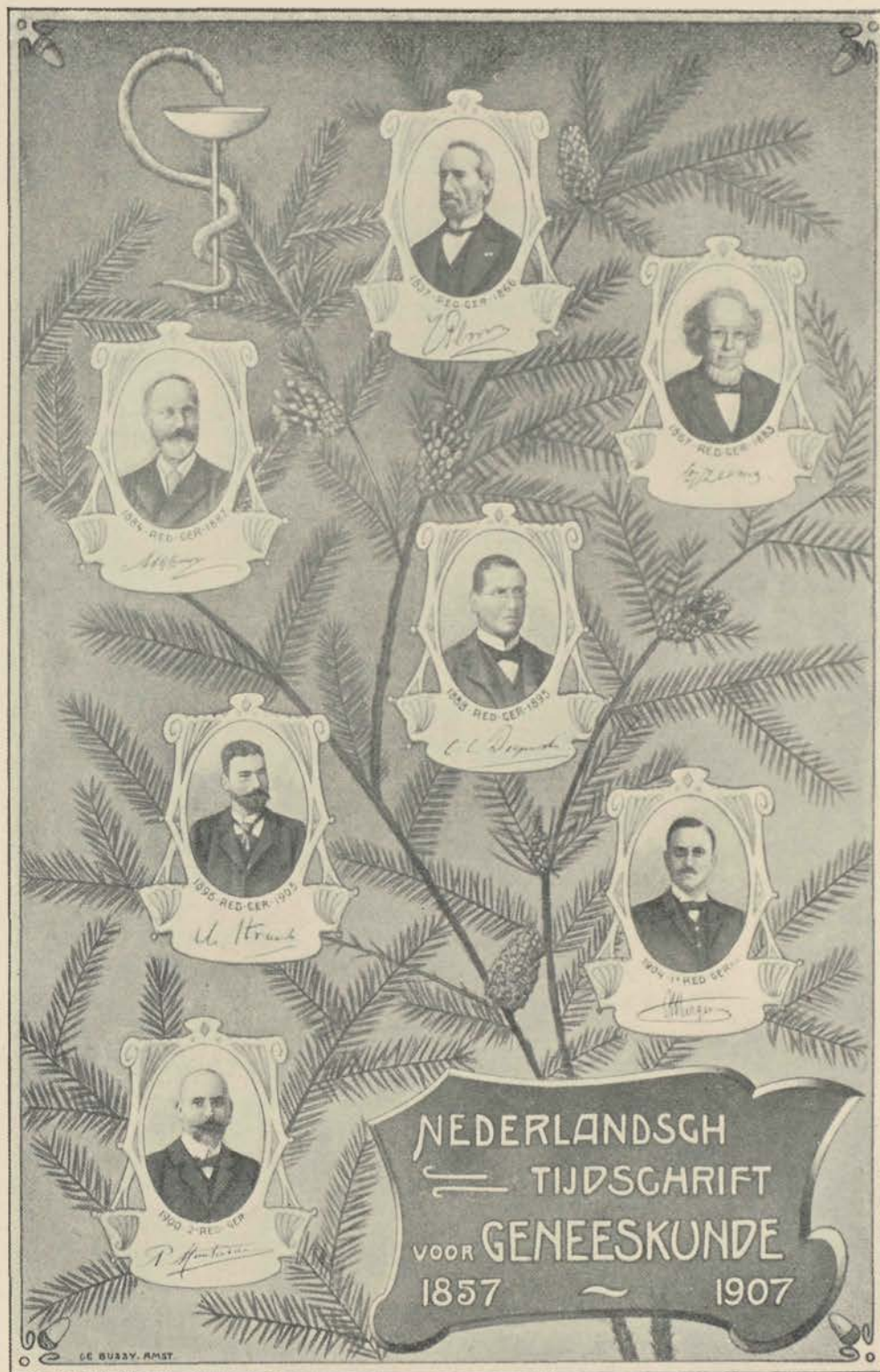
Aan het diner, dat na afloop der Vergadering bij COUTURIER gehouden werd met muziek en eenige afwisseling, waren als gasten genoodigd het Dagelijksch Bestuur der Maatschappij en PINKHOF, DANIELS en WIJNHOF als vaste-medewerkers, die *wekelijks* aan het Tijdschrift medewerkten. Vertegenwoordigers van andere Nederlandsche geneeskundige bladen waren niet uitgenoodigd.

Gedurende den maaltijd werd een telegram van hulde aan de nagedachtenis van GUYE aan Mevr. de Wed. GUYE gezonden.

Het feest is uitnemend geslaagd, zooals men dit van de beproefde leiding van BURGER kan verwachten.

In de FEBRUARI-vergadering van 1907 bracht KOUWER hem een woord van hulde voor de uitnemende wijze, waarop het feest was ingericht.

Van de bovengenoemde werklieden is na de vergadering een dankbetuiging ont-

Titelblad van het bundeltje: „Het Gouden Feest” 1907.

vangen die bewees, dat deze gratificatie zeer gewaardeerd en zeer royaal bevonden was.

Van vele abonné's ontving de redactie verder gelukwenschen, en dankbetuigingen voor den Feestbundel. Ook buitenlandsche tijdschriften hebben gelukwenschen gezonden en dankbetuiging voor de buitenlandsche uitgave van het jubileum-nummer.

Daarenboven werd op 5 JANUARI 1907 een *feestnummer* van het Tijdschrift uitgegeven, waarin BURGER in het hoofd-artikel een kort overzicht gaf van de geschiedenis van het Tijdschrift en waarin de hoogleeraren C. A. PEKELHARING, P. K. PEL, J. A. KORTEWEG, G. C. NIJHOFF, E. C. VAN LEERSUM overzichten gaven over hunne speciale vakken in die jaren. Dr. QUANJER schreef over den Mil. Gen. Dienst vóórheen en thans; Dr. BRUINSMA over de geneeskundigen in NEDERLAND en hun praktijk een halve eeuw geleden; Dr. C. J. MIJNLIEFF over het reddingswezen, Prof. J. W. R. TILANUS over de vernieuwing der stedelijke ziekenhuizen in AMSTERDAM in de 19e eeuw.

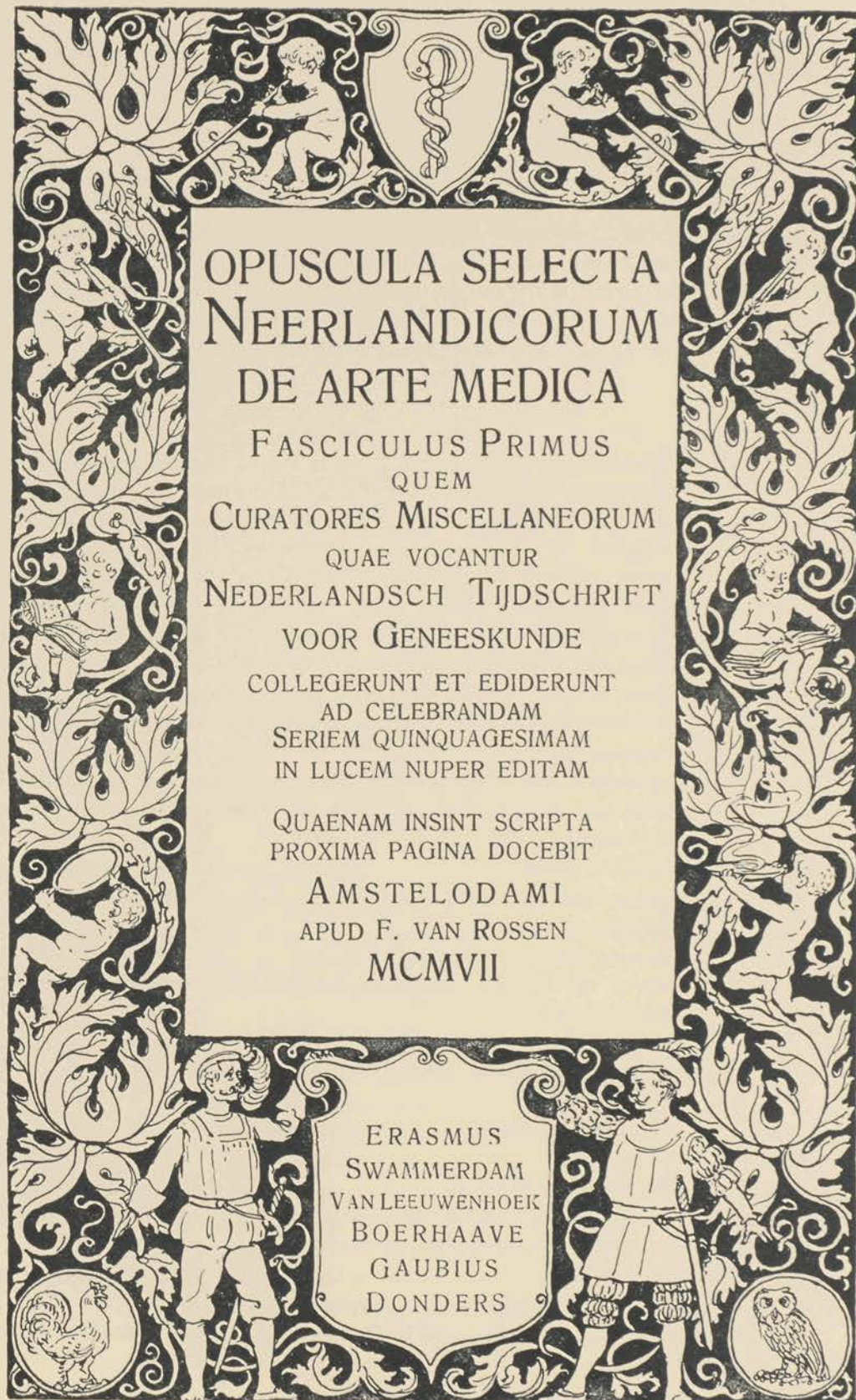
Verder treft men daar eene grafische voorstelling aan van het aantal leden der Maatschappij, het aantal geneeskundigen in NEDERLAND en het aantal verzonden exemplaren van het Tijdschrift zooals door een vroegeren Red.-Gérant ook op eene algemeene vergadering der Mij. was gedaan ter weerlegging van een bewering van de Afdeeling VECHT en O., dat de medici in Nederland zich meer en meer van het Tijdschrift vervreemdden.

In de berichten binnenland werd in het nummer van 19 JANUARI 1907 een officieel verslag van den 2en beh. Redacteur P. MUNTENDAM van die Buitengewone Vergadering gegeven.

Het *Medisch Weekblad* had reeds op 12 JANUARI een waardeerende bespreking van het feestnummer gegeven met zijne gelukwenschen.

Wij laten hier het titelblad van den feestbundel, het eerste deel der **Opuscula**, volgen met den inhoud van alle tot nu toe verschenen deelen:

- Eerste Deel** verscheen 1907 met een voorrede van HECTOR TREUB.
Inhoud: DESIDERIUS ERASMUS, Encomium artis medicae.
DESIDERIUS ERASMUS, De lof der Geneeskunde.
ANTONI VAN LEEUWENHOEK, Den waaragtigen omloop des Bloeds, als mede dat de Arterien en Venae gecontinueerde Bloedvaten zijn, klaar voor oogen gesteld.
JAN SWAMMERDAM, Proefnemingen van de particuliere bewegingen der spieren van den Kikvorsch, die in het gemeen op alle de bewegingen der spieren in de menschen en beesten toegepast worden.
HERMANNUS BOERHAAVE, De usu ratiocinii mechanici in medicina.
HERMAN BOERHAAVE, Het nut der mechanistische methode in de geneeskunde.
HIERONYMUS DAVID GAUBIUS, Oratio inauguralis qua ostenditur chemiam artibus academicis jure esse inserendam.
HIERONYMUS DAVID GAUBIUS, Inaugurale rede, waarin wordt aangetoond dat de scheikunde met recht een plaats verdient onder de akademische wetenschappen.
F. C. DONDEERS, De harmonie van het dierlijke leven, de openbaring van wetten.
- Tweede Deel** verscheen 1913.
Inhoud: PETRI CAMPERI, De Oculorum Fabrica et Morbis.
PETRUS CAMPER, Ueber die Anatomie und die Krankheiten der Augen.

OPUSCULA SELECTA
NEERLANDICORUM
DE ARTE MEDICA

FASCICULUS PRIMUS
QUEM

CURATORES MISCELLANEORUM
QUAE VOCANTUR
NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT
VOOR GENEESKUNDE

COLLEGERUNT ET EDIDERUNT
AD CELEBRANDAM
SERIEM QUINQUAGESIMAM
IN LUCEM NUPER EDITAM

QUAENAM INSINT SCRIPTA
PROXIMA PAGINA DOCEBIT

AMSTELODAMI
APUD F. VAN ROSSEN
MCMVII

ERASMUS
SWAMMERDAM
VAN LEEUWENHOEK
BOERHAAVE
GAUBIUS
DONDERS

Met een voorrede van BURGER, waarin wordt medegedeeld, dat de
Duitsche vertaling naar den Latijnschen tekst is geleverd door
Dr. W. P. C. ZEEMAN.

Derde Deel verscheen 1915.

Inhoud: Brief van ANDREAS VESALIUS van BRUSSEL, keizerlijk arts, behelzende
de aanwending van het decoct van Chynawortel, dat onlangs is
gebruikt door den onoverwinnelijken keizer KAREL V en onder meer
bevattende den inhoud van zekeren brief aan JACOBUS SYLVIUS
van groot nut voor hen, die de waarheid en in het bijzonder den bouw
van den mensch wenschen te kennen, daar hij duidelijk aantoont,
dat ten deze tot dusver te veel vertrouwen is geschonken aan GALENUS.

Naar de eerste Latijnsche uitgave te BAZEL 1546 bij JOANNES OPORINUS
vertaald onder toezicht van Dr. H. PINKHOF, met een inleiding van
Prof. Dr. E. C. VAN LEERSUM en door hen beiden van aanteekeningen
voorzien.

Vierde Deel verscheen 1922 met eene Inleiding van Prof. C. A. PEKELHARING.

Inhoud: ALARDUS AULETIUS, *Monitio ad Illustres & Amplissimos Dominos Ordines
Frisiae de reformatadna praxi medica.*

ALARDUS AULETIUS, *Verzoekschrift aan de Doorluchte en Edelachtbare
STATEN van FRIESLAND aangaande de hervorming der geneeskundige
praktijk.*

JOHANNIS WALAEUS, *Epistolae duae de motu chyli et sanguinis.*

JOHANNIS DE WAELE, *Twee brieven van de beweginge des chyls ende
des bloeds*

Epistola prima

Eerste brief

Epistola altera

Tweede brief.

REGNERUS DE GRAAF, *De mulierum organis generationi inservientibus
tractatus novus.*

REINIER DE GRAAF, *Een nieuw ontwerp van de ledematen der vrouwen
tot de voortteeling dienstig.*

Caput XII

Twaalfde hoofdstuk

Caput XIII

Dertiende hoofdstuk.

NICOLAUS CORNELIUS DE FREMERY, *De mutationibus figurae pelvis,
praesertim iis, quae ex ossium emollitione oriuntur.*

NICOLAAS CORNELIS DE FREMERY, *De veranderingen der bekkengedaante,
vooral ten gevolge van beenverweeking.*

I. VAN DEEN, *Over de voorste en achterste strengen van het ruggemerg.*

- Vijfde Deel** verscheen in 1926, met een Inleiding van Prof. E. C. VAN LEERSUM.
 Inhoud: JACOBUS DE BACK, Dissertatio de corde.
 JACOB DE BACK, Verhaal van 't hart.
 JACOBUS DE BACK, Dissertatio de corde. Editio altera (Aanteekeningen).
 JACOB DE BACK, Verhandeling over het hart. Tweede druk (Aanteekeningen.).
 ARNOLDUS BOOTIUS, Observationes Medicae de affectibus omissis.
 ARNOLDUS BOOT, Geneeskundige waarnemingen over vergeten aandoe-
 ningen.
 F. C. DONDEERS, Blik op de stofwisseling van het epitellurische leven
 als bron der eigene warmte van planten en dieren.
 F. C. DONDEERS, Notes on metabolism of life on the earth as a source
 of natural heat of plants and animals.

- Zesde Deel** verscheen in 1927 met eene Inleiding van Prof. E. C. VAN LEERSUM.
 Inhoud: F. DELEBOE, SYLVIUS, Oratio inauguralis de Homini Cognitione. (Rede
 over de kennis van den mensch).
 J. SWAMMERDAM, Tractatus physico-anatomico-medicus de Respiratione
 usuque pulmonum. (Natuur-ontleed- en geneeskundige verhandeling
 over de ademhaling en de functie der longen).
 R. DE GRAAF, Tractatus anatomico-medicus de Succo Pancreatici natura
 et usu. (Ontleed-geneeskundige beschrijvinge van d' eigenschap en
 nuttigheydt des Al-vleesigen saps). Hoofdstuk I—V.VII.
 J. L. C. SCHROEDER VAN DER KOLK, Redevoering over de verwaarloozing
 der vereischte zorg ter leniging van het (ongelukkig) lot der krank-
 zinnigen en ter genezing derzelve in ons vaderland. (An address on
 the neglect of care required for the assuagement of the fate of the
 insane, and of the cure of same in our country).

- Zevende Deel** verscheen in 1928.
 Inhoud: „Het Boeck van Surgien” van Meester THOMAES SCCELLINK VAN THIENEN.
 Naar de handschriften van de Koninklijke Bibliotheek te 's GRAVEN-
 HAGE en het British Museum te LONDEN. Uitgegeven door E. C. VAN
 LEERSUM te Amsterdam.

- Achtste Deel** verscheen in 1930.
 Inhoud: ANDREAS VESALIUS, Epistola docens venam axillarem dextri cubiti in
 dolore laterali secandam.
 (Brief leerende dat de okselader van den rechter elleboog moet worden
 geopereerd bij zijdewee).
 Voorzien met een voorrede door Dr. M. A. VAN ANDEL.
 JODOCUS LOMMIUS, Observationum medicinalium. Liber I
 (Latijnsche tekst van 1560 met de Engelsche vertaling).
 Voorrede door Dr. F. M. G. DE FEYFER.
 PETRUS FORESTUS. De incerto, Fallaci Urinarum Judicio.
 (Het onzekere ende bedrieghlick oordeel der Wateren).

Latijnsche tekst van 1589 met de Nederlandsche vertaling van 1626.
Van een voorrede voorzien en biographische aantekeningen door
Dr. M. A. VAN ANDEL.

Negende Deel verscheen in 1931.

Inhoud: Veertien tot heden geheel onuitgegeven brieven van ANTHONY VAN LEEUWENHOEK uit de jaren 1674—1678.

Voorrede Prof. G. VAN RIJNBERK; Inleiding Prof. E. C. VAN LEERSUM,
Historische en bibliographische aantekeningen van CLIFFORD DOBELL;
Portretten van VAN LEEUWENHOEK door Dr. J. D. DE LINT.

Tiende Deel verscheen DECEMBER 1931.

Inhoud: JACOB BONTIUS; Tropische Geneeskunde.

J. BONTIUS On tropical Medicine.

H. A. VAN ANDEL, Inleiding. VIII.

Het testament van BONTIUS. XLIV.

Analytische index der zes boeken van BONTIUS.

Latijnsche text der zes boeken van BONTIUS.

Lib. I. Animadversiones in Garciae ab Orta libris I et II.

Lib. II. De conservanda Valetudine.

Lib. III. Methodus medendi in Indiis Orientalibus.

Lib. IV. Observationes aliquot selectae ex dissectione Cadaverum.

Lib. V. De quadrupedibus, Avibus et Piscibus.

Lib. VI. De Plantis et Aromatibus.

Biographische aantekeningen.

Lijst der door BONTIUS vermelde dieren,

Lijst der door BONTIUS vermelde planten.

HOOFDSTUK VIII.

HET ADVERTENTIE-BLAD.

IN een vorig hoofdstuk hebben wij bij het behandelen van den vorm, waarin het Tijdschrift verscheen, vermeld, dat in den aanvang van het jaar de afleveringen wekelijks, maar later maandelijks of twee-maandelijks een omslag hadden, waarop de inhoud der afleveringen was afgedrukt en waarop ook de Voorwaarden van intekening medegedeeld werden.

In 1869 werd door de Commissie, die de Rekening en Verantwoording van het afgelopen jaar had nagezien, bij monde van Dr. PENN, voorgesteld: 1° om, nu het zegelrecht voor de weekbladen was opgeheven, geregeld *elke* week een aflevering te laten verschijnen en 2° om, bijv. om de maand, op een paar pagina's van den omslag *advertenties* te laten drukken.

De Algemeene Redactie-vergadering van 25 APRIL 1869 vereenigde zich daarmede op voorwaarde, dat de Gérant een oogje in het zeil zou houden wat betreft den inhoud dier advertenties, opdat de „waardigheid van het Tijdschrift daaronder niet zou lijden”.

Dr. PENN berekende, dat, indien elke maand een advertentie-blad van 4 pagina's werd gegeven, dit 48 pagina's of drie vel druks per jaar zou zijn; de kosten konden door de advertenties bestreden worden.

Naar aanleiding van dit besluit vinden wij in het *Nieuwsblad voor den Boekhandel* van 13 MEI 1869 de volgende advertentie van den uitgever:

AAN HH. UITGEVERS.

Het NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE
zal na 1 Juli a. s. Annonces van Boeken en andere voor
Geneeskundigen belangrijke Artikelen opnemen, waartoe omstreeks het
begin van elke maand de omslag van een Weekblad beschikbaar wordt
gesteld. De prijs der Advertentiën is 15 cents per regel. Bij Abonne-
ment van honderd regels, 10 cents.

De inzending geschiedt franco aan den Uitgever

Amsterdam, 15 Mei 1869.

H. A. FRIJLINK. [1086]

De Gérant hield, zooals hem was opgedragen de teugels in handen. Dit blijkt uit een bespreking in de OCTOBER-vergadering van dat jaar: een FRANSCH apotheker had verzocht een annonce te mogen plaatsen, maar de Gérant wilde hiertoe geen verlof geven *omdat de namen van de depôt-houders in die advertentie hem niet aanstonden*.

De leden der Redactie waren echter eenstemmig vóór de plaatsing. Maar de loterij-speculatie van een HAMBURGSche firma werd geweigerd.

Op een omslag van een wekelijksche aflevering van het jaar 1870, op welks 2e pagina een lijst met praenumeranten voorkomt, vond ik de 3e pagina door advertenties ingenomen. Ter wille van de historie laat ik die 3e pagina hier volgen:

Het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* zal voortaan annonces van boeken en andere voor Geneeskundigen belangrijke artikelen opnemen, waartoe elke maand de omslag van een weeknummer beschikbaar zal zijn. Deze worden, éénmaal geplaatst, berekend à 12½ cents per regel druks; bij abonnement minder. De inzending geschiede franco aan den Boekhandelaar A. FRIJLINK te Amsterdam, Singel bij de Gasthuismolensteeg.

De Redactie van het door Prof. VIRCHOW en HIRSCH uitgegeven *Jahresbericht ueber Medizin* verzoekt H.H. Auteurs en Uitgevers van geneeskundige werken en tijdschriften beleefdijk om een exemplaar ten dienste van dat *Jahresbericht* aan de Redactie, met name aan Prof. HIRSCH te Berlijn, door boekverkoopers gelegenheid of andere eenvoudige wijze te doen toekomen, opdat ook voor het buitenland dat *Bericht* zoo veel mogelijk volledig worde.

NIEUWE UITGAVE VAN VON NIEMEIJER.

<p>Bij de meeste Boekhandelaren voorhanden de tweede druk van het</p> <p>LEERBOEK DER BIJZONDERE PATHOLOGIE EN THERAPIE, vooral met het oog op <i>Physiologie en pathologische Anatomie</i>, bewerkt door Prof. F. VON NIEMEIJER. Naar</p>	<p>den zevenden Hoogduitschen druk geheel op nieuw vertaald onder toezigt van Dr. J. ZEEMAN. Twee deelen roijaal 8°. Prijs f 15. (De originele uitgave kost f 19.)</p> <p>Uitgevers: H. C. A. CAMPAGNE en D. B. CENTEN.</p>
--	--

QUINIUM - LABARRAQUE.

Goedgekeurd door de Keizerlijke Geneeskundige Academie van Parijs.

De *Quinium-Labarraque* is een buitengewoon versterkende en koortsverdrijvende wijn, bestemd om op eene voordeelige wijze de andere kinabereidingen te vervangen. De gewoonlijk in de geneeskunde gebezigde kinawijnen worden vervaardigd met kinabasten, wier rijkdom aan werkzame beginselen uiterst wisselvallig is, daarenboven zijn de verschillende bereidingswijzen zoo onvolkomen, dat dezelfde kinabasten, die tot de bereiding der kinawijn gediend hebben, naderhand tot de fabricatie van de zwavelzure-quinine kunnen gebruikt worden. De aldus bereide wijnen bevatten dan ook slechts sporen van geneeskrachtige beginselen, en dat nog wel in altijd veranderlijke en onzekere verhoudingen.

De *Quinium-Labarraque*, door de Keizerlijke Geneeskundige Academie goedgekeurd, stelt daarentegen een altijd even krachtig geneesmiddel daar, rijk aan werkzame beginselen, en op welks uitwerkselen zoowel de geneesheeren als de zieken altijd vast kunnen rekenen.

De *Quinium-Labarraque* wordt met het gunstige gevolg gebruikt door zwakke personen, wier uitputting door verschillende oorzaken ontstaan is, of wel na doorgestane zware ziekten; door volwassenen, afgemat en verzwakt door al te sterken groei; door jonge meisjes, wier vorming en ontwikkeling slechts met moeite tot stand komt; door vrouwen na het kraambed, eindelijk, door wegens hunne hooge jaren of ziekten verzwakte grijsaards.

Deze wijn ondersteunt op eene zeer krachtige wijze de ijzermiddelen in gevallen van bleekzucht en bloedgebrek. Te gelijker tijd aangewend, bijv. met de Valletpillen, verkrijgt men de meest verrassendste uitkomsten.

Algemeen Hoofddepôt te Parijs: L. FRERE, 19, rue Jacob.
 Amsterdam: ULOTH, Apotheker. — 's Gravenhage: SNABILIE, Apotheker.
 Rotterdam: VAN SANTEN KOLF, Apotheker.
 Breda: VAN DE GOORBERG (belast zich ook met den verkoop in het groot).

Men ziet daarop de advertentie, waaraan ZEEMAN aanstoot had genomen. Ik zou wel durven wedden, dat *zelfs* onze tegenwoordige redactie tegen opneming geen bezwaar zou gemaakt hebben!

Of deze advertenties lang zijn volgehouden, weet ik niet; ik heb nog slechts één exemplaar van die omslagen gevonden, waar ook een advertentie op voorkomt. Zij is van JANUARI 1872. Op de 4e pagina beneden de Voorwaarden voor intekening, biedt M. J. VISSER een *Verzameling van stukken betreffende het Geneeskundig Staatstoezicht* aan.

Op verschillende andere omslagen vond ik geen advertenties meer, maar het aantal, dat ik kon nazien, was zeer gering.

In het algemeen wenschte men reeds toen geen advertenties op te nemen, waarin namen van ziekten werden genoemd en het kan wel zijn, dat dit ten slotte voor het bestaan van dat Advertentie-blad mede noodlottig geworden is; maar deze wijze van adverteeren zal ook wel door de laksheid van den toenmaligen uitgever, den broeder van den Heer H. A. FRYLINK, denzelfde, die ook bij den verkoop van den *ren Sterfte-atlas* zoo weinig actief was, zijn verlopen. Vermoedelijk zal na diens dood in 1873 geen enkele advertentie meer opgenomen zijn.

Ik heb niet kunnen nagaan of dit eerste advertentie-blad baten voor het Tijdschrift heeft afgeworpen. Een afzonderlijke rekening werd er niet van gehouden. De advertenties werden tegelijk met het omslag door de drukkerij gedrukt. De kosten waren dus in de rekening van de drukkerij inbegrepen en zullen vermoedelijk door den uitgever geïnd zijn.

Onder het Gérantschap van GUYE werd opnieuw een advertentie-blad aan het Tijdschrift verbonden, maar nu met blijvend succes.

Het eerst werd op de wenschelijkheid daarvan de aandacht gevestigd in 1884, toen er sprake van was dat een goedkoopere drukker moest gezocht worden. Door FOKKER was daarvoor WOLTERS in GRONINGEN geraadpleegd, door GUYE, SCHELTEMA en HOLKEMA in AMSTERDAM. Beiden hadden een zeer aannemelijk bod gedaan om het uitgeven van het Tijdschrift geheel op zich te nemen, tegen een jaarlijksch minimum bedrag, dat zij aan de Redactie wilden uitkeeren op voorwaarde, dat zij een advertentie-blad aan het Tijdschrift mochten verbinden voor boekverkoopers, instrumentenmakers enz. Deze besprekingen zijn toen niet doorgestaan; maar zij hebben de oogen geopend voor de mogelijkheid om de inkomsten van het Tijdschrift door het weder-instellen van een advertentie-blad te verhoogen. SNELLEN wees er in dat jaar op, dat men niet tot het verhoogen van den abonnements-prijs van het Tijdschrift mocht overgaan, voordat men getracht had de inkomsten door het plaatsen van advertenties op den omslag te verbeteren.

Hoewel in die vergadering noch over de vroegere advertenties noch over SNELLEN's denkbeeld verder gesproken werd, heeft de Redacteur-Gérant het toch in zijn oor geknoopt: in de overeenkomst, die hij in SEPTEMBER met den uitgever sloot over de levering van papier, liet hij tevens opnemen:

en te zorgen voor het verschijnen van een omslag met advertentiën, welke altijd vooraf zullen moeten worden goedgekeurd door den Red.-Gérant en waarvan hij de helft der netto-winst aan de Redactie zal afstaan, terwijl hij bovendien voor rekening van het advertentie-blad neemt de helft van de port van het Weekblad."

Wat het papier betreft, verbond de uitgever zich in die overeenkomst om het papier voor het Tijdschrift in *dezelfde kwaliteit en kleur* te leveren tegen f 4,75 per riem à contant voor 20 riem. Het tot nu toe gebruikte papier kostte f 6,60 per riem. Dit scheen dus een groot voordeel

WEEKBLAD

VAN HET

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.

Alle voor dit Blad bestemde Ad-
vertentiën gelieve men direct te
zenden aan den Uitgever
Heerengracht 281, Amsterdam.

ADVERTENTIËN.

UITGEVER:

F. VAN ROSSEN.

De prijs der Advert. is 1—5 regels
f 1.—, elke regel meer 20 cents.
Boekaankondigingen 10 cents per
regel. Groote letters naar plaats-
ruimte. Bewijsnummer 10 cents.

* * Heden overleed plotseling, na een
langdurig sukkelen, de WelEdel Zeer Ge-
leerde Heer Dr. I. HAREMAKER, innig
geliefde echtgenoot en vader van Me-
vrouw A. P. HAREMAKER, geb. FEITS,
kinderen en behuwdkinderen.

Helder, 23 December 1884.

H. H. Doctoren, die eene gunstige ge-
legenheid zoeken om zich te vestigen,
worden attent gemaakt op de **welvarende**
dorpen *OCHTEN, ECHTVELD,*
IJZENDOORN in de Neder-Betuwe.

GENEESHEER.

Voor de welvarende Gemeente

DINTELOORD,

provincie Noord-Brabant wordt gevraagd
een

Geneesheer of Arts

wegens overlijden van den heer C. A. Bur-
gers, Med. Doctor aldaar, op nader over-
een te komen voorwaarden.

Inlichtingen te bekomen bij den Burge-
meester.

Aangename werkring.

Een Tandarts van naam, sedert ettelijke
jaren in een kleinere stad praktiseerende
(onbemiddeld), zoekt IEMAND *met eenig*
Kapitaal, ten einde in Amsterdam voor
gezamenlijke rekening eene **Nederlandsche**
Tandheekundige inrichting te beginnen,
waarbij deze zich alleen belast ziet met
het *toezicht op de prothetische afdeling*.
Kennis daarvan voorloopig geen bepaald
vereischte. Brieven franco, motto *Inrich-*
ting. Bureau van dit Blad.

Hendriks en Van Steenbergén.

Warmoesstraat 126. AMSTERDAM.

vestigen de aandacht van Heeren Geneeskundigen op hunne

Fabriek en Magazijn

van ORTHOPAEDISCHE, CHIRURGISCHE, OPTISCHE INSTRUMENTEN.

Breukbanden.

Verbandmiddelen

EN

ARTIKELEN VOOR ZIEKENVERPLEGING.

te zijn, maar het is goed, dat men den jaargang 1885, zooals die er *nu* uitziet, *toen* niet heeft kunnen zien. De geheele jaargang 1885 ziet er op het oogenblik onooglijk uit door de bruine verkleuring van het papier. Van dezelfde qualiteit als dat van vroegere jaargangen is het dus zeker niet geweest. Hetzelfde geldt van de in 1885 door den uitgever gedrukte notulen der Alg. Redactie-vergadering; ook die zijn vuil bruin verkleurd. Zoo komen iemands zonden later toch uit!

Het contract werd in de Redactie-vergadering van 29 SEPTEMBER 1884 aangenomen. In de notulen van de Alg. Vergadering der Vereeniging vinden wij daarvan verder geen melding gemaakt, maar in de Rek. en Ver. van de jaren van GUYE's Gérantschap vindt men de afrekening van het Advertentie-blad jaarlijks afzonderlijk opgegeven. Het instellen van dat advertentie-blad is op den duur een groote steun voor het Tijdschrift geweest.

Na lang zoeken vond ik van het eerste advertentie-blad een paar exemplaren in het Persmuseum te AMSTERDAM (Voorzitter de Heer J. H. ROGGE); later werd mij nog een exemplaar van het eerste blad, 3 JANUARI 1885, toegezonden door den vroegeren uitgever van het Tijdschrift, den Heer F. VAN ROSSEN te AMSTERDAM.

Een afdruk van de eerste pagina daarvan ziet men hiernaast.

Het exemplaar, dat de Heer VAN ROSSEN mij zond, was 6 pagina's groot en bevatte 28 advertenties. In het Persmuseum komt nog een 8 bladzijden groot advertentie-blad van 1889 voor en een van 1903, dat 12 bladzijden telde.

De inkomsten namen jaarlijks toe. Dat het zulk een vlucht zou nemen, als het in de latere jaren, toen VAN BERREKLOUW er de leiding van had (onder de Redactie van Prof. v. RIJNBEEK), is toen zeker niet voorzien. Toch heeft een dergelijk succes reeds GUYE voor oogen gezweefd. Schrijver dezes herinnert zich zeer goed, dat de groote winst, die de *British medical Journal*, met zijn lijvig advertentie-blad, aan Sir ERNEST HART opleverde, voor GUYE een spoorslag te meer is geweest tot het instellen van een advertentie-blad voor het Tijdschrift.

De advertenties waren in den eersten tijd van zeer onschuldigen aard: in het aller-eerste komt slechts één advertentie van een *geneesmiddel* voor en wel van sulfas chinicus, de andere betroffen alle: aangeboden doktersplaatsen, aanbidding van instrumenten of van boeken door boekverkoopers.

Het is jammer dat niet meerdere van deze omslagen bewaard zijn gebleven; het zou wel van belang geweest zijn om het algemeen karakter van de advertenties van toen en nu eens te vergelijken. Zeker is dat nu veel meer geneesmiddelen tegen bepaalde ziekten worden geadverteerd, veel meer binnen- en buitenlandsche badplaatsen, gelegenheden voor laboratorium-onderzoek van urine, sputa, bloed enz. en veel meer gelegenheden voor behandeling met allerhand soort baden, met stralen X, Y, α - β - violette en ultra-violette stralen enz.

Het spreekt van zelf, dat de advertenties herhaaldelijk in de Redactie-vergaderingen tot besprekingen aanleiding gaven.

De rij daarvan werd geopend door een advertentie over „Stout”: aanmerking werd er op gemaakt, dat een artikel dat Prof. J. W. GUNNING in het Tijdschrift over de gunstige samenstelling van „Stout” geschreven had, als reclame gebruikt werd voor dien drank. Dit was aanleiding tot een ingezonden stuk van GUNNING om te verklaren, dat hij met zijn mededeelingen niet de een of andere firma in bescherming had willen nemen.

In MAART 1885 werd een vraag van den uitgever besproken of hij niet moest trachten verschillende advertenties, zooals die voor CARRICK's Beafpeptonoid, Hollandia's kindermeel enz. ook voor het Tijdschrift te krijgen. Maar hem werd geantwoord, dat men *niet om*

advertenties moest vragen, dat deze aangeboden moesten worden!, dan stond men vrijer in de beoordeeling van het al of niet aannemen. De optimisten!!

Naar aanleiding van een *aanvraag* voor een advertentie over MALTINE, met een vertaling van de aanprijzing daarvan, werd in de NOVEMBER-vergadering van 1885 door sommigen verlangd, dat *elke aanprijzing* van een middel in de advertenties moest geweigerd worden en dat alleen de naam van het middel en de plaats, waar het te krijgen was, mocht worden opgenomen! De aanbieding der betreffende advertentie was echter uit een financieel oogpunt beschouwd zóó verlokkelijk, dat men de oogen sloot en niet aan „Principien-Reiterei” wilde doen.

In het eerste jaar was de winst, die het blad afwierp slechts f 129.—. Uit de verantwoording was toen gebleken, dat de uitgever zijn zoon als colporteur had aangesteld op een salaris van f 65.—'s jaars. Daar de uitgever reeds de helft van de netto-winst ontving meende de Redactie, dat dit colportage-loon ten onrechte werd in rekening gebracht en besloot zij dit slechts voor het eerste half-jaar te voldoen. Hiermede nam de uitgever ook genoegen.

De prijs der advertenties van 1—5 regels bedroeg f 1.—, elke regel meer 20 cents. Boek-aankondigingen 10 cents per regel. Grootte letters naar plaatsruimte; bewijsnummers 10 cents.

In MEI 1886 klaagde Dr. BRUINSMA er over, dat advertenties waren opgenomen, waarin geneesmiddelen tegen bepaalde ziekten werden aanbevolen: Kina Laroche van KRAEPELIN en HOLM. De Redactie verklaarde Dr. BRUINSMA „dankbaar” te zijn voor zijn opmerking en besloot om die advertenties voortaan niet meer op te nemen.

Het is mij niet bekend hoe lang daaraan de hand gehouden is, maar zeker is, dat men tegenwoordig veel liberaler is en dat het tegenwoordige advertentie-blad in vele opzichten bij mannen als BRUINSMA de haren zou hebben doen te berge rijzen. Ook nu nog verheft zich nu en dan op de Alg. Vergadering nog wel eens een stem tegen dergelijke advertenties, maar de pleister op de wonde doet wonderen en... maar het is mijn opdracht om nu niet over de laatste 25 jaren van het Tijdschrift te spreken.

Dat het publiek nadeel van zulke advertenties ondervonden zal hebben, zou ik niet durven beweren; zeker is dat het Tijdschrift door den bloei zijner financiën in staat is geweest — zeker niet in de laatste plaats door het Advertentie-blad — zijn inhoud in vele opzichten te verbeteren, belangrijke geneeskundige uitgaven te steunen of geheel voor zijn rekening te nemen en daardoor in ruime mate bij te dragen tot bevordering van geneeskunst en geneeskunde.

De financiën van het Tijdschrift *bloeiden* niet alleen, maar *bloedden* ook herhaaldelijk.

Wat het verbieden van het noemen van namen van ziekten betreft, meende de Red.-Gérant niet alle advertenties over éénen kam te moeten scheren; bij *Minerale wateren* meende hij wat toegeeflijker te mogen zijn. Dit kwam tot uiting, toen aanmerking gemaakt was op een advertentie van *Franz Josef Bitterwater*, waarvan een ieder wel wist tegen welke bezwaren het gegeven werd. GUYE wilde daarbij met zijn censuur niet al te drastisch te werk gaan.

Dit bleek ook wel de opvatting te zijn van het lid der Redactie, dat dit punt ter sprake had gebracht; hij had daarmede slechts willen protesteeren tegen de handelwijze van een Hoogleraar in de geneeskunde in GRONINGEN, die had goed gevonden, dat in die advertentie werd medegedeeld, dat bij aanvraag, een door hem geschreven brochure over dit water verkrijgbaar was. Van zulk soort brochures moest de Red.-Gérant kennis nemen, alvorens de advertentie werd opgenomen.

De Redacteur-Gérant hield trouwens de advertenties wel in het oog: een, over een nieuw

instrumentje, waarvan de in de advertentie op te nemen afbeelding zeer slecht was uitgevoerd en zeer realistisch was, werd aan den inzender terug gezonden met het verzoek een andere afbeelding te laten maken, indien hij opneming in het Tijdschrift-advertentieblad wenschte.

Een ander maal werd een advertentie over het *Chamberland*-filter geweigerd in den vorm, waarin zij was aangeboden, omdat daarin onjuiste voorstellingen werden gegeven van een onderzoek, dat Prof. PEKELHARING in INDIË verricht had.

Prof. STOKVIS vond die „Hetze” tegen de advertenties met namen van ziekten, onjuist, hij vond het veeleer verkeerd, dat er niet *veel meer* van dergelijke advertenties werden opgenomen: er moesten er zoovele komen, dat het publiek het spoor bijster raakte, dan houdt het van zelf op, meende hij. Maar voor die opvatting was men toen nog niet rijp!

T. HALBERTSMA stelde eens voor om alle advertenties, die niet op geneeskunde of geneeskundigen betrekking hadden, te weigeren!

Het ging met die besprekingen ten slotte toen, als later: wanneer ieder de gelegenheid gehad had zijn overkropt gemoed te luchten, bleef het punt weder geruimen tijd rusten en werden de teugels allengs meer en meer gevierd.

Er kwamen in het advertentieblad ook advertenties voor van Burgemeesters, waarbij de aandacht werd gevestigd op *vacante plaatsen* voor geneesheeren. Op voorstel van KUHN werd besloten deze advertenties *gratis* op te nemen en daarenboven in het kader van het Tijdschrift wekelijks een *lijst te geven van alle vacante plaatsen* en de medewerking van de Inspecteurs van het Geneeskundig Staatstoezicht in te roepen, om die lijsten zoo volledig mogelijk te maken.

Uit mijn werkzaamheid als Secretaris der Redactie staat het mij voor den geest, dat GUYE voor den uitgever circulaires in het *Fransch, Duitsch* en *Engelsch* heeft opgesteld, ten einde het advertentieblad ook in het buitenland meer bekendheid te geven.

De uitgever VAN ROSSEN herinnert zich hiervan echter niets en in het archief van het Tijdschrift heb ik ook geen exemplaar daarvan kunnen vinden.

In 1889 gaf het advertentieblad tot een uitvoerige discussie in de Alg. Vergadering der Vereeniging aanleiding. Men had den indruk, dat de onkosten, welke door den uitgever berekend werden, te hoog waren en droeg den Red.-Gérant op om de belangen van het Tijdschrift speciaal ook in verband met den uitgever in het oog te blijven houden.

Er werden wel eens advertenties opgenomen, die men liever niet opgenomen zag; zoo maakte HANLO in 1890 bezwaar tegen een advertentie waarin „praeservatifs” per dozijn (!) aangeboden werden.

De bezwaren werden echter door vele leden niet gedeeld, men deed een oogje dicht en meende, dat de Alg. Vergadering zich met deze zaken, die tot de competentie van de Redactie behoorden, maar niet moest inlaten.

Getwijfeld werd er echter aan of de uitgever wel voldoende ijver aan den dag legde, vooral toen in 1891 bleek, dat het blad minder voordeelig was geweest dan een jaar te voren.

De oude vraag of advertenties konden worden opgenomen, waarin middelen tegen bepaalde ziekten werden aanbevolen werd in 1893 in dien zin beantwoord, dat men ze maar wilde toelaten, het had toch ook zijn goede zijde!

In de Redactie ging zelfs een stem op om maar minder kieskeurig te zijn. Een man als NOLEN — hij wás toen reeds hoogleeraar in LEIDEN — sprak zelfs den wensch uit, dat getracht zou worden om *meer kwakzalvers-advertenties* op te nemen, omdat die het voor-

deeligst waren. Hiertegen had ook SNELLEN geen bezwaar, indien daarbij maar vermeld werd: „buiten verantwoording der Redactie” !!

Uit de Rek. en Ver. was gebleken, dat, niettegenstaande het aantal advertenties in 1892 niet onbelangrijk was toegenomen, de baten voor het Tijdschrift slechts f 100.- hooger waren geweest dan in het vorige jaar.

Bij nauwkeurig onderzoek door den Red.-Gérant van de verschillende posten der afrekening bleek, dat de drukkosten van het advertentie-blad hooger waren dan die van het Tijdschrift zelf. Daarenboven ontving de uitgever nog de helft van de netto-opbrengst. Er haperde dus wat aan de zaak en de Red.-Gérant stelde aan de Redactie voor om te trachten het contract in dier voege te wijzigen dat het Tijdschrift $\frac{2}{3}$ en de uitgever $\frac{1}{3}$ van de netto-winst zou ontvangen en dat de drukkers-rekening voor het advertentie-blad verlaagd zou worden.

Dit voorstel werd niet in de Alg. Vergadering behandeld, omdat aan den Red.-Gérant verzocht was, ook in verband met andere posten van de Tijdschrift-uitgaven, het advies van den oud-uitgever den Heer NOOTHOVEN VAN GOOR in te winnen over den geheelen financiëelen opzet van het Tijdschrift.

Ter beoordeeling van het al of niet juiste van de berekeningen van den uitgever had de Red.Gérant een grafische voorstelling gemaakt van de verschillende posten van inkomsten en uitgaven en daaruit was gebleken, dat de uitgaven in een veel sneller tempo stegen dan de inkomsten. Hiermede moest ook de uitgever de onjuistheid van zijn berekeningen wel toegeven.

In het contract werd voorloopig geen verandering gebracht, omdat men begreep, dat in onderling overleg wel veranderingen in de goede richting zouden gebracht worden.

In de Alg. Vergaderingen werd telkens op de noodzakelijkheid gewezen om het advertentie-blad tot meerderen bloei te brengen. PLACE wees er op hoe langzamerhand alle tijdschriften uit advertentie-bladen inkomsten trokken, zelfs die tijdschriften, die zich geheel op theoretisch terrein bewogen, maar in dat opzicht de praktijk niet uit het oog verloren.

In MEI 1896 werd bij de bespreking over de inkomsten en uitgaven van het Tijdschrift van 1895 op nieuw gevraagd of de winstverdeeling van het Advertentie-blad niet wat meer in het voordeel van het Tijdschrift kon geschieden, en werd de Red.-Gérant gemachtigd om daaromtrent met den uitgever een nadere afspraak te maken.

Ten gevolge hiervan gaf STRAUB in JUNI 1896 in de Redactie-vergadering een uiteenzetting van de overeenkomst, die indertijd met den Heer VAN ROSSEN gemaakt was. Hij roemde de energie, waarmede de uitgever het advertentie-blad tot bloei had gebracht, maar geloofde ook, dat de winstverdeeling, waarbij v. ROSSEN de helft ontving van de netto-winst, moest gewijzigd worden. In 1895 had de bate voor v. ROSSEN f 1900.- bedragen. Dit vond men wel wat rijkelijk en men meende, dat het Tijdschrift, dat door zijn degelijkheid talrijke lezers trekt, op een grooter deel van de opbrengst recht had. Toch wilde men den Heer v. ROSSEN niet te veel beknibbelen, maar deze moet een hoogere opbrengst trachten te vinden door meer advertenties te krijgen of wel de uitgaven van het Advertentie-blad te besnoeien. In dien geest wilde hij met den Heer VAN ROSSEN spreken.

Dit overleg had een concept-overeenkomst ten gevolge, waarbij bepaald werd, dat de uitgever de eerste f 2000.- winst gelijkelijk met het Tijdschrift zou verdeelen, maar van de winst boven de f 2000.- een derde gedeelte zou ontvangen en de Redactie $\frac{2}{3}$. In de Redactie-vergadering van NOVEMBER 1896 wordt deze goedgekeurd, maar tevens de bedoeling uitgesproken, om bij toenemenden bloei van het advertentie-blad den uitgever niet *meer* te besnoeien.

Toch kwam het advertentie-blad nog wel eenige malen ter sprake. Zoo werd op een der vergaderingen der Vereeniging gevraagd of men den prijs, die voor de *advertenties* berekend werd, niet kon verhoogen, zooals men mededeelde, dat de *Kampioen* gedaan had; maar dat blad kon zich wegens het enorme aantal abonneés zoo iets veroorloven.

De nieuwe bepalingen met den uitgever brachten echter reeds meer voordeel voor het Tijdschrift, zooals bij de rekening van 1897 bleek, en ook nam het aantal advertenties gaandeweg toe.

Vermoedelijk zou het nog sneller zijn vooruitgegaan, indien niet in 1900 een anonieme klacht was ingekomen over het opnemen van een advertentie-pagina tusschen den tekst van het Tijdschrift. Dit was op aandringen van den uitgever als proef gedaan, om advertenties op voordeliger voorwaarden te kunnen opnemen. De Gérant had gedacht, bij het geven van zijn toestemming daartoe: wanneer de lezers dit niet goedkeuren, zullen zij er wel over klagen. Maar in de Alg. Vergadering had niemand er aanmerking op gemaakt. De bezwaren kwamen ditmaal uit den boezem der Redactie zelve; de meeste leden hadden er geen aanmerking op gemaakt, omdat zij meenden, dat het een *vergissing* van den uitgever geweest was, zelfs durfden enkelen de veronderstelling uitspreken, dat de Red.-Gérant het wellicht niet eens bemerkt had! De Redacteur-Gérant beloofde met een bezwaard gemoed, dat het niet meer zou gebeuren, maar wees er met een zucht op, dat het een groot verschil in de opbrengst maken zou.

Onder den voorganger van STRAUB was reeds een bepaling gemaakt, dat advertenties waarin namen van ziekten genoemd werden, niet in het advertentie-blad zouden worden opgenomen. Langzamerhand was daarmede de hand gelicht, maar in 1900 werd daarenboven den Red.-Gérant verzocht aan den uitgever te verbieden om al die advertenties, die *maar eenigszins* op kwakzalvers-advertenties geleken, op te nemen of loopende contracten daarover te continueeren. De uitgever maakte den Red.-Gérant opmerkzaam, dat dit op een derving van ongeveer f 2600.— per jaar zou neerkomen. „Toch doen!” zeide een toekomstig Red.-Gérant, en de advertenties met namen van ziekten verdwenen van het tapijt en de baten voor het Tijdschrift daalden van f 3200.— in 1900 tot f 2400.— in 1901, om eerst in 1904 weder te stijgen. Wanneer men de dagblad-pers beschuldigt van het zonder contrôle opnemen van kwakzalvers-advertenties, zoo redeneerde men, moet deze niet met een lange lijst van dergelijke advertenties kunnen komen, die in het Tijdschrift-omslag worden opgenomen.

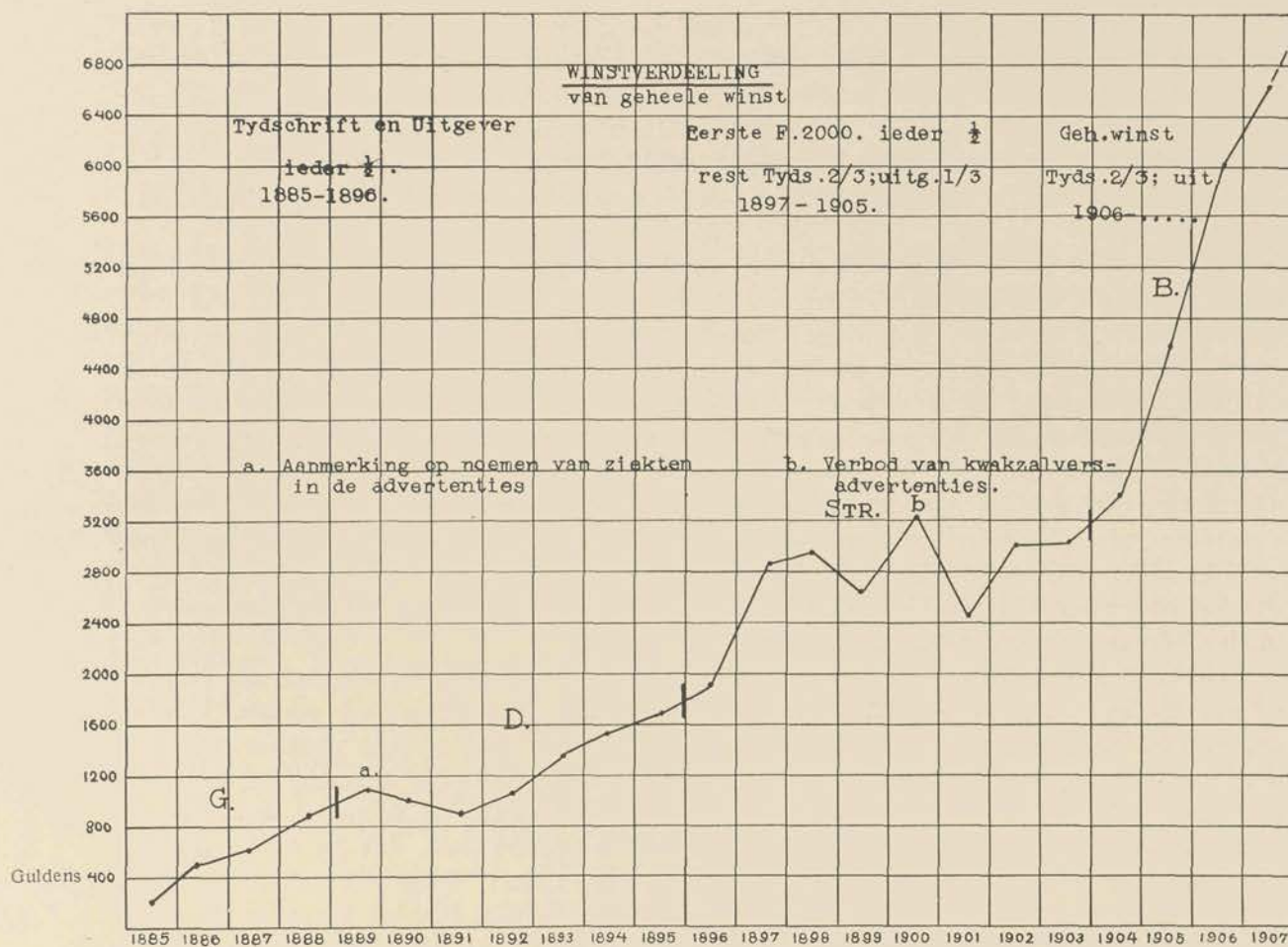
Twintig jaar later kwamen zoowel de advertenties tusschen den tekst, als die met namen van ziekten *in ruime mate* in het Advertentie-blad voor en gedurende langen tijd is daarover geen klacht meer gehoord. Of het aan de inkomsten van het Advertentie-blad ten goede is gekomen, mag ik niet verklappen, want het behoort niet tot de eerste 50 jaar.

De meeningen of de inhoud van de advertenties zoo critisch bekeken moest worden, waren zeer verdeeld: STOKVIS stond op een ruimer standpunt; maar ZEEMAN en TREUB bleven op keuring aandringen en wilden niet te zeer op de financieele voordeelen letten.

De Red.-Gérant zag het grootste bezwaar van diergelijke advertenties daarin, dat sommige practiseerende geneesheeren aan de hand van die advertenties hun practijk uitoefenden: nieuwe middelen met fraaie namen, die een collega misschien nog niet gehoord had, waren hun een welkome aanwinst om te bewijzen, dat zij met hun tijd medegingen!

De verschillende bemoeiingen met de advertenties hadden zooals wij zagen, het gevolg, dat de inkomsten uit het advertentie-blad achteruit gingen.

Wij geven hier een curve van de baten, die het Tijdschrift in de jaren 1885—1910 van het Advertentie-blad trok. Wij zien hoe deze in de eerste jaren slechts langzamerhand toenamen,

Advertentie-blad. Bate in guldens voor het Tijdschrift.
 G., D., Str., B. = Gérantschap van GUYE, DELPRAT, STRAUB, BURGER.
 Eerste regeling 1885—1896; 2e regeling 1897—1905; 3e regeling van 1906 af: Tijdschrift $\frac{2}{3}$; uitgever $\frac{1}{3}$.

om echter van het jaar 1904 af plotseling zeer krachtig te stijgen. Om papier te sparen heb ik de curve niet verder gegeven!

Den invloed van beperkende bepalingen voor het opnemen van advertenties: *niet noemen van namen van ziekten, niet tusschen den tekst opnemen van advertenties, niet opnemen van kwakzalvers-middelen* ziet men duidelijk, o.a. bij *a.* en *b.* NOLEN heeft niet zoo geheel ongelijk gehad! Maar langzamerhand zien wij den Red.-Gérant meer vertrouwen krijgen in den vooruitgang van het Adv.blad, want de post der inkomsten hiervoor op de Begrooting, die in 1904 nog op f 3000.— geraamd was, was in 1905 op f 4000.—, in 1906 op f 5000.—, in 1908 op f 6500.— en in 1909 op f 7500.— geraamd, en de inkomsten kwamen daarmee nagenoeg geheel overeen, zoodat het vaak gebezigde argument tegen grootere gestrengheid ten opzichte van de advertenties, omdat daardoor de inkomsten achteruit zouden gaan, niet meer steekhoudend bleek te zijn.

De Redactie kon dus gerust op meer critiek blijven aandringen.

In 1906 werd een nieuwe winstverdeling over het Advertentie-blad met den uitgever gemaakt, dat wij in het vorig Hoofdstuk hebben medegedeeld.

In 1908 kwam deze oude zaak nog weer eens uitvoerig in behandeling; maar men achtte

het toch beter om maar geen bepaalde definitie van het al of niet geoorloofde te geven, omdat de Gérant na de besprekingen wel voldoende kon opmaken in welken geest de Vereeniging gehandeld wenschte te hebben.

De beide beheerende Redacteurs wendden zich daarop in eene circulaire, d.d. JUNI 1908, tot „hare geachte adverteerders” en vestigden er hunne aandacht op, dat zij sinds lang den strijd aangebonden hadden tegen de kwakzalverij met geneesmiddelen en dat het verwijt dat de dagbladpers hun maakte, dat ook zij telkens kwakzalvers-advertenties opnamen, onjuist was. Steeds had de Redactie alle bedrieglijke of uit onzuivere bronnen voortkomende advertentiën principieel afgewezen. Maar eerlijke aankondigingen van de producten der pharmaceutische industrie nam zij gaarne op.

De beh. Redacteurs deden daarom „een beroep op de goede gezindheid der adverteerders om „medewerking te geven in den strijd tegen de kwakzalverij door uit hunne advertenties datgene weg „te laten wat ook in den vorm maar op een kwakzalversaankondiging gelijk.” De woorden „het beste „middel”, „absoluut zekere uitwerking” enz. en ook de indicaties, waarop de middelen moeten worden gebruikt, benevens de doseering, moeten dus in de advertenties niet worden opgenomen.

Eene Duitsche vertaling was aan deze circulaire toegevoegd.

In de in 1905 door BURGER opgerichte NEDERL. VEREENIGING DER GENEESKUNDIGE PERS werd later (1908) de questie der geneesmiddelen en advertenties in geneeskundige en pharmaceutische vakbladen nog eens uitvoerig in een Buitengewone Vergadering besproken.

Van het opnemen in het algemeen van advertenties bij het Tijdschrift behoeft de Redactie geen spijt te hebben.

HOEWEL ik mij zoo stipt mogelijk heb gehouden aan de opdracht om slechts over de eerste 50 jaren van de geschiedenis van het Tijdschrift te gewagen, kan ik niet nalaten een korte vergelijking te laten volgen van het Tijdschrift van die jaren met dat der daarop gevolgde 25 jaren.

Ten eerste wat de behuizing der Redactie betreft. Tot in de eerste jaren van het Redactieschap van Prof. VAN RIJNBEEK bezat de Redactie geen eigen kantoor. Alle administratieve en redactioneele werkzaamheden werden door den Gérant, den Redacteur-Gérant, den secretaris

KAMER VAN DEN BEH. REDACTEUR.

der Redactie, of zooals hij tenslotte betiteld werd, den tweeden beheerenden redacteur, in diens eigen woning verricht. Het „Archief” van het Tijdschrift, bestaande in een stapel ongeschifte papieren, placht dan ook, bij elke verwisseling in het leiderschap, in een kist verpakt van den aftredenden naar den nieuwen grootwaardigheidsbekleeder te verhuizen.

Bij den steeds toenemenden omvang der jaargangen van het Tijdschrift, den steeds toenemenden omvang der werkzaamheden, waardoor toevoeging van hulpkrachten aan den

tweeden beheerenden redacteur noodzakelijk werd, bleek het echter in 1920 gewenscht een eigen kantoor voor de redactie, buiten de woning van Collega MUNTENDAM in te richten. En zoo betrok deze, na de JAN LUYKENSTRAAT, een paar gestoffeerde, doch ongemeubelde kamers in de HEMONYLAAN. De meubels werden door den tweeden beheerenden redacteur uit diens eigen woning ten gebruike afgestaan.

In 1922 verhuisde dit kantoor naar een huis in de P. C. HOOFSTRAAT 164, in 1925 naar de NICOLAAS MAESSTRAAT.

Toen na het overlijden van Collega MUNTENDAM de redactioneele en administratieve werkzaamheden ten Redactie-kantore eene algeheele hervorming ondergingen, bleek ook dit huis te klein en werd een ruim heerenhuis in de VAN EEGHENSTRAAT 129 gehuurd en gemeubeld.

KAMER VAN HET SECRETARIAAT DER REDACTIE.

Hierheen werd de geheele administratie, alsmede de boekerij der Redactie (thans bestaande uit ruim 2000 boekwerken en talrijke tijdschrift-reeksen) overgebracht. Het is mij een genoegen een reproductie van een foto daarvan als titelplaat van dit boek te kunnen geven.

Tevens geven wij eenige kijkjes van het interieur van de werkplaats, waar de wekelijksche nummers van het Tijdschrift in elkaar gezet worden.

In de kamer van den beh. Redacteur hangen eenige van de door den kunstschilder, den heer L. J. GOUDMAN geschilderde portretten van de onderscheidene Gérants, Redacteur-Gérants, Secretarissen en plaatsvervangende Redacteur-Gérants. Van hier uit gaan de bevelen naar de onderscheidene afdeelingen.

In de kamer van het Secretariaat der Redactie waar MEJ. DR. E. SLUITER den scepter zwaait, staat een gedeelte der boekerij.

De vergaderzaal der Redactie huisvest een ander deel der boekerij. Ook daar hangen eenige der geschilderde portretten.

De ruimten voor de huisvesting der Redactie zijn dus in den loop der jaren belangrijk vergroot; maar ook het Tijdschrift zelf vertoont de uiterlijke teekenen van welvarendheid, zooals dit bij bejaarden wel meer het geval is:

Het aantal *bladzijden* der jaargangen, dat in 1907 3680 bedroeg, is in 1930 tot 6292 gestegen; het *Register*, dat in 1907 82 bladzijden bedroeg is in 1930 tot 169 bladzijden geklommen; *illustraties* ontbreken in bijna geen enkel nummer, in vele nummers komen talrijke illustraties voor;

het aantal *betalende abonne's* is van ongeveer 3000 in 1907 tot ruim 4900 in 1930 gestegen.

VERGADERZAAL DER REDACTIE.

Daarbij is de uitgifte der OPUSCULA van 1907 geregeld voortgezet: het 10e Deel is onlangs verschenen; de sedert 3 jaren in het Tijdschrift verschenen Klinische lessen zijn, jaarlijks in een bundel vereenigd, verkrijgbaar gesteld; de belangrijke maandelijksche bijdragen op historisch-geneeskundig gebied zijn afzonderlijk als *Bijdragen tot de geschiedenis der Geneeskunde* verkrijgbaar, eveneens de bundels van de rubriek „Arts en Samenleving”. Verder zijn de Verslagen der Vereenigen, waardoor de lezers zich kunnen vergewissen hoe en wat in de verschillende specialistische Vereenigen gewerkt wordt, zeer uitgebreid.

Van de *boekerij* zijn van 1915 af tot 1922 toe eenige lijsten van de voorhanden werken uitgegeven. In 1925 is daarop eenen Catalogus van de eerste 1000 deelen gegeven en in 1932 zal die van de volgende 1000 deelen verschijnen.

Er is leven in de brouwerij!

Ook de Vereeniging van geneeskundigen, die het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde uitgeven, is in omvang toegenomen: van 38 leden in 1907 is deze geleidelijk tot 58 in 1931 gestegen; maar de leiding van het geheel is er niet losser door geworden. Terwijl PENN in 1857 als Gérant aan het hoofd stond van een 30-tal *redacteurs*, die met animo en goeden wil beginnende, toch moeilijk tot één samenwerkend geheel te brengen waren, moest ook ZEEMAN zich voornamelijk met losse werkkrachten door de moeilijkheden heenslaan. De reorganisatie van 1883, ZEEMAN's laatste jaar als Gérant, bracht reeds meerdere vastheid in de medewerking, die onder GUYE en zijnen opvolger, maar vooral onder STRAUB en BURGER door meer vaste regelen werd gebonden. Sedert de door VAN RIJNBEEK ingestelde organisatie, waarbij de verschillende onderdeelen van het Tijdschrift onder het toezicht van afzonderlijke chefs gesteld werden, werkt de machine met een stiptheid, die men van een moderne machine gewend is: met den eersten post vindt men des ZATERDAGS morgens zijn Tijdschrift-nummer aan het ontbijt, een nummer, dat zelden minder dan 6 vellen druks bevat, de zeven dikwerf overschrijdt; en *Elck wat Wils* geeft. Dat spreekt van zelf, zal men zeggen; maar van zelf gaat dit alles slechts wanneer de machine goed verzorgd en de machinist wakker op zijn post is, zooals bij het Tijdschrift het geval is.

Dat die gestadige toeneming in elk opzicht niet zonder toeneming der kosten geschiedt is, spreekt wel van zelf en zoolang de middelen er zijn is het gezonde politiek om tegen geen uitgaven voor verbetering op te zien. En gezonde politiek doet geene uitgaven, die niet verantwoord zijn. Het Tijdschrift-bedrijf is geen Gemeente-zaak.

De jaarlijksche *uitgaven* van het Tijdschrift, in 1907 tot het belangrijke bedrag van rond /40300.- gestegen, hebben in 1930 rond /146.000.- bedragen.

Was het Advertentie-blad niet bijgesprongen, dan zou het Tijdschrift niet op de zelfde wijze hebben kunnen blijven voortleven. Uit het verslag van de commissie tot het nazien van de Rek. en Ver. over 1930 weten wij, dat het verlies op de exploitatie van het Tijdschrift, zonder het Advertentie-blad, van 1925 tot 1930 schommelde tusschen /19000.- en /26000.- en nimmer minder dan /15000.- per jaar bedroeg.

De uitgaven voor de Redactie alleen zijn van rond /24000.- in 1925 tot rond /33000.- in 1930 gestegen. In 1908 hadden zij ongeveer /7300.- bedragen.

Aan alle zijden dus toeneming: toeneming in bloei door aanhoudende vermeerdering van het aantal abonne's, toeneming in omvang, toeneming van uitgaven, maar ook toeneming van de blijmoedigheid over het welslagen van de in 1857 op touw gezette onderneming. Blijmoedigheid, welke in de eerstvolgende jaren wel op een harde proef gesteld zal worden, maar die gesterkt zal worden door de overtuiging, dat de teugels van het bewind in goede handen zijn en de rechte weg niet uit het oog zal verloren worden.

BIJLAGEN.

BIJLAGE I.

GEZEGELD EXEMPLAAR VAN EEN, VOOR EEN DEEL DOOR MUIZEN
AANGEKNAAGD, OMSLAG VAN EEN AFLEVERING VAN 1861.

(Het allereenigste bestaande exemplaar van zulk een omslag).

Men zie hierover ook bladz. 27 en 28.

N TIJDSCHRIFT V. GENEESKUNDE,

NEDERLANDSCHE MAATSCHAP V. BEVORDERING DER GENEESKUNST.

ONDER REDACTIE VAN:

Dr. G. A. N. ALLEBÉ.	Dr. A. H. ISRAËLS.
" J. A. BOOGAARD.	Prof. F. W. KRIEGER.
" J. E. C. VAN CAMPEN.	Dr. L. LEHMANN.
" J. L. CHANFLEURY VAN HJSELSTEYN.	Prof. C. A. J. A. OUDEMANS.
" L. ALI-COHEN.	Dr. J. PENN.
Prof. I. VAN DEEN.	" M. POLANO.
Dr. L. J. EGELING.	" J. N. RAMAER.
Prof. J. VAN GEUNS.	" F. J. J. SCHMIDT.
Dr. J. P. GILDEMEESTER.	Prof. G. E. VOORHELM SCHNEEVOOGT.
" K. M. GILTAY.	Dr. J. M. SCHRANT.
" C. GOBÉE, Gep. 1sten Off. v. Gez. 1ste kl.	Prof. A. E. SIMON THOMAS.
Prof. H. J. HALBERTSMA.	Dr. A. H. SWAAGMAN.
Dr. A. W. M. VAN HASSELT, 1sten Off. v. Gez. 2de kl.	" J. TEIXEIRA DE MATTOS.
Prof. A. HEYNSIUS.	" J. W. R. TILANUS.
" J. VAN DER HOEVEN.	" J. ZEEMAN.
Dr. E. F. HOYACK.	

Comité van Redactie: C. GOBÉE, J. PENN, C. E. V. SCHNEEVOOGT, J. W. R. TILANUS en J. ZEEMAN.

VIJFDE JAARGANG.

VOORWAARDEN.

Elke Jaargang van het *Ned. Tijdschrift v. Geneesk.* vormt een boekdeel van ruim 720 bladzijden.

De prijs per Jaargang is f 9.50; over dit bedrag wordt in de maand Maart gedisponeerd.

De intekening geschiedt met *franco* aanvraag bij den Uitgever van het *Tijdschrift* en bij de Boekhandelaren van het Rijk.

Men abonneert zich voor niet minder dan een Jaargang.

Alle voor dit *Tijdschrift* bestemde stukken, gelieve men *franco* in te zenden aan de Redactie, onder het couvert van den Uitgever H. A. FRIJLINK, te Amsterdam, Singel bij de Gasthuismolensteeg, F. 383.

AMSTERDAM,
FRIJLINK.
1861.

In Tijdschrift no. 43, July 1863

Geen stukken 1863. In Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde

Anatomie (normale histologie daaronde)	13
Physiologie { Neurophysiologie, enz.	DE LEEUW.
{ Physiologische Chemie en Phys.	YNSIUS.
Anthropologie	VAN DER HOEVEN.
Hygiëne en Diaetetica	{ G. A. N. ALLEBÉ, K. M. GILTAY, A. H. ISRAËLS.
Pharmacologie	{ F. J. J. SCHMIDT, C. A. J. A. OUDEMAEK.
Toxicologie	A. W. M. VAN HASSELT.
Pathologische Physiologie	J. VAN GEUNE.
Pathol. Chemie	K. M. GILTAY.
Pathol. Anatomie (pathol. histologie)	{ J. P. GILDEMEESTER, J. M. SCHRANT.
Pathologie en Therapie	
a) hersen-, ruggemerg- en zenuwziekten	{ J. N. RAMAER, G. E. V. SCHNEEVOOGT.
b) ademhalingswerktuigen	C. GOBÉE.
c) bloedsomloopsorganen	F. J. J. SCHMIDT.
d) spijsverteringsorganen	J. P. GILDEMEESTER.
e) nierziekten	L. ALI-COHN.
f) ziekten der pis- en geslachtswerktuigen	J. L. CHANFLEURY VAN IJSELSTEM.
g) syphillis	J. ZEEMAN.
h) huidziekten	C. GOBÉE.
i) typhosen en typhosen	B. C. VAN AMPPE.
k) kinder- en vrouwenziekten	JANN.
Obstetrie	JIMON THOMAS.
Chirurgie	{ F. W. KRIEGER, M. POLANO.
Ophthalmologie	J. W. R. TILANUS.
Otiatrie	E. F. HOTACK.
Psychiatrie en psychologia [medica et forensis]	{ A. H. SWAAGMAN, J. N. RAMAER, G. E. V. SCHNEEVOOGT.
Geschiedenis der Geneeskunde	
Med. Geographie	A. H. ISRAËLS.
Epidemiologie	
Statistiek	J. ZEEMAN.
Medicina politica. }	L. ALI-COHN.
Hygiëne publica. }	L. J. EGELING.
	J. PENN.
Medicina forensis	J. TEIXEIRA DE MATOS.
Militaire geneeskunde	{ C. GOBÉE, A. W. M. VAN HASSELT.
Vee-artsenijkunde	L. ALI-COHN.
Berigten. Buitenland	J. PENN.
" Binnenland	L. ALI-COHN.
Mil. geneesk. personalia	C. GOBÉE.

De Redacteurs zijn persoonlijk geheel verantwoordelijk voor de rubricke bij hun naam vermeld staat, met uitzondering evenwel voor de stukken die ondertekend worden opger

Het Hoofdbestuur schat melden dat de aanvankelijke onderbovenstaanden titel, is gew. Drie nieuwe Afdelingen hebbe. Delft (met 8 Leden: — Secretaris Dr VOORN), Tilburg (met 10 Leden: — POMPE), de Beijerlanden en Omstrek. — Secretaris Dr. A. TH. WINKLER te Selmonde daarentegen heeft zich ontbonden.

Wijders hebben zich aan de Algemeen gesloten de H.H.:

- † J. AARSEN 1), Midwolde.
- † J. ALKEN, Vlagtwedde.
- † J. L. ASMUSSEN, Katwijk aan Zee.
- † C. M. BAL, St. Anna Land.
- † B. VAN BAREN, Knijpe.
- † J. J. E. BENTZON, Doelichem.
- * J. BOLKESTEIN, Haarlemmermeer.
- † W. BODENSTAFF, Genneep.
- † P. BONN, Krommenie.
- * J. W. G. TER BRAAK, Eibergen.
- † H. L. BRAAM, Rossem.
- † J. BROEKSMIT, Rozenburg.
- † L. H. BRUNING, IJsselstein.
- † G. G. BRUNS, Zevenhuizen.
- † P. DE BRUIJNE, Woensdrecht.
- * B. A. F. H. BUDDENBORG, Hillegom.
- * F. T. W. VAN COOTH, Ravestein.
- * A. DONCAN, Wormerveer.
- † E. DONKERSLOOT, West-Terschelling.
- * A. H. C. VAN DRIEL, Amersfoort.
- † J. A. VAN ENST, Diemerbrug.
- * J. G. FABER, Zetten.
- * J. F. FINKENFLUGEL, Bergschenhoek.
- † A. J. C. FRANS, Haarlemmermeer.
- * D. FVAN, Bergschenhoek.
- † C. GROENEBOOM, Echten.
- † L. HANNEMA, Akkrum.
- † D. J. HANZON, Oldemarkt.
- * R. E. HARKEMA, Zwalpe.
- * B. HARTOG, Wormerveer.
- † M. J. HASSEL, Zaandijk.
- * J. VAN HATTEM, Hellevoetsluis.
- † H. J. VAN HENGEL, Oen.
- † J. JASPERS, Kaalshoven.
- * A. F. J. INGENHOUSZ, Breda.
- * P. A. VAN DER KETTEN, Beek.
- * FR. TH. SCHELTS VAN KLOOSTERHUIS, Sijderveen.
- † G. KORTEWEG, Zijderveld.
- † G. DE LANG, Hellevoetsluis.
- * H. P. C. VAN DER LEE, Purmerende.
- † A. VAN DER LEEUW Ca., Amersfoort.
- † P. VAN LEYDEN, Crommenie.
- † H. A. MEUTER, Nijkerk op de Veluwe.
- † C. W. D. P. MORELL, Hees.
- † J. MULDER, Zaandijk.
- † W. NUIJENS, Haastrecht.
- † D. PEEL, Heino.
- † G. L. V. PERNIS, Ooltgensplaat.
- * H. W. PETERS, Horst.
- * C. PLANTEN, Doelichem.
- * C. G. L. PRILLEVITZ, Ablasserdam.
- † P. PRINS, Zaandijk.
- † G. FOLMER REDDINGIUS, ten Boer.
- † K. A. BOMBACH, Hellevoetsluis.
- † J. SCHEEPENS, Wilnis.
- † G. A. SOETEMAN, Rijswijk.

1) De met † geteekenden zijn tevens Inteckenaars geworden op het Tijdschrift, de met * geteekenden waren, alsk als de ongeteekenden zijn enkel als Leden toegetreden.

- † J. AARSEN.
- † J. AARSEN, Zaandijk.
- † J. AARSEN, Bergen op Zoom.
- † J. AARSEN, Ukeien.
- † J. AARSEN, Westzaan.
- † J. AARSEN, Water, Wormerveer.
- † J. AARSEN, Wechel, Helleendoorn.
- † J. AARSEN, Wicheren, Breda.
- † J. AARSEN, Van Wieringen, Lekkerkerk.
- † J. AARSEN, Zembsch, Baambrugge.
- † J. AARSEN, K. F. VON ZIEGENWEIDT, Oosthuizen.

Terwijl wijders eenige der zich aangemeld hebbende H.H. door ons opmerkzaam zijn gemaakt op Afdelingen, in hunne nabijheid gevestigd. wachten wij, na verstrekte inlichtingen, nog nadere opgaven in van de H.H.:

L. MEERMAN, 's Gravemoer; H. J. PEPPINK, Spijkensisse; H. DE VETTEN, Muasland en J. WARNING, Uitgeest.

Hoofdbestuurders voegen hierbij het verzoek dat voor zoo ver ten opzichte der bovengenoemde H.H. eenige dwaling of misvatting mogt zijn ontstaan ten opzichte van het al dan niet INTEEKENAAR zijn of willen worden, zulks spoedig franco aan den Ondergeteekende mogt worden berigt, ten einde alle vertraging in de toezending van het Tijdschrift mogt worden voorkomen. Opdat alvast omtrent de voorwaarden van Inteckening voor de Leden geen misverstand ontsta of blijve, zijn deze ten overvloede op de ommezijde van dezen omslag afgedrukt.

Nogmaals herinneren zij daarbij aan de Inteckenaars, die nog niet LEDEN zijn (en 't getal is wél p. m. 400), dat het Lidmaatschap der Algemeene Afdeling hun slechts VIJFTIG CENTS per Jaar kost.

Zij herhalen even zeer de ernstige bede, dat al wie wijders mogt willen toetreden, nog in deze Maand Januarij den Ondergeteekende, VRACHTVRIJ, daarvan berigt gelieve te zenden; en noodigem alle Leden der Maatschappij beleefdelijk uit, daartoe bij hunne Kunstbroeders de krachtigste pogingen aan te wenden. Ter dienste van hen, die zich aan eene der reeds gevestigde Afdelingen zouden willen aansluiten, laten wij hier de namen der Afdelingen en hare Hoofdzetels volgen:

Ablasserwaard, Amsterdam, Arnhem, Assen, de Beijerlanden, Delft, Friesland (Leeuwarden), Gooiland, 's Graveshage, Groningen, Haarlem, Kampen, Leiden, Meppel, Oldambt, Onderdendam, Overflakkee, Rotterdam, Schiedam, Tiel, Tilburg, Utrecht, Westerkwartier, Westfriesland (Hoorn), Woerden, Zeeland (Middelburg), Zutphen.

Ten slotte worden de AFDEELING-SECRETARISSEN dringend uitgenoodigd ten spoedigste, immers uiterlijk op 15 Januarij (aan de wetsbepaling, die 't vóór 1° Januarij eischt, is tot nog toe slechts voldaan door de Afdelingen Delft, Gooiland, Tiel, Onderdendam en Westfriesland) aan den Algemeenen Penningmeester Dr. BOURSE WILS, te Leiden, toe te zenden DE VERBETERDE NAAMLIJST DER BESTUURS- EN AFDEELINGS-LEDEN. — De uitgebreidheid, die vermoedelijk de administratie thans verkrijgen zal, maakt het spoedig verschijnen eener juiste Naamljst — met nauwkeurige aanduiding wie der Leden tevens Inteckenaars zijn of willen worden — hoogst noodig.

En hiermede zij nogmaals het streven der Maatschappij allen Geneeskundigen in Nederland hartelijk aanbevelen,

in naam des Hoofdbestuurders

J. P. HEIJE,

Hoofdbestuurder Secretaris.

Amsterdam 5 Jan. 1861.

VOORWAAR

INTEEKENING

VOOR DE LEDEN DER NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER
GENEESKUNST, VOLGENS HET CONTRACT MET DIE MAATSCHAPPIJ.

Terwijl de prijs van het Tijdschrift voor *niet-Leden* f 9.50 per Jaargang bedraagt, is zij voor de
LEDEN *der Maatschappij* slechts f 6,50, franco per post. De Inteekening voor de *Leden* geschiedt
uitsluitend bij den Uitgever. De abonnementsgelden moeten vóór 20 Februarij, franco worden inge-
zonden aan het adres van Dr. J. PENN, Wolvenstraat te Amsterdam. Bij gebreke van dien wordt in
de maand Maart over den inteekeprij met 25 Cents verhoging, dus over f 6,75, beschikt.

De Leden der ALGEMEENE AFDEELING van de Maatschappij kunnen, door het inzenden eener som van
f 10, aan Dr. H. BOURSSE WILS, te Leyden, Penningmeester der Maatschappij, of aan Dr. J. PENN,
te Amsterdam, te gelijk den inteekeprij van het Tijdschrift (zijnde f 6,50) en hunne contributie aan
de Maatschappij (zijnde f 3,50) voldoen. De gemakkelijkste en veiligste wijze om dit te doen is *per*
postwissel in *franco* brief.

Ten bewijze van de betaling zullen de namen van hen, die de verschuldigde gelden hebben ingezonden,
op den omslag van het Tijdschrift, in Maart, worden gedrukt.

VII
van
Genk
niet
Leden
Maatschappij

BIJLAGE II.

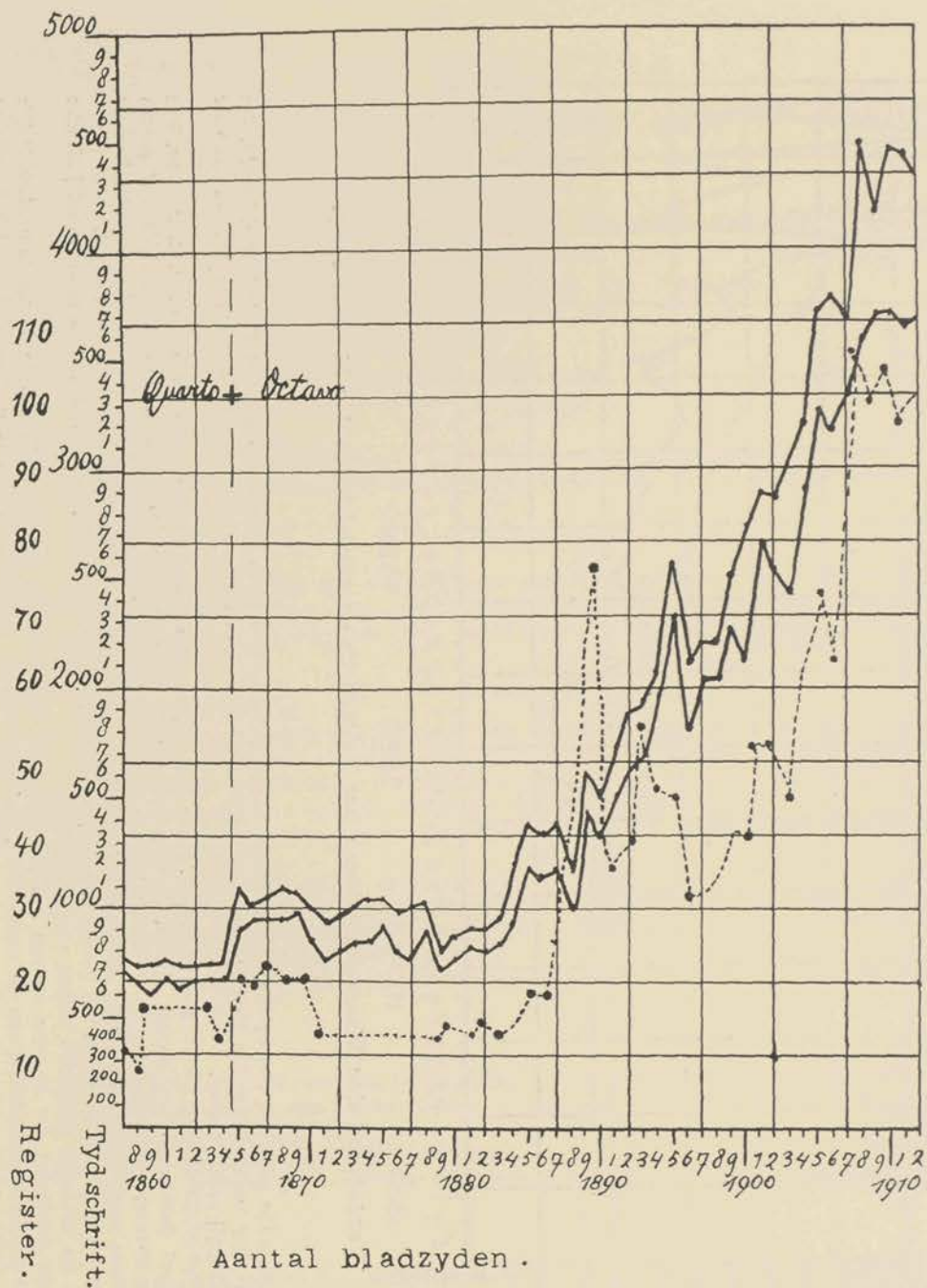
Wij geven hier een curve van het aantal bladzijden van het Tijdschrift MET EN ZONDER de voor de Maatschappij gedrukte stukken, en van het aantal bladzijden van het Register, in de jaren 1857—1910.

Gedurende het Gérantschap van PENN was het aantal bladzijden, 4°-formaat, het kleinst; met het 8vo.-formaat nam het aantal bladzijden toe (1e en 2e Afdeeling) en bleef tot aan het Gérantschap van GUYE, 1884, ongeveer op eenzelfde hoogte; dan begint het duidelijk te stijgen, afleveringen van 2 vel druks waren toen niet zeldzaam, en van nu af aan klimt het aantal bladzijden snel (men sprak toen van „hydropische zwelling” van het Tijdschrift), wel is waar met schommelingen, omdat telkens weer pogingen gedaan werden om den omvang te beperken, maar het door STOKVIS, in GUYE's eerste jaar als Gérant, verwachte luwen der „veelschrijverij” bleef volkomen uit.

In de oorlogsjaren van 1914 en vlgd. trad een sterke vermindering van den omvang op; daarna vermeerde het aantal pagina's in zeer snel tempo en schommelde om de 6000 in 1930. Sedert 1902 wordt het licht tusschen de beide bovenste lijnen grooter, ten gevolge van de toeneming van aantal pagina's, dat bij de reorganisatie-plannen voor de Maatschappij gedrukt moest worden.

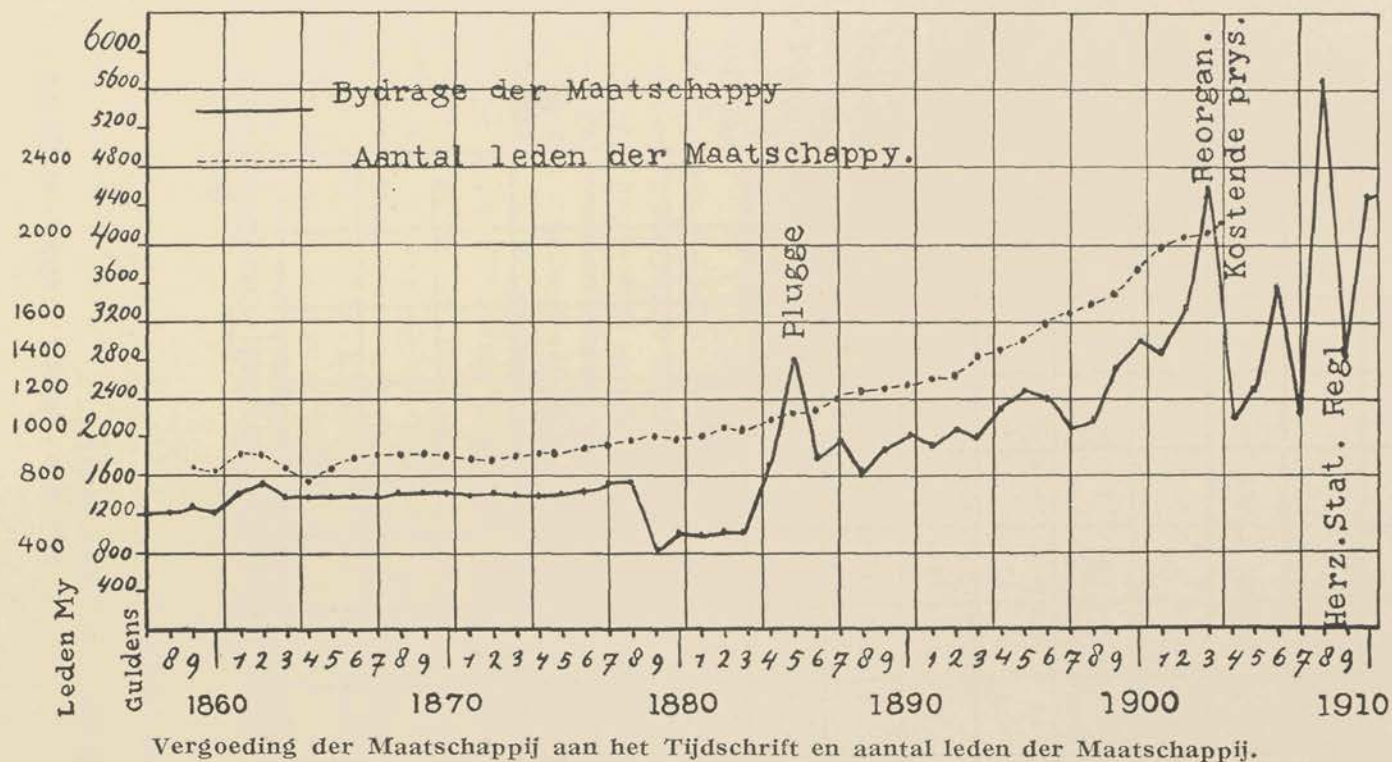
Het REGISTER had in ZEEMAN's tijd een iets grooteren omvang dan onder PENN; onder GUYE nam het in veel sneller tempo toe dan het aantal bladzijden van den tekst; in de jaren 1886—1889 had kennelijk de Secretaris der Redactie, die het bewerkte, eene andere opvatting van het Register en werd eenzelfde onderwerp onder verschillende hoofden opgenomen, waardoor de grootere uitgebreidheid, 77 bladz., die het in 1899 verkreeg verklaard moet worden. ZWAARDEMAKER, die het register van 1890 en 1891 maakte had blijkbaar eene andere opvatting, immers toen daalde de omvang bijna even plotseling als hij gestegen was.

In 1892 werd het door Dr. VLAANDEREN bewerkt en van 1893 af door MEJ. JAS, eerst onder het Red.-Gérantschap van DELPRAT, maar later onder dat van STRAUB; ook toen kreeg het een geringeren omvang, zoodat STRAUB van dezelfde meening blijkt geweest te zijn als ZWAARDEMAKER; immers hoewel de omvang van het Tijdschrift belangrijk toenam, nam die van het Register belangrijk af. Sedert 1904 onder BURGER is de omvang geregeld toegenomen. Het was in diens eerste jaar als Gérant reeds 64 bladzijden, in het laatste jaar 122 bladzijden; en aldoor stijgende was de omvang van het Register in 1930 169 bladzijden.

Aantal bladzyden .

Bovenste lÿn : Geheelee Tydschrift.
 Tweede lÿn : Tydschrift zonder Maatschappy-stukken.
 Stippellyn : Register.

Vergoeding der Maatschappij aan het Tijdschrift en aantal leden der Maatschappij.

De zware lijn geeft het bedrag aan, dat de Maatschappij gedurende de jaren 1857—1910 aan het *Tijdschrift* uitkeerde. Dit bleef tot 1877 ongeveer op één hoogte; toen trad een sterke daling in, in verband met het geringe aantal bladzijden, dat voor de Maatschappij gedrukt werd.

De plotselinge stijging in 1885 was het gevolg van het drukken van het uitvoerige rapport van prof. P. C. FLUGGE. Het bedrag bleef daarna op een hooger niveau, niettegenstaande de meer gunstige voorwaarden, die met het *Tijdschrift* werden overeen gekomen; eensdeels door de vermeerdering van het aantal leden der Maatschappij (gestippelde lijn), anderdeels door het toenemen van het aantal voor de Maatschappij gedrukte bladzijden: *reorganisatie-plannen* der Maatschappij.

De sterke daling in 1904 was het gevolg van het, op voorstel van het *Tijdschrift*, gesloten nieuwe contract, waarbij dit niet meer dan de werkelijk gemaakte kosten vergoed kreeg.

Dat de *herziening der Statuten* en van het Huishoudelijk Reglement der Maatschappij, met de daarmede onafscheidelijk verbonden groote vermeerdering van de drukwerken, de drukkosten in die jaren hoog heeft opgevoerd, laat zich begrijpen; maar het *Tijdschrift* heeft daarvan zeker geen voordeel gehad.

BIJLAGE IV.

REGLEMENTEN
VAN HET NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.

Het eerste Reglement der Vereeniging, dat in het Archief van het Tijdschrift voorhanden is, dateert van 1862. In 1856 was een Reglement voor de Redactie gemaakt, waarvan slechts de inhoud van enkele artikelen bekend zijn. Zie Hoofdstuk II.

Het Reglement van 1862 luidt:

REGLEMENT.

ART. 1.

Het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* wordt uitgegeven door en voor rekening van de Vereeniging van Redacteurs, wier namen op de keerzijde van het Titelblad vermeld zijn.

ART. 2.

Eenmaal 's jaars, zoo mogelijk in de maanden April of Mei, en verder zoo dikwijls het Comité van Redactie zulks noodig oordeelt, of minstens $\frac{1}{3}$ van de leden der Vereeniging schriftelijk het verlangen daartoe te kennen geeft, wordt eene Algemeene Vergadering gehouden.

ART. 3.

Die Vergadering:

- a. beslist omtrent den vorm, de wijze en plaats van uitgave van het *Tijdschrift*;
- b. stelt het contract met de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst vast;
- c. kiest den Drukker en den Uitgever en regelt de voorwaarden met deze;
- d. benoemt het tijdelijk Comité van Redactie en den Gérant;
- e. bepaalt de honoraria voor de Schrijvers, voor den Gérant en voor de personen met de correctie belast;
- f. kiest nieuwe Leden der Vereeniging en heeft het regt het Lidmaatschap te ontnemen;
- g. beoordeelt de Jaarlijksche Rekening en Verantwoording van den Gerant, nadat deze in bijzonderheden is onderzocht door eene Commissie van 3 Leden, hiertoe in de vorige Vergadering door een Lid, dat bij loting is aangewezen, gekozen;
- h. beslist omtrent de bestemming en belegging der gelden en der waarden aan de Vereeniging toebehoorende.

ART. 4.

Elk Lid der Vereeniging heeft het regt nieuwe Leden voor te stellen. De namen der voorgestelde Leden moeten in den oproepingsbrief ter Algemeene Vergadering, die minstens 14 dagen te voren wordt rondgezonden, ter kennis van de Leden worden gebracht.

De stemming geschiedt schriftelijk.

De benoeming geschiedt bij meerderheid van $\frac{2}{3}$ der ter Vergadering aanwezige Leden.

ART. 5.

Het voorstel tot het ontnemen van het Lidmaatschap aan eenig Lid der Vereeniging moet door minstens door $\frac{1}{4}$ der Leden zijn ondertekend, en in den oproepingsbrief ter Algemeene Vergadering ter kennis van de Leden zijn gebracht.

De stemming heeft plaats bij hoofdelijke omvraag.

Het besluit tot het ontnemen van het Lidmaatschap wordt niet genomen, dan wanneer minstens $\frac{2}{3}$ der ter Vergadering aanwezige Leden, uitmakende minstens de helft van het geheele aantal der leden van de Vereeniging van Redacteurs, zich daarvoor verklaren.

Het Lid, waarover gestemd wordt, mag gedurende die stemming niet tegenwoordig zijn.

ART. 6.

Over alle andere voorstellen ter Algemeene Vergadering wordt met meerderheid van stemmen beslist. Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

ART. 7.

De benoeming van Leden van het Comité van Redactie en van den Gérant geschiedt schriftelijk. Wanneer bij eene eerste stemming geene volstreckte meerderheid wordt verkregen, heeft eene tweede vrije stemming plaats, en zoo noodig daarna eene stemming tusschen het dubbeltal van personen die de meeste stemmen hebben verkregen.

Ingeval bij deze laatste stemming een gelijk aantal stemmen op beide personen is uitgebragt, wordt door eene loting beslist.

ART. 8.

De Leden der Vereeniging, wonende buiten de plaats waar de Vergadering wordt gehouden, genieten vergoeding van reiskosten, volgens een daartoe door de Vergadering vastgesteld tarief.

Wanneer de gezamenlijke reiskosten voor eene Vergadering / 150.— te boven gaan, wordt de vergoeding naar evenredigheid verminderd.

ART. 9.

Het Comité van Redactie bestaat uit 7 Leden: 3 Leden binnen, 3 Leden buiten de plaats wonende waar het *Tijdschrift* wordt uitgegeven en den Gérant.

Jaarlijks treden, met het einde van den Jaargang van het *Tijdschrift*, volgens een daartoe opgemaakt rooster, 2 leden van het Comité en de Gérant af, doch zijn herkiesbaar.

ART. 10.

Het Comité van Redactie is belast met:

- a. de beoordeeling der ingekomen stukken. De overige Leden der Redactie stellen zich beschikbaar tot het geven van advies over de hun tot dat einde toegezonden stukken;
- b. de keuze der Referenten en de zorg voor den geregelden gang hunner werkzaamheden;
- c. de zorg voor eene behoorlijke correctie;
- d. de beslissing omtrent het opnemen in het *Tijdschrift* van houtgravuren of lithographiën;
- e. de ruiling van het *Tijdschrift* met andere periodieke werken.

De Leden van het Comité regelen de werkzaamheden aan hunne betrekking verbonden.

ART. 11.

Het Comité van Redactie vergadert zoo dikwijls als zulks door den Gérant of twee andere Leden van het Comité wordt noodig gerekend.

ART. 12.

De Leden van het Comité wonende buiten de plaats waar de Vergadering wordt gehouden, genieten vergoeding van reiskosten volgens het vastgesteld tarief.

ART. 13.

Zoo er bij het Comité bezwaren bestaan tegen het plaatsnemen van stukken, of het opnemen van teekeningen door Leden der Vereeniging ingezonden, wordt, indien de inzender zulks verlangt, de beslissing opgedragen aan arbiters, één door het Comité van Redactie, één door den Inzender, en één door deze beiden te benoemen.

ART. 14.

De stukken worden door de Schrijvers onderteekend. Het Comité heeft de bevoegdheid uitzonderingen op dezen regel toe te laten.

ART. 15.

De oorspronkelijke stukken, waarvoor de Schrijvers zich door hunne naamteekening verantwoordelijk stellen, mogen niet wegens verschil van gevoelen worden geweigerd, maar alleen wegens onbeduidendheid, onwetenschappelijke wijze van bewerking, gebrekkigen of onbehoorlijken vorm der mededeeling, of wegens te grooten omvang.

ART. 16.

De Wetenschappelijke Mededeelingen en Boekaankondigingen moeten beantwoorden aan het plan van het *Tijdschrift*, om zooveel mogelijk in korte trekken een overzicht te leveren van hetgeen er belangrijks in de Geneeskundige Litteratuur voorkomt.

De Wetenschappelijke Mededeelingen moeten zijn deels overzichten over eenig onderwerp uit de stukken van verschillende Schrijvers tot een geheel bewerkt, deels korte mededeelingen van den hoofdinhoud van eenig stuk.

Boekaankondigingen mogen niet enkel een uittreksel uit de aangekondigde werken bevatten; zij moeten eene beschouwing leveren, waaruit de Lezer den hoofdinhoud, strekking en waarde van het aangekondigde werk leert kennen.

ART. 17.

De Schrijvers hebben volkomen vrijheid om van hunne in het *Tijdschrift* geplaatste stukken voor Binnen- en Buitenlandsche *Tijdschriften* of werken of voor Genootschappen zoodanig gebruik te maken, als zij goedvinden.

ART. 18.

Zij kunnen, mits de aanvraag daartoe geschiedt bij de inzending der stukken, afdrucken bekomen tegen betaling der onkosten. Die onkosten zijn:

Voor afdrucken in het formaat van het *Tijdschrift*:

		voor elke 50 Exempl. meer.
voor 25 Exempl. van 1 pagina	f 0.60	f 0.75 "
" 25 " " 2 " "	1.10	" 1.— "
" 25 " " 4 " "	2.20	" 2.— "

Voor overdrukken in octavo-vorm:

		voor elke 50 Exempl. meer.
voor 25 of minder Ex. van 1 pag.	f 1.10	f 0.75 "
" 25 " " " 8 " "	2.—	" 1.— "
" 25 " " " 16 " "	4.—	" 2.— "

ART. 19.

De Gérant is belast met:

- a. de geregelde uitgave van het *Tijdschrift* en de bemoeijingen met drukker en uitgever;
- b. het geldelijk beheer;
- c. de correspondentie.

Hij zorgt dat de rekening en verantwoording over het afgelopen jaar minstens 14 dagen vóór de Algemeene Vergadering is ingezonden aan de Commissie bedoeld bij Art. 3 alin. g.

Hij betaalt de honoraria aan de Schrijvers over het afgelopen jaar in het eerste kwartaal van het jaar uit.

ART. 20.

De effecten, eigendom der Vereeniging, worden ter bewaring in handen gesteld van één der Leden van het Comité van Redactie, daartoe door de Algemeene Vergadering aangewezen. De bladen coupons behoorende bij die effecten, zijn bij den Gérant in bewaring.

ART. 21.

In buitengewone omstandigheden, die onmiddellijke voorziening eischen, is het Comité bevoegd te handelen, behoudens verantwoording aan de eerstkomende Vergadering.

ART. 22.

Dit Reglement wordt door al de Leden der Vereeniging ten blijke dat zij zich daaraan onderwerpen, onderteekend.

Aldus vastgesteld in de Algemeene Vergadering,
gehouden 25 Mei 1862.

In 1864 werd eene *reorganisatie in den vorm* van uitgave van het Tijdschrift gemaakt. Een in dien geest gewijzigd Reglement is niet meer in het Archief voorhanden, evenmin van het Reglement van 1867, dat de wijzigingen door de *reorganisatie van dat* jaar bevat.

In 1883 werd opnieuw een *reorganisatie* ingesteld. Het toen vastgestelde Reglement luidt als volgt:

REGLEMENT.

ART. 1.

Het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* wordt uitgegeven voor rekening van eene Vereeniging van Geneeskundigen. Hunne namen staan op de keerzijde van het Titelblad vermeld.

ART. 2.

Eenmaal 's jaars, zoo mogelijk in de maanden April of Mei, en verder zoo dikwijls de Redactie zulks noodig oordeelt, of minstens $\frac{1}{3}$ van de Leden der Vereeniging schriftelijk het verlangen daartoe te kennen geeft, wordt eene Algemeene Vergadering gehouden.

ART. 3.

Die Vergadering:

- a. beslist omtrent den vorm, de wijze en plaats van uitgave van het *Tijdschrift*;
- b. stelt het contract met de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst vast;
- c. kiest den Drukker en den Uitgever en regelt de voorwaarden met deze;
- d. benoemt de tijdelijke Redactie en den Gérant uit dubbeltallen door de Redactie voor te dragen;
- e. bepaalt de honoraria voor de Schrijvers, voor den Gérant en voor de Redacteurs;
- f. heeft het regt het lidmaatschap der Vereeniging te ontnemen;
- g. beoordeelt de Jaarlijksche Rekening en Verantwoording van den Gérant, nadat deze in bijzonderheden is onderzocht door eene Commissie van 3 Leden, hiertoe in de vorige Vergadering door een Lid, die bij loting is aangewezen, gekozen;
- h. beslist omtrent de bestemming en belegging der gelden en der waarden aan de Vereeniging toebehoorende. De voordeelen, die het *Tijdschrift* oplevert, mogen niet anders dan tot uitbreiding of verbetering van het *Tijdschrift* en bij ontbinding der Vereeniging niet anders dan tot eenig wetenschappelijk doel bestemd worden.

ART. 4.

Ook Geneeskundigen, die geene Leden der Vereeniging zijn, kunnen tot Redacteurs gekozen worden. Wanneer zij hunne benoeming aanvaarden, worden zij tevens Leden der Vereeniging.

ART. 5.

Het gemotiveerd voorstel tot het ontnemen van het Lidmaatschap aan eenig Lid der Vereeniging moet door minstens $\frac{1}{4}$ der Leden zijn onderteekend, en in den oproepingsbrief ter Algemeene Vergadering ter kennis van de Leden zijn gebracht.

De stemming heeft plaats bij hoofdelijke omvraag.

Het besluit tot het ontnemen van het Lidmaatschap wordt niet genomen, dan wanneer minstens de helft van het geheele aantal der Leden van de Vereeniging, zich daarvoor verklaren.

Het Lid, waarover gestemd wordt, mag gedurende die stemming niet tegenwoordig zijn.

ART. 6.

Over alle andere voorstellen ter Algemeene Vergadering wordt met meerderheid van stemmen beslist. Bij staking der stemmen wordt het voorstel geacht *niet* te zijn aangenomen.

ART. 7.

De benoeming van de Leden der Redactie en van den Gérant geschiedt schriftelijk. Ingeval een gelijk aantal stemmen op twee personen is uitgebracht, beslist het lot.

ART. 8.

De Leden der Vereeniging, wonende buiten de plaats waar de Vergadering wordt gehouden, genieten vergoeding van reiskosten, volgens een daartoe door de Vergadering vastgesteld tarief.

ART. 9.

Elk Lid der Vereeniging heeft regt de opneming van eene bijdrage te vorderen, mits die onderteevend zij en niet meer dan twee pagina's druks besla.

De Redactie kan wegens onbetamelijken vorm de plaatsing weigeren, onder verantwoording aan de Algemeene Vergadering.

ART. 10.

De Redactie bestaat uit den Redacteur-Gérant en minstens zes Leden, drie binnen en drie buiten de plaats, waar het *Tijdschrift* wordt uitgegeven. Jaarlijks treden met het einde van den jaargang van het *Tijdschrift*, volgens een daartoe opgemaakten rooster, twee Leden der Redactie af, een binnen en een buiten de bedoelde plaats woonachtig, en zijn niet dadelijk herkiesbaar. De Gérant treedt jaarlijks af, doch is herkiesbaar.

ART. 11.

Op de Redactie rust de zorg, dat het *Tijdschrift* een waardig orgaan zij der Nederlandsche Geneeskunde.

De Redacteur-Gérant beslist, onder verantwoording aan de Redactie, omtrent de plaatsing van ingekomen stukken. De overige Leden der Redactie stellen zich beschikbaar tot het geven van advies over de tot dat einde hen toegezonden stukken.

Hij draagt zorg, onder verantwoording aan de Redactie: *a.* voor geregelde referaten en boekaan kondigingen, onder medewerking van Referenten, door de Redactie uitgenoodigd, aan welke jaarlijks eene vaste toelage buiten het gewone honorarium kan worden toegelegd; *b.* voor eene behoorlijke correctie en beslist het al of niet opnemen van gravures; *c.* voor den ruil met andere binnen- en buitenlandsche Tijdschriften; *d.* voor de geregelde uitgave van het *Weekblad*, waartoe hij zich met drukker en uitgever verstaat; *e.* voor het geldelijk beheer. Hij zendt de rekening en verantwoording over het afgelopen jaar, na voorloopige goedkeuring door de overige Leden der Redactie, minstens 14 dagen vóór de Algemeene Vergadering, aan de Commissie, bedoeld in Art. 3, alinea *g*, en legt zijne begrooting over aan de Vergadering ter goedkeuring.

Hij betaalt de honoraria over het afgelopen jaar in het eerste kwartaal van het jaar uit.

ART. 12.

De Redactie houdt elke maand eene Vergadering, waarop, behalve de Gérant, minstens 3 Leden moeten tegenwoordig zijn, en voorts zoo dikwijls als zulks door den Gérant of twee andere Leden van de Redactie wordt noodig gerekend.

ART. 13.

De Leden der Redactie wonende buiten de plaats, waar de Vergadering wordt gehouden, genieten vergoeding van reiskosten volgens het vastgesteld tarief.

ART. 14.

Jaarlijks wordt eene door de Leden der Vereeniging te bepalen som uitgetrokken, bestemd tot aankoop van Nederlandsche of buitenlandsche boekwerken, welke in het *Tijdschrift* moeten aangekondigd worden.

ART. 15.

De Schrijvers hebben volkomen vrijheid om van hunne in het *Tijdschrift* geplaatste stukken voor Binnen- en Buitenlandsche Tijdschriften of werken en voor Genootschappen zoodanig gebruik te maken, als zij goedvinden.

ART. 16.

Zij kunnen, mits de aanvraag daartoe geschiedt bij de inzending der stukken, afdrukken bekomen tegen betaling der onkosten.

Die onkosten zijn per pagina:

		zonder verlopen,	met verlopen;
voor minstens	25 ex.	f 0.30	f 0.50
"	" 40 "	" 0.45	" 0.65
"	" 50 "	" 0.55	" 0.75
"	" 75 "	" 0.80	" 1.—
"	" 100 "	" 1.—	" 1.20

Afzonderlijke titels worden berekend à 50 cents der pagina gewoon wit papier.

ART. 17.

De effecten, eigendom der Vereeniging, worden ter bewaring in handen gesteld van een der Leden van de Vereeniging, daartoe door de Algemeene Vergadering aangewezen. De bladen coupons, behoorende bij die effecten, zijn bij den Gérant in bewaring.

ART. 18.

In buitengewone omstandigheden, die onmiddellijke voorziening eischen, is de Redactie bevoegd te handelen, behoudens verantwoording aan de eerstkomende Algemeene Vergadering.

ART. 19.

Dit Reglement wordt door al de Leden der Vereeniging, ten blijke dat zij zich daaraan onderwerpen, ondertekend. Het treedt in werking met 1° Januarij 1884.

Aldus vastgesteld door de Algemeene Vergadering,
gehouden 20 Mei 1883.

STATUTEN

VAN DE VEREENIGING

„NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.”

(Goedgekeurd bij Kon. besluit van 31 October 1900, No. 98).

ART. 1. De Vereeniging „Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde” stelt zich ten doel de bevordering van de geneeskundige literatuur in Nederland.

Zij tracht dit doel te bereiken door het in stand houden en uitgeven van het bestaande *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde*.

ART. 2. De vereeniging is gevestigd te Amsterdam, doch hare algemeene vergaderingen kunnen ook in andere plaatsen binnen het Rijk gehouden worden.

ART. 3. De vereeniging vangt aan met den dag harer oprichting, zijnde den achtsten Juli 1900, en eindigt den 31sten December 1929.

ART. 4. De oprichters zijn leden der vereeniging.

Behalve oprichters kunnen alleen oud-leden en leden der redactie van het tijdschrift leden der vereeniging zijn.

Ieder, die voor de eerste maal wordt benoemd tot lid der redactie, wordt daardoor lid der vereeniging en blijft na zijn uittreden uit de redactie dit lidmaatschap behouden. De benoeming geschiedt door de algemeene vergadering op de wijze te bepalen bij huishoudelijk reglement.

ART. 5. Het lidmaatschap der vereeniging houdt op:

- a. door opzegging;
- b. door overlijden;
- c. door ontzetting, bij besluit der algemeene vergadering.

ART. 6. De inkomsten der vereeniging bestaan in:

- 1°. de opbrengst van het tijdschrift;
- 2°. giften en vrijwillige bijdragen;
- 3°. schenkingen, legaten en erfstellingen;
- 4°. subsidiën;
- 5°. gekweekte renten;
- 6°. verdere voordeelen.

ART. 7. De oprichters brengen in de vereeniging in, en dragen aan haar over het bestaande *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde*, hiervoren in art. 1, lid 2 bedoeld, met alle rechten, die zij, ter zake daarvan, hebben of nog mochten verkrijgen, alle overeenkomsten met betrekking tot dat tijdschrift of de uitgave daarvan door hen aangegaan en alle verdere zaken en het overige eigendom door hen voor dat tijdschrift verworven of daartoe behoorend, niets uitgezonderd.

ART. 8. Het bestuur der vereeniging wordt gekozen uit en door de leden, en vertegenwoordigt de vereeniging in en buiten rechten.

ART. 9. Minstens éénmaal in het jaar wordt, vanwege het bestuur, eene algemeene vergadering der leden bijeengeroepen tot behandeling van de belangen en de huishoudelijke aangelegenheden der vereeniging en tot regeling harer werkzaamheden.

ART. 10. Alle aangelegenheden der vereeniging en verder alle gevallen, waarin deze statuten niet voorzien, worden geregeld bij bijzondere reglementen en instructiën of bij besluit der algemeene vergadering.

Die reglementen en instructiën worden door de algemeene vergadering vastgesteld en mogen, evenals de besluiten der algemeene vergadering, niets inhouden in strijd met deze statuten.

In niet geregelde gevallen, waarbij onverwijlde voorziening noodzakelijk of wenschelijk is, heeft het bestuur de algemeene machtiging om al datgene te verrichten, wat, overeenkomstig deze statuten tot bevordering of bereiking van het doel der vereeniging kan strekken, behoudens verantwoording aan de algemeene vergadering.

ART. 11. De inkomsten der vereeniging, welke niet worden geëischt tot dekking harer uitgaven, mogen niet anders worden bestemd dan tot uitbreiding of verbetering van het tijdschrift.

ART. 12. Het vereenigingsjaar loopt van den 1sten Januari af tot en met den daarop volgende 31sten December.

Het eerste vereenigingsjaar eindigt den 31sten December 1900.

ART. 13. Een besluit tot ontbinding der vereeniging, vóór afloop van den in art. 3 bepaalden termijn, kan slechts genomen worden op voorstel van het bestuur of van een derde van het getal leden in eene daartoe opzettelijk bijeengeroepen algemeene vergadering.

Het voorstel moet op den oproepingsbrief tot die vergadering zijn vermeld; voor de aanneming daarvan worden gevorderd de aanwezigheid ter algemeene vergadering van minstens de helft van het getal leden en twee derden der stemmen van de aanwezige leden.

ART. 14. Elk besluit tot ontbinding zal behelzen de benoeming van minstens één vereffenaar en de wijze van vereffening.

Bij gebreke daarvan is, in geval van einde of ontbinding der vereeniging, het bestuur of het laatst overblijvend lid met de vereffening belast.

Het eventueel voordeelig slot der eindrekening, na voldoening van alle schulden, en het overige eigendom der vereeniging zal niet anders mogen worden bestemd dan tot een wetenschappelijk doel, door de algemeene vergadering, of anders door den vereffenaar, aan te wijzen of te bepalen.

ART. 15. Tot wijziging of aanvulling der statuten wordt vereischt de aanwezigheid ter algemeene vergadering van minstens de helft van het getal leden.

Bij ontbreken van het vereischte getal leden wordt de beslissing uitgesteld tot de eerstvolgende algemeene vergadering en op die vergadering wordt voor de aanneming van zoodanig voorstel gevorderd ten minste drie vierden der uitgebrachte stemmen.

Elk voorstel tot wijziging of aanvulling moet op den oproepingsbrief tot de vergadering zijn vermeld.

Besluiten tot wijziging of aanvulling der statuten treden eerst in werking, nadat daarop de Koninklijke goedkeuring is verkregen, voor zooverre deze alsdan nog mocht worden vereischt.

Aldus vastgesteld in de algemeene vergadering der leden te Amsterdam op den achtsten Juli 1900.

Het Bestuur:

M. STRAUB, *Voorzitter*.

P. MUNTENDAM, *Secretaris*.

J. ZEEMAN.

C. A. PEKELHARING.

D. E. SIEGENBEEK VAN HEUKELOM.

H. BURGER.

J. ROTGANS.

J. MENNO HUIZINGA.

VEREENIGING „NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.”

HUISHOUDELIJK REGLEMENT.

HOOFDSTUK I.

Doel.

ART. 1. De vereeniging stelt zich ten doel de bevordering van de geneeskundige literatuur in Nederland.

Zij tracht dit doel te bereiken door het in stand houden en uitgeven van het bestaande *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde*.

HOOFDSTUK II.

Van de Leden.

ART. 2. De oprichters zijn leden der vereeniging.

Behalve oprichters kunnen alleen oud-leden en leden der redactie van het tijdschrift leden der vereeniging zijn.

Ieder, die voor de eerste maal wordt benoemd tot lid der redactie, wordt daardoor lid der vereeniging en blijft na zijn uittreden uit de redactie dit lidmaatschap behouden. De benoeming geschiedt door de algemeene vergadering op de wijze te bepalen bij huishoudelijk reglement.

ART. 3. Het lidmaatschap houdt op:

- a. door schriftelijke opzegging aan het bestuur;
- b. door overlijden;
- c. door ontzetting, op gemotiveerd schriftelijk voorstel van het bestuur of van minstens een derde van het getal der leden, bij besluit der algemeene vergadering.

Een dusdanig voorstel moet in den oproepingsbrief tot de algemeene vergadering worden vermeld; voor de aanneming daarvan wordt gevorderd de aanwezigheid van tenminste de helft van het getal der leden en twee derden der stemmen van de aanwezige leden.

ART. 4. De leden zijn verplicht, in het belang van het tijdschrift der redactie, op haar verzoek, ten allen tijde van advies te dienen.

ART. 5. De leden ontvangen het tijdschrift kosteloos.

ART. 6. Elk lid heeft recht de opneming van eene bijdrage in het tijdschrift te vorderen, mits die bijdrage door hem ondertekend wordt en niet meer dan twee bladzijden druks beslaat.

De redactie kan wegens onbetamelijken vorm de plaatsing weigeren, onder verantwoording aan de algemeene vergadering.

ART. 7. De leden, woonachtig buiten de plaats, waar eene algemeene vergadering wordt gehouden, genieten voor het bijwonen der vergadering vergoeding van reis- en verblijfkosten.

HOOFDSTUK III.

Van de Redactie.

ART. 8. De redactie bestaat uit één of twee beheerende redacteuren en zes andere leden, van welke laatsten drie binnen en drie buiten Amsterdam woonplaats moeten hebben.

De beheerende redacteur of beheerende redacteuren worden door de algemeene vergadering aangewezen.

ART. 9. De beheerende redacteur of beheerende redacteuren worden telkens voor den tijd van één vereenigingsjaar benoemd, doch zijn terstond weder benoembaar.

De overige leden van de redactie worden benoemd voor den tijd van drie jaren. Jaarlijks, met den laatsten December, treden, volgens een door de redactie vast te stellen rooster, één binnen en één buiten Amsterdam woonachtig lid af, die niet dadelijk weder benoembaar zijn.

Nieuw gekozen leden treden in functie op den eersten Januari volgend op hunne benoeming.

De redactie maakt voor elke vacature in haar midden eene voordracht van twee personen op.

ART. 10. De redactie is bevoegd aan vaste medewerkers, buiten het gewone honorarium, jaarlijks eene toelage toe te kennen.

ART. 11. De leden der redactie genieten voor het bijwonen der vergaderingen vergoeding van reis- en verblijfkosten.

ART. 12. Zoo dikwijls als de beheerende redacteur of de beheerende redacteuren zulks noodig oordeelen, doch ten minste zesmaal in het jaar, wordt een vergadering der redactie uitgeschreven.

De beheerende redacteur of de beheerende redacteuren zijn daarenboven verplicht eene vergadering der redactie bijeen te roepen binnen veertien dagen, nadat door minstens twee leden der redactie, daartoe schriftelijk aanzoek is gedaan.

De beheerende redacteur of de beheerende redacteuren dragen zorg, dat de oproepingsbrieven voor de vergaderingen der redactie minstens één week te voren aan de leden worden toegezonden.

ART. 13. De beheerende redacteur of de beheerende redacteuren zorgen, onder verantwoording aan de redactie, voor:

- a. eene geregelde en behoorlijke uitgave van het tijdschrift;
- b. voor referaten en boekaankondigingen;

- c.* voor eene behoorlijke correctie;
- d.* voor het ruilen met andere binnenlandsche en buitenlandsche tijdschriften, en wijders
- e.* voor alles, wat den inhoud van het tijdschrift betreft.

De beheerende redacteur of de beheerende redacteurs beslissen, onder verantwoording aan de redactie, omtrent de plaatsing van bijdragen en andere ter opneming ingezonden stukken, behoudens het bepaalde bij art. 6.

ART. 14. De beheerende redacteur of de beheerende redacteurs zijn tevens belast met het geldelijk beheer.

Zij ontvangen alle aan de vereeniging toekomende gelden en doen alle uitgaven voor de vereeniging. Zij houden van alle ontvangsten en uitgaven nauwkeurig boek.

Zij bezorgen, in de maand Januari van elk jaar, de uitbetaling der honoraria en toelagen over het afgelopen jaar.

Zij zorgen voor de richtige belegging van gelden en waarden, zij stellen, tegen bewijs van ontvangst, de stukken der aan de vereeniging toebehoorende effecten ter hand aan het, volgens Art. 23, lit. *h* te benoemen lid en bewaren de couponbladen der effecten en de verdere waarden der vereeniging.

Zij doen, minstens veertien dagen vóór de jaarlijksche algemeene vergadering, de rekening en verantwoording van het gehouden beheer over het afgelopen vereenigingsjaar, met de justificatoire bescheiden, benevens eene begrooting van ontvangsten en uitgaven voor het volgende vereenigingsjaar, nadat die rekening en begrooting vooraf door het bestuur zijn onderzocht, toekomen aan de commissie bedoeld in art. 20.

ART. 15. De beheerende redacteurs zijn bevoegd, onder goedkeuring der redactie, hunne werkzaamheden onderling te verdeelen.

HOOFDSTUK IV.

Van het Bestuur.

ART. 16. Het bestuur wordt gevormd door de redactie van het tijdschrift.

De beheerende redacteur of, indien er twee beheerende redacteurs zijn, de eerst gekozene is voorzitter van het bestuur.

Bij verhinderling of ontstentenis van den voorzitter wordt deze, indien er twee beheerende redacteurs zijn, vervangen door den mede-beheerenden redacteur en anders door een door het bestuur uit zijn midden aan te wijzen lid.

Het bestuur benoemt een van zijn leden tot secretaris.

ART. 17. Het bestuur zorgt voor de handhaving der statuten en voor de richtige uitvoering der door de algemeene vergadering vastgestelde reglementen, instructiën en genomen besluiten.

ART. 18. De voorzitter roept, na overleg met den secretaris, de vergaderingen van het bestuur bijeen, zoo dikwijls hij zulks noodig oordeelt.

ART. 19. Hij draagt zorg, dat de oproepingsbrieven tot de algemeene- en bestuursvergaderingen minstens acht dagen te voren aan de leden worden toegezonden, met vermelding van de te behandelen onderwerpen.

HOOFDSTUK V.

Van de Algemeene Vergaderingen.

ART. 20. De jaarlijksche algemeene vergadering wordt gehouden uiterlijk in de maand Mei. Die vergadering is meer bijzonderlijk bestemd voor:

- a.* de benoeming of herbenoeming van den beheerenden redacteur of beheerende redacteurs;
- b.* de vervulling der vacatures in redactie en bestuur);
- c.* de beoordeeling en goedkeuring van de rekening en verantwoording over het afgelopen jaar, nadat daarover rapport zal zijn uitgebracht, door eene commissie van drie leden, daartoe in de vorige jaarlijksche algemeene vergadering, door een bij loting aangewezen lid gekozen;
- d.* aanwijzing van het lid, dat bij ontstentenis van beheerende redacteurs de aan die betrekking verbonden werkzaamheden tijdelijk zal waarnemen;
- e.* de loting voor het lid, welke de commissie hiervoren sub. *c.* bedoeld, zal hebben te kiezen, en wijders voor hetgeen alsnog ter sprake zal worden gebracht of voorgesteld.

ART. 21. Meer algemeene vergaderingen worden gehouden, zoo dikwijls het bestuur zulks noodig oordeelt, of minstens een derde van het getal leden hun verlangen daartoe, onder opgave der te behandelen onderwerpen en de beweegredenen, schriftelijk aan het bestuur hebben kenbaar gemaakt.

Het bestuur is, in het laatste geval, verplicht binnen eene maand aan dat verlangen gevolg te geven.

ART. 22. De voorzitter en secretaris van het bestuur treden als zoodanig mede op in de algemeene vergaderingen.

De secretaris houdt van die vergaderingen notulen, welke in een afzonderlijk boek worden ingeschreven.

ART. 23. Door de algemeene vergadering der leden wordt;

a. de vorm en wijze van uitgave van het tijdschrift bepaald;

b. de uitgever van het tijdschrift gekozen en het contract met hem vastgesteld;

c. het contract met de „Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst”, voorzover het tijdschrift tevens dienst doet als orgaan dier Maatschappij, vastgesteld;

d. omtrent uitbreiding of verbetering van het tijdschrift beslist;

e. de benoeming van de beambten, die noodig zullen blijken tot bijstand van de redactie, gedaan;

f. het tractement van den beheerenden redacteur, of de beheerende redacteurs, het honorarium der schrijvers en medewerkers aan het tijdschrift en het salaris van de eventueele beambten geregeld;

g. de wijze van belegging der vrijkomende gelden en andere waarden bepaald;

h. het lid, bij wien de stukken der aan de vereeniging toebehoorende effecten in bewaring zullen worden gegeven, benoemd;

i. de instructie voor de vergoeding van de reis- en verblijfkosten, bedoeld bij de artt. 7 en 11 van dit reglement, vastgesteld.

ART. 24. Behoudens het bepaalde bij de artt. 13 en 15 der statuten en bij art. 3 van dit reglement, worden alle besluiten genomen en benoemingen gedaan bij meerderheid der uitgebrachte stemmen.

ART. 25. Onthoudingen en niet- of niet behoorlijk ingevulde stembriefjes tellen niet mede onder de stemmen.

Bij staking van stemmen over zaken wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Bij staking van stemmen over personen beslist het lot.

ART. 26. Over alles, wat personen betreft, wordt met gesloten briefjes — over zaken mondeling gestemd.

ART. 27. Het lid, bedoeld in art. 23, littera h van dit reglement, doet jaarlijks, vóór den 15den Januari, verantwoording aan den beheerenden redacteur of de beheerende redacteurs, onder overlegging van de aan hem in bewaring gegeven stukken der effecten.

De goedkeuring van de rekening en verantwoording strekt tevens te zijner décharge.

Aldus vastgesteld in de algemeene vergadering der leden,
gehouden te Amsterdam, den achtsten Juli 1900.

Het Bestuur:

M. STRAUB, *Voorzitter.*

P. MUNTENDAM, *Secretaris.*

VEREENIGING „NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.”

HUISHOUELIJK REGLEMENT.

Doel.

HOOFDSTUK I.

ART. I. De vereeniging stelt zich ten doel de bevordering van de geneeskundige literatuur in Nederland.

Zij tracht dit doel te bereiken door het in stand houden en uitgeven van het bestaande *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde.*

HOOFDSTUK II.

Van de Leden.

ART. 2. De oprichters zijn leden der vereeniging.

Behalve oprichters kunnen alleen oud-leden en leden der redactie van het tijdschrift leden der vereeniging zijn.

Ieder, die voor de eerst maal wordt benoemd tot lid der redactie, wordt daardoor lid der vereeniging en blijft na zijn uittreden uit de redactie dit lidmaatschap behouden. De benoeming geschiedt door de algemeene vergadering op de wijze te bepalen bij huishoudelijk reglement.

ART. 3. Het lidmaatschap houdt op:

a. door schriftelijke opzegging aan het bestuur;

b. door overlijden;

c. door ontzetting, op gemotiveerd schriftelijk voorstel van het bestuur of van minstens een derde van het getal der leden, bij besluit der algemeene vergadering.

Een dusdanig voorstel moet in den oproepingsbrief tot de algemeene vergadering worden vermeld; voor de aanneming daarvan wordt gevorderd de aanwezigheid van tenminste de helft van het getal der leden en twee derden der stemmen van de aanwezige leden.

ART. 4. De leden zijn verplicht, in het belang van het tijdschrift, der redactie, op haar verzoek, ten allen tijde van advies te dienen.

ART. 5. De leden ontvangen het tijdschrift kosteloos.

ART. 6. Elk lid heeft recht de opneming van eene bijdrage in het tijdschrift te vorderen, mits die bijdrage door hem ondertekend wordt en niet meer dan twee bladzijden druks beslaat.

De redactie kan wegens onbetamelijken vorm de plaatsing weigeren, onder verantwoording aan de algemeene vergadering.

ART. 7. De leden, woonachtig buiten de plaats, waar eene algemeene vergadering wordt gehouden, genieten voor het bijwonen der vergadering vergoeding van reis- en verblijfkosten.

HOOFDSTUK III.

Van het Bestuur.

ART. 8. Het Bestuur bestaat uit zeven of acht leden, waarvan een lid als Voorzitter en, bijaldien er acht leden zijn, een ander lid als onder-Voorzitter optreedt. Van de zes overige leden moeten bij voorkeur drie binnen en drie buiten Amsterdam woonplaats hebben.

ART. 9. De Voorzitter en de onder-Voorzitter worden door de Algemeene Vergadering aangewezen. Zij worden telkens voor den tijd van één vereenigingsjaar benoemd, doch zijn terstond weder benoembaar.

De overige leden van het Bestuur worden benoemd voor den tijd van drie jaren. Jaarlijks, met den laatsten December, treden volgens een door het Bestuur vast te stellen rooster twee leden af, die niet dadelijk weder benoembaar zijn.

Het Bestuur maakt voor elke vacature in zijn midden eene voordracht van twee personen op.

Nieuw gekozen leden treden in functie op den eersten Januari volgend op hunne benoeming.

ART. 10. Indien door de Algemeene Vergadering een onder-Voorzitter is aangewezen, treedt deze, bij verhindering of ontstentenis van den Voorzitter, als zoodanig op.

Bij gebreke van eenen onder-Voorzitter of bij verhindering of ontstentenis ook van dezen, wordt de Voorzitter vervangen door een door het bestuur, uit zijn midden, aan te wijzen lid.

Het Bestuur benoemt, uit zijn midden, eenen Secretaris.

ART. 11. Het Bestuur zorgt voor de handhaving der Statuten en voor de uitvoering der door de Algemeene Vergadering vastgestelde Reglementen, instructiën en genomen besluiten.

ART. 12. De Voorzitter roept, na overleg met den Secretaris, de vergaderingen van het Bestuur bijeen, zoo dikwijls hij zulks noodig oordeelt.

ART. 13. De Voorzitter draagt zorg, dat de oproepingsbrieven tot de Algemeene en tot de Bestuursvergaderingen minstens acht dagen te voren worden toegezonden, met vermelding van de te behandelen onderwerpen.

ART. 14. Het geldelijk beheer wordt gevoerd door den beheerenden Redacteur of de beheerende Redacteurs.

Zij ontvangen alle aan de Vereeniging toekomende gelden en doen alle uitgaven voor de Vereeniging.

Zij houden van alle ontvangsten en uitgaven nauwkeurig boek.

Zij bezorgen, in de maand Januari van elk jaar, de honoraria en toelagen over het afgelopen jaar.

Zij zorgen voor de belegging van gelden en waarden; zij stellen, tegen bewijs van ontvangst, de stukken der aan de Vereeniging toebehorende effecten ter hand, aan het volgens Art. 26 letter *h* te benoemen lid en bewaren de couponbladen der effecten en de verdere waarden der Vereeniging.

Zij doen, minstens veertien dagen vóór de Jaarlijksche Algemeene Vergadering de rekening en verantwoording van het gehouden beheer over het afgelopen vereenigingsjaar, met de justificatoire bescheiden, benevens eene begrooting van ontvangsten en uitgaven voor het volgende vereenigingsjaar, nadat die rekening en begrooting vooraf door het bestuur zijn onderzocht, toekomen aan de Commissie bedoeld in Art. 23.

HOOFDSTUK IV.

Van de Redactie.

ART. 15. Hij, die door de Algemeene Vergadering is benoemd tot lid van het Bestuur, wordt geacht daardoor tevens te zijn benoemd tot lid der Redactie van het Tijdschrift.

De Voorzitter van het Bestuur is van rechtswege beheerend Redacteur.

Indien door de Algemeene Vergadering een onder-Voorzitter is aangewezen, is deze van rechtswege medebeheerend Redacteur.

ART. 16. De beheerende Redacteurs zijn bevoegd, onder goedkeuring der Redactie, hunne werkzaamheden onderling te verdeelen.

ART. 17. Zoo dikwijls de beheerende Redacteur of de beheerende Redacteurs zulks noodig oordeelen, doch ten minste zes maal in het jaar, wordt een Vergadering der Redactie uitgeschreven.

De beheerende Redacteur of de beheerende Redacteurs zijn daarenboven verplicht eene Vergadering der Redactie bijeen te roepen binnen veertien dagen, nadat door minstens twee leden der Redactie daartoe schriftelijk aanzoek is gedaan.

De beheerende Redacteur of de beheerende Redacteurs dragen zorg, dat de oproepingsbrieven voor de Vergaderingen der Redactie minstens ééne week te voren aan de leden der Redactie worden toegezonden.

ART. 18. De beheerende redacteur of de beheerende redacteurs zorgen, onder verantwoording aan, en zoo noodig in overleg met de redactie, voor:

a. eene geregelde en behoorlijke uitgave van het tijdschrift;

b. voor referaten en boekaankondigingen;

c. voor eene behoorlijke correctie;

d. voor het ruilen met andere binnenlandsche en buitenlandsche tijdschriften, en wijders:

e. voor alles, wat den inhoud van het tijdschrift betreft.

De beheerende redacteur of de beheerende redacteurs beslissen, onder verantwoording aan de redactie, omtrent de plaatsing van bijdragen en andere ter opneming ingezonden stukken, behoudens het bepaalde bij art. 6.

ART. 19. De leden der Redactie genieten voor het bijwonen der vergaderingen vergoeding van reis- en verblijfkosten.

ART. 20. De Redactie is bevoegd aan vaste medewerkers, buiten het gewone honorarium, jaarlijks eene toelage toe te kennen.

HOOFDSTUK V.

Van den Raad van Redacteurs.

ART. 21. De Algemeene Vergadering kan besluiten aan de Redactie één of meer buitengewone Redacteurs toe te voegen, die tezamen met de Redactie vormen eenen raad van Redacteurs.

ART. 22. De beheerende Redacteur of de beheerende Redacteurs, in Art. 15, lid 2 en 3, bedoeld, treden in dien Raad mede als voorzitter en ondervoorzitter op.

Op dien Raad zijn wijders toepasselijk Artikelen 16, 17 en 18 van dit Reglement, met dien verstande, dat waar in die artikelen wordt gesproken van: de Redactie, alsdan zal worden gelezen: de Raad van Redacteurs.

HOOFDSTUK VI.

Van de Algemeene Vergadering.

ART. 23. De jaarlijksche algemeene vergadering wordt gehouden uiterlijk in de maand Mei. Die vergadering is meer bijzonder bestemd voor:

- a. de benoeming of herbenoeming van den beheerenden redacteur of beheerende redacteurs;
- b. de vervulling der vacatures in redactie en bestuur;
- c. de beoordeeling en goedkeuring van de rekening en verantwoording over het afgelopen jaar, nadat daarover rapport zal zijn uitgebracht door eene commissie van drie leden, daartoe in de vorige jaarlijksche algemeene vergadering, door een bij loting aangewezen lid gekozen;
- d. aanwijzing van het lid der Vereeniging, dat bij ontstentenis van beheerende redacteurs de aan die betrekking verbonden werkzaamheden tijdelijk zal waarnemen;
- e. de loting voor het lid, welke de commissie hiervoren in sub c. bedoeld, zal hebben te kiezen, en wijders voor hetgeen alsnog ter sprake zal worden gebracht of voorgesteld.

ART. 24. Meer algemeene vergaderingen worden gehouden, zoo dikwijls het bestuur zulks noodig oordeelt, of minstens een derde van het getal leden hun verlangen daartoe, onder opgave der te behandelen onderwerpen en de beweegredenen, schriftelijk aan het bestuur hebben kenbaar gemaakt.

Het bestuur is, in het laatste geval, verplicht binnen eene maand aan dat verlangen gevolg te geven.

ART. 25. De voorzitter en secretaris van het bestuur treden als zoodanig mede op in de algemeene vergaderingen.

De secretaris houdt van die vergaderingen notulen, welke in een afzonderlijk boek worden ingeschreven.

ART. 26. Door de algemeene vergadering der leden wordt:

- a. de vorm en wijze van uitgave van het tijdschrift bepaald;
- b. de uitgever van het tijdschrift gekozen en het contract met hem vastgesteld;
- c. het contract met de „Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst“, voor zooverre het tijdschrift tevens dienst doet als orgaan dier Maatschappij, vastgesteld;
- d. omtrent uitbreiding of verbetering van het tijdschrift beslist;
- e. de benoeming van de beambten, die noodig zullen blijken tot bijstand van de redactie, gedaan;
- f. het tractement van den beheerenden redacteur, of de beheerende redacteurs, het honorarium der schrijvers en medewerkers aan het tijdschrift en het salaris van de eventueele beambten geregeld;
- g. de wijze van belegging der vrijkomende gelden en andere waarden bepaald;
- h. het lid, bij wien de stukken der aan de vereeniging toebehoorende effecten in bewaring zullen worden gegeven, benoemd;
- i. de instructie voor de vergoeding van de reis- en verblijfkosten, bedoeld bij de artt. 7 en 19 van dit reglement, vastgesteld.

ART. 27. Behoudens het bepaalde bij de art. 13 en 15 der statuten en bij art. 3 van dit reglement, worden alle besluiten genomen en benoemingen gedaan bij meerderheid der uitgebrachte stemmen.

ART. 28. Onthoudingen en niet- of niet behoorlijk ingevulde stembriefjes tellen niet mede onder de stemmen.

Bij staking van stemmen over zaken wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Bij staking van stemmen over personen beslist het lot.

ART. 29. Over alles, wat personen betreft, wordt met gesloten briefjes — over zaken mondeling gestemd.

ART. 30. Het lid, bedoeld in art. 26, littera h van dit reglement, doet jaarlijks, voor den 15den Januari, verantwoording aan den beheerenden redacteur of de beheerende redacteurs, onder overlegging van de aan hem in bewaring gegeven stukken der effecten.

De goedkeuring van de rekening en verantwoording strekt tevens te zijner décharge.

Aldus vastgesteld in de algemeene vergadering der leden, gehouden te Amsterdam, den 8sten Juli 1900, en gewijzigd in de algemeene vergadering der leden, gehouden te Amsterdam, den 22sten November 1903.

Het Bestuur,

M. STRAUB, *Voorzitter.*

P. MUNTENDAM, *Secretaris.*

REGISTER.

A.

Aanbesteding. (Publieke — van het drukken) 356.
 Aantal (Leden Alg. Redactie.) 102.
 „ Redactie-vergaderingen. 112, 262.
 Abonnements-prijs. 68, 70, 73, 147, 180, 197, 199,
 200, 232.
 Acta (van Maatschappij.) 72, 140, 142.
 Administratie 355.
 Advertentie-blad. 168, 178, 195, 200, 222, 254, 263, 350,
 355, 367, 370, 371, 375.
 Advertentie over het Tijdschrift. 23, 117, 118, 367.
 Adviseerend-lid. 264.
 Afdeling v. h. Tijdschrift (Ie en Iie). 58, 108, 114,
 198, 202.
 „ AMSTERDAM. 158.
 „ ARNHEM. 159, 291.
 „ 's-GRAVENHAGE. 71, 106, 289.
 „ GRONINGEN. I, 3, 151.
 „ HAARLEM. 71.
 „ 's-HERTOGENBOSCH. 141.
 „ MIDDELBURG. 201.
 „ OLDAMBT. 180, 226, 252.
 „ ONDERDENDAM. I, 70, 71, 76.
 „ ROTTERDAM. 251, 307, 308.
 „ SCHIEDAM. 56, 69, 74.
 „ TILBURG. 56, 74, 75, 76.
 „ UTRECHT. 159, 304.
 „ VECHT E. O. 250, 362.
 „ WALCHEREN. 149.
 „ WESTER KWARTIER. 71.
 „ WEST-FRIESLAND. 76, 304, 305, 307.
 „ WESTLAND. 182.
 „ WINSCHOTEN. 161.
 „ ZEELAND. 71, 75, 149, 272, 296.
 „ ZUTPHEN. I, 3.
 „ ZWOLLE. 306.
 Afdrukjes. 253, 255, 313.
 Afleveringen. 25, 88.
 Afrekening (met den Penningmeester) 243.
 „ (in kopij). 81.
 Afscheid van VAN MOLL. 349.
 „ „ STRAUB. 267.
 „ „ ZEEMAN. 110.
 Aftreden „ bestuursleden. 329.
 „ „ redacteurs. 43, 105.
 D'AILLY. (Dr.) 105, 112.
 Akademie. (Kon. — van Wetenschappen.) 192.

Alcohol (consumptie van) 183, 277.
 Algemeene Vergadering (ZWOLLE). 35.
 ALI COHEN. (Dr. L.) 9, 17, 41, 77, 88, 111, 129, 130.
 ALLEBÉ. (Dr. G. A. N.) 148, 152.
 Analecta. 120.
 ANDEL. (Dr. H. A. VAN) 166.
 Arbitrage. 274.
 Archief. (Nederlandsch — voor Genees- en Natuur-
 kunde.) 57, 76.
 Archiv für die Holländischen Beiträge. 36.
 Archives néerlandaises de Biologie. 316.
 ARUM (van). 85.
 Association internationale de la presse médicale. 283.
 A. Z. A. 53.

B.

BAAS (HERMANN). 322.
 Bacteriologie. 228, 275.
 BAHLMANN. (Mej. Dr.) 74.
 BAKELS. (Wed. H. F.) 16, 65, 86, 102.
 BAKELS. (DE ROEVER-KRÖBER en —.) 331, 357.
 BAL. 85.
 BASTING. 7.
 Beaf-peptonoid. 371.
 BEHRING. (Prof. von.) 239.
 BEYER. (J.) 340.
 BELGIË. (Verspreiding in —) 244.
 Beoordeeling (van referaten) 125.
 Bepalingen (Reglementaire) 147.
 BERGMANN. (Prof. von.) 239.
 Beri-beri. 192.
 Berichten. (Binnenlandsche) 39, 41, 77, 90, 128, 230,
 279, 338.
 „ (Buitenlandsche) 127, 190, 234, 268, 279.
 Beroepsbelangen. 269, 276, 292, 305.
 Beroepsbelangen. (Centrale Commissie voor de) 276,
 298, 300, 304, 309, 328, 343.
 Besluiten (Eerste Alg. Verg.) 31.
 Besmettelijke ziekte. (Opgave). 327.
 Bezuiniging. 200, 253.
 Bezwaren (tegen Tijdschrift). 39.
 Bibliographie. 120, 241, 340.
 Bibliotheek-commissie van Ned. Nat.- en Geneesk.
 Congres. 207.
 Bibliotheek voor openbare geneeskunde enz. 320.
 BINNENDIJK. (Dr. J.). 138, 163, 230.
 Bladen. (Geneeskundige) 224, 234.

Bladzijden (Aantal.) 263.
 Bloemlezing (uit laatste eeuwen). 320, 322.
 BLONDEL. (Dr. F.) 283.
 Boekaankondiging. 44, 58.
 BOERHAAVE (HERMANNUS). 169, 322, 323.
 Boete-bepalingen. 31.
 BOHN (de Erven F.) 25.
 BOLK (Prof. L.) 328, 330.
 BOOGAARD. (Prof. J. A.) 38, 51, 86, 100.
 BOS (G. J.) 85.
 BOS. (Dr. J. J.) 106, 131, 142.
 BOSCH KEMPER. (Jhr. Mr. G. DE) 151.
 BRANTS. (Lid 2e Kamer.) 341, 342, 343.
 Brief van HANLO. 235, 236.
 „ „ ZEEMAN. 116, 146, 153, 166, 318.
 British medical Journal. 371.
 Brocheeren. 252.
 BROERS. (Dr.) 104.
 BRONDGEEST. (Dr. P. Q.) 57.
 Broodschrijverij. 38.
 BRUGH. (Dr. J. P. v. D.) 349.
 BRUINSMA. (Dr. G. W.) 362, 372.
 Buitengewone (Algemeene Vergadering.) 156, 157.
 Bureau-uitgaven. 81.
 BURGER. (Prof. H.) 40, 231, 325, 342, 359, 360.
 BUSSY. (J. H. DE) 355.
 Bijdrage (van Maatsch.) 68.
 Bijlagen. 383.

C.

CAMPAGNE. 35.
 CAMPEN. (Dr. J. E. C. VAN) 17, 54, 84.
 CAMPER. (PETRUS.) 245.
 CAPPELLE. (Dr. H. VAN.)
 CARSTEN. (Dr. B.) 241.
 Cartografische voorstellingen. 159.
 Casuïstische mededeelingen. 336.
 Catalogus. (der Hist. Tent.) 316.
 Cataract. 341.
 Cellular-pathologie. 322.
 CENTEN. (Uitgevers.) 164.
 CHAMBERLAND'S filter. 373.
 CHANFLEURY v. IJSSSELSTEIN. 17.
 CHARCOT. (Prof. J. M.) 245.
 Chemie. (Voordr. over phys.) 318.
 Circulaires. 60, 275, 339, 377.
 COHEN. (Prof. ERNST) 318, 354.
 Comité van Redactie. 9, 19, 37, 45, 52, 53, 100, 101.
 Commissie (Bemiddelings-). 248, 291, 296.
 „ (Rek. en Ver.). 100.
 „ „ voor Reorganisatie. 102.
 „ J. W. R. TILANUS. (1882.) 126.
 Comptes rendus (v. Int. Gen. Congres.) 165.
 Congressen. Gynaecologisch. 315.
 „ Int. Gen. in AMSTERDAM. 106, 165.
 „ „ in KOPENHAGEN. 193.
 „ „ in MADRID. 282.
 „ „ in WASHINGTON. 193.
 „ Int. Hyg. 's-HAGE. 193, 210.
 „ Hygiënisch te WEENEN. 193.
 „ Int. Koloniaal Gen. 169.

Congressen. Int. de Méd. des Colonies. 211.
 „ v. Nijverheidshygiëne. 314.
 „ van Openb. Gez. Regeling. 314.
 „ Oogheelkundig. 193, 315.
 „ Otologisch. 193.
 Contract met drukkerij. 312, 354, 355, 356.
 „ „ Maatschappij 1857. 31, 67, 68, 143.
 „ „ „ 148, 183, 197, 200, 249, 310, 311, 329.
 „ „ uitgever. 167, 354, 357.
 Correctie. 77, 78, 112, 218, 244, 337, 355.
 Courant. (Geneeskundige). 7, 18, 35, 91, 336.
 CRAANDIJK. (F. W.) 355.
 Curatoren AMSTERDAM. 223.
 „ LEIDEN. 341.

D.

DANIËLS. (Dr. C. E.) 143, 183, 190, 235, 248, 338, 339.
 Datum (der nommers) 194.
 „ van bijdragen. 335.
 Deelen (van het Tijdschrift). 334.
 DEEN (Prof. J. VAN) 17, 41, 49, 51.
 DEKHUIJSEN (D. M. C.) 358.
 DEKNATEL. (Dr.) 295, 316.
 DELPRAT. (Dr. C. C.) 176, 194, 213, 276, 330.
 DENTZ. (Dr. Th.) 117.
 Departement van Justitie. 287.
 DEVENTER. (Dr. J. VAN) 244.
 Diners. (Jaarlijksche) 54, 255.
 Diphtherie-serum. 239, 272.
 Dissertaties. (Medische — in Nederland.) 193, 270.
 Doelen. (Hotel du Grand —) 53.
 DONDEERS. (Prof. F. C.) 18, 35, 42, 56, 76, 144, 179.
 DONDEERS-bundel. 208, 209, 323.
 DONDEERS' Stichting. 210.
 DONGEN. (Dr. VAN) 250.
 DONKERSLOOT. (Dr. N. B.) 33.
 DOZY. (Dr. J. P.) 281.
 Drukkerij. 168, 197.
 Drukkosten. 86, 198, 254.

E.

EBERSON. (Dr. J. H.)
 EGELING. (Dr. L. J.) 34, 39, 43, 99, 100, 132, 164, 241.
 EINTHOVEN. (Prof. W.) 231, 358.
 ENGELMANN (Prof. Th.) 358.
 Ethica. (Medische) 238.
 EIJKMAN. (Prof. C.) 275, 279, 328, 329.

F.

FABIUS. (Dr. H.) 117.
 Faillissement der Drukkerij. 357.
 Feestbundel 1882. 166, 359.
 „ 1907. 324.
 Feest-Commissie (DONDEERS). 209.
 Feestnummer. 208, 317.
 Feestvergadering van 1882. 109, 114.
 „ „ 1907. 359.

FELTKAMP. (Dr. T. E. W.) 219, 264, 276.
 Financiën. 81, 253, 288.
 FOKKER. (Prof. A. P.) 131, 135, 187, 198, 228, 271, 369.
 Formaat (van het Tijdschrift). 56, 67, 68, 73, 74, 334.
 Fornulieren (van verzending). 204.
 FORSTER. (Prof. J.) 235.
 Frankeerkosten. 87.
 FUCHS. (Dr. J. M.) 242.
 FÜRBRINGER. (Prof. PAUL). 239.
 FRIJLINK. (H. A.) 16, 25, 65, 87, 167, 369.
 „ (A.) 87.
 „ (H.) 87.

G.

Gasthuis-Commissie. 110.
 GAUBIUS. 362.
 Gebrek. (aan kopij). 216.
 Gecommitteerde (van Hoofdbestuur) 53, 56, 294.
 Geldbelegging. 82.
 GELDER. (VAN — Zonen.) 88.
 Geneeskundige Bladen. 224.
 „ Wetten. 90.
 Geneesmiddelen. (Heroïsche) 181.
 Genootschap (t. Bev. van Nat. Gen. en H.) 163.
 GEUNS. (Prof. J. VAN.) 9, 17, 39, 51.
 GEYL. (Dr. A.) 126.
 Gezondheidsdienst. (Bureau van) 217.
 GILDEMEESTER. (Dr. J. P.) 9, 17, 49, 43, 49, 51, 52, 82, 102.
 GILTAY. (Dr. K. M.) 15.
 GOBÉE. (Dr. C.) 51, 52, 56, 120.
 GODEFROI. (Dr. M. J.) 169.
 GODZE. 112.
 GÖTTE. (Dr. W. K. M.) 242, 280.
 GOUDOEVER. (Prof. VAN) 104.
 Graphieken (Advertentieblad). 376.
 „ bladzijden. 391.
 „ register. 392.
 Grieven (tegen Tijdschrift). 106.
 GROOT. (DE). 341, 348.
 GUNNING. (Prof. J. W.) 371.
 GUTTELING. (Dr. S.) 328.
 GUTTMANN. (Dr. S.) 239.
 GUYE. (Prof. A. A. G.) 25, 107, 110, 118, 119, 153, 171, 256.

H.

HAAKMA TRESLING. (Dr.) 183, 184.
 HAAN. (Dr. J. DE). 229.
 Haematocyten. 229.
 HALBERTSMA. (Prof. H. J.) 9, 17, 41, 56.
 „ (Dr. S. J.) 334.
 „ (Prof. T.) 109, 132.
 HAMBURGER. (Prof. H. J.) 358.
 Hamer. (Presidents-) 223.
 Handelingen. 63.
 Handelsblad. (Batavia's) 000.

HANLO. (Dr. J. M. G.) 50, 51, 56, 99, 111, 122, 190, 234, 235, 236.
 „ (E. J.) 56.
 HARST. (Dr. J. J. v. D.) 147.
 HART. (SIR ERNEST). 371.
 HASSELT. (Dr. A. M. W. VAN) 17, 38, 51.
 HAVINGA JANSSONIUS. (Dr.) 70, 71, 76.
 HEGGE ZIJNEN. (Dr. VAN DER). 163.
 HERS. (Dr. J. F. PH.) 328, 352.
 HERTZ. (Prof.) 115.
 Hervormingen. 262.
 HERWERDEN. (Dr. VAN). 342.
 Heterogenese. 228.
 HETTELING. 88.
 HEYE. (Dr. J. P.) 3, 17, 24, 28, 69, 70, 71, 72, 99, 224.
 HEYNSIUS. (Prof. A.) 17, 38, 46, 56, 73, 153.
 HOFFMANN. 83.
 Homoeopathie. 186, 341.
 HOMOET. (Dr. J. J.) 17.
 Honorarium. 33, 77, 140, 186, 254, 255.
 „ (verhoogd.) 38, 126, 137, 186, 234, 277.
 Hoofd (van afleveringen) 63, 113.
 „ (van referaten). 194.
 Hoofdartikelen. 263, 268, 329, 341.
 Hoofdbestuur. (der Maatschappij.) 302.
 Hoofdredacteur. (wetenschappelijke). 108, 131, 132, 222, 263.
 HOORN. (Dr. W. VAN) 239.
 Houtsneden. 85.
 HOYACK. (Dr. E. F.) 17.
 HUET. (Prof. G. D. L.) 51, 98, 99, 107, 131, 197, 333.
 HUIZINGA. (Dr. J. MENNO). 280, 299.
 HULSHOFF. (Dr. S. K.) 112, 232.
 HYMANS. (Mr. J. MORTIER). 284, 310.

I.

Illustraties. 84.
 IMANS. (Dr. M.) 42, 57.
 Indeeling. (v. Tijdschrift). 23.
 Index Catalogue. 322.
 Inenting. (rapport). 143.
 Infectieziekten 281.
 Ingezonden stukken. 192.
 Inhoudsopgave (van Ned. Gen. Tijdschriften). 63, 333.
 Initialen. 228.
 Inkomen. (van praktiseerende geneesheeren). 345.
 Inrichting van het Tijdschrift. 333.
 ISRAËLS. (Prof. A. H.) 17, 54, 77, 79.
 IRERSON. (Prof. J. A. VAN). 183, 220, 234, 256, 265.

J.

Jaarboekje (Geneeskundig). 35, 244.
 Jaarverslag (v. C. C. v. Beroepsbel.) 347.
 Jaarverslagen (Geneeskundige). 130.
 JAGER. (Dr. DE). 189.
 Jahrbücher (Schmidt's). 276.
 JAS. (Mej. E.) 221, 235, 264.
 JELGERSMA. (Prof. G.) 328, 342.

Jubileum. 10-jarig van het Tijdschrift. 100.
 " 25- " " " " 108.
 " 50- " " " " 266, 320.
 " DONDERS. 210.
 " FOKKER. 274.
 " HANLO. 190.
 " V. HELMHOLTZ. 245.
 " MOLESCHOTT. 245.
 " PEKELHARING. 358.
 " STOKVIS. 317.
 " TALMA. 317.
 " TILANUS (J. W. R.) 245.
 " Tijdschrift. 358.
 " VIRCHOW. 169, 245.
 " WITKAMP. 211.
 " ZEEMAN. 318.
 JUDA. (Dr. M.) 149, 182, 183, 184, 248, 289, 293,
 295.
 Jury. 38.

K.

Kamer. (Tweede —, Medici daarin). 343.
 KAPTEYN. (Dr. H. P.) 328, 338.
 KERBERT. (Dr. J. J.) 51, 120.
 KEY. (AXEL.) 118.
 KINA LAROCHE. 372.
 KIP. (Dr. VAN ERP TAALMAN). 291.
 Klinische lessen. 42, 120, 180, 225, 227, 269.
 KLINKERT. (Dr. H.) 231, 234, 331.
 KLUIJVER. (Prof. A.) 112.
 KOCH. (Prof. C. F. A.) 230, 338.
 " (ROBERT). 238.
 KOCK. (IJ. DE). 85.
 KOENEN. (Dr. F. J.) 141.
 KOETSER. (Dr. D. H.) 277.
 Koffie-maaltijd (Eerste). 12.
 KOL. (VAN) 343.
 Koninklijke Goedkeuring. 284, 287.
 Korte Mededeelingen. 39.
 KORTEWEG. (Prof. J. A.) 108, 131, 184, 234, 242, 256,
 362.
 Kostende prijs. 289, 293, 299.
 KOSTER. (Prof. W.) *Leiden*. 341.
 KOSTER. (Prof. W.) *Utrecht*. 51, 57, 76, 105, 108,
 130, 177, 221, 358.
 KOUWER. (Prof. B. J.) 330, 334, 360.
 KRAETZER. 53.
 Krankzinnigen-verpleging. 342.
 KRIEGER. (Prof. F. W.) 17, 186.
 KUHN. (Prof. C. H.) 115, 155, 185, 269, 329, 354.
 Kwade praktijken. (van medici). 345.
 Kwakzalvers-middelen. 373.

L.

LAAN-FONDS. (R. A.) 165.
 Lancet (Het) 35.
 " (Nederlandsch). 17.
 Leading articles. 58, 90, 115, 180, 226.
 LEERSUM. (Dr. E. C. VAN). 296, 358, 362.
 Lees kabinet. 87.

Leeslijsten. 88.
 Leesmuseum. 203, 205.
 LEHMANN. (Prof. L.) 4, 17, 69.
 LELY. (Dr. J. W.) 106.
 LEMSTRA. 207.
 Letter. 253.
 LEEUWENHOEK. (ANTONI VAN). 169.
 Lidmaatschap (Ontnemen daarvan). 51, 52.
 Liquidatie. 105.
 Literatuur (circuleerend). 82, 83.
 " overzichten. 227.
 LOEFF. (Mr. A. v. D.)
 LOGHEM. (Prof. VAN). 336.
 LUBACH. (Dr.) 34.
 Lupus. 239.
 Lijst (van tijdschriften). 206, 283.

M.

Maaltijd. (Gemeenschappelijke). 53.
 Maandblad der Maatschappij. 37, 248, 293.
 " voor Natuurwetenschappen. 163.
 Maatschappij (Ned. t. B.v.Gen.) zie ook Tijdschrift.
 MAC GILLAVRY. (Prof. D.)
 MAC LEOD. (Prof.) 244.
 MAN. (Dr. J. C. DE). 39, 186.
 MANSVELT. (A. P. VAN). 57.
 Mantels (van Effecten). 82, 258.
 Medaille. (Donders'). 210.
 Mededeelingen (Casuïstische). 280, 336.
 " (van Hoofdbestuur). 335.
 " (Korte). 40.
 " (Officieele). 279.
 " (Oorspronkelijke). 115, 181, 269.
 " (Wetenschappelijke). zie: Referaten.
 Mede-redacteuren. 43.
 Medewerkers. (vaste-). 40, 188, 349.
 Medische Revue. 336.
 Meerenberg. 244.
 MELCHIOR. (F. A.) 65.
 Memoriam (In). Dr. ALI COHEN. 130.
 " " Dr. J. HANLO. 236.
 " " Dr. J. PENN. 20.
 Memorie van Toelichting. 284.
 MENDES DA COSTA. (Prof. S.) 328.
 Menu (Eerste diner). 55.
 METHORST. (Dr.) 242.
 METZLER (en BASTING). 7.
 MEURSINGE. (Dr. A.) 67.
 Militaire Geneeskunde. 163, 243.
 MOLL. (Dr. F. D. A. C. VAN.) 328, 342, 343.
 Monopolie. 35.
 MOOY. (C.) 360.
 MOREL. (Prof.) 123.
 Motie van orde. 274.
 " " Comm. v. d. Ber. Bel. 348.
 MÜLLER. (JOHANNES). 89.
 MUNTENDAM. (P.) 264, 325, 336, 339, 340.
 Museum (Historisch). 41.
 MIJNLIEFF. (Dr. A.) 250, 290.
 MIJNLIEFF. (Dr. C. J.) 362.

N.

Naamlijsten. 93, 244.
Naam-register. 254.
Niet-redacteuren (Medewerkers). 92.
Nieuwsberichten. (Therapeutische). 243, 279.
NOLÉN. (Prof. W.) 230, 232, 276, 342.
NOMAN. (Prof. D. v. HAREN). 232, 255.
NOORDHOFF. (Uitgever). 198.
NOOTHOVEN VAN GOOR. 93, 255, 374.
NORMAND. (Ie — en VAN OUWENALLER). 82.
Notulen-boek. 59.
NIJHOFF. (Prof. G. C.) 126, 248, 306, 362.

O.

OCKERSE. (Dr.) 269, 290.
ODÉON. 53, 74.
OFFERHAUS. (Dr.) 000.
Omslag (maandelijksch). 24, 27, 28.
„ van aflevering. 27, 196.
Onderteekenen van bijdragen. 184, 268.
Onderwijszaken. 130.
Ongevallenwet. 295, 336, 342.
Ontslag (van vaste referenten). 125.
Oordeel (over Tijdschrift). 33.
Openingsrede (van Stokvis). 186.
Oproepingsbrief. (Alg. Verg.) 133.
Opuscula. 320, 323, 360.
Orgaan der Maatschappij. 226, 288, 290, 291, 292, 308, 351.
OSTWALD'S Klassiker. 321, 322.
OUDEMANS (Prof. C. A. J. A.) 17, 112.
OVERBEEK DE MEYER. (Prof. v.) 187, 193.
Overdrukken (van Maatschappij). 86, 338.
Overstemming (in de Redactie). 297.
Overzicht over tijdschriften. 278, 335, 336, 356.
Overzichten (wetenschappelijke) 44, 124, 131, 137, 189, 227, 234.
„ (vijfjarige Sterfte-). 159.

P.

Paginatuur (afzonderlijk). 335.
Papier. 87, 256, 355, 369.
PASTEUR. 243.
PEKELHARING. (Prof. C. A.) 160, 161, 192, 273, 360.
PEL. (Prof. P. K.) 180, 362.
PENN. (Dr. J.) 4, 17, 41, 43, 52, 57, 65, 71, 75, 79, 99, 357, 367.
Pensioen-fonds. 258.
PERROT. (Dr. A. E. DE) 104, 176.
Perscongres. (Int. Gen.) 282.
Pers-museum. 371.
Personalialia. 241.
Personeel drukkerij. 360.
„ uitgever. 360.
Pers-vereeniging (nationale). 283.
PINKHOF. (Dr. H.) 238, 277, 345.
Plaatsvervangend Red.-GÉRANT. 220, 262, 266.
PLACE. (Prof. Th.) 99.
Plan voor referaten. (Vast). 52.

Plat-drukken. 255, 289.
Pletten. 88, 355.
PLUGGE. (Prof. P. C.) 181.
POLANO. (Prof. M.) 17, 41, 46, 51, 99.
Portretten (voor feestbundel). 323, 359.
Postwissel. 80.
Praenumeratie. 65, 82, 113, 254.
President. (der Redactie). 100, 104, 177.
PRINZ. (P. R.) 85.
Proefnemingen op menschen. 341.
Programma (v. Alg. Verg.) 63, 342, 345.
„ (v. h. Tijdschrift). 305.
Promoties in de Geneeskunde. 000.
Prospectus. 7.
Pseudoniem. 184.
Psychiatrische Vereeniging. 164.
PIJNAPPEL. (Dr. M. W.) 282.

Q.

QUANJER. (Dr. J.) 362.
QUIX. (Prof. Dr.) 330.

R.

Raad van Redacteuren. 287, 310.
RAMAER. (Dr. N. J.) 3, 46, 51, 82, 102, 164, 211.
Rapport. HAAKMA TRESLING. 183.
„ der Maatschappij-commissie in 1856. 2.
„ (van SIKKEL). 292.
Rapporten (der Maatschappij). 63, 140, 181, 201.
Recueil de travaux. (BOERHAAVE-lab.) 316.
Redacteur-arbeider. 308.
„ -Gérant. 132, 174, 264.
Redactie. (Algemeene). 17, 19, 53.
„ (Commissie van). 49.
„ (periodiek aftreden). 46.
„ (uitbreiding). 40, 159.
Redactie. 199, 302, 307.
Reeks. (Tweede). 59, 60.
v. REES. (Prof. J.) 358.
Referaten. (wetensch. mededeelingen). 39, 90, 121, 123, 187, 227, 229, 233, 270.
Referenten. 121, 137, 138, 187, 276, 278.
Register. (Curve van —) 392.
„ (jaarlijksch —). 25, 63, 77, 112, 195, 264, 266, 335, 357.
„ (Tien-jaarlijksch). 243, 339.
„ (50-jarig). 340.
Reglement. (Nieuw). 46, 50, 52, 103, 132, 328.
„ (Comm. v. Ber. Bel.) 346.
„ (Huishoudelijk). 262, 265, 284, 329.
Reglementen. 393.
REGNAS. (Zie SÄNGER.)
Reiskosten. 59, 79, 263.
Rekening en Verantw. 354.
REMOUCHAMPS. (Dr.). 244.
Reorganisatie van 1861/2. 37, 41.
„ „ 1864. 56.
„ „ 1867. 98, 101, 102.
„ „ 1883. 110, 127, 131, 135.
Reserve-kapitaal. 124, 256.

Résumé in het Fransch. 118, 227.
 " " " " Duitsch. 328.
 RIEHM. (Dr. C. H.) 34.
 RINGELING. (Dr. H.) 242, 280.
 ROGGE, (J. H.) 25, 371.
 ROMBOUTS. (Dr. G.) 4.
 ROORDA SMIT. 279.
 ROSENSTEIN. (Prof. S.) 301.
 ROSSEN. (F. VAN). 25, 65, 87, 167, 357.
 " (C. VAN). 167, 334.
 Ruil-journalen. 42, 82, 243.
 RUYSCH. (Dr. W. P.) 158, 241, 314.
 Rijksverzekeringsbank. 342.
 RIJNBERK. (Prof. G. VAN.) 112, 117, 270, 331.

S.

SÄNGER. (Prof. W. H. M.) 120.
 Salaris-regeling (van Red.-Gérant). 175, 264, 330.
 SALTET. (Prof. R. H.) 159, 217, 242, 354.
 SASSE. (Dr. A.) 246.
 SCHAER. (ED.) 183.
 Schat der Gezondheid. 34.
 SCHEFFER. (Dr.) 277.
 SCHELTEMA BEDUIN. (Dr.) 111, 192, 242.
 SCHELTEMA EN HOLKEMA. 198, 369.
 SCHLEYER EN ZOON. 88.
 Schmidt. (Dr. F. J. J.) 17, 31, 38, 186.
 SCHNEEVOOGT. (Prof. G. E. VOORHELM) 4, 17, 49,
 42, 51, 53, 56, 69, 74, 269.
 SCHRANT. (Dr. J. M.) 9, 17, 34, 51.
 SCHRÖDER. (HOTEL.) 54.
 Schrijven aan RAMAER. 5, 6, 29.
 SCHURMAN STEKHOVEN. (Dr.) 230.
 Secretaris der Redactie. 176, 217, 264, 325.
 SERUM. 239.
 SIEGENBEEK VAN HEUKELOM. (Prof. D. E.) 230.
 Signatuur. 27.
 Significa (Geneeskundige). 112.
 SIKKEL. (Dr. A.) 290, 291, 292, 296, 301.
 SIMON THOMAS. (Prof. A. C.) 17.
 SNAPPER. (Prof. I.) 186.
 SNELLEN. (Prof. H.) 57, 139, 155, 256, 264, 369.
 SNIJDERS. (Dr. C. J.) 182.
 Sociaal-geneesk. stukken. 291, 292, 295.
 " " tijdschrift. 293, 297.
 Spelling. 111.
 Splitsing (in twee deelen) 194, 202.
 SPRONCK. (Prof. C. H. H.) 232, 239, 271.
 Staatsregeling (Geneeskundige). 90.
 Steun (door Tijdschrift). 163, 208, 248, 314.
 Staking. 357.
 Statuten. 262, 286.
 Sterfte-atlas. 1841/60. 150.
 " 1875. 151, 156.
 " 1885. 158.
 Sterfte in eenige groote Gemeenten. 130, 241.
 " (wekelijksche). 131, 192, 242.
 " statistiek. (vijf-jarige overzichten.) 159.
 STOKVIS. (Prof. B. J.) 105, 111, 124, 131, 197, 207,
 208, 240, 256, 324.

Stout. 371.
 STRAUB. (Prof. M.) 40, 105, 223, 257, 266, 271, 275, 324,
 359.
 STUART. (Mr. VERRIJN-) 242.
 SUISSE. (HOTEL.) 100.
 SYBRANDI. (Dr.) 19.

T.

Taal. (der geneeskundigen). 111, 218.
 Taal-quaestie. 323, 338.
 TALMA. (Prof. S.) 331.
 TANJA. (Dr. T.) 275.
 Tantièmes. 223.
 Tegemoetkoming (aan Maatschappij). 353.
 TEIXEIRA DE MATTOS. (Dr. J.) 17, 50, 51, 79, 100.
 Tentoonstelling. (Historische — op geneesk. gebied.)
 159, 296, 315.
 TEYLER-stichting. 316.
 THORBECKE. (Mr. J. R.) 60, 91.
 TILANUS. (Prof. Dr. J. W. R.) 9, 17, 49, 59, 69, 83,
 101, 126, 245, 362.
 TIMMER. (Dr. H.)
 Titel. 21, 45, 61, 64, 196, 333, 361.
 Toelage aan redacteuren. 104, 124.
 TOLLENAAR. 85.
 Tournooi. (Medisch). 341.
 TRAP. (Firma.) 210.
 TREUB. (Prof. H.) 229, 248, 351, 358, 359.
 TRILLY. 245.
 Tuberculine. 239.
 Tuberculose. 238.
 TUSSENBOEK. (Dr. C. VAN.) 328, 345.
 Tijdschrift. (Psychiatrisch) 165.
 " (voor Gen. Wet. in Ned.-Indië.) 18.
 " Geneesk. voor de Zeemagt. 35.
 " Gerechtelijke geneeskunde. 18.
 " Heel- en Verloskunde. 18, 336.
 " Militair Geneeskundig. 224.
 " Sociale hygiëne 315.
 " en Maatschappij 67, 140, 247, 263, 288, 297.
 Tijdschriften in 1856.
 " voor referaten 137, 189, 203, 241, 263,
 288, 297.
 Tijdschrift-nommers (afzonderlijke). 244.
 TIJKEN. (Dr. P. C.) 35.

U.

Uiterlijk (van nummers) 226.
 Uitgave (Wijze van —) 113, 194.
 Uitgever 87, 167, 284.
 Uitbreiding (der Redactie). 125.
 Universiteits-bibliotheek. 203.
 UYT DEN BOOGAARD. 87.

V.

Vacante plaatsen. 192, 373.
 VAILLANT. (Dr.) 67.
 Vakvereniging. 294.

Veelschrijverij. 197.
 Verdeeling (der afleveringen). 66.
 Vereeniging van geneeskundigen. 102.
 „ voor psychiatrie. 164.
 „ van redacteurs. 45, 50, 102.
 Vergaarloon. 88.
 Vergadering (Buiteng. Alg.). 54, 57.
 „ (Comité-buiten AMSTERDAM). 101.
 „ (Constituierende). 12, 52.
 „ der Redactie. 262.
 Verhooging abonnements-prijs. 197.
 Verhouding tusschen Maatschappij en Tijdschrift. 323.
 Verkoop van tijdschriften. 83.
 Verrekening (met Maatschappij). 243.
 Verslagen (Obst. Kliniek). 120.
 „ (van Vereenigingen) 243, 281, 305, 312, 334.
 „ (over geldmiddelen.) 63.
 Vertaling van stukken. 190.
 Verplaatsing (van zetel v. Tijdschrift.) 109.
 Vervanging van DELPRAT 222.
 „ „ GUYE 176.
 „ „ STRAUB. 266.
 „ „ ZEEMAN. 108, 109.
 Verzamel-register. 112, 169, 196.
 Verzending (van afdrukjes). 71, 75.
 Vingerwijzingen. (zie SÄNGER.) 121.
 Vivisectie. 341.
 Volksbond tegen gebruik van alcohol. 183.
 VOLLENHOVEN. (CHIR. VAN.) 4.
 Vonnissen. 129.
 Voordrachten over physische chemie. 318, 354.
 Voorschot. (van Maatschappij aan Tijdschrift.) 11.
 Voorstellen. (Algemeene Vergadering.) 63, 71.
 „ (van Redactie). 125.
 Voorwaarden van intekening. 113, 195.
 Voorzitter der Redactie. 53, 175, 220.
 VOSJE. ('T.) 53.

VRIES (de — en de JAGER.) III.
 „ (de — en TE WINKEL). III.
 „ (W. M. DE —). 340.
 Vroedvrouwen. 192.

W.

WALDEIJER. (Prof.) 245.
 Weekblad. 113, 226, 333.
 Weekbladen. (Geneesk.). 336.
 WENCKEBACH. (Prof. K. F.) 328, 335, 336.
 WENDEL. 85.
 Werkplan (Vast —). 44.
 Werkzaamheden (Verdeeling van —). 45.
 WERTHEIM SALOMONSON. (Prof.) 310, 328.
 Wet (Herziening). 144, 148.
 Wetten (Geneeskunde.) 345.
 WEIJDE. (Dr. VAN DER). 277, 317.
 WINKLER. (Prof. C.) 217, 358.
 Winst (van Advertentie-blad.) 350.
 WOLTERS. 181, 369.
 WOLTERSOM. (Dr. J. J.) 17.
 Wijziging Huish. Reglement. 304.

Z.

ZEEHUISEN. (Dr. H.) 222, 230, 317.
 ZEEMAN. (Dr. J.) 9, 20, 50, 53, 60, 76, 82, 95, 98, 99,
 105, 164, 199, 251, 262, 269, 277, 323, 359.
 Zegelwet. 26.
 ZEGERS. (Dr. H. A.) 163.
 Zelf-critiek. 37.
 Zetspiegel. 23.
 Ziekenverpleging. 278.
 ZOMERDIJK BUSSINK. 54.
 ZWAARDEMAKER. (Prof. H.) 188, 189, 216, 224, 238,
 257, 302, 308, 342, 358.

